.....M.....
262.590 OSZK
koll. 1

SEMMINÉL TÖBB VALAMI.

MÁSODLAT
A M. N. MUZEUMI
SZÉCH. ORSZ.
KÖNYVTÁRBÓL

AZ AZ

ELEGYES TÁRGYÚ ÉS FORMÁJÚ

EGYNEHÁNY DARAB VERSEK.

SZERZETTE

MÁTYÁSI JÓZSEF.

PREMONTREI SZÉKES
CSORNA
KÖNYVTÁRA

JANNICZKY LAJOS
KÖNYVTÁRA

ELSŐ DARAB.

POZSONYBAN,
Wéber Simon Péter betűivel.
1794.

Ex Musæo
Hungarico

Stulta eſt Clementia, cum tot ubique
Vatibus occurras, perituræ parcere chartæ.

Juven. Sat. I.

M262.590/Koll. 1

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
M. Királyi Egyetemi
1955 év 694 sz.

1955 év
M. Királyi Egyetemi
ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

R 1965

Nemes Magyar Haza!
Ditsőſéges és kedves Nemzetem!

Ha nem éppen az emberi emlékezettel és az első ſzülött Könyvel-is, de ugyan tsak ſok Eſztendő-ſzázakig fel-vihető régiſéggel egy idős ſzokása az Íróknak, nevezetessen a' Vers-ſzerzőknek az, hogy a' magok világ eleibe kéſzített munkáit, vagy valamelly nagy érdemeivel meg-különböztetett Oſz-lop-embernek, vagy bizonyos derék Tár-ſaſágnak, vagy egéſz Hazának ajánlva tet-ték közönſégessé. Mellyet külömbb-külömbb-féle indulatból, indító okokból, és tzélokra nézve tselekedtek, a' ſzerént, a' mint kinek kinek terméſzeti maga alkal-maztatása, környül-állásai, és bizonyos pontból lett előre látása fogták kívánni.

Némelly föld ſzint ſzületett, az érdem-re való vígyázásban rövid és görbe lá-tású ſzerentse által alatsony karban hagya-tott, és annál fogva homályban lappangó Árnyék emberek, az ollyatén nagy nevek-

nek, mint valamelly égö ſzövetnékeknek fényénél kénteleníttettek a' világot magok belsö valóſágokra esmértetni;

Mások ezen a' tsatornán akartak a' közönſéges kedvesſégben bé-folyni, ezen a' ſzivárványon alatsonyſágoknak mélyſégéböl fel-ſzökni;

Egynehányan tselekedték háládatosſágból, mintegy magokon termett gyümöltsel kívánván ártatlanúl föt kötelessen hízelkedni azoknak, a' kiknek ök teremtményei lehettek;

Sokan a' ditsöſégnek nemes kívánásából függeſztették a' tudós világ egének e ſö nagyſágú tsillagait és napjait munkáinak homlokára, hogy ök, mint magokban fetét hóldak, azoktól a' tulajdon tüzzel bíró világosító állatoktól fényt költsönözhesſenek;

Nem kevesen óltalom és bátorſág végett ajánlották magokat azoknak a' föld Nagyjainak néminémü mindenhatóſágokba, példákból eleve tapaſztalván, hogy az Írígy-

ſég-

ſégnek, annak a' betsület küſzöbét kereſztül feküvö ſárkánynak ſzemeiböl ki-gözölgö dögleletes párázat, nem okozhat ájulást az ö érdemeiknek, ha annak azokat a' Nagy Sándori meg-ölö tüköröket eleibe tartják, a' kikkel való maga öſzve hasonlításából ſzemlélvén az a' tsuda késértet útálatos ábrázatját, annak látásától ſzörnyü halált haljon. Tudván továbbá, hogy az idönek eméſztö rozsdája, nem elébb ragadhat-el míveikre, hanem tsak akkor, a' midön azokon a' remeklö virtus kezével ki-palléro-zott drága köveken és értz borítékokon által eheti magát, a' melly vagy ſoha ſem, vagy tsak valahára az örökké valóſág feneketlen tengerébe rohanó idönek fogyaték eſztendejében, és az utólsó nap elött való napon történhetik. Látván végezetre, hogy így amaz érdemeseket meg-békélhetetlenül ugató, ſöt valamikor lehet, martzongó és ſzéllyel tépö veſzett eb, a' rágalmazás-is, az ö hírekre nevekre, mint valamelly atzél vagy gyémánt tekenök közzé helyheztetett állatotskákra, olly bé-húnyt ſzemü vakmeröſséggel rohanni nem bátorkodik, avagy tsak agyara tsorbulása nélkül beléjek nem haraphat.

 Utól-

Utóljára, talám leg-ſzámossabban vóltak, a' kik a' ſzükſégtöl, (melly a' derék elmének tsak nem el-válhatatlan úti társa, a' Vers-íróknak pedig mintegy orvosolhatatlan nemzettſéges nyavalyája) kéntelenítettek munkáikat valamelly elmésſégben gyönyörködö, és azon gyönyörüſégek bálványának vagyonaikból-is buzgón áldozó Mecenásoknak kegyelmébe ajánlani, hogy a' minek ök lételt, azok annak életet adjanak, a' mit ök egy formába ki-nyomtak, azok azt ezrekbe öntessék, és a' melly Minervát az ö találmányokkal viselös Jupiteri fejek az író aſztalra ki-ſzült, azok annak a' Könyvek világába való bé-menetelre ajtót nyissanak, és a' tudomány egének több nemzeti tsillagai közt való ragyogásra just vásároljanak, minthogy az ö kintses tárházaiknak Templomaiban lakozik ama polgári Nagy Istenſég, és tsupán tsak a' ſemmiböl alkotni nem tudó Teremtö, a' pénz,

Mellynek pendülése ha ezt mondja: Légyen!
Léſzen, 's akaratja mindjárt végbe mégyen.

Nagy lelkü Magyar Nemzet! Ámbátor ugyan én érdemes Uri nevéért 's azzal ól-

dalaslag járni ſzokott Jótéteményéért ſenki ſzemélyének alkalmatlankodni nem meréſzlek 's nem-is kivánok: tagadhatatlan mindazonáltal, hogy ſenki a' maga alázatos ajánlásának kéntelenſégébe mélyebben helyheztettve nem lehetett én nálam, úgymint a' ki mind a' hat rendbeli fenn említett indító okokkal annak el-követésére öſztönöztetem. Ugyan-is

Indít engemet ezen magam tiſztesſéges, ſzabados, ugyan azért nem-is ſzégyenlhetö bé-ſzínlésére, a' Te elötted való esmérettſégnek kívánſága; mert Te vagy Európának az a' Nemes réſze, a' mellyel való egyesülésre, ennek a' Világ Negyedének minden Nemzettſégei annyira vágyakoznak, hogy azt a' ſzerentsét vakmerö érdemeken és temérdek árron-is meg-ejteni, ditsöſégeknek és nyereſégeknek tartják; mellynek meg-gondolásából, én a' kit már a' kedvezö terméſzet kevélykedni engedett a' te belöled és közötted való ſzületéssel, nem lehetek ollyan érzéketlen hólt tetem, hogy akárminémü lassú, és éſzre alig vehetö óra mutatói mozdúlással-is, mint a' te nevezetes testednek utólsó tagotskája, benned va-

ló életemnek jelenſégeit veled éſzre ne vétessem;

Indít a' Te elötted lehetö magam kedveltetésének indulatja, és a' te kedvezésednek éhezése, mellynek édesſégét miólta a' tapaſztalás ajakaival gyengén meg-kóstoltam, már annak a' meg-elégedésig lejendö meg-nyerésére törekedni meg-nem-ſzünhetek.

Indít a' háládatosſágnak kötelesſége, mellyel az élet ajtaján lett bé-lépésemtöl fogva, a' halál kapuján lejendö ſzámkivettetésemig, létemért és jól létemért adóſad vagyok, és a' mellyel, ha a' ſírhalmokon túl-is terjedhet 's kötelezhet a' földi dolgoknak emlékezete, az örökké valóſágban-is tartozni fogok;

Indít a' Te ditsöſéged ſzeplöt és fogyatkozást ſoha nem esmérö napjának tellyes fényje, a' mellyböl elmémnek homállyos hóldjára ſugárokat költsönözni kéntelenít engemet ennek tökélletlen ábrázatja;

Indít amaz elmék közönſéges és halhatatlan üldözöje, a' rágalmazás ellen keresni

ni ſzükſéges bátorſág, melly ellen meg-tsorbíthatatlan paisom, és gyözhetetlen menedék váram léſzen a' te Felſéges neved;

Indít végezetre a' ſzükſég-is, mert ha a' vers-írókkal köz ſorsomat nem panaſzlom-is, ugyan tsak egyébbaránt-is Te vagy nékünk fiaidnak Isten után mi Atyánk a' földön, a' ki a' mi mindennapi kenyerünket meg-adtad tegnap, de meg-adod ma és holnap-is; mert tiéd a' föld mívelés, a' mesterſég, és a' kereskedés minden idöben.

Követem-is a. o. fiúi tellyes jussal és bizodalommal, ezt az én jó indulatimnak az említett indító okokkal elegy tartott közönſéges gyüléſéböl elömbe ki-adatott bölts tanátsot, és ahoz képest a' Te édes Anyai lábaidnál, mellyek elött való le-borúlásomból ſoha töled vígaſztalás és bíztatás nélkül fel-nem-emeltettem, a' jó reményſégnek kezeivel le-téſzem, ezen avagy tsak a' *Semminél több Valamit*, egyſzersmind az iránt alázatossan esedezvén, hogy ennek mivóltát, ne a' termetéböl, a' melly törpe ſzabású; ne a' ſzerzöjének terméſzeti ajándékaiból, a' mellyek ſoványok; ne-is a' kéſzüle-

 téböl,

téből, a' melly merő egyűgyűség: hanem ennek némelly válogatott tárgyaiból, az ajánlónak belső egyenes indulatjából, és annak a' köz jóra, de nevezetessen Anyai nyelvünknek gyalulására 's fényesítésére intézett ſzíves törekedéséből méltóztassál, még pedig inkább Atyai mint bírói tekintettel és hajlandóſsággal meg-ítélni, és az ő kéſzſégét abban mutatándó kegyelmeſséged által derekabb próba tételekre ingerleni, és neki tüzesíteni,

Tudván, hogy hathatós öſztön az elmének,
Ha ſikerét látja igyekezetének.
Kivált a' ditséret, mert a' nagy léleknél
Több az a' haſznál 's egyébb tzímereknél.

Nem vólt ugyan énnékem tsak kevéſsel-is ez előtt ſem kedvem ſem ſzándékom, hogy ezen tsekély elme játékokkal a' közönſéges nézö piatzra ki-vállalkozzam, úgymint a' ki a' pepetslö meſterſégnek ſzínlö-bárdjához keveset értvén, tsak nem tsupán a' terméſzeti hajlandóſságnak gyengén világító métsénél és műſzereivel kéſzítgettem míveimet, következésképpen ahoz ſem bízhattam, hogy ott a' Nemes Közönſégnek derekas ízléséhez, a' tudós piperéhez ſzokott kényéhez,

hez, és remek fogásokat kedvellö látásához alkalmaztatott Jelenéseket játſzhassak, annyival-is inkább, hogy ſok magam ítélete ſzerént ſajtót és közönſégessé lételt érdemlö darabjaim veſztek-el, ſokak halgatásban és ſetéttſégben kéntelenek maradni, a' mellyek ennek a' *Helikon* mértékes köveiböl álló épületetskének nevezetes réſzei vagy metſzései lehettenek vólna, és lennének. Nem vólt továbbá azért, mivel reményleni ſem bátorkodtam, hogy ennek ki-adásából, vagy a' köz jóra, vagy néhány ember tarsaimra leg-kissebb haſzon-is háromolhasson. Én pedig annál a' gyönyörüſégnek, bóldogſágnak, és nyereſégnek egyébb nemét nem kívánom, úgymint a' ki az alatsony hellyel, rövid ki-terjeſzkedéssel, és alatt repdeső de betsületes hirrel névvel való meg-elégedést életem ſinór mértékévé, a' meg-gazdagodás és el-ſzegényedés közt lévö középſöſéget pedig állapotommá válaſztottam, úgy annyira, hogy a' világi bóldogſágnak az említett környül állásokon fellyül helyheztetett fényessebb és zsírossabb pontjaiért, nem tsak az, hogy ama halandók imádandó bálványa a' ſzerentse előtt, kalapot ſem emelitek, de ſoha még az Egeknek ſem ſzándékozom

kozom álkalmatlankodni. Mellyre légyenek nékem bizonyſágaim, az én magam viselete, az én pénz mellett és kints után nem halványodó ortzám, nem esdeklő kezeim, nem ſopánkodó beſzédeim, nem öröngő gondolatim, baromi munkába nem foglalt napſzámaim, álmatlanúl virraſztani nem ſzokott éjjeleim, keresmény vagy nyereſég ſzámlálásával nem nyugovó és kelő napjaim, a' nap alatt lévő hijjábanvalóſágokért nem élő haló ſzívem, és a' mi ſzemmel látható, és tsak nem kézzel markolható igazſág, a' ſemminél tsupán tsak a' mindennapi meg-elégedéssel több vagyonom. Légyenek továbbá tanúim az én hason máſzáshoz és hízelkedés nyelvéhez tudni nem akaró együgyüſégem, az én magossan függő ſzerentsék után nem ágaskodó vágyodásom; az én önként nem kínálkozó alkalmatoſság üstökéhez ſoha nem tapaſztaltatott ſzemtelen kapdoſásom; az én világ fordulásai után napra forgó módjára nem tsavargó gondoskodáſom; mostani állapotom iránt viſzketegſég és féſzkelődés nélkül helyt álló békeſséges türésem; jövendőre nyugodalmas ſzemmel vígyázó várakozásom; és utóljára minden esmérőim, a' kik az elő ſzámláltakat tudják,

ják, és bennem réſz ſzerént betsülik, réſz ſzerént gyávaſágra magyarázzák.

Mindazonáltal gondolóra vévén mostanában egy felől azt, hogy valamint az élő fáknak közönſéges társaſágában, némellyeket kellemetes ſzíneikért és árnyékokért, másokat gyümöltseikért, ſokakat pedig az épületre alkalmatos vóltokért kedvellünk, és a' lételre méltóknak ítélünk: nem külömben az emberi nemben-is ſzükſégesnek állítjuk, hogy légyenek némellyek a' gyönyörködtetésnek mintegy eleven muzsika ſzerſzámai; némellyek a' köz haſznak eſzközlői; némellyek végezetre a' társaſág fenn tartására ſzükſéges polgári alkotványoknak oſzlopai; más felől pedig bizonyos derék emberek javamra és betsületemre egyenes indulatból intézett tanátsadásainak 's bíztatásainak, ſok jó akaróim és barátim ſzeretetből ſzármazott győzödelmes ostromainak, főképpen pedig édes Haza! a' tenéked tehető akármelly tsekélly ſzolgálat kötelesſégének fel-kelletvén adni akaratomat: ezen tekintetekből mondom, egyſzerre meg-határoztam magamat, a' Nemes Nemzetnek minden kezemnél találtatható vagy az el-tévelye-

velyedésből viſzſza kéríthető munkáimmal tejendő alázatos udvarlására, mellyeknek első darabja ez, a' melly a' kedvező Olvaſónak kezében vagyon, a' második pedig, ha Isten éltet és módot ád benne, rövid időn következik.

Így lévén a' dolog, mit érjen már most ez a' *Semminél több Valami?* azt én nem tartozom, nékem nem-is illik meg-betsülni. Azt meg-ítélni, az egyenes ſzívű, értelmes, indulatim uralkodó, embert ſzerető, és kívált magát előbb igaz fontal mérni tanúlt Olvasónak jussa léſzen. Én magamat a' ſzemtelenekkel nem ditsérem, a' bolondokkal nem alázom, és a' lelki kevéllyekkel ezt egyiket ſem tselekſzem. Azt és úgy írtam a' mint tudtam, azt ajánlom a' mit tudtam és írtam. Ez hol sír, hol nevet,

Totam quia vitam miſcet dolor et gaudium.

Tudniillik:

Az élet egy jó kedv és bú zürzavarja,
Mert azt hol az egyik hol másik zavarja.

Néha tréfál, néha valóſágot beſzéll, mivel

Et prodeſſe volunt et delectare Poëtæ,
Lectorem delectando pariterque monendo.

Az az:

Az az:

A' Vers-író ollyan két nyelvű portéka,
Mellynek a' mulattſág és haſzon ſzándéka.
Egyik ſzája tréfál, a' másik fedd 's perel,
Kedvet és intést viſz tőle az ember el.

Most költeményt, majd igazat mond, egyſzer nagyít, másſzor kitsinyít, a' mint azt magánál derekabb de nem jobb Eleinek maradékitól a' könyvektől tanúlta. Sohol mindazáltal nem fél, tudván ama legfelſégessebb és a' teremtéstől fogva Uralkodó Királyné Aſzſzonytól, a' Józan Okosſágtól ájándékoztatott, és maga Törsök Attyától örökſég ſzerént reá-is ſzállott Nemes Leveléből, ezt az emberi egéſz ſzabadſág ſérelme nélkül ſoha kétſégbe ſem hozatható, annyival inkább el-nem-vétethető jusſát:

PICTORIBUS atque POETIS
Quidlibet audendi ſemper fuit æqua poteſtas:

Hogy örökké tellyes ſzabadſággal bíró
Két Nemes ember vólt a' festő 's Versíró.

Azomban valamint a' Szerző ſenkinek ſzeméllyét nem, hanemha talám hibáját illeti: úgy a' magáétól-is az érette minden bi-

bizonnyal boſzſzút álló Apollónak és Múzsáknak nevében minden fulánkos nyelvet és pennát el-tílt, úgy mindazáltal, hogy a' tanúltabb 's gyakorlottabb elmék ſzelíd, és az ö jobbítására tzélozó ítéleteinek maga önként alája fekſzik, annak barátſágos kikérése mellett, hogy ötet mint nem a' mesterſégnek, hanem a' terméſzetnek tanitványát, inkább letzkézni, mint rostálni méltóztassanak.

Ugyan ezen tekintetből kéri minden rendü érdemes Olvasóit, hogy ötet úgy nézni és ſzenvedni ne terheltessenek, mint a' régieknek magokra ütött unokáját. Egyébb aránt pedig a' kiknek netalám azok ſem, 's mint ugyan azon kováſztól maradott vakarts, ö ſem tetſzene: azoktól az Elei közzé lejéndö el-hajíttatását, és ezen azt követö ſzitkot, *Eredj az Apáidhoz, te ſem vagy jobb nálok*, örömest fel-véſzi, ſöt nyereſégének fogja tartani.

Ha pedig, a' miről álmodni ſem mér, ollyanok-is fognának találkozni, a' kik ezen tsekélly elme futtatásoknak rostálásával magokat fáraſztani méltoztatnának, az ollya-

noknak eleve reménykedik, nem azért, hogy ennek a' külömben-is ſiket hóldnak hadjanak békét, hanem hogy azt az idöt, és fáradſágot, a' mellyet ennek a' bizonyossan ſemmi fájdalmat nem érzendö testnek bontzolgatásában, mind magok és a' Haza gyönyörüſége 's haſzna, mind a' Szerzö kára, és boſzſzúſága nélkül veſztegetve el-töltenének, inkább újj derekabb munkának kéſzítésére fordítani ne ſajnálják, ne hogy egyébb aránt a' míg ezzel a' *Semminél több Valami*vel pepetselödnének, a' valaminél-is kevesebb tsupa ſemmit tsináljanak.

Hellyel hellyel holmi ſzükſéges jegyzéseket rakogattam a' Levelek ſarkára, ebből az okból, mivel a' Vers írásnak mesterſége Nemzetünkel nem egy hassal, ſöt nem-is a' között ſzületvén, és így nem mi Magyarok lévén a' *Helikon* hegyének elsö meg-máſzói, tehát mi Atyáinknak késö Unokái, kéntelenek vagyunk a' Múzsákhoz vezetö ösvényt (mert arra Orſzág útja nintsen: *Non datur ad Muſas currere lata via* Propert. Lib. III. Eleg. 1.) azoknak bé-gyepesedett láb nyomai után tapogatni, és a' Vers-írói ékessen ſzóllásnak 's példázolódásnak gyö-

kereit, az ő költeményes munkáiknak virágos kertéből anyai nyelvünkbe által plántálni. A' mellyeknek esméretére és értelmére ſzükſégesképpen a' régiſéghez kelletik magyarázatért folyamodnunk.

Nintsen egyébb hátra azon alázatos kérésemnél, hogy ezt a' mi mostanában gyarapodó *Magyar Helikon*unknak egy jó reményſégü fiataláról ſzakaſztott, Tenéked pedig, ſovány tehettſéggel ugyan, de kövér bizodalommal és gazdag ſzívesſéggel ajánlott zsengét, végyed kedvessen jó ſzívü Nemzet! addig-is, míg, Isten életemnek kedvezvén, és irántam való kegyes hajlandóſágod felöl bizonyossá lévén, rövid idön bövebb terméssel kedveskedhetem. Addig rövidítsd ezekkel egynehány terhessebb gondoktól üres óráidat, és ha talám valami haſzon vagy gyönyörüſégbeli jövedelmet vehetſz belölök, kívánd a' Szerzönek a' Versírói léleknek kettös mértékét, a' ki néked hervadhatatlanúl virágzó békesſéget, közönſéges és ſzeméllyes állandó bóldogſágot ezerſzer ohajtó, és ſzolgálatodban 's kegyelmeid köztt élni halni gyönyörködő

igaz Híved.

MARS és APOLLO között történtt Öröm-tsata, BELLONA és MINERVA Vezér Isten Aſzſzonyok alatt. Készült T. N. V. VISZLAI PAL Barkó Nemes Huſzár Seregebéli Hadnagy Úrnak, az Iró különös Jó-akarójának Név napi tiſzteletére, Debretzenben 1787-dik Eſztendöben.

MÁRS.

Noſza Vitéz Legények! Tiſzt és köz embereim,
Erőss hadi remények, Válogatott híveim!
Kéſzüljetek pompához, Mint illik *PÁL* Napjához.
Fegyvert pallérozzatok, Öltözzetek *Gálába*; (a)
Harmintz töltést oſzſzatok, Minden *Patron*-táskába.
Mindennek, a' ki mégyen, Zöld bokrétája légyen.
Kezd-

(a) *Gálának* neveztetik ebből a' Frantzia Szóból *Galánt*, közönſégesen minden Innepre, vagy öröm Napra tenni ſzokott pompás kéſzület.

Kezdjetek a' *Frizúr*hoz(*b*)ſzagos zsírral, 's haj porral,
Induljatok az Úrhoz, Két ſeregbe ſzép ſorral,
Meg-érdemli Hadnagyunk, Ha ſemmit el nem hagyunk.
Fegyverrel köſzönjetek, Muzsikák zendüljenek,
Víg Nótákat kezdjetek, A' Dobok peregjenek.
Trombita ſzó harsogjon, Ágyu puska ropogjon.

APOLLO.

Szerelmes Tanitványim! Böltsesſégnek hívei,
Kilentz kedves Leányim, *Helikon*nak ſzüzei!
El-jött napja *Pál*unknak, az üjj Tanitványunknak.
A' Nap-is vígabb fénnyel, Udvarol Innepének,
Hát elibe köz kénnyel, A' *Múzsák* hogy mennének?
Sőt minden kéz virággal Teljen, vagy olaj ággal.
Örvendeztetésére, Zendíttsetek Orgonát,
Őſzült Úri fejére, Fonjatok zöld koronát,
Énekeket mondjatok, Száz *Èljent* kiáltsatok.
Bár hadi Istenſégnek; Volt fegyver hordozója;
De már a' Böltsesſégnek Leve Záſzló tartója,
Követi ezt a' Felet, Miénk hát a' Tiſztelet.

MÁRS.

Mitsoda Öröm hangot Ád az a' Dámák hegye?
Talán bizony Farsangot Tart *Helikon* Vármegye?
Mit akarſz most *Apolló*? Vagdaljon meg a' holló.
Nintsen néktek *Pál*otok, Az, az én Tiſztem Neve,
Mit kéſzül hát bálotok? Talám tiétek leve?
Hó! leſzſz ma Zenebona, Nem Deák a' Katona.

Vég-

(*b*) Frantzia ſzó, haj fodoritgatást téſzen.

Véghetetlen Ideje, Miólta én Emberem
Negyven két Eſztendeje, Hogy forgatja fegyverem.
Nálam tölt Gyermekſége, Enyim most-is Vénſége.
*Minerv*ának mi gondja, A' *Bellona* fijára?
'S *Apolló* Úr mért mondja: Menyjünk udvarlására?
Ebb legyek ha ſzenvedem, Fegyverrel ſem engedem. (*c*)

A 2 APOL-

(*c*) Az eddig elöl ſordúlt Nevek, a' régi Rómaiaknak az Istenekről, réſz ſzerént a' Görögöktől, és más habonás Nemzetektől költsönözött, réſz ſzerént pedig magoktól költött Vallásából vagynak Vers íroi ſzabadſággal véve. Úgymint *Márs* vólt a' hadakozás Istene, és *Bellona* az ő Aſzſzony Attyafija, vagy Feleſége, annak Isten Aſzſzonya. *Pomey. Panth. Myth. pp.* 61. 62. *Minerva* vólt a' Böltsesſégnek, és Okosſágnak Isten Aſzſzonya p. 82. *Apollo* a' föbb Tudományoknak, és nemesebb Mesterſégeknek Istene p. 33. kinek a' *Múzsák* Tanitványji, vagy mintegy tudománybéli apróbb tiſzt társai vóltak, ſzámokra nézve kilentzen; nevekre nézve pedig ezek: *Clió*, a' viselt dólgok ditséretének; *Calliope*, az ékesen ſzóllásnak, *Erato*, a' kedvesſégnek, és Tántznak, *Thalia*, a' gyönyörködtető találmányoknak, *Melpomene*, az Éneklésnek, *Terpsichore*, a' múlattató társalkodásnak, *Euterpe*, a' ſiposlásnak, *Polyhymnia*, a' történetekben jártas emlékezetnek, és *Urania*, az ég-vizsgálásnak Isten Kis-Aſzſzonyai, a' minthogy, a' neveik-is nem egyebek, hanem az ő nékik tulajdonított tudományokat, és mesterſégeket jelentő Görög ſzók. Lakó helyeik vóltak *Helikon*, *Parnaſſus*, *Cithæron*, *Pieria*, mind Görög Orſzági kies hegyek. pp. 153. 154.

APOLLO.

Mind eröre, mind Éſzre, Adta Virtusa jelét,
Szívét metſzé két réſzre, 's nékem oſztotta felé
Érjétek - meg kezével, Én bírok az eſzével.
Hiſzem most-is Embered, Mikor ſzorúlſz karjára,
Bizonyítja fegyvered, Mellyet köt óldalára.
De kell a' könyv-is *Pál*nak, Éjjel-is vélle hálna
Sok ideig harapott, ſzenvedés kenyerébe,
Tsak minapába kapott, A' Béke ſzerelmébe.
'S még-is bánod nyugalmát, Sok ſebe kis jutalma
Ide ſenki ſem tsalja Vitézeidet tőled,
Bár tudakozd meg valja, Önként jött el mellől
Miénk hát tiſztelete, 'S hátra lévő Élete.

MÁRS.

Nem bánom fogjunk kezet, Két testbe léſz egy ſzívű
'S ha ez Úri nevezet, Mind kettőnknek köz hívű
Mind pennán mind a' kardon, Ma legyen
pardon. (*d*)
Tsak indíts bölts *Matrona* (*e*) Szűzeid ſzent tábo
Te pedig jó *Bellona*, Késérd a' Múzsák ſor
Több a' bölts mint a' merő, Éſz után jár az

APO

(*d*) Frantzia ſzó, téſzen engedelmet, botsánatot.

(*e*) Deák ſzó, és jelent, előkelő, fő rendű, tiſztes
lyű, de már hajlott idejű Aſzſzonyſágot.

APOLLO.

Szent hát már a' Békeſség, Hartzunk örömmé vála,
Indulj azért *Böltseſség*, 'S mond ezt nevünkel nála;
Hogy mind ketten tiſzteljük, 'S Napját meg-innepeljük.
A' meg-békélt Istenek Egyesített népei,
Úgy vigyázz, hogy légyenek, Kedvünk jó Eſzközei,
Mához illő énekkel, 'S ſzáz ezer Lövésekkel.

ÉNEKLŐ SEREG.

Rád viradott egéſségben, Lelki testi békeſségben,
Napodnak kivánt órája, 'S ragyogván a' nap ortzája,
Bő fénnyel vidúl egünk, Mellyen örvend ſeregünk,
Vitéz Hadnagyunk nevére, Szíve, 's ſzívünk örömére,
PÁL ſok ezerſzer fordúljon, Tiſztán, 's köd nélkül ujjúljon, (*f*)
Hozván ſzép Eſztendőket, Egéſséges Időket.

 Légyen

(*f*) Ha a' terméſzet, a' név napot köſzöntőkre halgatna, úgy egy Eſztendőben 365. ſzél, köd, eſső, és egyébb viſzontagſágok nélkül való Napnak kellene lenni, melly történet, mint annak tzélja és rende ellen való, lehetetlen-is, hanemha tsuda tétel által, és büntetésképpen, mint *Acháb* Király idejében vólt hat hónapig. Hogy pedig én *Pál* napjára tiſzta Eget, és ſzép Napfényt méltán kivánjak, arra okot adott nékem a' *paraſzt Kalendáriomnak*, (így nevezik tsúfosan

a'

Légyen most hasadt hajnala, Hoſzſzú Éltednek napja,
Ne jöjjön érted koporsó, Míg meg-nem-telik az orsó,
'S nem ſzakad terhében, A' *Párkák*nak kezében.(g)
Érdemed égig repüljön, Nagy emlékezeted üljön
A' *Hír* pompás ſzekerére, Míg a' Ditsőſég hegyére,
Fel-vitetel egéſzen, 'S ſzomſzédod a' Nap lészen.
Addig pedig a' ſzerentse, Hozzád ſok kedvét jelentse,
Kívánt véggel ſzándékidat, Koronázza dólgaidat.
Érted a' Föld az Éggel, Légyenek ſzövettséggel.
Minekutánna el-járja, A' földet érdemid árja,
'S ki-terjed világ ſzéléig, A' két vég tenger vizéig,
Söt az habok hátára Ülvén, nem leſz határa.

És

a' könyvhöz és magok okoskodásaihoz ragaſzkodó ir kafirka tudósok, a' tapaſztalás után halgató Emberek jegyzéseit) ezen ijeſztése:

Si fuerint nebulæ pereunt animalia quæque — —

és azzal ellenkező illyetén bíztatása:

Clara dies Pauli bona tempora denotat anni.

(g) A' *Párkák*, vagy magyarúl, *Nem-kedvezők*, vóltak hárrom pokolbéli vén Isten Aſzſzonyok, nevek ſzerént *Clotho*, *Lacheſis*, és *Atropos*. Ezekről azt hitték, hogy ezek fonnyák az Ember életének fonalát, az első a' tsepűt ereſzti, a' második az Orsót pergeti, a' harmadik, a' kinek 's mikor meg-elégli, az Élet fonalát egy ollóval ketté vágja. Az egéſz mese ábrázolja a' ſzületést, az Élet folyását, és a' halált. *Pomey pag.* 205.

És mikor önként ſúrgeted, Hogy ama jobbik Életed,
Váltsa-fel ezt a' halandót, Az örökös a' múlandót,
(De legyen az késöre, Tsak *Neſtori* időre.) (h)
Akkor virtusid jutalmát Nyerd-el, az egek nyúgalmát,
'S hervadhatatlan korona, Mellyet vitézſéged fona,
Nemesíttse fejedet, Igy érd bóldog végedet.

A' Márs ſerege lá, dobol, és kiált:

Pif! paf! puf! berrrdó! tararattara trallala!
VIVAT!

(h) *Neſtor* vólt egy Görög Orſzági híres hadi Vezér, és egyſersmind *Bolts*, kit *Achilles* így ſzóllít-meg *Ovidiusnál*: *O facunde Senex! Ævi prudentia noſtri.* Met. L. XII. v. 178. Jelen vólt a' *Trójai* hadakozásban *Agamemnon* Királlyal, a' kitől hadi okoſságáért és vitézſégéért, mély kedvesſégben és tiſzteletben tartatott. *Homerus*, a' Vers írók törsök Attya, azt írja felőle, hogy 300. Eſztendőket élt. *Ovidius*-is, azt mondatja véle magáról, *Si quem potuit ſpatioſa ſenectus, ſpectatorem operum multorum reddere, vixi annos bis centum, nunc tertia vivitur Ætas.* Met. XII. Erre nézve, a' Vers íróknak ma-is ſzokott ſzóllások formája, az igen vén Embert *Neſtor*nak, és a' rend kívül hoſzſzú életet, *Neſtori időnek* nevezni.

Tekintetes N. TOMKA LASZLÓ Prokátor Úrnak, T. N. SZEMERE SUSANNA Kis-Aſzſzonnyal lett párosodásoknak alkalmatosſágára iratott Menyegzöi Versek, Budán.

MÚZSA! ki lakozol a' Hegy tetejébe,
E' *Liliomoknak* ſzálj alá *Völgyébe.* (*i*)
Hozd le a' tréfákat, és a' kedvesſéget,
Mert a' hely és dolog kíván víg vendéget.
Hadd rikaſſák mások a' firalmas Lantot,
Melly alatt halmozza *Márs* a' gyáſzos hantot: (*k*)
Te itass-meg engem az öröm vizével,
Vagy befzélj belölem a' magad nyelvével,
Hogy nyájaskodhaſſam múlattſágos ſzókkal,
Es tudjak örülni a' vígadozókkal.

Mind két nemen lévő Nemes Úri Sereg!
Kiknek nyelvén a' ſzó Magyar hangon pereg,
Kérlek kedvezzetek egy kis figyelemmel,
Ne maradjak adós kötelesſégemmel,
Mel-

(*i*) Itt a' *Liliomok Völgyén* értetik a' Kriſtina Városſa, a' hol az egy féſzekbe kelő ifjú pár, azon egy Udvarba tartottak ſzállást. *Völgynek* mondatik azért, mert éppen az: *Liliomok Völgyének* pedig a' Meny-Aſzſzonynak nevére nézve, melly Liliomot jelent.

(*k*) Tzélozás vagyon az akkori Török háborúra.

Mellyel ezen Úri új Párnak tartozom.
Melly ſok Tanúm léſzen! óh be jókor hozom!
Egy nehány versekkel álok azért elöl,
Szólni a' Hazaſſág 's Lakadalom felöl.

A' ſzent Házaſſágot az Isten ſzerzette,
Midön *Adám* Úrral *Évát* el-vétette.
Jó tehát, mert azt-is hellyesnek találta,
Mikor teremtése rendit meg-vizsgálta.
Nem tsak ſzabad dolog, nem tsak tiſztesſéges,
Hanem a' terméſzet tzéljára ſzükſéges.
Mert nem kél új Ember, a' hóltnak porából,
Mint az Ifjú *Fénikſz* a' vénnek hamvából. (*l*)
Sem pedig magától nem nö mint a' Gomba,
Mellyet tud még az-is, a' ki fült Goromba.
'S a' kik nem engednek e' ſzent Erőſzaknak,
Azok e' Világon kappan módon laknak.
Azoknak ez a' föld ollyan ſzáraz homok,
Mellyből ha ki-lépnek, nem esmerſzik nyomok.
Nem marad az ollyan egyedül valóknak
Útja, mint a' tündér tengeri hajóknak. *Péld.* 30: 19.
Az a' leg-igazabb tükrök nékik nintsen,
Mellybe ſzemek magok máſſára tekintsen.

(*l*) A' *Fénikſz* madárról az a' Mese, hogy annak hazája vagyon *Arabiá*ban, *Azsiá*nak egyik Tartományjában. Mindenkor tsak egyetlen egy vagyon a' Világon, a' melly midön öt 's hat ſzáz Eſztendők után az életét meg-únja, tehát valamelly könnyen gyuladharó fü-ſzerfzámokból féſzket tsinál magának, abba bele ül, melly-is végre a' naptól lángot vetvén, meg-ég, és annak a' hamvából új madár terem. Példázza a' valóſágos nagy Embereknek ritkaſágát. *Ovid. Met. L. XV Fab.* 37.

Halálokkal élni egéſzſzen meg-ſzünnek,
Miként a' Test után az Árnyék, el-tünnek.
Ha az Indúlatnak ſzó fogadatlanok,
Vétek; de tsak hiba, ha alkalmatlanok.
A' Papokról mások hijjába hímelnek,
Mert a' hit tselédi a' köz jóból élnek,
Oſztán betsűllik-is ök a' házaſſágot,
Azért adtak annak *Sákramen'om*ſágot.
Még a' Pogányok-is ezt nagy tiſzteletnek
Nézték, világánál tsak a' Terméſzetnek.
Isteneiket-is meg-házaſították,
Mert e' jót azokhoz méltónak tartották.
*Jupiter*nek-is vólt *Junó*ja magának, (*m*);
Kit tett a' Házaſság Isten Aſzſzonyának.
Azért ſzaporodott annyi Isten régen,
Hogy alig élhettek poklon, földön, Égen.
Maga a' Böltseſség maradt ſzeplőtelen,
De azért, nem *Pallás* (*n*) mind, a' ki nőtelen.

Valamint ſzép dolog, 's ſzabad házasodni,
Szintúgy hellyes ſzokás lakadalmaskodni.
Tsak hogy a' múlattſág follyon tiſztesſéggel,
Az aſztal, és tréfa mértékletesſéggel.
Ezt maga a' Kristus ſzája bizonyítja,
Ki a' Mennyorſzágot ahoz hasonlítja. *Mát.* 22.
Midön ſokſzor magát nevezi férjének
Az Anyaſzentegyház titkos ſzemélyjenek. *Ének.*

Söt

(*m*) *Jupiter* vólt a' Pogányoknak Atya Istene, a' kinek feleſége *Junónak* nevezteteti.

(*n*) Második neve *Minervának*, a' böltseſség Isten Aſzſzonyának.

Söt példát-is adott a' földön jártában,
Mert a' Kéz fogóban vólt egyſzer *Kánáb*an. *Ján.* 2.
Az illy menyegzői polgári pompával
Nyilvábban egyesül a' pár a' párjával,
Mivel ſzemmel látó tanúk a' Vendégek
Arra, hogy törvényes az ö ſzövettſégek.
Oſztán, a' ki talál olly drága portékát,
Jó Aſzſzonyt, azt az ég ritka ajándékát,
Tsak nem a' böriből való ki-ugrásig
Vígadhat az olly Férj, nem egy múlattſágig.
Ez minden nem kóldus Nemzetnek ſzokása,
A' hol tsak telhetik egy *ki-toló kása*,
Melly nálunk a' paraſzt lakadalom vége,
A' Gazdának addig tartván emberſége.
Van ugyan ſok tzifrá ſzegény mostanába,
Ki a' pallérozás ſzínes palástjába,
Helyes gyakorlását ezen barátſágnak,
Nevezi 's hírdeti lenni Vargaſágnak;
Azomba ha hívják vendégül valakik,
Senki örömestebb, mint ö, jól nem lakik.
Tehát Úriſága nem egyébtöl vagyon,
Hanem hogy ſzükön van körűle a' Vagyon.
Ö, úgymond, ſzokásból vatsorát nem ehet,
Nem ám othon, mert nints; módi, mert nem lehet;
Tölle paſzamántra a' *Siklus* nem telik,
'S rá fogja, hogy nem kell; Inasok viselik.
Azt mondja: *Ádám* ſem tartott vendégſéget,
El-hiſzem, mert nem-is kaphatott vendéget;
De tudott vólna tsak *Éva* Aſzſzony főzni,
Lett vólna Bor, 's Magyar a' bor italt győzni,
A' mint kedvet talált az újj Menyetskében,
Egy hétig-is traktált vólna örömében.

A'

A' *Helvetziai* ſzabad Társaſágnak
Lakosi, tsúfjai a' vígabb Világnak.
Azért, hogy ſzomorún 's mintegy alattomban
Szöknek a' *hetedik* ſzent *Sakramentom*ban.
Az ifjú a' ſzüzet mihelyt meg-ſzereti,
Ha meg-alkudhatnak, a' Paphoz vezeti,
Úgy ſegéljent mondván véle meg-esküſzik,
'S a' ſzomſzéd ſe tudja, ki mellé feküſzik.
Aſzſzonyt ſem érdemel, nem hogy feleſéget,
Az olly mord nép, a' melly nem tud Emberſéget.
Hadjuk hát e' ſzokást mi a' *Helvetiák*nak,
Követvén példáját inkább a' *Scythák*nak,
Kik, ha dólgaikban ſzerentsések vóltak,
Még az Óltárra-is ſzentelt bort lotsoltak. (*o*)
Isteneikre-is kulatsot köſzöntek,
Áldozat tételre kenyerekkel mentek.
Mert van egy bálványunk nékünk-is, a' melly él
Kenyérrel és borral: Te vagy az, óh nagy *Bél!* (*p*)
Ennek Templomait, a' mi torkainkat,
Nyisſuk meg, 's nyujtsuk be bő áldozatinkat.
Fejetik ſzámunkra Vö Legényünk tsapja,
Kiért noſza borát most ki ki fel-tsapja!

Míg az Urak iſznak, te *Múzsám!* azomba,
Egy jó 's egy roſzſz Aſzſzonyt tégy mérő fontomba,
Az elsőre ugyan példát ſe hozz elől,
Mert Vőlegényünknek ül egy jobbja felől;
A' másodikra-is, ne hogy reád veress,
Tsak régit, 's leg-alább ne e' háznál keress;
Mert van egy Nyelv nevü fegyver a' ſzép Népnél,
A' melly agyon verőbb mindenféle tsépnél.

(*o*) *Vinum Diis libamus.* Curt. Lib. VII. Sect. 33.
(*p*) Dan. Tóldalék.

Látom hogy ſzóllani félſz-is a' roſzſzárul,
Mert hát ha valakit a' tsuklás el-árul?
Oh! nem. Itt motskodnak nem léſznek tárgyai,
Ezek mind *Salamon* bőlts Gazdaſzſzonyai.
Tsak bátran ſzóld ſzapuld a' roſzſz feleſéget,
Meg-ládd, hogy ſzitok helyt, hallaſzſz nevettſéget.

Tehát a' jó Aſzſzony drága kö 's korona, *Péld.* 12: 3.
A' roſzſz, férje hátán tövisſes borona.
Igazán *Legio* lehet neve annak, *Márk.* 5: 9.
Mert minden Ördögök véle 's benne vannak.
Valaholott a' föld ollyat hordoz hátán,
Pokol az, és benne az Aſzſzony a' *Sátán.*
Van ott egy férj Lelkét mardosó *Furia,* (*q*)
Egy Házi keresményt prédáló *Hárpia.* (*r*)

Egy

(*q*) A' *Furiák*, az az, Kegyetlenſégek, vóltak három pokol béli Isten Leány Aſzſzonyok, nevek ſzerént *Alecto*, *Ty ſiphone*, és *Megéra*.. Ezeknek kötelesſége vólt, a' kár hozott Lelkeket gyötreni és nyughatatlankodtatni. Sze mélyes háromſágokkal példázták a' három főbb gó noſz indúlatokat, a' mellyek az Emberi Lelket leg inkább, és leg-több vétkes tselekedetekre ingerlik tudniillik: a' *Haragot*, *Kivánſágot*, és *Bujaſágot*. Áta jába pedig a' roſzſz Lelki esméretnek mardosásait, mint *Cicero*-is magyarázza: *Kit kit*, úgymond, *a' m ga tulajdon álnokſága és ijjedezése késért, a' maga g noſz ſzándéka és tselekedete nyughatatlanit, a' ma roſzſz gondolatja és Lelki esmérete rémit. Ezek az tenteleneknek azok a' ſzüntelen való és házi Furiák, mellyek éjjel nappal foglalatoskodnak a' bűneknek bün tiseben.* Cic. pro Roſc. Sec. 24.

Egy *Medea* (*s*) a' ki az Ember mejjében
Forralja a' ſzívet bánatok vizében.
'S egéſz testét mintegy kotsonyává főzi,
Ha tsalárdſágival hatalmát meg-győzi.
Élő koporsó az, 's eleven temető,
Tűz nélkül való tűz, de nagyon égető.
Sőt van elég példa, ki magának halált,
Roſzſz feleſégében, nem más okban talált.
Melly-

(*r*) A' *Hárpiák*, az az *Ragadozások*, pokolbéli tsudáknak tartattak. *Virgilius* Római Vers író, úgy írja-le őket, hogy azok *fertelmes, irtóztató és kegyetlen préda madarak, Leány ábrázatuk, pohos hasuk, horgas kezük, és a' ſzüntelen való éhesſég miatt haloványok.* Aen. 1. 3. Melly le-írás nem egyébb, hanem az erőſzakos húza vonának, a' maséra való ásítozásnak, és tékozlásnak mesés le-rajzolása.

(*s*) *Medea* vólt *Aeta* nevezetű *Colchisi* Királynak a' Leánya, a' maga idejében hét orſzágra ſzólló ringyó és boſzorkány. Sok vólna mindent el-mesélni róla, és tzélomrá nem-is tartozna. Tsak ez egyet említem tehát, hogy egyik Mesterſége az vólt, hogy az öregeket ifjakká tudta változtatni, a' minthogy *Aesont* egy Görög Orſzági Gavallérnak 's maga ſzeretőjinek *Jáſonnak* az Attyát meg-is ifjította. Azt látván valami *Pelias* nevű felette vén Embernek a' Leányai, kérték, hogy az Attyokkal-is tselekedjen úgy. Fel-is vállalta, de nem vólt köſzönet benne, mert a' ſzegény öreget, a' maga Leányival kegyes tzélból meg-ölette, egy vas ſazékba bele apríttatta, és ott főzette, tettetésből holmi bűbájos verseket mondván felette. Azomba egyſzer boſzorkányi paripájára, egy repülő ſárkányra fel-kapván, el-tűnt a' Levegőbe, 's a' ſzegény öreg, főtt kotsonyává maradott. *Ovid. Met. VII. Fab. 4.*

Mellynek ártalmait, ha el-nem-mellőzném,
Olly ſokak, hogy ſzóval 's idővel nem győzném.
Nyisd ki tsak, nyisd a' ſzent 's Világi könyveket,
Majd kapſz *Samſonok*at, és *Herkuleſe*ket,
Kik egy némű némű mindenhatók vóltak,
De mihelyt Aſzſzonyi kéz alá hódoltak,
El-ejtette őket egy ravaſz *Delila*,
'S ſzeretve gyülölő *Dejanira* nyila. (*t*)

Ha ellenben a' jó olly drága nyereſég,
Ki-mondom már azt-is, mi a' jó feleſég:
Az egy Társ, melly nélkül puſzta az Embernek
E' föld, a' hol mintegy rémitő Tengernek
Tudnillik az Élet bajainak habján,
Hajó törésinek ſijjedez darabján;
Az egy kints, a' mellyet, ha reá akadhatſz,
Az egéſz Világért tóldással ſem adhatſz.

(*t*) A' *Sámſon* történetei *Delilával*, a' Gyermek előtt-is esméretesek. *Herkules* pedig egy igen erős Ember vólt, a' mesés régiſégnek éppen az, a' mi a' Kereſztyéneknek *Sámſon*, a' kinek-is tsuda tselekedeteiről lásd *Pomeyt pag.* 234. *et ſeqq.* Annak feleſégét *Dejanirát*, valami *Neſſus* nevű tsuda Ember, meg-akarván egyſzer erővel paráznítani, *Hercules Neſſust* nyillal halálra lötte. Ez, akkor egy ruhát maga véribe kevervén, azt *Dejanirának* ajándékozta, olly jelentés mellett, hogy annak ollyan ereje lenne, hogyha az Ura mást akarna ſzeretni, adja reá, és azonnal, el-idegenedik attól. *Herkules* azomba meg-ſzeret egy Leányt, éſzre veſzi az Aſzſzony, 's mindjárt arra bírja *Herkulest*, hogy azt a' ruhát öltözze magára, mellyet midőn megtselekedett vólna, annak erejétől dühösſégbe esvén, maga magát meg-égette. *Pomey. p.* 239. 240.

Mert egy ſzemre való 's jó Feleſégetske,
Néminémű egéſz Emberi nemetske,
A' nagyobb világot foglalja magában,
Tsak hogy kitsiny 's ölbe hordható formában.
Az egy Tag, melly éppen egy Embernek fele,
Szükſéges hát magát, ki-tóldani vele.
Az egy kedves Tereh, 's keresve keresett
Nyüg, mellybe minden láb önként esik 's esett. (u)
A' hol jó Gazdaſzſzony van, annál a' háznál
Több Mester Embert láttſz egy ſzemélybe ſzáznál:
Vagyon ott, *Pap*, *Mester*, *Doktor*, *Kalmár*, *Takáts*,
Kultsár, *Kertéſz*, *Szabó*, *Pék*, *Meſzáros*, *Szakáts*.
Van *Prokátor*, 's néha egyſzersmind *Per-bíró*,
Kit másutt mindenütt tílt a' törvény író.
Ezek, és a' többi, mint egy kis helyſégben,
Egy rakáson vagynak a' jó feleſégben.
Az Aſzſzonynak pedig főbb minéműſége
Öt, valamint az ép test érzékenyſége;
Ha tudnillik *kegyes*, *ſzép*, *ſzemérmes*, *okos*,
('S hogy Rádás-is légyen mellette) *birtokos*. (v)
A' Gazdagſág ugyan tsak ötödik kerék,
Melly eránt ſzó ſintsen, ha külömben derék.
Ki-vévén az ollyan földön máſzó Lelket,
Melly nem hívet keres, hanem pénzt és telket.

Mert

(u) — — — *imponit dulce puella jugum.* Lorich. L. II. Eleg. 8.

(v) Ezen öt Aſzſzonyi tökélletesſégeket közönſégesſen ne vezgetik öt P — nek, azért hogy ezeknek nevei Deák Versben mind azon a' betün kezdödnek. Melly Vers im ez: ſit *pia*, ſit *prudens*, *pulchra*, *pudica potens*.

Mert a' ſzerentsének minden ajándéka,
Virtusokon könnyen vehető portéka,
Sőt ötet azoknak jutalmává tette,
Ama fő hatalom, melly vagyon felette.
Bizony a' ki talál illyen Feleſéget,
E' földön kezdi el az az Idvesſéget.
Élete egy képzelt örökké valóſág,
Hajléka Mennyorſzág, mellybe a' Fő Jóſág
Áldásiban magát minden nap láttatja,
A' jó Aſzſzonyt pedig Angyal helyt mutatja.
A' paraditsomból nints az ki-kergetve,
Nem érzi, tsak hallja, hogy meg-van büntetve
A' gyarló élethez köttetett terhekkel,
Úgymint már az egy helyt két vállra vettekkel.
Gondja, kára, haſzna, bánatja és kedve
Köz, 's egy ſzóval meg-van félig könnyebbedve,
A' gyönyörüſég közt el-felejti baját,
Az unalom kínja nem öſzíti haját.
Képzelödésitől, vagy akármelly tetten,
Mint egyéb magános Lélek, meg-nem-retten.
Leg-édesebb pedig az a' vígaſztalás,
Hogy még halála ſem léſz egéſz meg-halás,
Az után-is jó réſz élni fog belöle
Azokban, kik addig ſzaporodnak töle.

De az ám a' kérdés, hogy azzal az öttel,
Szülei házától hány angyalka jött-el?
Köſzönd Világ! ha ſzáz, egy ſzáz Eſztendőben,
Kivált a' mostani el-fajúlt időben.
Salamon melly régen, még pedig ezrivel,
'S mint Király, azt tartom, javával ſzépivel,

Bőven tapaſztalta az Aſzſzonyi Nemet,
Még ſem hazuttol-meg példákkal engemet,
Söt hogy ezer közzül egyel ſem ditsekſzik,
A' halgatás alatt gyanítom mi fekſzik.
Vígyázni kell tehát a' házaſság körül,
Bolond ki tsak pénznek, vagy ortzának örül.
Inkább azt nézd, ſzívét mintegy ſzéllyel fejtve,
Nints-é gonoſz erkölts ránzaiba rejtve.
Indúlatid kémleld 's jegyezd-meg előre,
Hogy ſzelesſégedet ne firasd késöre.
Valaki magadat házaſságra ſzánod,
Egy tanátsot adok, vedd bé, meg-nem-bánod:
Hogy ſzámodra Leányt önnön magad keress,
Más ſzájával ne kérj, ſzívével ne ſzeress.
Mert hogy építhedd jól ſzerentséd Templomát,
Ha nem-is esméred a' fundamentomát?
Ne halgass ſzokásból tsevegő ſzarkákra,
Vagy hol mi réſzeges kerítő kofákra,
Kik egy ital borral meg-veſztegettetnek,
'S ſzép *Kákhel* helyt melléd tsúf *Leát* fektetnek.
De ha betsülletes embert találſz elöl,
Még-is tsak ſzólj vele húgom Aſzſzony felöl.
'S főképpen az előtt meg-ne-próbáld kérni,
Míg előbb az Annyát nem fogod esmérni. (x)
Mert nem esik meſzſze a' gyümölts a' fától, (y)
Bizony a' Gyerek ſem Apjától Annyától.

Jó Aſzſzony elég van, jó Feleſég ritka;
Ez a' házaſságnak feneketlen titka.

Ezen

(x) *Crimine ab uno, diſce omnes.* Virg. Aen. II.
(y) *Non procul a proprio ſtipite poma cadunt.*

Ezen nem tudtak ám el-menni ſok böltsek,
Tanunak a' ſirból bár egyet fel-költsek.
Násot hivom, ama ſzerelem Mesterét,
Altal nem úſzhatá e' kéttſég tengerét.
Noha vólt *Vénus*nak fő hadi Vezére,
Ki ſok rabot fűzött mézes kötelére,
'S noha olly magosſan kérkedik Társával,
Hogy éppen az Eget érte már kontyával;
Söt a' fél Istenek Feleſégeivel
Egy rangba léptette ditséreteivel: (z)
Még-is ſok hellyeken az Aſzſzonyi Törvényt,
Úgy írja le, mint egy tekervényes Örvényt.
Mert, úgymond, tsalárd az, 's ſzíve ollyan mélyſég,
Mellyhez a' Nagy Eſz-is többnyire tsekélyſég.
Azért van ſok Ember a' házaſságával
Olly formán, mint *Markalf* az akaſztó-fával. (j)
Ki arra való fát nem talált magának,
Noha egéſz Erdöt elébe adának:
Nehézen kap illöt vagy az Idejéhez,
Vagy Állapotjához, vagy terméſzetéhez.
Mellyért még ez előtt régen, egy valaki,
Abbéli kínjába, hald! mint fakada ki:
„ A' *Leányhoz*, úgymond, leg-hajlandóbb vérem,
„ De hátha idejét hozzám nem jól mérem?
„ Ha igen gyenge léſz, majd tsúfol apjának,
„ 'S a' fiatal fitzkók házamhoz kapnának;
„ Ha el-érttet veſzek, a' roſzſz nyelv ezt mondja:
„ Anyád lehetne az, te Világ bolondja!

 „ *Özvegy-*

(z) Trist. Lib. I. Eleg. VI.
(j) *Markalf*, vólt *Salamon* Királynak udvari bolondja, a' kinek elmés tréfái máig-is nyomtatásba forognak kezünkben.

„ *Özvegy-Aſzſzonyt* kérnék, de mivel ſzomorú,
„ Annak minden ſzava egy égi háború;
„ Kaphatnék valami tehetős *vén rántzot*,
„ De ki viselhetne olly unalmas lántzot?
„ Jó vólna a' pénze, ſoká talál élni;
„ Nehéz a' vén fának dülését remélni:
„ Vehetnék *gazdagot*, ki hozna eleget,
„ De kevély kontyától féltem a' füveget.
„ *Szegény Leányt* úton út félen találnék,
„ Egy kóldusból többet de miért tsinálnék?
„ A' *jó ſzaporítót* nem hozom házamra,
„ Mert tsak a' Gyereket hordja majd nyakamra;
„ Találkozna tudom, ha kéne, *magtalan*;
„ Úgy de gyümölts nélkül a' fa haſzontalan;
„ Furtsa Legény vagyok, nyerhetnék *ſzép* képet,
„ De ſok nyalánk madár ſzereti a' lépet;
„ *Rútat*, hóltig való tsömörnek nem veſzek, (*w*)
„ Éjj! nem kell Feleſég, tsak nötelen leſzek.
Így tartja az Ember elméjét kéttſégbe,
'S egyſzer bele vénül a' Nötelenſégbe.

De meg-is gyűlt bajunk nékünk a' Világgal,
Mert a' jót és ſzépet adja Fáradſággal.
Igaz

(*w*) „ *Dic precor, Uxorem ducam qualem? anne puellam?*
„ *Hæc forſan veniet non ſatis apta mihi.*
„ *An Viduam, Dominam poterit quis ferre tonantem?*
„ *An vetulam? toleret quis patienter Anum?*
„ *An Ditem? nihil eſt magis intolerabile Dite;*
„ *An Inopem? ſed inops nil mihi ferret Opis;*
„ *Fœcundam? fœcunda Domum mihi prole gravabit:*
„ *An ſterilem? ſterilis non decus arbor habet.*
„ *Formoſam? variis eſt ſubdita forma periclis;*
„ *Deformem? pœnam ducere num quid amem?*

Igaz munkánknak-is ſokſzor valjuk kárát,
Gyakran feliből ſem fizeti ki árát,
Bíztatásúl ugyan ád ő reményſéget,
Még-is ritka ſzív ér kivánatos véget.
Még a' mi leg-bövebb, az Ember-is drága,
De miért? mert a' jó ritkák ritkaſága.
Magok-is fösvények a' mai Istenek,
Egeikből ingyen ſemmit ſem hintenek. (*a*)
Egy réſzt jól rendelte azt a' bölts terméſzet,
Hogy Ember ne várná ſzájába a' kéſzet.
Szép marha az arany, nem-is utſzán terem,
Söt annak bányája pokol forma verem.
Mivel az irígy föld gyomrába rejtette,
Majd tsak nem *Plutó*ig (*b*) kell ásni érette.
Ékes a' drága gyöngy az Aſzſzony nyakába,
De kéfzül a' tenger mélyſéges árkába,

(*a*) *Dii nil ſine laboribus vendunt.*
(*b*) *Plutó*, vagy a' *Gazdagſág*, vólt a' pokolnak, t. i. a' Föld Gyomrának Istene. Melly mese onnan költ, hogy *Saturnus* nevü *Krétai* Királynak vóltak három fiai, *Jupiter*, *Neptunus*, és *Plutó*, kik-is az Apjokat az Orſzágból ki kergetvén, azt magok között fel-oſztották. *Jupiter*nek esett a' napkeleti réſz, mellyért néki a' költemények tulajdonították az Égnek birodalmát; *Neptúnusnak* jutott a' tenger mellyéki tartomány, a' honnan ötet vizek Istenének tartották; *Plutó*nak pedig a' napnyúgoti réſz; azért-is ezt a' mesék pokol Istenének tették. *Gazdagſág*nak neveztetett azért, mivelhogy a' kintseknek nagyobb réſze a' föld gyomrából ásatik-ki. Némellyek úgy-is vélekednek, hogy azért költötték vólna erre a' föld alatt való uralkodást, mivel ő találta vólna fel a' koporsóval és egyébb halotti pompákkal való élést. *Pomey*. p. 198.

Retteg a' ki le-ſzáll, hogyha dólga halad,
Ott lepi a' ſzökött víz, ha haza ſzalad. (c)
Vagy ha ándalogva piſzmog a' tsigával,
Oda mettſzi kezét bé-tsapodásával. (d)
Jó a' méz, de a' ki a' lépet rabolja,
Gyakran érte a' méh jól pofon tsókolja.
Mérgesebb ſzúrást ejt vékony dárdájával,
Mert ſok füstölt lábú ártatlan kardjával.
A' mezei rózsát tövissek ſtrázsálják,
Hogy a' Virág ſzedők ingyen ne prédálják.
Szép a' hír, de hegyen lakik a' ditséret. (e)
A' hozzá menővel magos útat méret.
Ennél mind főbb kints van a' jó Feleſégben,
De azért máſzni kell egéſzſzen az Ígben.

Tehát

(c) Tudniillik, a' Tengernek az a' terméſzeti ki s be járása vagyon, hogy minden 24 órába a' partjától meſzſzire be mégyen, és 6 órai távol léte után jö haza, ollyan killyebb killyebb való tsapodásokkal, a' minémüeket az álló víz ſzokott tenni ſzeles időben. Úgy láttſzik, hogy a' terméſzet azon mozgást adta a' tengernek, me ly külömben egy leg-nagyobb álló Tó, a' maga egéſzſégének fenn tartására, ámbár egyébb bolts tzéljai-is vagynak abban.

(d) A' Gyöngy termö tengeri tsigák egyik neménck ollyan forma ketté váló tekenöje vagyon, mint a' Dióhaj, mellyet kivált a' Napnak melegére kétfelé ſzokott nyitni, és ollyankor lehet oſztán belölle a' drága gyöngyöt ki-venni, de vigyázni kell bizonyos mozdúlásaira; mert gyakran hirtelen öſzſzve tsapja magát, és mivel a' Tekenöje igen éles, ha az Ember kezét ott kap a, ketté mettſzi. *Leſſer Teſtaceotheolog. P.* II. *L. I. C.* 4. §. 318.

(e) *Avdua per præceps Gloria vadit iter.*

Ovid. Lib. II. de Ponto.

Tehát még iſjantan ſzükſég el-indúlnod,
'S annak ſok ſzót halló Urát meg-kóldúlnod,
Egy egy mindennapi könyörgö Levéllel,
Mert ſokat el-vitet belöllök a' ſzéllel. (f)
Míg végre egy éppen kezébe tsapódik,
Mellyre, a' mit ſzíved kíván, meg-adódik.
*Leander Heró*ért tengert addig úſzott,
Míg a' fenekére örökre le-tsúſzott; (g)
Hippomenes veſztét arany almájának
Nem báná, kedvéért *Atalántá*jának. (h)

B 4 *Páris*

(f) „ *Terribilisque notus jactat mea dicta, precesque*
„ *Ad quos mittuntur, non finit ire Deos.*

Ovid. Triſt. Lib. I. Eleg. II.

(g) *Leander* és *Heró*, két régi ſzeretök *Azsid*ban, úgy lakoztak egymáshoz, a' Gavallér *Abidos*, a' Dáma pedig *Sestos* Városokban, hogy a' két Várost a' *Hellespontus* nevezetü ſzoross tenger válaſztotta - el egymástól. Hogy azért öſzve jöhesſenek, *Leander* éjtſzakánként által úſzott a' tengeren, úgy hogy a' Leány oda által valami magos helyre lámpást függeſztett-ki, hogy a' Legény a' felé tudhassa magát az Úſzás közben tartani. Egyſzer, a' nyughatatlan ſzerelem miatt, arra a' vakmeröſégre vetemedett, hogy ſzélveſzes Időben indúlt - el, a' midön bele - is veſzett a' tengerbe. Más nap reggel *Heró* a' parton ſétálván, ott találta halva *Leandert*, 's abbéli bujába le-ugrott abból a' toronyból, a' honnan az elött világítani ſzokott néki, hogy úgy magát a' halálban-is egyesíthesse azzal, a' kivel ez életben olly kedves társalkodást gyakorlott. *Ovid. Heroid.* Oh mennyivel bóldogabbak ezeknél, a' *Pesti, Budai Leanderek* és *Herók*, azzal a' derék híddal.

(h) *Atalánta* vólt egy Király Leánya, a' ki valami Isteni jelentéstöl indíttatván, magát örökös Szüzeſſégre

hatá-

Páris hajója-is ſok köbe ütödött,
Míg a' ſzép *Helena* partjához ki-kötött. (*i*)
Pirithot

határozta. De mivel igen ſzép lévén, a' kéröktől nem nyughatott, utoljára azzal a' fel-tétellel ajánlotta magát, ha valaki ötet a' tzél futásban meg-elözné; a' kit pedig ő el-hagyna, az halál fia legyen. Sokan próbáltak ſzerentsét, de ſzerentsétlenül. Végre egy igen ſzép ifjú *Hippomenes*, annyi ſzomorú példáktól-is el-nem-ifzonyodván, el-indúl vele futni; hát meg-kezdi ſokkal elozni *Atalanta*. Akkor ez elő ſzedvén a' Vénus Isten Aſzſzonytól azon végre nyert *Arany Almákat*, azokat három különös Időben, a' Szűznek eleibe hajgála, mellyeknek fel-ſzedésében el-késedvén a' Leány, *Hippomenes* elébb a' tzélhoz érkezett, és annál fogva a' fogadás ſzerént el-nyerte *Atalántát*. Ovid. Met. L. X. F. 11. A' mai időbe, ha most élne *Hippomenes*, egy pár kormos almával-is könnyen bóldogúlna.

(*i*) *Helena* (Magyarúl Ilona) vólt egy a' maga idejében az egéſz Világon leg-ſzebb Görög, Dáma a' kiről még máig-is, a' rend kívül ſzép fejér ſzemélyt úgy ſzokták nevezni, ſőt a' vak indúlatu ſzeretők, hízelkedés reguláján, az ollyanokat-is, a' kik csak az ő ſzemeknek ſzínt nagyító Üvegén által tettſzenek ſzépeknek. Midőn ez a' *Helena* már éppen jegybe járna *Menelauſſal*, a' *Lecedæmon*béli Királlyal, akkor *Páris*, a' *Trójai* Királynak *Priamus*nak a' fia, előre hallván már annak a' rend kívül való ſzépſégnek hírét, nagy hajós ſereggel Görög Orſzágba ment, követtſégnek ſzíne alatt, és *Helenát* ſzerentsésen el-lopta. De idővel megadta az árát, mert a' miatt támadott az a' híres 10. Eſztendős *Trójai* hadakozás, melly által *Trója* Várossa és Orſzága végképpen el-puſztíttatott a' Görögök által. *Pomey* p. 97.

Pirithot el-tépte a' pokolnak ebe,
Midőn oda Aſzſzonyt ragadni méne be. (*k*)
Ha ennyire méltó egy ſzabad ſzívesség:
Mit nem érdemel az hites kötelesség? (*)

Így lévén örvendjünk Vőlegény Urunknak,
'S Úri jobbján ülő ſzép Meny-Aſzſzonyunknak.
De vígadj magad-is jó Úr ſzerentsédnek,
Az egéſz örömet ne oſzd a' Vendégnek.
Söt minket hoſzſzassan ne kivánj örülni,
Mert e' nép a' hordón nem tud könyörűlni.
Imé néked itthon ollyan kintset adnak,
Mellyért mások ſoká és meſzſze fáradnak.
Most látjuk példádból, mint van annak dólga,
Ki Isten Aſzſzonynál hív és igaz ſzólga.
Meg-nem-tudá tőlled azt a' jót tagadni,
A' minémüt ſzokott, csak hívének adni.

(*k*) *Pirithous* és *Theſeus* két fő nemből ſzármozott külső belső ſzépſéggel meg-különböztetett Ifjú Urak, és egymásnak lelki Baráti lévén, azt tették-fel magokban, hogy ollyan Leányokat vennének Feleſégül, a' mellyek *Jupitert*ől vették eredeteket. *Theſeus* talált egyet ide fel a' felső Világon, de *Pirithous* nem kaphatott. Annakokáért le-mentek pokolba, a' végre, hogy *Proſerpinát*, *Jupiternek Ceres*től való Leányát, erövel vagy tsalárdſággal vegyék-el az ott való Fejedelemtől *Plutó*tól. De ſzerentsétlenül, mert *Pirithoust* mindjárt az ajtónál ſzéllyel tépte a' pokol küſzöbét őrző 3. fejű kutya *Cerberus*. *Theſeus* pedig elevenen el-fogattatott, és mind addig vasban ott tartatott, míg idővel *Herkules* ki-ſzabadította. *Pomey*. p. 244.

(*) *Omnis amor magnus, ſed aperto in conjuge major.* Prop. L. IV. El. 3.

Vénustól (*l*) e' Szüzed neked maga kéré,
'S a' jutalmat éppen érdemidhez méré.
Van ez a' terméfzet leg-fzebb mértékébe,
Teste közép fzerü deli termetébe.
Anyjának *Diánnát* kellett meg-tsudálni, (*m*)
Hogy ollyannak tudá Leányát formálni.
Nemes Szüz tekintet fzállott homlokára,
Rózsák vagynak festve téj fzín ortzájára,
Eleven pirosfág múlatoz ajakán,
Hó Fejérfég látfzik gyöngyei köztt nyakán,
Az ékesen fzóllás befzélget nyelvével,
A' gyengefég fzorít ölelö kezével,
Mozog a' fzelídfég tsendesen fzívében,
Szerelem fzikrázik mosolygó fzemében,
Benne a' mennyi íz, annyi a' Ditséret.
Nagyobb bér ez, mint vólt a' remény 's igéret.

Te-is

(*l*) *Vénus* vólt a' *buja fzerelem Isten Aſzſzonya*, leg-fzeb minden Isten Aſzſzonyok között, és még-is *Vulkánus*nak, az Istenek kormos fánta lábu Kováttsának a' Fefefége. Ennek nemzésében réfzes vólt az Ég, Föld, Tenger, a' mint *Auſonius* Vers író mondja:

Orta ſalo, ſuſcepta ſolo, patre edita cælo.

melly mese azt tefzi, hogy a' fzeretet az egéfz Terméfzetben közönféges Indulat; a' nevén hol a' fzerelmet, hol pedig a' fzép Aſzſzonyt fzokták az írók érteni. *Pomey.* pag. 85. et ſeq.

(*m*) A' ki vólt az *Erdöknek és Vadáſztalnak Isten Aſzſzonya*. Mindnyájok köztt delibb termetü, és leg-fzüzebb, mell tifzta élet nemére akkor határozta-meg magát, midön az Anyjának *Látonának*, kínjait fzemlélte vólna, mellyeket az Öttsének *Apollónak* fzülésekor fzenvedett. Vid. *Pomey.* p. 169. etc.

Te-is fzerelmes Szüz! kihez fzíved hajta,
Elméddel Lelkeddel meg-nyugodhatfz rajta.
Mert Férjed *Themis*nek lévén Gyermekévé, (*n*)
Te-is váltál Isten Aſzſzonynak menyévé,
Tifzteld hát és fzeresd az Igazfág Fiát,
Mikor ö parantsol, mondjad te-is: *Fiat.* (*)
Páros Életeknek ma hasadt hajnala,
Hofzfzú Efztendöknek legyen víg nappala,
Minden nap örömet hozzon fel-költével,
Hagyjon békesféget el-enyéfzésével.
Légyen hajlékotok fzeretet fzállása,
Virágozzon rajta az Egek áldása.
Remek magzatokkal úgy gyümöltsözzetek,
Hogy hóltotok után bennek élhesfetek.
'S Unokáitoknak lásfátok Fiait,
Haladván az idös *Nestor*nak fzázait.

Elég édes *Múzsám*! úgy-is már rekedek,
Mert fzomjúfágomban felette epedek,
Halgatok, mert immár fzavamban hibázok,
Vagy ha befzélnem kell, *kanaforiázok*, (*o*)
Hol az a' *Tokaji?* hadd öntsem húromra,
Imé vifzfza tértem elébbi hangomra,
De nem fúgnak többét *Apolló Múzsái.* —
Húzzátok rá tehát *Faraó* fajtái! (*p*)

Eddig

(*n*) Neve ez, az *Igazfág Istcn Aſzſzonyának*. Pomey. p. 156
(*) Úgy légyen.
(*o*) Ezzel a' fzóval a' *Muzsikusok* élnek, a' midön a' hegedük húrjait akarják gyantázni.
(*p*) Így neveztetnek a' *Tzigányok Faraóról* az Egyiptomi Királyról, a' honnan ez a' Nemzet fzármazottnak lenni mondatik.

Eddig vagynak, Urak! ezen tsekély versek,
Főzzön jót magának kinek ezek nyersek.
Meg-engedjen pedig minden a' tréfának,
Így parantsolta ma *Vénus* a' *Múzsá*nak.

Nemes Békes Éva Aſzſzonynak, az Iró kedves Atya-fiának halálára írt Versek.

MI *Halál* 's mindnyájan *hàlottak porai*,
Az *Alföld* Királyja 's Nemes Lakosſai,
Adjuk értésére, a' ki itt el-mégyen,
E' gyáſzos fa alatt ki, 's mitsoda légyen?
Mikoron a' Testből haza megy a' Lélek,
A' két élet között, ezek határ ſzélek,
A' hol a' bün zsóldját le ſzokás fizetni,
'S le-kell minden motskost és nehezet vetni.
Minthogy Törvény ſzerént a' Világi ſzennybe,
És porosſan menni nem ſzabad a' mennybe;
Ahoz képpest itt-is egy Útas meg-állott,
'S tovább földi terhét nem bírván, ki-ſzállott.
Itt rázta magáról le a' Világ porát,
És gondunkra bízta Lelkének ſátorát.
Mondván: az én Útam magas és meredek,
Testel meg-terhelve annak nem eredek.

Útazó! nagy Lélek élt, míg élt, e' hóltba,
Sok kints van el-ásva ez alatsony bóltba.
Ugy-é, talám rakás Aranyok 's ezüstök?
Oh! azok e' kintshez hasonlítva füstök.

Az igaz Gyöngynél-is ritkább Talentomok,
Mellyekkel kérkedik e' ſzerentsés homok.
Jó Aſzſzony hólt itt meg, (ſok beſzéd egy ſzóval!)
Bár élne, mert nem ér ſemmi jó e' jóval.
Mert a' pénz és marha veſzendő nyereſég,
De az Urtól vagyon az eſzes Feleſég.

E' Nemes halotnak BÉKES ÉVA neve,
Melly *tiſzteletesből Nemzetessé* leve:
Mert TSONTOS IMRE Ur válaſztá Társának,
Menvén elsö férje az Egek Papjának.
Ezer után *két ſzáz nyóltzvan nyóltzba* írtak,
Mikor e' Test felett jó rokoni ſírtak.
Mint a' ſok értz nemek ugyan azon hegyben,
Annyi betses nevek hóltak-meg ez egyben:
Egy Magyar Gazdaſzſzony; egy Anya, ki noha
Második, de még-is tsak névvel mostoha;
Egy Feleſég, nem tsak Aſzſzony; egy olly *Mártha*,
Ki munkás kezeit keblébe nem zárta;
Egy *Éva*, ki ama régi *Máriánál*
Kevesebbet nem ült, a' *Jézus* lábánál:
Egy Férjfi elméjü, 's mély az értelemben,
A' melly ritka remek az Aſzſzonyi nemben.
Egy emberi nemzet ſzeretö Barátja,
Melly ezt ide ſírva 's nehezen botsátja.

De óh fájdalom! vólt, és már többé nintsen. —
Ember e' tükörbe ſzemed jól tekintsen.
Nézd-meg benne mi vagy, és tudjad elöre,
Hogy a' por porrá léſz a' rendelt idöre.
'S valaki Aſzſzonyi állattól ſzületik,
E' köz kéntelenſég alá rekeſztetik. *Jób.* 14, 1.

E' testbe a' halál olly vizet áraſztá,
Melly az élet Gátját benne el-ſzakaſztá.
'S a' Gazdát, a' Lelket, házából ki-önté,
És a' lehelletnek műhellyét el-dönté.
Látod van, a' mi öl, az éltetőbe is,
Tűzbe, vízbe, földbe, 's levegőbe-is,
De nints falatodra, vagy Lélekzetedre,
Rá írva, mellyiket veſzed bé veſztedre.
Vígyázz hát, 's kéſzülve légy minden fertájban,
Mert meg-halſz, ki tudja, mellyik idő tájban?

Te pedig Útazó! menny tovább békével,
De viſzſza jőjj ide gyakorta elmével,
'S tartsd-meg hogy az ember, mert ember, el-múlik;
Senkinek örökké fonala nem nyúlik.
Mondjad: nyúgodjanak e' tsontok a' porba,
Míg a' fel-támadás ſzedi újj 's jobb ſorba.

Ad amicum æmulantem, aculeo calami non nihil (ut ſibi perſvaſit) ſauciatum, ex eoque vulnere tædio mutui exercitii correptum, Excuſatio placatoria.

Cur tibi ſorderet noſtræ certamen Arenæ?
Conveniunt iſtis bellaque paxque ſacris.
Quot legis in faſtis ipſo ſub *Apolline* Martes,
Queis ſine vi palmas prælia docta dabant?
Nonne etiam *Muſæ* nunc congrediuntur inermes,
Bellaque cum calamis absque cruore gerunt?

Quæ

Quæ Dea de cunctis, aut quis de plebe Deorum,
Mitior ingenio *Palladis* eſſe poteſt?
Una tamen Clypeum geſtat, manus altera pilam,
Aptantur digitis ægis et haſta ſuis.
Sæpius Angvicomam, portendens dira, *Meduſam*
Profert, virgineas caſside cincta comas.
Imo quod ingenium, miniſtravit et arma, cerebrum,
Nec vetuit doctis *Jupiter* illa viris.
Ergo quid in certa meditaris prælia pace?
Deque joci jacto ſemine bella metis?
Excidat ille dolor tibi, meque rogante vicisſim
Ad Sacra, nec licite jam nocitura, redi.

ÆNÆAS CHRISTIANUS APUD MANES.
Sive
HORA ET KLOSKA IN INFERNIS.

Anno 1785. *graſſante tumultu Valachico.*

Mens mea, terrarum dimiſſa pectore cura,
Nuper ut ingrati faſtidia pelleret Orbis,
Non importuni perpotum nectare ſomni
Corpus, et humanas ſedes peregrina reliquit.
Deque mora; *Genii* monitu, ſecura benignæ
Noctis, iter longum celeri per inane receſſu
Inchoat, atque novus tendebat in alta viator.
Deinde memor Patriæ, memor omnipotentis Olympi,
Tollitur ad Cœlos, ubi centum lumina, ſoles,
Atque ſatellitibus propriis data fidera circum,
Mixtaque ſub pedibus cum nube tonitrua cernens,

Mi-

Miratur breviter, mox præceps ad loca vivis
Intrat luminibus nondum conceſſa videri.

Dum Decreta *Jovis* pleno ſcrutatur amore
Aëriis inciſa plagis, dulcique ſtupore
Cum ſuperis hominum communia fata recenſet:
Tum ſubito impulſu (Divina potentia certe
Illa fuit, tantum nimis indignata licere)
Fertur in ignotas inimico numine ſedes,
Haud ſecus ac nubes quando inter fulmine fætas
Ignea rima micans axem percurrit utramque.

Hic prius inſolita terretur imagine rerum,
Et nova confuſos turbant ſpectacula ſenſus,
Miraturque ſui vix conſcia, conſcia tandem,
Scilicet attonitis ubi ceſſit in artubus horror,
Advertit varias ſedes, quarum altera ſemper
Sole ſerena novo placet, eſt quoque numine multo
Dives, et hujus erat merito ſincera voluptas.
Limina dant aditum, ſervat tamen oſtia cuſtos.
Hinc paſſim *Charites*, Veneris certisſima Proles,
Stant, et cum *Nymphis*, Geminisque *Sororibus* illinc
Gratia nuda Choros ducit, junguntur *Amores*,
Et manibus late ludunt, pia *Gaudia*, nexis.
Sunt flores mixti, ſunt prata madentia rivis,
Et ver perpetuum ſoles jubet ire benignos.
Hic baccis redimita *Daphne*, tremulæque *Cupreſſus*
Stant, et adoratos per amœna roſaria frondes
Explicat *Idaliæ Myrtus* dilecta *Parenti*.
Quas inter ſpatiatur aquis reſonantibus amnis
Spumifer, et querulo volvuntur rore lapilli.
Dignus amore locus. Fert hic juſtisſima tellus,

Quæ

Quæ *Paradiſiacis* ſunt æmula gramina campis.
Aut certe *Paradiſus* erat, potuitque videri,
Quem celebrant adeo veterum præconia vatum.
Hic quoque *Pierides*, *Titania* turba, *puellæ*,
Comportant calathis inſerta recentia flores,
Flores præcipue niveos; color eminet ille.
Naſcitur hic *Zephyrus*, Cœlumque tepentibus auris
Temperat, ac *Violas* et poma gravantia ramos
Semper alit, ſemper ſimilis ſibi parturit annus.
Adſunt mille Chori lætum *pæana* canentes,
Mille alii. Sed quæ melius mea lingva tacere
Quam narrare poteſt. *Phœbo* licet æmuler ipſi,
Oreque *Mæonii* valeam numeroſus *Homeri*.

Altera vallis erat campis vicina beatis,
Sed diviſa ſitu, vaſtoque immanis hiatu;
Nox habet et cæcis clauſæ convallibus Umbræ.
Non hic Autumno tellus viret, aut alit herbas
Ceſpite lætus ager, nec amico perſona flatu
Mollia diſcordi ſtrepitu virgulta ſuſurrant.
Horreſco referens (ſi fas eſt viſa fateri)
Incipiam tamen, & loca nocte ſilentia triſti
Dicam, resque alta terra et caligine merſas.

Hic Cœlum cecidiſſe putes, non ſolis adulti
Manſveſcit radiis, nec verno terra calore.
Non hic *Phœbe* Parens æternos dividis ignes,
Non radiis auguſtus ades, nec ſigna, nec usquam
Splendida purpureis ſcintillant ſidera flammis.

Parte alia plenos exſtinxit *Delia* vultus,
Et lucem ſceleri ſubduxit ſe vapor atris

Fau-

Faucibus effundens lucem vetat antra ſubire.
Eumenidum mater vaſtis premit omne tenebris.
Et junctim nigro ſquallentia ceſpite buſta
Surgunt, ferali ſuperimpendente cupreſſu.

Mors rex e medio, ſolio ſublimis in atro,
Monſtrum horrendum, informe, ingens, ſine ſanguine corpus
Falcifera crudele manu, macieque timendum,
Jura dat, et *Ditis* tenet implacabile regnum.
Ante thronum triſtes poſuere cubilia *Morbi*,
Quos juxta *Macies* et *Febris* lurida vultu,
Turpe miniſterium captant ad juſſa Tyranni.
Regis ad exemplum totum componitur antrum,
Nam Jove digna ſuo, Dominum poſt terga ſequuntur
Monſtra ferum, ſparſus *Dolor*, ater *Luctus*, et omnis
Inferni *furioſa Cohors*. Latus inde ſatelles
Dextrum *Fletus* habet *pallore* tenente ſiniſtrum.
Et circum circa *Lacrymæ* ſtant imbre madentes.

Sunt equidem rivi, quin ducta canalibus amplis
Flumina, ſed mæſto quæ ſvadent murmure luctus.
Hinc vehitur ſtrepitu quaſi lamentabilis amnis
Cocytus; exonerat candentes flammeus undas
Parte alia *Phlegeton*, per tutos igne canales
Solus adhuc cymbam non paſſus abire *Charontis*;
Inde ruit totus, velut ampla claſſe, ſepulchris
Luxurians *Acheron*, rapidoque citatior *Euro*,
Terrarum Dominis vehit irrevocabile fatum.
Quid memorem *Stygii* fatalia ſtagna paludis?
Centum ubi poſt annos errantes littora circum
Defunctorum animæ, cœlum ſperare jubentur.

Nem-

Nempe ſemel *Stygias* quæ publica ducit ad undas
Cuique terenda via eſt; cunctis adeunda *Charontis*
Navis, et errorum poſtquam complebimus annos
Trajicienda palus, juſta prius aſſe ſoluta.

Hæc intus facies fuerat penetralibus antri,
Talia terrebant peregrinam nomina mentem,
Seu vera hæc, ſeu ſomnus erant; conſultius autem
Vera fuiſſe reor, nec enim deſcendere ad umbras,
Et *ſtygios* adiiſſe lares, mihi contigit uni:
Verum mille viri, quorum hic quoque cognita virtus,
Nec dubitata fides, iſtis rediere reviſis.

Interiora patent, nunc exteriora repandam.
Faucibus in primis, ipſoque in limine ſedis,
Invidia ante fores alienis pallida lucris
Tendit avara manus, et centum ſurrigit aures,
Et velut a preſſo vibratur aculeus angve,
Perniciem poſtquam ſibi ſenſit ab hoſte parari:
Non aliter telum rabido jaculatur ab ore,
Cumque ſubolfecit quem præteriiſſe beatum,
Excreat ignivomo furiales pectore flammas,
Sulphureisque micant liventia lumina tædis.
Proximus huic *furor* eſt, ſparſis per colla capillis,
Ira, *Dolus*que dein, mox irrequieta *Cupido*,
Excipit hæc *Cædes*, ruptis quaſi libera frænis,
Torquens huc illuc petulans caput, oraque mille
Vulneribus laniata cruenta caſide velat.
Innumerabilibus telis gravis, atque peruſto
Stipite dextra minax, terris incendia portat.
Cumque *Odiis*, ſciſſo demens *Diſcordia* crine
Erigit alta furens ſtygium caput, oraque ſordent

Pul-

Pulvere concreto deformia ſangvine, et omnis
Tabo lingva fluit, contuſaque lumina manant.
Ante oculos volitant *Cruor*, *Arma*, *Incendia*, *Letum*,
Et ruit excuſſis *Violentia* libera loris.
Pone ſubit triſtis *Furiarum* Mater *Erynnis*.
Hanc quoque cum reliquis extrema per agmina vidi
Ardentes vibraſſe faces, vultuque furenti
Inter ſtridores dirum ſpumaſſe venenum.
Mille fuere pares, (quas ſi cognoſcere quæris,
Quære prius bibulo quot ſunt in littore Conchæ)
Terribiles viſu formæ. Dii talia noſtris
(Si qua per has ſupereſt pietas) avertite terris.

Hæc ego dum ſtupeo, dum plenius omnia miror,
Sic gemitus inter plures tunc eminet unus,
Qualis, cum ventis pluvialis inhorruit æther,
Pontus in aſtra furit; dant horrida murmura fluctus
Alliſi ſcopulis; totum tamen una per æquor
Latrantis rabies *Scyllæ*, aut tua ſæva *Charybdi*,
Omnes exſuperat fremitus, et ſola boatu
Terras, ac cœlum diris mugitibus implet.

Hic ſum *Dives*, ait, cui dum per fata licebat,
Mille pererrabant propriis in montibus hædi,
Mille greges pecudum centumque armenta redibant,
Et totidem fuerant, ſilvis et flumine pranſis,
Quæ diſtenta domum retulerunt ubera vaccæ.
Ille ego, qui *Tyrio* bis coctas murice merces
Indueram vivus, recumbansque tapetibus altis
Ante fores ſurdas vidi te *Lazare!* multo
Vulnere fædatum, quando cuſtodia noſtri
Liminis, & quondam dulcis mihi cura, moloſſi,

Quos ventris rabies, et jam vetus ardor edendi
Compulit ad poſtes, ubi me ridente jacebas,
Lambebant avidi fædum tibi tabe cruorem.
Tu! tu! noſtra cibo quem dedignata cadente
Menſa eſt, quando meis ſerviret avara palatis,
Immeritum exaudi? te vox mea nominat unum.
Huc ades! et (ſi qui ſenſus in ſedibus illis,
Si quæ ſunt lacrimæ rerum, et crudelia tangunt
Suplicia humanas mentes,) miſerere dolorum
Tantorum, miſerere animæ tam dura ferentis.
Hic ubi *Lazari* queſtus penetravit ad aures,
Cujus in *Elyſios* jam jam trajecta receſſus
Mens, ſecura mali priſcique oblita doloris,
Copia *Lethææ*, quem ſcilicet abluit undæ,
Audiit, at nullos concepit pectore motus,
Non jam mortalis (nec enim per regna beata
Quidquam juris habet dolor, hinc dolor exulat omnis,
Et Lacrymæ deſunt, aterque ob funera luctus)
Dat reſponſa tamen, lætisque ita vocibus inquit:

Eſt igitur cœlo pietas, quæ talia curet,
Quæ dignas ſceleri pœnas, et præmia ſolvat
Debita virtuti. Manet invariabilis ordo
Fatorum nobis, indiſpenſabilis urna
Arbitriis veſtros citat ad diſcrimina manes,
Suntque Dii memores facti fandi atque nefandi,
Ultores ſcelerum; contra ſua Jura reſervant
Sarta piis. Heu! nunc ſentis, quæ pluribus annis
Audieras ſolum. Sic *nugæ ſeria ducunt.*
In vivis caſtæ ſequitur veſtigia mentis
Paupertas; vitioque potens dominatur adulter:
Altera conditio, facies hic altera mundi.

Illic divis eras, hic pauper: egenus in illo
Nunc hic dives ego. *Sic rerum vertitur ordo.*

Tum *Dives* fremitus inter plenusque furoris
Ingemuit, tales eructans pectore quæſtus:
Si *Jovis* offenſi ſit inexſaturabilis ira;
Intempeſtiva nec religione meremur;
Immanesque Deos pietas non mitigat ulla;
Quod ſupereſt, oro Divum per numina ſupplex,
Perque Deas, aut ſi quid adhuc commune tenemus,
Tu ſaltem tu parce meos augere dolores,
Quin ſi Te caſus tangit miſeratio noſtri;
Si quæ compenſat pietatem gratia feram,
Si male detriti me vere pœnitet ævi.
Imprimisque in te commisſi turpiter actus,
Si ſit Juſtitia major Clementia virtus,
Si conceſſa peto: digitis guſtantibus hauſtas
Adfer aquas, reſperge ſitim, *nam protinus heu!* m
Ignis aduret edax. Nec fatus plura, ciebat
Horrendos gemitus, quibus omnis inhorruit Æthe

At *Lazarus* ait: quæ talis inopia rerum?
Ut nec aquas habeas. Ubi nunc Apotheca *Falern*
Plena cadis? Domino num ſvaves denegat hauſtus
Cur *Ganymedes* abeſt? quæ pocula cura moratur
Olim nectarei ſpumis ferventia vini?
Unde ſit, ad *Stygias* quod nudus abiveris undas
Exutus gemmis, et tincto murice panno?
Heu! tibi præteritos referat ſi *Jupiter* annos,
Ut ferres punctum, miſceres utile dulci.
Sed quæ tanta tuos exaſperat ira dolores?
Quas quereris flammas? Aut quod tam triſte ſub æg

Pectore vulnus hiat, ſenſusque penetrat ad imos?
Ille refert mærens: quæ tam tibi dira cupido,
Aut hoſtilis amor, noſtros cognoſcere luctus?
Dicam equidem, quoniam dolor acrius æſtuat ille,
Quem non vocales adaperto fonte querelæ
Ebullire queunt, ſenſuque in verba coacto
Cordis ab inferno patulas effundere ad aures.
Ut compreſſa parit majorem flamma ruinam,
Incluſique *Euri* turres atque Oppida quaſſant,
Et rapidus magis objecto furit aggere torrens:
Sic mutus dolor intus agit, ſic pectore clauſæ
Conſumunt lacrymæ lento velut hydrope corpus.
Ergo querar, quamvis fervoribus uſtus anhelis,
Et lucta medias lingvæ impediente loquelas.

Inter torturas, quibus hic ego ſaucior ipſa
Conſcia mens ſcelerum, quæ ſurdo verbere cædit,
Durior eſt, et proh! memori me reſte flagellat.
Illa vicem ſpeculi gerit horrida monſtra minantis,
Cujus in effigie ſcelerum ſimulacra meorum
Intueor, ſtant ante genas longo ordine, vita
Quos ego privavi, vel honore potenter ademto
Illata tamquam civili morte peremi.
Queis ſtulto lucri ſtimulatus amore, peramplas
Eripui violentus opes; quibus improba fraudum
Retia tendebam, prædaque in caſſe reperta,
Grande doli pretium, traxi ad mea tecta rapinas.
Hæc quoque dura nimis. Sed reſtat acerbius unum.
Tu reliquos inter redis in ſpectacula manes,
Tu timidæ memorique tui, tu *Lazare* menti
Plurimus appares, nec vindice deſeris umbra.
Sed non hac facie, qua nunc novus incola cœli

Conſpiceris, cujus mallem Spectator adeſſe,
At quali ante fores rigidas, ad limen avarum,
(Nam fateor) cantu nil proficiente, jacebas.

Accedit veteris mens nunc quoque conſcia pompæ,
Sæpe recordor opum, provolvitur ampla ſupellex
Ante pedes, video circum, mea numina, nummos,
Queis vigil incubui canis, haud quadrante locata
Pauperibus, pariterque ſacris vel parte negata.
Captivumque *Jovem* tenui cuſtodibus arcis,
Mentita interdum confundor imagine menſæ;
Sæpius ipſe mihi, vultu ſpectabilis illo
Quo fueram ſervis corpus venerabile, cernor.
Luxuriæ facies et inexſaturanda voluptas,
Olim blanda mihi, nunc crudelisſima Mater,
Tunc grata effigies, modo deteſtabile monſtrum,
Nil deſperatum recreat ſolamine pectus.

Sunt plures etiam, mihi quas locus ipſe paravit
Pœnas, (nam dictæ quia ſolus imaginor adſunt)
Adſpice *Tyſisphonen*, armatamque igne *Megæram*,
Quæ ſcelerum fontes, ultrici accincta flagello,
Continuo quatit inſultans, torvosque ſiniſtra
Intentans angves, vocat agmina ſæva ſororum.
Quas inter Princeps ſtat filia noctis, *Alecto*,
Eumenidum ſoror, adſpice quod ſe vertit in ora?
Quot ſævæ facies? quot pullulat atra colubris?
Hæc valet unanimes armare in prælia fratres,
Atque odiis verſare domos, hæc verbera tectis
Funereasque inferre faces, huic nomina mille
Mille nocendi artes, & crimina noxia cordi.

Præcipue infandos de cauſis mille timorum
Incutit horrores, hæc longa caterva dolentum,
Ex quo rebar opem cruciatibus affore noſtris,
(Ut faciunt ſi qui ſocios habuere malorum)
Ex illo me fonte petunt hoſtilius undæ.
Adſpice mille reos: illic ſunt agmine denſo
Qui renuere Deum vere cognoſcere, quique
Quidquid humus, pelagus, Cœlum, mirabile monſtrant,
Hos coluere Deos, Colles, Freta, Flumina, Flammas.
Nunc tandem numen diſcunt, et pœnitet illos
Quæſiviſſe *Jovem* ficta ſub Imagine verum.
Aſpice parte alia cultorem nomine, ſed non
Relligione Dei, qui quam dedit ore, fefellit
More fidem, quæ pœna manet? quæ maxima turba eſt.
Sunt porro variæ claſſes: hac parte toroſis
Nunc quoque latrones geſtant ſua vincula collis;
Illic qui innocuo fædarunt ſangvine dextras,
Sive aliquis ſocius ſceleris, ſive exiſtit Auctor,
Aut maculam turpemque notam ſibi ſi quis inuſit
Cædis fraternæ: per idem modo plectitur idem.
Nam fluit infracto de pectore preſſa cruoris
Copia, contuſumque lues lavit atra cadaver,
Quam *Furiæ* effundunt, ferro lare cordis aperto.
Sunt quoque, militiæ ſignum pharetrate *Cupido*,
Qui geſſere tuæ, quibus impia Mater amoris,
Arriſit furtiva *Venus*, caſtæque cubile
Invaſere Domus, nec non vetitos *hymenæos*.
Illorum modo facta patent, ſcelus eſt in aprico
Quod dulci furto nox opportuna tegebat.
Denique perjuri, quorum nunc ſangvine ſpumant,
Quæ maledictorum ſcatuerunt ſordibus ora.

Pace tua: qui ſunt ſonitus? ſic *Lazarus*, inquit,
Quive catenarum ſtrepitus? quos hæc nova turba,
Demiſſo ut video vultu, ſcisſisque capillis
Excitat? hei mihi! nunc etiam ſua brachia ſudant
Sangvine, concretumque bibunt toto ore cruorem.
Quam trux forma viris, cultris latus undique cinctum.
Stipitis huic nodis gravidi, velut *Herculis* olim,
Pondere dextra minax, hic torre armatus obuſto,
Proximus arrepta meditatur dira ſecuri.
Quæ ſævæ hæ facies? quid monſtri? effare, quibusve
Urgentur pœnis? hæc demum quæro doceri.

Tum *Dives* ſic orſus erat: Tu *Lazare* felix!
Si licet infandum facinus, tantosque latrones
Noſſe, ſcies: hi ſunt atrocia corda, *Valachi*,
Auſi omnes brutale nefas, qui more luporum
Nuper mæſta parens, miſera te *Dacia!* cæde
Vaſtabant, quorum furiis *Hunyad* Inclyta ſedes
Atque *Zarand* laniata gemunt, humus oſſibus albet,
Intumulata virum monſtrantur funera paſſim,
Aut nudi cineres, et honore carentia buſta
Indignata necis conſtrictum Legibus Ævum,
Queis Patria et vultu triſtis natura parentant.
Hi contra Dominos Terræ, Regemque rebelles
Exſeruere manus infelix vulgus, (ut olim
Centauri Pelion Oſſæ atque Oetea Pindo
Accumulant, audentque *Jovis* perfringere Cœlos:
At Pater omnipotens jaculatus nubibus ignes,
In caput afflictæ Gentis juga celſa retorſit)
Ergo jure faces et fulmina juſta *Vienna*
Miſit in hos. Sed et ipſe *Minos*, pro parte JOSEPHI
Ingenioſus agit pœnas, et crimina diſcit,

Judi-

Judiciique parat famulos. En adſpice quales,
Horrificis caput *Alecto* vallata colubris
Intentat furibunda minas, dextram ecce cruentam
Ter *Stygiis* madefecit aquis, ter ſangvine ſparſit
Vipereo, ternique oris ſaniem addidit, et jam
Inferni ante fores in limine frendet, *Horam*que
Cum *Kloska* exſpectat, Capita execranda malorum.
Quo ſic a turpi ſolvat formidine terras.

Vos igitur per fata quibus licet hisce moneri,
Diſcite mortales ſanctas non temnere Leges,
Et Regi parere pio, Sceptroque ſubeſſe.

Me quoque *Tantaleus* tenet his in ſedibus error,
Auri ſtulta fames. Heu! quam crudelia ſunt hæc
Supplicia, humanis narrari neſcia verbis.
O! quicunque igitur fugituros ducitis annos,
Donec fera forent ad ſanctos tempora mores,
Diſcite Pauperibus caſu ſuccurrere noſtro.

Hæc ubi dicta dedit, mox dicere plura volentem
Quæ vigil adſtiterat Furiarum maxima juxta,
Increpat ore loquax, et torre repreſſit aduſto.
Ne ſævi! exclamat, ne ſævi! ferrea Virgo!
Explebo pœnas iterum, reddarque catenis.
Quæſo voluptates ſit fas audire beatas,
Quæ (ſi noſſe licet) tua *Lazare!* regna ſerenant.

Iſta mihi narrare nefas, ſic ille regeſſit,
Nec tibi ſcire licet, ne quoddam forte levamen
Ex hoc fonte fluens vim juſtam temperet ignis,
Pœnaque ſic ſceleri commenſurata remittat.

Fata

Fata vetant, nec fas homini nec crede facultas,
Non mihi ſi centum lingvæ ſint, oraque centum,
Hujus delicias poſſem comprehendere mundi,
Pauca tamen, qua per cœli præcepta licebit,
Humanis etiam communia mentibus, edam:

Hic quoque ſunt, illi contraria turba paludem
Quæ *Stygiam* potat, *Manes*. En agmine denſo,
Qui coluere Deum ſincero pectore verum,
Qui cultu dignos habuere in honore parentes,
Qui ſervare ſuum norunt ſine labe pudorem,
Quique ſui memores alios fecere merendo,
Qui non Divitiis ſoli incubuere repertis,
Parte data miſeris aliqua, nunc fænore multo
Exiguæ redduntur opes. Hic libera turba
Servitio Domini injuſti, dominatur, iniquo;
Illic Plebs humilis veteris ſecura tributi,
Quod ſibi decrevit Regum inſatiata Cupido,
Jam nullos paſſura Dolos, ſine fine quieſcit.
Inſontes etiam immatura morte peremti,
Fata quibus favere, ſed invida dextra Tyranni
Crimine inaudito crudelia funera ſanxit,
Æternis renovant mutilata hic ſæcula vitæ.
Luſtraque temporibus, nec ſol ſuus occidet unquam.
Quisque ſuos patitur manes. En adſpice quantæ
Nunc etiam adventant, et limina tuta ſalutant
Umbræ infelices, Hinc quosdam ſangvine fœdos,
Parte alia videas laceros crudeliter ora.
Ora manusque ambas, populataque tempora raptis
Auribus, et truncas inhoneſto vulnere nares.
Hi ſunt, tempeſtas quos formidata malorum
Et funeſta tuis infelix *Dacia!* terris.

Abſtu-

Abſtulit ad Cineres, et funere merſit acerbo.
Quos coram Superis, gemebundo pectore Conjux,
Et generoſa Domus, vel pignora chara Nepotes,
Nunc quoque flent, recitantque vices nil tale merentum.

O! Deus hæc oculis nondumne videbis apertis?
Quousque furens Æther, cæcique in nubibus ignes
Terrificant animos, et inania murmura miſcent?
Surge potens, adſisque tuis, et vindice dextra
Ultrices jaculare globos, pia fulmina mitte,
Inſontemque virum Pater! ulciſcare cruorem.

Tum ſubito *Angelici*, decus omnipotentis Olympi,
Acceſſere chori, et ter nomina ſancta *Jehovæ*
Cœleſtisque Patris laudes, ter carmine feſto
Ingeminant, iterantque ſonum quem aurata volutant
Atria Cœlorum, et loca clara nitentibus aſtris
Reſpondent hilari ſonitu, ac pia murmura reddunt.

Quod ſupereſt; mea mens clangoribus excita lætis
Ad ſua caſtra redit, terrenaque munia, curas
Nunc quoque habet mundi. *Heu quando tam grata redibunt*
Tempora, cum totus coram præſensque videri
Ante Deum poſſim, tum non mortalis Olympi
Hoſpes, et Angelicas audire ac reddere voces?

Az

Az a' leg - bóldogabb Közönséges Társaság, a' ha vagy Böltsek uralkodnak. vagy az Uralkodó Böltsek. Pláto.

Bölts nélkül az Ország romlandó hó-halom,
'S fejetlen lábon áll az a' Birodalom,
Mellynek aranyozott bálvány Királlyáról,
Mint egyszer egy róka a' szép áll ortzáról, (q)
Azt lehet mondani: *Oh be szép a' feje!*
Melly tekintetes kép! „*de nints agyveleje.*"
Mert okosság nélkül tsak vak Úr az erő,
Hang a' parantsolat, és semmit nem nyerő.
Mint régen a' Békák a' nagy *Jupiter*nek
Addig kurotyolnak, míg egy Királyt nyernek. (r)
Tudnillik el-únván nagy szájok lármáját,
Közibek hajitá *Jánó* sodró fáját,
Melly estével nagyot tsattanván a' vizen,
Ijedtekbe mindjárt meg-hóltak vagy tizen,
A' többi nép pedig víz alá lódúla,
'S egynehány órákig a' tó meg-némúla.
De végre egy ravasz fel-jött a' mélységből,
'S látván, monda: „*Bot jött nem Király az Égből.*
Akkor a' szemtelen Község ki-tsödúle,
És az együgyú fa hátára fel-úle.
Nagyobb lett a' tsúfság a' vólt félelemnél. —
Éppen ez a' szokás az Emberi nemnél.

Vala-

(q) Phædr. L. I. Fab. VII. *O! quanta species, sed cerebrum non habet.*

(r) Phædr. L. I. Fab. II.

Valahol tök a' fő, 's fa a' Fejedelem,
Nints ott rend, igazság, törvény, engedelem,
A' hatalmaskodás szarvát fel-emeli,
És a' gyengébbeket szabadon ökleli,
A' kevély erőszak törvényül azt írja:
Tselekedd, mert mondom: Hadd marja, ha bírja.
Ott mind Király, a' ki nagy Úr, és a' kinek
Több esze van, mint a' nép fejedelminek.
Kik ha látják Urok élhetetlenségét,
Dróton járó bábbá tészik ő Felségét.
'S Népét, mint az Olasz a' Vad-medvét, láncra
Kötvén, nótájokon kénszerítik tántzra.
Ott osztán nints szabad penna, nyelv, és lélek,
Mert mind meg némítja ez az egy szó: *Félek.*
Tehát a' tudatlan 's gyáva Királyokról,
Igaz, a' mit *Dávid* írt a' bálványokról: (s)
Hogy azok tsak ollyan nyomorúlt Istenek;
Kiknek *kezek vagyon, de nem teremtenek;*
Bírnak szemmel, füllel, és egyébb tagokkal,
De nem érezhetnek 's élhetnek azokkal.

Az Ész a' leg-drágább kö a' Koronában,
Ketté törhetetlen erő a' páltzában,
A' fundamentoma az Ország székének,
És *Vezér Mágnese* a' Király szívének, (t)

Melly

(s) Zsólt. CXV. 5. 6. 7.

(t) A' *Mágnes* Kőnek két természeti tulajdonsága vagyon, egyik az, hogy a' Vasat magához szívja; a' honnan az *erkölts Tanítók* ahoz szoktak hasonlítani a' Világi gyönyörűségeket, az Embernek külső 's belső Tökélletességeit, p. o. a' *Szépséget*, az *Ékesen szóllást* 's a' t.

azért,

Melly azt a' kegyelem olly közép pontjára
Viſzi, hogy a' lágyſág ne légyen kárára.
És az Igazſágban mutat egy Éſzakot,
Hol meg-állapodván ſenkin Erőſzakot
Ne tégyen. És elébb járjon a' Gondolat
Egynehány lépéſsel, mint a' Parantsolat.

Te! kire Népet bíz, az Uraknak Ura,
Rá ne állj, míg véle nem lépſz olly alkura,
Hogy Eſzet-is adjon, a' midőn Orſzágot.
E' nélkül el-ne-vedd az egéſz Világot.
'S e' Királynét ültesd elöſzſzör Fejedbe,
Hogy ſzédülés nélkül ülj magas ſzékedbe.
Ezzel tartasd gyeplőn indúlatid ſzáját,
Hogy jól igazgathasd Néped zabolájját.
Mert a' ki a' józan Éſznek nem ſzolgája,
Nem lehet Emberek jó Ura 's Bírája. (u)

Ez

azért, mivel az affélék által, a' leg-keményebb
vek-is meg-hódíttatnak, és a' ſzilaj Indúlatok-is
hez taníttatnak. Másik az, hogy Éſzakra ſzokott
tatni, a' mint azt lehet tapaſztalni a' *Mágneses tö*
tó Pixishe, a' mellyben vagyon egy körül fordúlh
tö, a' Zsebbeli Óra mutatójához hasonló, a' melly
meg-lévén *Mágnesezve*, akármerre fordíttasék,
denkor mintegy tapogatódzva tsendes reſzketéſſel
Éſzaki pontot keresi-fel, és tsak akkor állapodik-
mikor arra reá talál. Ki-mondhatatlan haſznokra
gyon ennek a' *Magneses* Tőnek fel-találása, főkép
a' tengeren Útazóknak, mert az ezzel való Él
fogva ſokkal bizonyosabban tudják intézni hajókáz
kat, minthogy már most az Éſzaktól vehetik-fel
indulásoknak pontját, és azoknak a' hellyeknek
vésit, a' mellyekre igyekeznek.

(u) *Ut bene imperes aliis, fac ut ratio imperet tibi.* Eut

Ez a' két ſzó: SZEMÉLY és EMBER, nem mindegy.

Egyſzer azt találám egy Papnak mondani,
Hogy ſzabad-is kell-is ſzemélyt válaſztani.
„ Káromlást ſzóll az Úr; az Atya felele,
„ Azt tsak mondani-is egy nagy Bűnnek fele.
„ Mert azt mind az Isten, mind a' földi Bírák
„ A' leg-tetemesebb Vétkek közzé írák.
Szinte bánám ſzómat; de hogy ſijedtemben
Egy külömböztetés jutott az eſzemben,
Mondék: jól beſzéltem, Tiſztelendő Szentſég!
Fel-tételem mellett kéſz nállam e' Mentſég:
Ha ſzemély válaſztást tenne az Igazſág,
Az I-t ki vakarván, ő maradna Gazſág;
De az Okosſágnak Embert válogatni
Szükſég, ha a' nevén kíván hívattatni;
Mert néha ſok főnél, egy Éſz többet forral,
Egy kéz által ſzázé végződik ſzebb forral.
Gyakorta egy Nyaknak könnyű az a' járom,
Mellyet eröltetve von kettő vagy három:
'S a' mint *Fédrus* mondja: *Több jó lehet Egyben,*
Mint más ezerekből ſokasúlt elegyben. (x)
Az Ember Válaſztást tehát jól tselekſzik,
Mert nem mind Nyúl a' mi bokor alatt fekſzik.

Ekkor

(x) *Plus æſſe in uno ſæpe, quam in turba boni.* Phædr. Lib. IV. Fab. 4.

Ekkor reám a' Pap jobb ſzemmel tekinte,
'S ſzent mérgét ki-fujván, ſzépen arra inte:
Hogy máſſzor én-is ſzót válogatva ſzedgyek,
Mert *Személy*, és *Ember*: ezek nem mind edgyek.

A' Középſzerűſég, vagy Maga-Mértéklés Királyi Virtus.

Egy Uralkodóban a' leg első hiba,
Ha Mértéket nem tart mozdulásaiba.
Ha nem középſzerű fel-tételeiben,
Indulataiban, 's tselekedetiben.
Mert ama Virtusok értzének Aranyja
A' Középſzerűſég, minden jónak Anyja.
A' ſzül a' Királyból okos Fejedelmet,
Hozzá ſzeretetet, és tölle félelmet.
A' ſzerez jó rendet Békesſég idején,
Az ád Győzedelmet a' hadak erején,
Attól van ama kö, mellyen a' hatalom
Fenn áll, az egymáshoz vonſzó bizodalom.
Semmibe módjánál nem jó fellyebb járni,
Nagy Esetet lehet a' magosról várni.
Sok kevély *Ikarus* viaſzos ſzárnyával,
Szomorúan jádſzott a' Nap hatalmával,
Mert határt nem tartván Vakmerőſégébe,
A' veſzedelemnek hullott Tengerébe. (*y*)

A' Köny-

(*y*) *Ikarus*, vólt *Dédalus*nak a' világon leg-híresebb Ár[illegible] mesternek a' fia, kit az Apjával együtt *Minos*, *Kréta* ſzige-

A' Könyvek búvári ſok *Nap-fiját* kapnak,
(Mert a' ſzeles Királyt nem nevezzük Napnak)
A' kit el-ragadván vad indulatjai,
El-égtek miatta Népek Világai. (*z*)
Lám a' terméſzetnek melly régi Orſzága,
Honnan vagyon még-is olly állandóſága?
Mert a' bölts teremtő úgy függeſzti fontját,
Hogy meg-tartja minden dolog, közép pontját.

Földnek Istenei! Ti vagytok *Atlások*, (*j*)
Véletek esnek-el, vagy állanak mások.

D 2 Válla-

ſzigetének Királyja be-rekeſztetett egy ollyan kerengő Épülletbe, a' hol Ember evő tsuda lakott. Ők pedig ſzárnyakat fűzvén magoknak, ki-repültek. De midőn *Ikarus* ifjúi maga vetiſégből, a' Naphoz közel járna, a' tollait öſzve foglaló viaſz el-olvadván, egy máig-is maga nevét viselő tengerbe le-esett, és *Ember-madár-halla* változott. *Ovid. Met. L. VIII. Fab.* 3.

(*z*) A' Nap fia vólt *Faeton*, ki-is az Apjától ki-kérvén, hogy hadd ő hajtsa a' lovait, addig legyeskedett az Ostorral, hogy a' Lovak néki ſzeleſedvén el-kapták, a' hintót öſzve törték, mellynek le-hullott darabjaitól bele akadván a' tüz az Égbe, és a' földbe, nagy darab réſzek el-égett. *Ovid. Met. L. II. Fab.* 1.

(*j*) *Atlás* vólt *Mauritania* tartománynak Királyja *Afrikában*, a' ki-is valami Isteni jelentésből meg-tudván, hogy ötet *Jupiter*nek valamellyik fia veſzedelembe fogja ejteni, tehát fel-tette magában, hogy ſenkit látogatására magához bé-ne-botsássan. Azomba történik, hogy *Perseus*nak, a' ki egy vólt *Jupiter*nek imitt amott el-hagyogatott Úrfiai közzül, éppen az ő Lakóhelyjén kelletvén által útazni, bé akárt menni *Atlás*-

nak

Vállatokon fekſzik e' Világnak ege,
De a' hatalomnak ſikamló ám jege,
Úgy hordozzátok hát Orſzágtok nagy Testét,
Hogy ne okozzátok botlástokkal estét.
Mert ha a' fő Oſzlop félre tántorodik,
Az egéſz alkotmány azzal háborodik;
Ha a' ſzegeletbe nints erös kéſzület,
Álhatatlan akkor az egéſz Épület.
De ha meröen áll a' Királynak Lába
A' középſzerűſég fundamentomába,
Már akkor egy földet ſarkából ki-verő
*Archimédes*be-is, nintsen annyi erő, (*v*)

Nints

nak udvarlására, de magához nem ereſztette - bé
melly Embertelenſégét *Perſeus* következendö módo
boſzſzúllotta-meg; t. i. már az elött *Minerva* ſegittſ
gével meg-ölt egy pokolbéli *Meduſa* nevű tsuda Le
ányt, a' kinek fején haj ſzálak hellyett vipera kígyó
nöttek, annak fejét a' paiſſára ſzegezte, mellynek
az az ereje vólt, hogy a' kik reá tekintettek ijjed
tekbe kövé váltak. Azt mutatta-meg *Atlás*nak-is, a
ki-is mindjárt a' reá tekintés után, egy maga nev
viselö, 's mint Király, az Egeket érő Hegygyé vál
tozott. Hogy pedig az Eget tartja, abból költ, m
vel nagy tsillag vizsgáló vólt, és az Ég golyobisſár
leg-elöſzör kezdett beſzélgetni. Ö tölle neveztetn
ma-is a' hazának Oſzlop Emberei, *Haza Atlásainak*
Virg. Aen. 4.

(*v*) *Archimédes* vólt egy nagy ég vizsgáló és terméſzet t
dó bölts, a' ki a' testes Dólgoknak nyomó és emel
húzó és toló, feſzítö és ſzoríto erejét, azoknak m
hézſégét és ſebesſégét, egymással való terméſzeti t
lenkezését vagy barátſágát, annyira ki-tanúlta, hog
azt merte mondani: *Mutaſſatok nekem a' földönn k
vül egy pontot, és abból ki-mozditom hellyéből a' föld*

Nints a' Veſzélyeknek olly dühös *Orkánnyja*, (*a*)
Hogy azt hatalmának Tornyáról le-hányja.
Mert köz példa beſzéd minden földi Népnél,
Hogy bátrabb helly 's jobb réſz, nintsen a' közép-
nél. (*b*)

A' kopott Törvényt újjítani, a' régi Hibát jobbítani, ſzabad és ſzükſéges Dolog.

Valamit az Égnek bölt hajtása fedez,
Melly végre maga-is majd ſzéllyel repedez,
Valamit a' Világ tetejében ülő,
De minden bizonnyal valaha le-dülő
Terméſzet lát, mintegy ſzáz ezer ſzemekkel,
A' temérdek testü és ſzámú tüzekkel,
Abban vélek együtt ſemmi fints állandó,
A' mi lenni kezdett, egyſzersmind múlandó.
Egyebek nem vagynak, ſem a' Dólgok, ſem mi,
Hanem tsak ideig meg-testesült ſemmi.
Valaki 's valami el-nyeri a' Lételt,
A' Létel adója, mint elsö fel-tételt,
Ajándéka mellé ezt a' terhet adja,
Hogy azt Birtokába tsak ideig hadja.

D 3 Azért

(*a*) *Orkán*nak neveztetik *Afriká*ban egy bizonyos ſzél, melly eſztendönként a' Világnak azt a' réſzét egyſzer meg-látogatja, és olly eröss, hogy gyakran kö Épül-leteket és Városokat dönt ſzéllyel.

(*b*) *Medio tutiſſimus ibis.* Ovid. Met. L. II. v. 137.

Azért a' ki nézi a' halandóſágot,
Lát benne egy örök Változandóſágot.
Minden dolgainkban közönſéges vég ez,
Le-rontja más, a' mit edgyik élő végez.
Úgy-is kell, mert gyakrann veſzedelmes vólna,
A' mit az ember köt, ha fel nem bomólna.
Mert tökélletesſég egy lélekben ſintsen,
Bár az elme viſzſza *Adámig* tekintsen;
Mert a' böltselkedés nevekedésével,
'S az emberi nyomok el-enyéſzésével,
Újj maradék, újj Fő abbann újj agyvelő,
'S újj gondolkodásnak formája áll elő.
Mindennap változnak a' környűl állások,
Az idők, erköltsök, hellyek, és ſzokások,
Úgy hogy a' Nemzetek majd minden más ſzázban
Úgy ſzálnak földökbe bé mintegy újj házban.
Sok Nemzet meg-járta azzal a' hibával,
Hogy a' régiſégnek parantsolatjával,
Szabados jusſokat le kötve tartották.
Mondván: *Jól van, mivel Atyáink mondották.*
Bámulſz az árnyékon kapó *Zsidó*ſágon?
A' miatt jár kívül még a' valóſágon.
Mindég fog maradni vak Pogány a' *Török*,
Míg tsak az *Alkorán* leſz közötte örök. (*c*)
Sőt leg-rútabb példa Hazánk vólna maga,
Az ártatlan vérnek míg érzene ſzaga;
Ha némelly vérrel írt ótska törvényjeit,
Ki nem törlé vala, meg-mosván kezeit,
Még ma-is a' ſzegény öreg Aſzſzonyokat
Perzselnünk kellene, mint boſzorkányokat.
Mert

(*c*) Így nevezik a' *Törökök Mahumed* Próféta Szent írásait, melly könyv az ő Vallásokat foglalja magában.

Mert rájok egy törvény tűz halált kiálta.
A' józan okoſság jó hogy ki mustrálta.
'S hogy az *Irgalmaſság* el-óltá lángjait, (*d*)
Ki öntvén ellene kegyelme árjait.
Vagyon több-is a' mi Könyvünkben efféle,
De minthogy már el-ült a' babona véle,
Le-ſzállítom én-is a' köz ſzégyen köröl, —
Így az idő malma ſok hibát meg-öröl.
'S a' Józan okoſság addig piſzſzegeti
Az elmét, míg maga magát ki-neveti.

A' mondott ſzó ugyan nem leſzſz mondatlanná,
De azzal nem válik változhatatlanná,
Idvezült Eleink a' miket rendeltek,
'S Bár petséttel örök időkre ſzenteltek,
Ha téſzünk azokban igazítást bontást,
Valyon tselekſzünk-é azzal ſzentſég rontást?
Nem, mert a' hibákban Atyáinknak ſzája,
Nem jobbíthatatlan *Pilátus* pennája. (*e*)
Nem másolhatatlan *Perſa* parantsolat, (*f*)
Hogy ne-is álmodjon jobbról a' gondolat;

(*d*) Tudniillik b. e. Felſéges Királynénk *Mária Thereſia*, a' ki ezen tsúfos Törvényünket, magának és Nemzetünknek ki-mondhatatlan ditsőſégére el-törlötte.

(*e*) Tzélozás vagyon *Pilátus*nak amaz esméretes mondására: *A' mit meg-írtam, meg-írtam. Ján.* 19: 22. De nem addig van az, mert az írást le lehet törleni, ha nem jó.

(*f*) *Perſicum edictum.* Változhatatlan végezés. Vétetett ez a' példa beſzéd, a' régi *Perſa* Nemzetnek azon ſzokásától, mellyhez képest a' Királyi parantsolatoknak ollyan ſzentſéget tulajdonított, mint valamelly megmásolhatatlan Isteni végezéseknek.

E' változtatásban nintsen képtelenség,
Más vólt régen, most más a' rendeletlenség.
A' mi akkor kellett, tapaſztaljuk már ma,
Hogy a' mi Százúnkban haſzontalan lárma.
Még Királyjaink-is lám rendre meg-hóltak,
Tsak Felséges porok, 's mind emberek vóltak.
Mi még itt vándorlunk, ök érkeztek haza,
Más úton bujdosik most e' földi Haza.
Mert az idö fordúl, 's fordít az Emberen,
Újj ſzél fú vitorlát a' Magyar tengeren;
Tehát a' bölts Nemzet újjíthat olly törvényt,
Mellyel kerülhesse a' mostani örvényt.
Otthon parantsoljon a' hóltak Istene;
Imhol egy példát-is mondhatok ellene:
Elsö Béla, Hazánk ötödik Királyja,
Nem akarván lenni Népének nadályja,
Az Orſzág terheit meg-kisſebítette,
Mivel okosſága vélle azt hitette:
Hogy a' Fejedelem ott nem ſzükölködik,
A' hol annak népe kintsel bövölködik. (g)
De e' Felséges port talám meg nem ſérti,
Ha ki most a' dólgot más külömben érti,
'S Idvezült Lelkének hamvait nem bántja,
A' Gyeplöt *tüledröl* ha *hozzádra* rántja:
Mert ma inkább állunk a' bizonyos réſzhez,
Hogy a' kéz bátrabban nyúlhasson a' kéſzhez.
Bé-kell a' hazáét fizetni mindennek,
Úgy a' Fö Nemesnek, mint a' Nemtelennek,
Mert azt ſzolgálnunk kell adóval vagy vérrel,
Minden tag tartozik, valamellyik bérrel.

Maga

(g) *Non eſt Rex pauper, ubi ſubditi ſunt opulenti.* Losontzi in Speculo Hung.

Maga a' terméſzet próbálja ſzavamat,
Mert lám a' forrásból ered a' folyamat.
A' kútfö ſzolgáltat vizet a' mezöre,
A' tagok ſzorúlnak életért a' före,
Az élöfa ágát gyökere öntözi:
Éppen ez a' Népnek a' kints-tárral közi.
Abból ſzivárog ki a' bövség tengere,
A' Haza testének az az élet ere,
Egy pénzt mozgató ſzív, az Orſzág mejjében,
(Tudnillik mikor áll annak közepében)
Kell hát benne lenni a' kints bö vérének,
Hogy élete légyen ſok élök éltének.

Azt írja egy tudós nagy hírü könyvében,
Kinek valóba vólt *ſzeme a' fejében. Préd.* 2: 15.
Hogy ha lehet egy test egy Orſzágnak képe,
A' pénztartó tárház annak mintegy lépe.
Melly ha bö vérétöl a' kintsnek dagadoz,
Akkor az Orſzágnak több teste hervadoz,
Mivel egyébb tagok nem lehetnek teli,
Midön az írígy lép véreket bé-nyeli.
A' Tárház mint a' lép a' hol telhetetlen,
A' nép-is mint egy test ottan tehetetlen.
De tán nem illetem porát boſzſzúſággal,
Élvén külömbözö hasonlatoſsággal:
Hogy a' *Kints-ház*, inkább *az Orſzág tüdeje*,
Mellyel edjütt annak nö vagy fogy ereje.
Abból jö a' mindent tehetö lehettség,
Ama parantsoló ſzó-béli tehettség,
Mellynek pendülése ha ezt mondja: *légyen*,
Léſzen, 's akaratja mindjárt végbe mégyen.
Mikor hát ürülvén e' belsö réſz ſzárad,
Akkor az egéſz test fogyatkozik 's fárad.

Ellenben ha bövebb nedvesſéggel hízik,
Mindjárt az Orſzág-is erejéhez bízik.
Ha hát a' mi kopott ſzükſég újjítani:
Az ó ſzokást-is kell 's ſzabad jobbítani.

Három dolog leg-ſzükſégessebb a' Világon, Pénz, Pénz, és Pénz. Mert

Mi a' pénz? az egéſz Világ Királynéja, (*h*)
Mellynek a' roppant föld egéſzſzen kastélyja,
Annak hajtja térdét mind a' négy ſzegelet,
Az Éſzak, és a' Dél, Napnyugot, Napkelet.
Az a' kivánſágnak tsuda tévö képe,
Mellynek tsupa ſzívböl áll temérdek népe;
Az minden Vallásnak egyaránt bálványja,
Mellyre a' kereſztet mindenike hányja;
Az minden nemzetnek *házbeli Istene*, (*i*)
Leg-kedvesebb haza-fia, 's idegene;

Az

(*h*) *Regina pecunia.* Horat. L. II. Ep. 6.

(*i*) A' régi Rómaiak úgy vélekedtek, hogy minden ház népnek vólnának *Szoba-Istenei*-is, a' kik mindenkori jelenlételekkel viselnék gondját a' háznak, kétſég kivül azért, mivel azt tartották, hogy *non vacat exiguis rebus adeſſe Jovi. Minden aprólékos dolgokra figyelmezni nints idejek a' Nagy Istennek.* Neveztettek *Penátes*eknek; melly ſzón a' vers íróknál hol maga a' *ház*, hol a' *gazdai gondviselés*, hol a' *háznak ſzentſége* érzetik. Pomey pag. 220. A' mái időben az a' házi Istenſég a' *Pénz.*

Az a' böltsesſéget és tudományt ſzólló,
Arany ezüst ſzájú *Minerva* 's *Apolló*,
Mellyel a' bolond-is léſzen Világ böltse,
Tsak hogy bö mértéket kegyelmének töltse,
Az ama *frigy láda*, melly vitetvén hartzra, (*k*)
Titkos erejével népeket ejt artzra;
Az a' győzhetetlen Királyi *Amazon* (*l*)
Mind a' tengereken, mind kinn a' ſzárazon,
Néki udvarolnak az idök és ſzelek,
Hűſéges ſzolgái a' Napok 's éjjelek;
Az a' Fő-átsmester, a' ki ront és épit,
Leg-elmésebb festö, ki rútit és ſzépit;
Az minden kérésben az a' bóldog nyerö,
Ki által ſzáll alá a' tiſzt és az erö;
Az az ín a' lábban, élet és a' kézben;
Drágaſág Aranyban, ezüstben, és rézben;
Az fordítja frissen a' ſzolgálat ſarkát;
Az nyitja és zárja a' barátſág markát;

Az

(*k*) 1. Sám. 4.

(*l*) Az *Amazonok* vóltak *Scythiában* egy tsupán Aſzſzonyokból álló vitéz Nemzet. Úgy neveztettek a' Görög ſzónak értelme ſzerént, vagy azért, hogy egymásſal férfiak nélkül külön laktak, vagy pedig hogy edjik tsetsek nem vólt. A' mi ſzaporodásokat illeti, abban azt a' módot tartották, hogy eſztendönként, a' ſzomſzéd Népek Férjfiaival, *Demeter* napját tsaptak (ezen a' napon botsátják ſzokás ſzerént öſzve a' kosokat a' Juhokkal) és ha Férjfi gyermekek ſzületett azt azonnal meg-ölték. Eggyik tsetsek pedig azért nem vólt, mert a' leánynak jobb tsetsit el ſzokták vágni, és égetni, a' végre, hogy a' jobb kezének akadályjára ne légyen a' fegyverrel való bánásban. *Pomey. p.* 244.

Az a' kereskedés rugója 's kereke;
Az a' gazdagſágnak kezében az eke;
Az gyógyíthat nem csak testbéli nyavaját,
De a' Léleknek-is orvasolja baját; —
Söt gyakrann nem árthat a' pokol és halál,
Annak, a' ki pénzes Patikára talál.
Kívált ha magára ſárga testet vehet,
Leg-több ſzínü 's haſznu tsudát akkor tehet.
Egy ſzó annyi mint ſzáz: a' pénz öl és támaſzt,
Az ember hát méltán keresi e' támaſzt.
Ötet az Istenek magok-is tekintik,
Mert ingyen ſenkinek az égből nem hintik,
Nem hullat a' felleg arany ezüst esöt,
A' keresö kintset, a' kints vár keresöt.
De nem-is árt a' pénz, légyen bár egy verem,
Ha a' gonoſzſágnak gyökerén nem terem.
Mert a' bünnek oka 's Léleknek gyötrelme,
Nem a' nagy pénz, hanem a' pénz nagy ſzerelme.
Óh! pénz, már töllem-is meg-esmért Istenſég,
Szünjön benned hozzám a' vólt idegenſég.
Nem betsülésedröl engedelmet kérek,
'S bö kezüſégemnek bünéből ki-térek,
Ha bövül erántam nállad a' kegyelem,
Tiſztelöid ſzáma ſzaporodik velem.
Kívánatos vendég! jövel érſzényembe,
Válogass kedvedre hat vagy hét zsebembe.
Hadd ott a' nagy Urak unalmas ládáit,
'S a' motskos fösvények rabi kamaráit,
Kik téged azoknak tömlötzébe vetnek,
Es ott az idövel 's penéſzſzel étetnek.
Egyſzersmind ki-téſznek arra a' tsúſſágra,
Hogy lábokat érted gyötri a' *podágra*.

'S a'

'S a' leg-főbb haſznodat ritkánn ſzokták venni,
Tudnillik a' ſzegény legénnyel jól tenni.
Ki-hozhatſz magadból alkalmatos rakást
Nálam 's több illyeknél lelſz ſzellösebb lakást.
Kedves bajjal fogom hordozni terhedet,
Igérem illendö meg-kéméllésedet.
Drága betüidet, a' magad fényjénél,
Buzgóbban olvasom minden könyvekénél,
Nem félek, hogy reám hozz nyomorúſágot,
A' te ſárgaſágod, gyógyít ſárgaſágot.
Nem ſzokott tégedet a' köſzvény követni,
Söt ökemét lehet veled ki-kergetni;
De ha van valami igaz e' mesében,
Ügy tsak maradj otthon az Urak zsebében;
Mert a' ſzegény legényt, ki többnyire ſzolga,
Benn ülni 's fekünni nem engedi dolga;
'S ha meg roſzſz erköltsöt hozva jövendeſzſz-el,
Akkor így köſzöntlek: vele együtt veſzſz-el,
Mert az a' ſzokásom, hogy a' betsülletem,
És egézſégemet nálad jobb ſzeretem.

MASODIK JÓZSEF GAZDAGSAGA.

A' Fejedelemnek a' maga földében,
El-kell járni elsö gazdai tiſztében.
'S Ugyan azon gondal, mellyel a' Hazáét
Gyüjti, ſzükſég külön keresni magáét.
Példa *Mezö-Hegyes* Királyunk majorja,
Mellyet magának mért ſzabados ſinorja.

Hol

Hol koronás Fö ſzánt, páltzás kéz ſzór magot,
Felſéges nap-ſzámos rakja az aſztagot.
Roppant birodalom Ura gazdálkodik,
Seregek Vezére barom páſztorkodik.
Régen a' mezöről mentek palotára,
Az eke ſzarváról Királyi páltzára.
Soknak vólt *Rómában* ſzánto-vas tzímere,
Ki *Polgár Mesteri veſzſzöt 's feiſzét* nyere. (*m*)
Edgyik marha mellöl ment a' Királyſágra,
Másik ſzolgaſágból lépett Uraſágra,
Mint *Hostiliusnak*, lévén bölts és ſerény,
Thrónuſſá változott a' páſztori tserény. (*n*)
Serviusnak éppen annyira ment dolga,
Bár vólt ſzolgálótol ſzülettetett ſzolga. (*o*)
Nem ſzármazott JÓZSEF mezei ſzállásból,
Nem jött Orſzág dolgát fojtatni ſzántásból;
Talám hát nem illet ſzületett nagy ſzívet,
Hogy gyakoroltassa a' paraſzti mívet?
Söt inkább, mert azt-is tanítja példával,
Hogy minden tag éljen, mint a' fő, munkával.
Ha tehát e' nagy Úr munkás, alázatos,
A' kevély 's rest ſzólga légyen gyalázatos.
Örökkön örökké fényljen a' korona,
Mellynek ſúgáritól érik a' gabona.

AZ

(*m*) Míg a' *Római* Birodalom nem Királyok alatt, hanem közönſéges Társaſág vólt, a' Polgár Mesterek (*Conſulok*) tzímer gyanánt egy tsomó veſzſzövel, és abban belé kötött ſejſzével éltek, a' közönſéges erönek, és hatalomnak jeléül. *Nieuport Ant. Rom.*

(*n*) Valerius Max. Lib. III. Cap. IV. Nro. 1.

(*o*) Valerius Max. Lib. III. Cap. IV. Nro. 3.

Az ISTEN, a' KIRÁLY, a' NÉP.

Az Égben és földön ollyan két Úr vagyon,
A' kik egymás nélkül ſzükölködnek nagyon.
Semmit Isten nélkül a' Király nem tehet,
A' pedig e' nélkül mintegy el-nem-lehet. (*p*)
Istennek ſzolgálni a' Király fő dólga,
Hogy példáján más-is lehesſen jó ſzólga. (*q*)
Ha ö engedetlen Tiſztje az Egeknek,
Böltsen parantsolni nem tud embereknek. (*r*)
Ha ſzó-fogadatlan jobbágy az Istenhez,
Maga népe közt-is roſzſz Úr ö mindenhez. (*s*)
Ellenben ha buzgó a' Vallás dolgában,
Bízhatik az Égnek költsönös gondjában. (*t*)
Ha ſzívét Istennek el-ajjándékozza,
Azét és a' Népét nyereſségül hozza. (*u*)
A' bölts elmét nemző Isteni félelem,
'S a' Királyhoz való jobbágyi ſzerelem,
Olly két győzhetetlen test örző katona,
Mellyek között bátran regnál a' korona. (*x*)

MÁSO-

(*p*) *Nullo Deus magis eget, ac Principe, neque ullus magis Deo, ac Princeps.* Euseb. dict. polit. dec. 2.

(*q*) *Prima illius cura ſit ſervire Deo, ut ſui ſerviant Deo.*

(*r*) *Non bene imperabit homini; ſi male obſequatur Deo.*

(*s*) *Non poterit bonus Rex eſſe populi, qui fuerit malus ſubditus cœli.*

(*t*) *Curet Rex Divina, et Deus providebit humanis.*

(*u*) *Donet Deo cor ſuum, dabitque illi Deus et ſuum, et ſubditorum.*

(*x*) *Media inter timorem Dei, et amorem ſubditorum, tutiſſima degit Principum Majeſtas et Corona.* Euseb. dic. pol. Dec. I.

MÁSODIK JÓZSEFNEK

HÉT ELSŐ

KIRALYI ESZTENDEJE.

Készült az 1787*-dik esztendőnek, az emberiség és meg-világosodás hetedik Esztendejének véginn.*

Componitur orbis
Regis ad EXEMPLUM, nec sic inflectere sensus
Humanos edicta valent, quam vita Regentis.
Claudianus in Paneg. de quarto Cons. Hora. Aug.

Az az:

Mint a' napra forgó a' nap személyjére
Fordúl, emlékezvén régi szerelmére: (y)
Úgy halgat a' nép-is jó fejedelmére,
Úgy fülel szavára, 's tselekedetére.
Jobban hajt bennünket Urunk gondolatja,
Bolts gondolatihoz szabott indulatja,
Eleven példákba rajzolt akaratja,
Mint kénszerítése, vagy parantsolatja.

Ajánlás Második JÓZSEFHEZ.

Nagy lámpási között már a' Magyar Égnek,
Apróbb tsillagotskák' métsei-is égnek.
Mun-

(y) Egy *Babyloniai* Királynak a' leányja *Clytia* nevezetű szerette *Apollót* vagy-is a' *Napot*, de attól el-hagyattatván búvába 9. napokig sem nem evett, se nem ivott harmatnál, és könyvhullatásnál egyebet, és állandóképpen tsak annak ábrázatjára bámúlt, 's végre Napra forgó Virággá változott, mellyről az ma-is a' köz vélekedés, hogy mindenkor a' nap felé vagyon a' tányérjával fordúlva. *Ovid. Met. L. IV. Fab. VI.* Ehez a' Virához szokták az írók hasonlítani, a' *példa adást*, a' *szeretetet*, 's egy szóval mind azt, a' mi a' szemet, és jelmét magára függeszteti.

Munkám! setét hold vagy: de lehet reményed,
Hogy te-is a' naptól költsönözhedd fényed.
Menny hát Várossába a' *Józan elmének*,
'S mond a' meg-testesült *Böltseség Lelkének*:
Én egy Magyar szívnek származtam méhéből,
Melly a' szeretetnek fogadott véréből.
Kérlek azért JOZSEF Egünknek világát
Engedd, hogy láthassam a' Könyvek Világát,
'S ha nem vagyok tárgya egyéb kegyelmednek,
Fényesíts tüzével tsak engedelmednek.
Hadd légyek tüköre *Jeles-példáidnak*,
'S mutató táblája *Példás Virtusidnak*.
Nálad a' Hatalom, benned a' Kegyelem.
Tégyed azért e' jót, mert teheted velem.

ELŐL JÁRÓ BESZÉD.

Az Isteni kéznek befzéllem remekét,
Az *Igazsággal* egy *Kegyelem* Gyermekét.
De vajjon hol végyek elegendő szókat,
Mellyek ki-fejezzék a' meg-hallándókat?

Ki

Ki diktál pennámra illendő Neveket?
Második JÓZSEFHEZ méltó beſzédeket?
Már-is a' Félelmek habja reám borúl,
Hogy ő tsak tentára 's papirosra ſzorúl.
Vajha lehetnék ma *Praxitel* vagy *Miró*, (z)
Értzre vagy márványra élő képet író,
Olly ſzerentsés festő, vagy olly boldog metſző,
Hogy lenne remekem Királlyomnak tetſző.
Régen tilalmas vólt képét Nagy *Sándornak* (j)
Apellesen (v) kívül, írni más *Piktornak*,
Félt,

(z) Az első vólt régenten igen híres kő faragó, a' második pedig ötvös, a' kikrol *Fedrus* ötödik könyvének az előljáró beſzédjében említi, hogy ha az ő idejebeli Mester Emberek, a' magok Miveikre azoknak a nevét fel-metſzették, mindjárt jobban betsülte a' közſég, és drágábban vette. Ma-is ſzokás ollyan formán tsalárdſággal élni, midőn p. o. a' *Bétsi* órára rá metſzik *Londont*. 'S a' beretvákra *Párist*, hogy fellyebb el-adhaſſák. Mert az Emberekben főképpen pedig a' Magyarba az a' bal vélekedés uralkodik, hogy minden dolog jobb, ha régi, és külföldi.

(j) *Nagy Sándor* vólt *Macedóniai* Király *Azsiában*, a' kinek példa nélkül való viselt dolgait, győzödelmeit és történeteit le-írta *Curtius*, ki-is Lib. VIII. Sect. 12. azt mondja felölle, hogy *ſoha el-nem-fáradt a' ſzerentse az ő néki való kedvezésben*, és Lib. X. Sect. 15. hogy *egyedül ő vólt a' halandók köztt, a' ki a' ſzerentsét uralkodott*. Ezt nevezik a' Magyarok *Világ bíró Sándornak*.

(v) *Apelles* vólt az a' híres festő, a' ki olly eleven tudta az állatokat, és dolgokat festeni, hogy a' nézők kézzel való tapogatás után tudhatták-meg, ha vallyon árnyékok-é azok, vagy valóſágok? Azt érdemlette az ötet

Félt, hogy a' mesterſég hízelkedő mázza,
Vagy a' tudatlanſág ſzínét el-hibázza.
Félt, hogy a' két ſzínű rá hazug mázt raggat,
'S rólla ſok virágot a' gyáva le-ſzaggat,
Mert a' tsapodárnak ditsérete gyaláz,
És a' feledékeny gondatlanſág aláz.
Félek én-is, hogy ha kezem roſzſzúl farag;
Fel-gerjed ellenem a' Királlyi harag:
Bátorkodom még-is igazat beſzélni,
Bízván hogy kegyelme enged ſzólni 's élni.
De minden *Múzsáddal* gyengyébb vagy *Apolló*,
Hogy ſem mint lehetnél belőllem ſzóſzólló.
Bátor *három lábú ſzéked* alám vegyem, (a)
Vagy *Ambrosiádat*, jól lakásig egyem. (b)
És

ötet betsülő Világtól, hogy ma-is az emberi nemzet, a' melly festőt meg akar ditsérni, vagy *Apellesnek* mondja, vagy hozzá hasonlítja.

(a) Régenten valami tengeri halászok, meg-vetvén a' hálót, belé akadt egy három lábú tsupa arany ſzék, vagy aſztal, vagy (mivel ſokan ſok félének mesélik) akarmi eſzköz (*Tripus*) mellyet ki-vonván veſzekedtek rajta, hogy mellyiké legyen, de meg-nem-egyezhetvén eránta, végre meg-tudakozták a' *Delphisi Orakulumot*, mi tévők légyenek vélle? Az *Oraculum* pedig abból állott, hogy az említett Városban vólt Apollónak egy Temploma, a' hol ő kéttféleges ki-menetelű dolgokban, Papok által meg-kérdetvén, egy Szűz által ſzokott tanátsot adni, vagy jövendöket mondani, mind addig, míg egyſzer egy felelet adó ſzűze megviselősödvén, kéntelenítteteti vén Afſzonyra bízni a' tolmátsi hívatalt. Nevezetessen akkor midőn az említett halászok pere elejibe került, egy *Pythia* ne-

És *Pegasusodnak* rá igyam tengerét, (c)
Ki-nem-beſzélhetem az Isten emberét.
Téged kérlek azért mindentudó Lélek,
Mert tsak te ſegíthetſz, mikor nem mesélek.
Öntsd az Igazſágnak ſzámba tiſzta tejét,
Éreztesd Lelkednek ſegítő erejét,
Ártatlanſág vizét tsepegtess nyelvemre,
Tölts ékesen ſzóllást kegyes beſzédemre,
Hogy igazán 's bátran ſzólljak Fel-Kentedről,
Tőlled alá ſzállott ditsö JÓZSEFEDRÖL.

Nem

vű banya által adogálta a' válaſzt, ki-is azt tanátsolta a' Halászoknak, hogy ajándékozzák annak a' három lábú portéká't, a' ki leg-boltsebb Görög Orſzágban. Abban az időben vóltak ott a' nagy Boltsek heten, úgymint *Thales*, *Solon*, *Chilo*, *Bias*, *Cleobulus*, *Pittacus* és *Periander*. Ök tehát oda vitték az elsőnek, az által küldötte a' másodiknak, 's a' többi rendre egymásnak, edgyik ſem akarván magát a' másiknál böltsebbnek esmérni, vagy-is inkább mindenik a' máſikát ollyannak tartván. Mikor a' hetedikre került, az ismét viſſza küldötte az elsőnek *Thalesnek*, a' ki látván, hogy már rajta fog veſzni; *Delphis*be küldötte *Apollónak* ajándékba, ki-is arra fordította, hogy annak utánna arról adattak a' feleletek. *Pomey* p. 30. 31.

(b) *Ambrosiának* neveztetett a' költemények ſzerént, az Istenek kenyere, mellyel rend ſzerént élni ſzoktak.

(c) *Pegasus* vólt egy ſzárnyas ló, melly a' *Helikon* hegyére repűlvén, annak tetejét a' körmeivel meg-vágta, és azon a' hellyen azonnal egy forrás fakadott, melly *Hippocrénének* az az *ló-forrás*nak neveztetett. *Pegaſus*nak pedig attól a' lóról mondatik. *Pomey p.* 250. A' mesés ſzóllásnak módja ſzerént, abból a' forrásból mondatnak inni a' Vers-írók.

Nem tzélom ſzámlálni bóldogúlt Atyjait,
'S fel-költeni ama nagy Lelkek Hamvait,
Kik már orſzágolnak az Urak Urával,
Fel-váltván a' földit égi koronával.
'S kikről már a' könyvek a' négy Világ-ſzélnek
Füle hallattára, régólta beſzélnek.
Melly Fejedelmi vér, melly nagy *Familia*,
Azt hírdeti a' hír, és a' *História*.
Valahány az élő, a' mennyi az Iró,
Ezekről meg annyi bizonyſág és bíró.
Nem kérdem, mint ſzerzé Orſzágihoz jusſát,
Mind azok illették *forsát* és *virtusſát*.
Tudom hogy örökje a' Magyar Korona,
Az én nemes Hazám leg-ſzentebb Vagyona.
Minekelőtte ült hatalma ſzékében,
Király vólt, Felséges Annyának méhében.
Még akkor fel-kente az örök Végezés,
Midön *Máriára* jött a' következés.
A' mit pedig jóvá hágy a' Mindenható,
Sors, erő, 's éſz által meg-nem-változható.

Nintsen még ſzükſégem azért *Kronikára*,
Hogy tudjam mikor ült Magyarok halmára.
Szóll a' könyv nélkül-is még nem felejthető,
Sőt könyv nélkül ſoha könyvből ſem nézhető.
Ezer hét ſzáz nyoltzvan, mellyben *Theresia*
Királynénk hellyébe Urunká lett Fia.
Most-is essőznének az árva Hazának
Szemei, halálán kegyes Aſzſzonyának,
Most-is gyáſzt, és zsákot öltözne magára,
Ha nem ſzállott vólna Anyjáról Atyjára.

Mind eddig írva vólt ſzomorú ſzívünkön,
Melly nagy fogyatkozás lett Magyar Egünkön,
De már el-törlötte a' fekete írást
JÓZSEF, nevetésre fordítván a' sírást,
Mert miólta nézi Orſzágunknak Ege
E' napot, nem járja a' bánat Fellege,
Söt *úti-jelein* (*d*) hetedikſzer fordúl,
Miólta a' zápor ſzemünkre nem tsordúl.
Igaz, hogy a' mikor reánk fel-virradott,
Fényje eleibe ſetét köd támadott,
De, bár vastagotska vólt-is annak göze,
Az ő verő fényje még-is hamar győze,
'S el-tűnvén a' homály, melly vólt fel-költében,
Már ragyog ortzája tellyes erejében,
Meg-ſepré az Eget hatalmának ſzele,
És ditsőſégének közelít ſzép dele.
Most immár Hazánknak uralkodó SASSA,
Körmei közt lévén védelmező vassa,
VIRTVSSAL PÉLDÁVAL (*e*) megy minékünk elől,
'S reánk kettős-főből tekintget négy felől.

Az

(*d*) Az ég vizsgálók tudományja ſzerént, a' nap egy eſztendei útjában, a' hónapok ſzámához képest, tizenkét tsillagzatokon (mellyek *égi-jeleknek Signa cæleſtia* mondatnak) mégyen kereſztül. A' Görög ſzó ereje ſzerént neveztetnek *élő Jeleknek* (*Signa Zodiaci*) azért, hogy a' tsillag néző Bőltsek, eleven állatok formáit és neveit tulajdonítottak azon tsillagzatoknak p. o. *Kos*, *Bika*, *Kettos*, *Rák*, *Oroſzlán*, *Szűz*, *Mérték*, *Skorpio*, *Nyilas*, *Bak*, *Vizöntő*, *Halak*. Ezen hasonlatoſſágra nézve nevezem a' JÓZSEF eſztendeit *Úti Jeleknek*, a' midőn magát *Napnak* mondom.

(*e*) *Virtute et Exemplo*. Ez Ő Felſégének *választott* vagy *Czimer*-mondása (Symbolum Wahlſpruch.)

Az elsö ſzemével a' *tudományt* nézi;
Másikkal a' *Törvényt* 's *köz haſznot* intézi;
A' mellynek a' *hadi dolgokra* van gondja,
Azt harmadik ſzemnek versem rende mondja;
Végre a' negyedik forog a' *Valláson*,
Mellyeket nem kaptunk meg-ſzunnyadozáson. (*f*)

ELSŐ SZAKASZ.

Mennyire kedvelli a' *Tudományokat*
Maga, 's magán kívül minden Tudósokat,
Ti ſzolhattok arról leg-nagyobb mértékbe,
Kiket ő ültetett Tanitói ſzékbe.
Ti Magyar *Pindusok*, 's kik laktok azokon,
Az éggel határos ſzent *Helikon*okon,
Ti magaſſágbéli roppant épületek,
Mellyek az eſſőben mosſátok fejetek,
Múzsák, kik a' napnak vagytok ſzomſzédjában,
Fenn a' Teremtetnek Palota házában,
A' kiknek tsudálván gyönyörűſégeit,
Késleli a' *Duna* el-bámúlt vizeit,
Lakó helyül néktek azt a' magoſſágot
Ki adta? tegyetek tanúbizonyſágot.
Nem Második JÓZSEF emelt-é fel oda?
Ki róllatok abban ſzorgalmatoskoda,
Hogy érnétek (fellyül múlván a' felleget)
Közel a' tudományt harmatozó Eget.

E 4 Hogy

(*f*) A' négy *ſzemeken* értetik az itt említett társaſágbéli négy fő dolgokra való gond.

Hogy a' kedves napnak ofztaná fugára,
Tápláló melegét mindenik plántára,
Hogy az alatsonfág ne lenne gyötrelme,
Minthogy égre vágyó valófág az elme.
Elöfzfzör *Görög* vólt, majd *Deák Athénás*, (g)
Már *Magyar*, mert nállunk lakozik *Mecénás*. (h)
Kinél a' jutalom mindennek áll kéfzen,
Ha tudománybéli érdemeket téfzen.

Tud-

(g) *Athenas* vólt egy Görög birodalombéli közönféges tárfafág Anya Városa, a' tudományoknak hazája, 's arra nézve abban az időben minden Nemzetek akademiája. A' honnan fzerte fzéllyel a' Könyvekben nevezetik *Tudós Athénás*nak, *Tudományok vásárá*nak 's a' t. Ma-is az ékessen fzóllásnak nyelvén, az ollyan helyek, a' mellyek nagy Oskolákkal virágoznak, *Athénás*oknak fzoktak neveztetni. Arról kereſztelte *Bod Péter*-is *Magyar Athénás*nak azon négy ditséretű könyvét, mellyben a' Magyar tudósok életét írja-le.

(h) *Mecénás*, neve egy Római nemes embernek, a' kinek Királyi Nemből való fzármozását; de a' Nemesi rangal önként való meg-elégedését, így írja-le egy versben *Propertius*:

Mecœnas eques Etrusco de fanguine Regum!
Intra fortunam qui cupis eſſe tuam.

Lib. III. Eleg. VII. Nem külömben *Horatius*-is, a' midön a' munkáját ajánlja néki, ekképpen fzóllítja-meg; *Mecœnas atavis edite Regibus!* L. I. Od. I. Más helyt ismét Nemes Embernek mondja: *Mecœnas equitum decus.* L. III. Od. 16. Ez vólt maga idejében a' tudós Embereknek nagy fzeretője és pártfogója, úgy annyira, hogy máig-is az ő Nevéről *Mecénás*oknak mondatnak, a' tudományokat kedvellő és azoknak nevelőit, 's követőit fegítő ofzlop Emberek.

Tudván hogy hathatós öfztön az elménck,
Ha fikerét látja igyekezetének.
Kívált a' ditséret, mert a' nagy Léleknél,
Több az a' hafzonnál 's egyébb tzímereknél.
Futnak a' Lovak-is bár külömben restek,
Ha a' farkantyútól tsiklándozik testek.
E' példával fzómat *Náso* bizonyítja,
Ki a' ditséretet ahoz hasonlítja. (i)
Róma 's *Görög Orfzág* már fzokásban vették,
Hogy a' derék elmét tzégérül ki-tették.
Nem tsak betsületet jegyző zöld ágakkal,
Hanem az érdemhez fzabott jutalmakkal.
Légyen a' többek köztt *Virgilius* maga
Példa, egy *Római* tudós ég tsillaga,
Kinek *Auguſtus* nagy fummát rendele
Egy versért, melly annyit meg-is érdemele. (k)

E 5 Vagy

(i) *Náso* második neve *Ovidius* Versírónak, a' ki a' ditséretnek farkantyut tulajdonít ezen fzavaiban: *immenſum Gloria calcar habet* de Pont. L. IV. Ep. 2. így akarván jelenteni, hogy a' ditséret nagy öfztöne a' jó igyekezetnek.

(k) *Auguſtus* második Római Tsáfzár, midőn bizonyos hadakozást folytatott vólna, az idő járása ollyan vólt egy alkalmatosfággal, hogy éjjel esett, nappal pedig fzép idő vólt, melly történetre ezt írta *Virgilius*:

Nocte pluit tota, redeunt ſpectacula mane:
Diviſum imperium, cum Jove Cæſar habet.

Melly vers rendkívül meg-tetfzvén 's méltán-is *Auguſtus*nak, az írót gazdagon meg-ajándékozta. Azon jutalmat ugyan, avagy tsak míg a' hamis lelkűfég ki nem tudódott, nem ő kapta-el, mert ő lopva írta az említett verset a' Tsáfzár ajtajára, hanem egy Rómá-

ba

Vagy amaz elméket gyakorló műhelyek,
A' víg és ſzomorú *játék nézö helyek*,
Hol a' nézö Karok azoknak tapsoltak,
Kik valamelly dolgot rendkívül majmoltak.
Annak neve forgott betsesbb beſzédekben,
A' ki mestert játſzott tántzban vagy énekben.
Költ-is a' mint tudjuk mezején azoknak,
Sürü gabonája a' nagy tudósoknak,
Mellyeknek termése olly bö, ſzép, és drága,
Hogy ma-is vélek él az elmék világa.
Nékünk-is már, hálá légyen az Istennek,
Támadt *Augustus*unk. Bizonyſági ennek
A' ſok új-falakkal pompázó Oskolák,
Hol már virágzanak a' gyenge mondolák.
A' düledékekből fel-támaſztott kövek,
Hol ismét zöldülnek a' ſzáraz fa tövek,
A' tudományoknak meg-kotrott kútai,
Könnyen járhatókká tétetett útai,
Mellyek ſzemettel 's mély ſárral bé-töltenek,
Es hibák gazával be gyepesedtenek.

MÁSODIK SZAKASZ.

Illetnem kellene itt az Orſzág dolgát,
De arra az idö ſzül majd nagyobb ſzolgát.
Illy

ba tsavargó *Batillus* nevü Vers nyomorító, a' ki midön a' Versnek ſzerzöjéről kérdés támadott, de ſenki magát iránta nem jelentette, nem általlotta ortzátlanúl a' magáénak vallani, és a' pénzt eb rézre méltóbb markába ſepreni, kétſég kívül a' torka tanátsából.

Illy rövid lábaknak mély tenger a' törvény,
'S járatlan hajónak veſzedelmes örvény.
A' leſzſz ez új módi árnyékról itélö,
Ki már vólt a' régi valóſágban élö.
Ti nagy *Theseusok* a' bölts éſz fonalán,
Menjetek kereſztül e' *Labirint* falán. (*l*)
Mert

(*l*) A' *Labyrinthus* vólt *Kréta* ſzigetében, egy mesterſéges ſzegeletekre és tekervényekre rakatott épület, mellyben rekeſztve tartatott egy *Minotaurus* nevü ember evö tsuda, mellyet a' mesék félig ember, félig bika formában írtak-le. Ennek a' költeménynek eredete onnan vagyon: hogy a' *Kretai* Királynak *Minosnak* a' feleſége *Paſifáe*, fajtalan Aſzſzony lévén, meg-ſzeretett egy ſzép bikát, a' mellyel való közösülésre *Dedalus* Áts-mester ſegítſége által, azzal a' mesterſséggel élt, hogy magát fa tehénbe záratta-bé, és akképpen teréhbe esvén, ſzülte a' *Minotaurus* tsudát. De ez a' fogadás módja és mese, mellynek ez az igaz értelme, hogy az említett Királyné maga *Taurus* nevü latrától, melly nevezet bikát jelent, ſzült kettös gyermeket, mellynek edjike *Minos*hoz az urához, másika pedig *Taurus*hoz hasonlított. De mi most a' további beſzédnek meg-értésére nézve maradjunk a' költemény mellett. Történt tehát, hogy *Minos* a' fiának megölettetéséért hadat indított az *Athénás*béli Király *Aegeus* ellen, kit meg-győzvén arra büntetett, hogy az *Athénás*béliek eſztendönként, hét fö nemes ifjakat küldjenek *Kretá*ban, a' kik a' *Minotaurus*nak eledelül bé-vettessenek a' *Labyrint*ba. Azért-is az *Athénás*béliek ſorsot ſzoktak vetni, és a' kire esett, annak menni kellett, olly móddal, hogy a' hajóra fekete záſzlót állítottak-fel. Egyſzer esik a' ſors *Theseus*ra az *Aegeus* fijára, mellyet-is változtatni nem lehetvén, el-ment,
olly

Mert ebbe a' tsudák hozzám képest nagyok,
Mellyekhez én félénk, 's gyenge Vitéz vagyok.
Söt innen, ki által kezdett-is épülni,
Bóldog *Dedalus* leſzſz, ha ki tud repülni. (*m*)
Ti merjetek annyit, a' kik nem ſzédültök,
Akármelly nagy dolgok tornyaira ültök,
Kiknek egét érö eſzéhez tsekélyſég,
Az engem ſzáſzſzor-is el-nyelendö mélyſég,
Kik a' meſzſze nézö böltsesſég üvegén,
Láttok nagyot kitsint Orſzágunknak egén,
'S mintegy a' *Delfisi három lábú ſzékből* (*n*)
Tudjátok, mi leſzſz majd e' mai *Izékből.*

olly elore való egyezéssel, hogy ha ſzerentsésen meg-ſzabadúlhatna, haza felé mentiben fehér záſzlót állít-fel a' hajója órára. Meg-is ſzabadúlt, de midön haza felé menne, rajta felejtette a' hajón a' fekete záſzlót, mellyet a' *Fija* érkezését a' tenger partján leső *Aegeus* látván, és azt a' Fia oda veſztésének jeléül vévén, a' tengerbe ugrott bánatjába, kiról az a' tenger most-is *Aegeus Tengerének* (*Mare Aegeum*) neveztetik, a' földnek le-írásában. *Theſeus* pedig úgy gyözedelmeskedett a' Tsudán, hogy *Ariadne Minos* leánya belé ſzeretvén, vezér fonalat, és a' tsuda meg-ölésére, meg-kivántató eſzközöket ſzolgáltatott néki, mellyek által, azt aluva találván, meg-is ölte, és a' bé-menö ajtó kilintsére kötött tzérnánál fogva életben ki jött. *Pomey* pag. 39 et 242. 243. Ehez a' *Labyrinthus*hoz ſzokták hafonlítani az írók a' nehéz értelmű és meg-fejtésű dolgokat, és kérdéseket a' késtéges ki-menetelű, és ſzövevényes környül állású bajakat 's a' t. Az *Ariadné* fonalához pedig a' nehézſégek meg-fejtésében, a' dolgok el-igazításában, és a veſzedelmek el-hárításában elmés útat módot találó böltsesſéget.

(*m*) Lásd az 50-dik oldalon az (*y*) betű alatt.

(*n*) Lásd a' 67. oldalon az (*a*) alatt.

Nékem ez egy ſzabad, bátran ki-is vallom,
Hogy a' mit a' Nemzet helybe hágy javallom.
Söt Hazámmal inkább balúl vélekedjem,
Mint ſem holmi jött ment éſzſzel böltselkedjem;
Meg-lévén lelkemben a' rabſágig győzve,
Hogy a' mit ez ki-pök, fótalan van főzve.
'S a' mit egy olly leg-jobb íz érzésű gyomor
Utál, ahoz az én ſzám íze-is komor.
Én vagyok Hazámban tag, és nem jövevény,
Nékem-is fáj az ö testén költ kelevény,
Engem-is eröltet 's rongál az a' nyereg,
Melly alatt a' fáradt ſzabadſág kesereg.
Tsapodárſágba hát pennám nem avatom,
'S a' ſok le-nyelt ſzóból ez egyet mondhatom;
Hogy ritka *Salamont* tanít-meg mestere,
Mint lehesſen annyi emberek embere?
Mert azon, a' ki most Orſzággal álmodik,
A' mit *Salamon* kért, kevés gondolkodik.
Szerentsétlen Orſzág, hol ollyakban bíznak,
Kik a' köz jó kárán titkon magok híznak,
'S mellyben olly el-adó Lelküeknek hiſznek,
Kik a' vízre mindent ſzomjuhozni viſznek.

HARMADIK SZAKASZ.

Hadi fogásiról már ſzólnom kellene,
Ha ſzólna nyelvemmel a' hadak Istene.
Mert ö az erönek terméſzeti fia,
Vagy méhében *Márs*tól fogadta *Mária.*
Ezen tekintetben tsudálatos test ö,
Mellyet ábrázolni ha akar a' festö,

Oroſz-

Oroſzlányt rajzoljon le emberi fővel,
Szelidſéget töltvén öſzve az erővel.
Mert az az igazi Nagy Lélek feſtéke,
A' mellynek nints ſemmi *Veresse* és *Kéke*. (o)

Nem verhette még meg e' SAS tíz ezerét,
Senki fel-nem-költvén aluvó fegyverét:
De ſzéllyel terjeſztett ſzárnyának árnyéka,
Vala Fiainak óltalom hajléka.
Nem tört ſzomſzédira ſem egy ſem más felől;
De a' tsendesſéget védelmezte belől.
Tudván, hogy nem nagyobb legényſég ſzerzeni,
Mint a' kéſz keresményt épen meg-őrzeni. (p)
'S hogy a' békesſégnek áldott napja tenyéſzt,
A' háború tüze kintseket el-enyéſzt. — (q)
Mint a' bölts *Minervát Jupiter veleje*:
Úgy ſzülte JÓZSEFET a' ſzeretet feje. — (r)

Szebb

(o) Az íróknál a' Veres ſzín *haragot*, és a' Kék *irígyſéget* jelent, melly két baromi indúlat illetlen a' Nagy Lélekűſéghez.

(p) *Non minor eſt virtus, quam quærere, parta tueri.* Ovid. de Rem. Am.

(q) *Concordia res parvæ creſcunt, diſcordia maximæ dilabuntur.* Ez a' *Hollandiai* Közönſéges Társaſágnak Tzímer mondása (*Symboluma.*)

(r) *Minervának* a' böltsesſég Isten Aſzſzonyának fogantatáſáról az a' mese, hogy egyſzer *Jupiter* abbéli bánatjában, hogy a' Felefége *Jánó* magtalan vólt, magát homlokba ütötte, és azonnal meg-viselős ödött az agyveleje, úgy hogy három hónapok múlva el-jövén a' ſzülés ideje, *Vulkánust* bábának hívta, hogy terhétől ſzabadítaná meg. *Vulkánus* azon vén Aſzſzonyi kötelesſég-

Szebb zöldſég a' ſzelid *Olaj-fa* virága,
Néki, mint a' *Pálma* vértől ſzeplős ága. (s)
Mert úgy okoskodik ez a' Világ böltse.
Hogy a' Levelénél jobb a' Fa gyümöltse. (t)

Nem

ſéghez nem értvén, kovátsosonn látott a' dologhoz, és egy fejſze fokkal, vagy talám az öreg kalapáttsal ollyat kapott a' feje lágyjára, hogy abból tüstént talpra ugrott egy deli termetű, és tetétől talpig fegyverbe lévő ſzűz leány, tudniillik *Minerva*. Mellyel azt példázta a' régiſég, hogy az emberi Józan okosſág és annak tulajdonſági, az értelmes gondolkodás; a' ſzabad akarat, a' tudományok, mesterſégek, és a' virtus, az Isteni böltsesſégnek ki-meríthetetlen kútfejéből vették eredeteket. *Pomey p.* 77. 83.

(s) Némelly régi Nemzeteknél, nevezetesenn pedig a' Rómaiaknál, *Olajfa* ágból font koronával ſzokás vólt megtiſztelni azokat, a' kik valamelly derék Polgári, vagy tudománybéli érdemet tettek, melly a' békesſégnek tzímere vólt, minthogy annak idején ſzoktak, a' tudományok, és egyébb társaſágbéli dolgok virágzó állapotban lenni. Onnét vagynak, a' régi, ſőt azok utánn a' mai íróknál-is, e' következendő ſzólások formái. *Békesſég olajfája.* Nyugodni az *Olajfa árnyékában* 's a' t. ellenben a' *Pálma* vitézſégnek, és győzedelemnek jele és jutalma vólt, melly azon ſzók helyett ſzámtalanſzor-is elő fordúl a' könyvekben. Egy mind hadban, mind békesſégben derék emberről pedig azt ſzokták mondani, hogy *Olaj ágai közzé Pálmákat kötöz.*

(t) Egyſzer az Istenek válogatták a' fákat, hogy kinek kinek legyen egy ſzent és kedves Fája, a' mellyre különössen gondot viseljen. *Jupiternek* p. o. megtetſzett a' *Tserſa*, *Vénusnak* a' *Mirtus*, *Apollónak* a' *Borostyán*, *Cikelének* a' *Fenyő*, *Herkulesnek* a' *Nyárfa*, 's a' t.

mind

Nem kap ez a' *Frantzok' Liliom* tzímerén,
A' melly a' halálnak nött, 's nyilik gyökerén.
Nints *öklelös Hóldja*, 's *Kardos Oroſzlányja*,
Mert ez a' vadat-is ſzaggattatni ſzányja.
A' Lelke békeſség, ö meg annak teste,
E' Lélek a' Testet jó helyenn kereste.
Egy indulatoknak hatalmas Urában,
Ki terméſzetének kitsiny Világában,
Magán tanúlt elébb győzedelmeskedni,
'S úgy jött az emberek közzé vitézkedni.
Bóldog pedig a' Nép az ollyan vezérrel,
Ki már próbált tsatát a' testel és vérrel.
Mert tsupán a' lehet jó Ura Népének,
A' ki már Jobbágya a' józan elmének.

Tudom *Hollandia* egy húron peng velem
Abban, hogy JÓZSEFben példás a' kegyelem.
Mert hogy minap estek gállyáiban károk,
Mellyeket okoztak ama Víz buvárok,
Az igaz *Neptunus* (*u*) kére boſzſzúállást,
Kiáltott a' Tenger Ostromot meg ſzállást,
Még-is e' ſzelid kéz, jóllehet fel-kapta
Ijeſztö Menykövét, Fejekhez nem tsapta.

A' ſzá-

mind gyümöltstelenek, azt adván okául *Jupiter*, hogy ne láttaſſanak, a' gyümöltsért tenni azoknak ezt a' tiſztesſéget. Akkor *Minerva* el-kezdi: Akárki mit mondjon, de Isten engem úgy tartson, én az *Olajfát* ſzeretem a' terméſiért. Mellyre *Jupiter*: Böltsen mondod Leányom, mert bolondſág a' ſzépſég haſzon nélkül. *Phædr.* L. III. F. 17.

(*u*) Lásd a' 21-dik Oldalonn a' (*b*) Betű alatt.

A' ſzáraz Urára egy kis Vízi Féreg
Támad, még ſem forr fel mejjében a' méreg.
Azt érdemli vala vakmerö ſzándéka,
Hogy a' ſzomjú földön haljon-meg e' Béka:
Még-is a' kegyes nap nem gyujtja hévſégét,
Mellyel ki-égesse tengere mélyſégét,
Söt a' ſzabad vízben úſzkálni engedi,
Tsekély bírſág alatt vétkét el-engedi. (*x*)
És noha fejſzéje a' vad fára hágott,
De hogy meg-ſzelidült, egy ágat ſem vágott.
Tudta hogy leg-ditsöbb az a' győzedelem,
Mellynek meg-nyerését követi kegyelem. (*y*)
Mivel hasonló az egy olly vídám Naphoz,
A' millyent a' ködböl ki-derülö nap hoz.
Tudta hogy háborút okosabban ſzüntet,
Ha hirtelenkedö boſzſzúval nem büntet.
Mert a' méh életét veſzti el mérgével,
Ha fulánkal bánik az ellenſégével.
'S hamar ki-puſztítja *Jupiter* az eget,
Ha minden bünösre menykövet veſzteget. (*z*)
Erövel jár ugyan ö az erö körül,
De háborgatója veſztének nem örül.
Győzedelmes kardját ki-rántja nyakára,
De rettentésére, és nem halálára.
Mert a' gyönyörködve ki-ontatott vérnek
Panaſzló tsepjei, boſzſzúállást kérnek.

'S azok-

(*x*) Tudniillik fizetett Hollandia 10. Milliót.

(*y*) *Gloria victori eſt victis donare ſalutem.* Lotich. Lib. I. Eleg. XI.

(*z*) *Si, quoties peccant homines, ſua fulmina mittat Jupiter, exiguo tempore inermis erit.* Ovid. Triſt. L. II.

'S azoknak az ég-is költsön fegit kárán,
Kik mohon áldoznak haragjok óltárán.
Így a' Magyar fegyver ámbár nem öl 's éget,
Tsupa nevével-is rettent ellenféget.
És már annak hírét hordozzák a' habok,
Annak alább határt az égnél nem szabok.
Míg járnak a' Nappal a' tizen-két Jelek,
Szárnyokonn repítik JÓZSEFET a' szelek.
Szekerez a' jó Hír hat fejér lovainn, (*j*)
Körül e' Világnak végső határainn,
Mert az mást kit kettön kit négyen hordogat,
De e' nehéz *Virtus* alá hatot fogat.
'S Mikor ezt a' Földnek négy réfze meg-halja,
Nagyfágos dólgait égig magafztalja.
Tsudálja a' Tenger 's az idegen népek,
Tselekedetei melly nagyok és fzépek.
El-jönek imádni a' Magyar Koronát,
'S bálványozni a' Föld újj bölts *Salomonát.*
Világ Királyjai! helytartó Istenek!
Itt a' tűkör, 's példa, legyetek illyenek.
Békesfégenn áljon hatalmatok fzéke,
Mert az a' *Thrónusnak* olly réfzt tévő éke,
Melly ha kevélyfégből onnan ki-üttetik
Ingadoz, és könnyen hanyatt-is eshetik.

Ha

(*j*) A' *Hír* Isten Afzfzonynak tartatott régenten. Templo-
mok-is vóltak néki fzentelve. Az írók tulajdonítana
néki fzárnyakat, fok nyelveket, füleket, fzemeket,
fzüntelen való álmatlanfágot. *Virg. Æn.* 4. Az újja
Vers írók fzekeret és lovakat-is, mint *Lotichius*, m
dön ezt mondja. *Sublimem niveis fama reducet equ*
Lib. I. Eleg. 2.

Ha vagytok valahol vérfzopó *Manasséh*, 2 *Kir.* 21:16.
Ez a' fzelid példa fzívetekre hassék.
Imé nem mondja azt e' minden virtusfal
Bíró Felfég, ama vad *Vitelliussal*:
Hogy jobb egy le-vágott Hazafinak fzaga,
Mint a' vert ellenfég halmozott afztaga. (*v*)!
Ha tudfz vért tékozló *Nérót* 's *Caligulát*, (*a*)
Igazitsd JÓZSEFHEZ tanúlni régulát.
Nem öt efztendeig tart az ő jófága,
Mint a' Fene *Néro* kegyes urafága. (*b*)
'S nem kiván egy nyakat fzerelmes Népének,
Hogy egyfzeri vágás légyen fegyverének. (*c*)
Mert fzebb egy Lakosnak Lelkét meg-tartani,
Mint fzáz ellenfégnek vérét ki-ontani. (*d*)

Sőt ez *Egyetlen egy*, jóllehet áll nála
Az alatta valók élete 's halála;

F 2 Még-is

(*v*) *Optime olet occifus hoftis, et melius Civis.* Sveton. in Vitell. cap. X.

(*a*) Ezek ollyan két Római Tsáfzárok vóltak, kik közzül az elsö Anyját, Tanitóit, Felefégeit, és majd minden Rokonait, és Jóltévöit meg-ölte 's ölette: *Svet. Nero Cap.* 33. *ufque* 36. A' másodikról pedig még kölyök korában (mert méltatlan hogy Gyermeknek neveztesfék az olly Fene vad) azt jövendölte a' Nevelője, Tiberius, hogy ő *a' Római Népnek kígyót, és a' Világnak Fáetont nevel.* Svet. Calig. Cap. XI.

(*b*) *Procul differunt cuncti Principes Neronis quinquennio,* Trajanus.

(*c*) Mint *Caligula*, a' ki gyakran fzokta mondani: *Utinam populus Romanus unam Cervicem haberet.* Svet. Calig. Cap. 30.

(*d*) *Satius eft fervare unum Civem, quam perdere mille hoftes.* Anton. Pius.

Még-is, hogy az Isten okos Lelkü mívét
El-bontasſa, nehéz arra bírni ſzívét.
Érdemes a' bünös: még ſem tud reája
Halált kiáltani, élet adó ſzája.
Világot emelő karjai reſzketnek,
Mikor fonalához nyúlnak az életnek.
Jobb kedvel kezdene a' föld rontásához,
Mint egy emberi nyak ketté vágásához.
Óh jó ſzív! melly tellyes kegyelem tejével,
Nem az indulatos boſzſzúnak mérgével.
Óh vértől ártatlan *Salamoni* kezek!
Tsak ölelni tudnak, és nem ölni ezek.
Ő a' Just Istentől 's emberektől bírja,
Mellyel a' büntetést törvény ſzerént írja.
Egy réſzről az Úrnak nála áll fegyvere,
Az a' földi tellyes hatalom tzímere;
De a' Társaſág-is másfelől azt ſzabja,
Hogy kezében légyen a' *font* és a' *ſzablya*, (e)
Mellyel minden rodhadt tagot ki-metélhet,
Mellynek fenejétől a' fő és test félhet: (f)
Még-is elébb dorgál 's azután ítél ő,
Ezerſzer-is Atya, míg egyſzer Ítélő
Mint a' tanúlt Orvos, nem mindjárt vág 's éget,
Mihellyt lát valamelly réſzben veſzettſéget;
Söt mesterſégének meg-késérti titkát,
Elő keres minden hathatóst és ritkát,

'S mi-

(e) Az igazſágot úgy feſtik, hogy egy kezében *fontot*, másikban *fegyvert* tart. Amazzal a' bünnek érdemméri, emezzel pedig bünteti.

(f) *Immedicabile vulnus enſe recidendum eſt, ne pars ſincera trahatur.* Ovid. Metam. L. I.

'S mikor bizodalma már nem lehet éſzhez,
Ugy nyúl tüzes vashoz, késhez, vagy füréſzhez.
Igy ö-is, nem ſiet a' Gonoſztévővel,
Hogy mindjárt lakoljon kötéllel vagy fővel.
Tanúl a' Törvénynek gyümöltstelen fái,
Hámán 's *Akitófel* puſzta palotái. *Eſzter* 7: 9. 10.
A' kínnal vallató tizen-két kérdések,
Az ártatlanból-is bünt ſajtoló Prések. (g)
Az álló kerekek, és meg-aludt lángok,
A' lélekzet útját el-álló istrángok,
A' hám, melly a' halál tsúfos óltárára,
A' meg-áldozandó bünöst vonta fára,
A' pallos, mellyet most feketít a' rosda,
Melly emberi vérbe ditsekedve mosda,
Tanúk végre magok a' kínzó Mesterek,
A' kik panaſzolnak, hogy nintsen kenyerek.
Nem forgattat mondom illyen ſzerſzámokat
Addig, míg nem itat ſzebb orvoſságokat.
El-fajúlt tagjait tehát az Orſzágnak,
Küldi mühelyjébe a' ſanyarúſágnak.
Mert úgy gondolkodik felöllök: hihető,
Hogy meg-jobbulások az által lehető.
Hogy ez a' vad egres, talán még meg-érhet,
'S gonoſz életének útából ki-térhet.
E' hitetlen ſzívről vagyon olly reményje,
Hogy még a' hűſégnek lehet ſzent edényje,
E' roſzſz ſzem, majd haſznos ki-nézés ablaka
Léſzen; 's ez álnok ſzáj, igazſág ajaka.
E' tsalárd kéz, mellyet a' bün meg-kötöze,
Majd ha el-óldatik, leſzſz munka eſzköze.

 E' roſzſz-

(g) Tudniillik a' nem rég el-törölteteti bünöst vallató tizen-két kínzások.

E' roſzſzra futó láb ſzenvedvén békóbann,
Kétſég kívül járni meg-ſzokik a' jóbann.
Mert a' nyomorúſág tüzének viaſzſza
Az ember; hát e' láng lassan hadd olvaſzſza.
Sok durva bányáſz kö nem nyújt reményſéget,
Mellyből a' tüz kínja majd ezüstöt éget.
'S olly értzből-is, mellyről nem gondolná ſenki,
Hét Kementze után ſzín arany tseppen ki.
De fenn írt haſznai ámbár nem volnának,
A' Második JÓZSEF rab Oskolájának;
Ha nints-is a' roſzſznak meg-jobbítására,
Elég, hogy a' jóknak van bátorſágára.
Mert lántzra van a' tag, 's gonoſz ſzandék téve,
Melly eddig a' köz jón erőſzakot téve;
Azomban él, és leſzſz az Orſzág marhája,
Ha nem kívánt lenni ſzabados ſzolgája.
Véle vagy útakat kéſzíttet, vagy fonat,
Vagy hajót és egyébb köz terheket vonat.
Hogy fizesse a' kárt kéntelen munkával,
Másként annak ára el-veſzne magával.
Ez-is hát egy okos JÓZSEFI gondolat,
Hogy az ölés ellen jöjjön parantsolat.

Minden jó egy ſzomſzéd gonoſzſzal határos,
Egy jó tselekedet másik bünnel páros. —
Ritka ſzép a' mellynek ne vólna irigye,
Ez a' történettel a' halandók igye. —
A' Napnak ſugári mindennap küſzködnek,
Sürü Táborával a' homályos ködnek — (*h*)
A' Nap után az éjj következik ſorral,
Ofztozván az idön örökſég ſinorral. —

Leg-

(*h*) *Unica præteriit vix ſine nube dies.*

Leg-nagyobb a' hegyenn a' ſzélnek ereje,
Leg-gyakrabban ſzokott fájni a' test feje. —
Mennél fellyebb tartja nyakát a' hatalom,
Annál közelebbről éri több ártalom. —
'S mikor a' nagy Fának vergödik teteje,
Tsak gyengén hajladoz a' vőlgynek veſzſzeje.
Mert a' ſzerentsének Tornyán nem hajlani,
És ſzédülés nélkül nehéz meg-állani. (*i*)
Ha a' Király nagyon emberek barátja,
És a' kantár ſzárát lógyóba botsátja,
Az erőſzak mindjárt erköltsöt kezd kapni,
'S Gazdájához ſzokott rúgni, vagy harapni.
Miért ſzabad ſzája az Istentelennek?
Mert várakozása hoſzſzú az Istennek:
Úgy-é közönſéges Társaſág vad lova,
A' kedvező Urat hányja ide 's tova.
Talám hát azt nyeri JÓZSEF a' lágyſággal,
Hogy él a' gonoſzſág tellyes bátorſággal?
De ne féltsük ötet, Jól tudja mit rontson,
Kit 's miért büntessen, vért-is mikor ontson.
Esméri a' konkolyt tiſzta búzájába,
'S meg-ſzokta fojtani még zöld fü korába.
Mikor ſzőllejébe plántálnak vagy nyesnek,
Meg-mutatja e' bőlts Gazda a' mivesnek,
Mellyik veſzſzön terem, és mitsodás gerezd?
Ezt, úgymond, puſztitsd-ki; de amazt meg-ſzerezd.

Mintha most-is kezén látnám a' zabolát,
Mellyel hanyatt rántá ama ſzilaj *Olát*,
Kinek a' roſzſz Lélek fülibe úgy ſúgott,
Hogy *Erdély* fejéhez halálossan rúgott.

F 4 Tudni-

(*i*) *Difficile eſt in apice felicitatis non moveri.*

Tudnillik ki-ütött a' pokolból *Hora*,
Az a' boſzſzút álló *Nemezis* Ostora; (*k*)
Az a' havasok közt termett dühös féreg,
Kit tojt az átoktól terhbe esett méreg;
Az a' vad kőſzikla méhének gyümöltse,
A' kinek teste vas, atzél vólt erkőltse;
Az a' Nös Parázna ſzaporodás Fatja,
Kinek Anyja medve, és vad kan vólt atja;
Az a' vetélt ſzáznak idétlen gyermeke;
Késértetet festő babona remeke;
'S réſzeg terméſzettől lett mostoha tsuda,
Tsuda olly éktelent hogy önteni tuda.
Az a' baromſággá változott emberſég,
Kit mondva tsinált az ördögi mesterſég;
Az a' vén eb, a' ki *Akteont* meg-kapta, (*l*)
'S nem eb, hanem ember Társait harapta;

Az

(*k*) *Nemezis* tartatott az idővel járó közönféges Tsapások és áldások Isten Aſzſzonyjának. Mikor a' földnek jó vagyon dolga, ollyankor *Jó akarónak*, *Jól-tévőnek*, *Jókedvűnek*, mikor pedig ostorokkal látogattatik, *Ellenſégesnek*, *Haragosnak*, *Mostohának* neveztetik a' könyvekben.

(*l*) *Akteon* egy Fejedelmi Görög Ifjú, tévelyegvén egy ſzer vadáſzat közben az erdőben, történetből reá bukkant *Diánnára*, az erdői Isten Aſzſzonyára, és reá tekintett, a' midőn az, a' maga erdei Isten Kis Aſzſzonyaival (Nimfákkal) mezítelen fördött. A' ſzűz Isten Aſzſzony meg-ſzégyenlvén magát, egy marok vízzel arczúl öntötette *Akteont*, ki-is azonnal ſzarvassá változott, és tulajdon vadáſzó ebeitől meg-találtatván, el-ſzaggattatott *Ovid. Met. L. III. F. 2.* Ovidius ártatlannak ítélli, midőn a' most említett helyen azt mondja: *Fortunæ*

Az a' puſztító dög, 's fene a' Hazában,
Pártosos *Katilina* (*m*) a' Magyar *Rómában*.
Ki-hozott magában *Legió* ördögöt,
Egy kezében fegyvert, a' másikban dögöt.
Ki-jött *Flegetonnak* véle tüz-özöne,
'S halálos poharat ſokakra kőſzöne. (*n*)
Mert most-is a' panaſz kiáltoz a' földön,
Buzog az ártatlan vér harmat a' zöldőn.
Még réſzeg a' mező hazaſi vérétől,
Abellel kér boſzſzút igaz Istenétől.
Hol ki-kergettetett lelke ſok igaznak,
Üldözése által egy hitetlen gaznak.
Még hangzik az árvák 's özvegyek ſiralma,
Mellynek hallásától reſzket *Erdély* halma.

F 5 Mi-

tunæ crimen in illo, non ſcelus invenies, quod enim ſcelus error habebat? Ismét *Triſt. L. II.* ezt. *Inſcius Actæon, vidit ſine veſte Dianam, præda fuit canibus non minus ille ſuis, ſcilicet in ſuperis etiam fortuna luendæ eſt, nec veniam læſo numine caſus habet.* És valóſággal az-is vólt, de hijában, mert nagy az Aſzſzonyok haragja még az Istenek közt-is. Hát még az emberek között? méltó vólna az ellen különös Könyörgést költeni. Nézd tsak Salamont mit írt arról. Préd. 7: 23, 26, 27. Péld. 19: 15. és 21: 9, 19, 25. egyébaránt a' mindennapi példa ſem ſzűk.

(*m*) *Catilina* vólt egy Római Párt-ütő *Cicero* Polgármesterſégében, a' kit tsak ugyan ő-is pirongatott ki Rómából, négy ékes és hatalmas beſzédeket tartván ellene, kettőt a' Tanátsban, kettőt pedig a' Nép előtt *Vid. Orat. Select.* 3. 4. 5. 6.

(*n*) Egy a' Pokolbéli folyó vizek közzűl, mellyről azt meſélték, hogy víz helyett láng foly benne. *Pomey* p. 198.

Mivel ki-írtattak ſok gabona fejek,
Kiknek Nemes magból ſzármazott elejek.

De nyugodjatok-meg zúgolódo porok!
Mert már meg-lakoltak a' gyilkos latorok.
Már az ártatlan vért Isten elö kérte,
A' *Kain* kezéből, 's meg-fizetett érte.
Többé a' büntetés ideje nem hoſzſzú,
Le-ſzállott értetek a' menyből a' boſzſzú.
'S hogy lassú lépéssel jött a' veſzedelem,
Még nagyobbá tette azt a' késedelem. (*o*)
Ki párt ütésével boſzſzontá az eget,
Halálért halállal tett annak eleget.
Az Istent késértö *Goliát* le-omlott,
A' Föld rontásáért maga-is meg-romlott.
Mert JÓZSEF ſzavának haragos menyköve,
Kárt tévö fejére halálossan löve.
Dühös testét kínra ragadá a' kerék,
Mellyel az utólsó pihenésig verék.
'S érdemlett tömlötze Lelkének a' Pokol,
Hol az a' várt vendég vég nélkül rostokol.
Haza küldettetett arra az Orſzágra,
A' honnan kárt tenni fel-jött e' világra,
Jóllehet e' fulánk nékünk nem árthatott,
Minthogy távol esvén agyon nem ſzúrhatott;
Még-is azt ítéljük, hogy kár annak élni,
Kitöl ſzükſég a' köz bátorſágnak félni.
Mert a' mi a' testnek bajára ſzületik,
Nem tag az, és attól méltán el-metſzetik.

Ta-

(*o*) *Lento gradu ad vindictam ſui divina procedit ira, tarditatemque ſupplicii gravitate compenſat.* Valer. Max. L. I. Cap. I. §. 3.

Talám *Heroſtratus* támadt-fel *Horá*ban,
Ki felöl olvaſuk a' *Hiſtória*ban:
Miként áldozta-fel az eméſztö tüznek,
Felséges Templomát a' *Diána* ſzüznek.
Három-ſzázſzor fordúlt az eſztendö elöl,
Míg el-kéſzülhetett mind kívül mind belöl,
Egéſz *Azsia* vólt épitö Mestere,
Ki-merült miatta nagy kintsek tengere,
'S az a' bolondſágnak eſze veſzett Fia,
Hamuvá égette, tsak *pro memoria.* (*p*)
Igy a' betsülletre tsak bolondok vágynak.
Keresvén párnáján a' heverö ágynak;
De az emlékezet lakik magas hegyen,
Ugyan kapaſzkodjon a' ki hozzá megyen.
Szükſég annak járni a' virtus lábainn, (*q*)
És érdemeinek repülni ſzárnyainn.
A' ſzerentse pedig nem mindennek nevet
Ugy, hogy jóſágával kaphaſon hírt nevet:
Azért ſokan viſznek nemes bünt-is végbe,
Mert, ha nem járt út-is, ösvény az, az Égbe. (*r*)
Éppen azon tett ſzert hírre a' mi *Oláink*,
Kinek vér ontását a' minap gyáſzolánk.
Ö nemtelen ágynak ſzületett ſzemetén — (*s*)
A' mostoha idö meg-átkozott hetén.
Akkor járt a' földön örögi Babona,
Mikor meg-testesült ez a' Zenebona.

Meg-

(*p*) Emlékezetnek okáért.
(*q*) *Tendit in ardua virtus.* Ovid. de Ponto. L. II. Ep. 2.
(*r*) *Proſperum ac felix ſcelus virtus vocatur.* Seneca in Herc. Act. 2.
(*s*) *Trivio conceptus, et educatus ſtercore.* Phædr. L. I. F. 27

Meg-vakúlt a' Napnak, vagy a' Hóldnak fényje,
Midön kéſzült ez a' háborúk edényje.
Vagy *Plúto* ſzöktette fel az élök közzé,
Rendelvén párt-ütést indító eſzközzé.

A *Föld Fiai*-is (*t*) így akartak régenn
Győzedelmi tsúfot ejteni az égenn.
Mit gondoltak, mit nem, egyſzer *Jupiternek*
Bolondúl háborút indítani mernek.
Melly végre a' világ nagy hegyjei közül,
A' magasſabbakat válaſzták eſzközül.
Mintegy lajtorjává azokat tsinálták,
'S már az öreg Urat ſzinte le-piſzkálták.
De a' midön éppen ſzéke felé nyúltak,
Tüzes Gránátjai annak-is el-gyúltak,
Kiáltá *Vulkánust*, az egek kováttsát,
Hogy, ha kéſz menykö nints, adja kalapátsát.
Ki-is oda ugrék egy rakás menykövel,
A' ſzükſéghez képest terhelt bör kötövel,
Mellyekből markolván, öket földre verte,
'S a' zsámoly hegyeket reájok ſeperte.

(*t*) Tudniillik az *Oridsok*, kik a' költemények ſzerént az Égnek és a' Földnek Fiai vóltak. Ez a' Nevezet jelent, rendkívül nagy termetü embereket, a' minémüekről a' ſzent Irás-is emlékezik. 1 Mós. 6: 4. Midön pedig Ovidius *a' dólgok és az emberek által változásáról irt könyvében* azokról azt írja, hogy az ég ellen hadat indítottak, úgy látſzik, mind az ott írt dolognak rendéből, mind a' Mesének néminémü hasonlatoſſágából, hogy abban a' példában homályosan az ember' el-eſését, és annak okát, tudniillik az Istennel egy formává való lételre vágyódó kevélyſégét adja elö.

Úgy költ másik mese ebböl a' meséböl,
A' mint olvashatjuk *Nás*ónak könyvéböl,
Hogy mikor e' földnek Oſzlopi rengödnek,
Onnan van, mert akkor azok féſzkelödnek.
És hogy egy *Oriás* lehelli ſzájából
A' füstöt és lángot, melly forr az *Etná*ból. (*u*)
Ö pöki kínjában a' tüzes köveket,
Mellyekkel ágyúzza a' föld az egeket.

E' dühödt *Oláh*-is magaſſágra állott,
Mellyen az ég ellen ostromra ki-ſzállott.
De a' harag pora, ottan-is fel-lobban,
'S minthogy közel érte, ſérte annál jobban.
A' büntetés hegye reá ſzakaſztatott
Átok 's halál alá feje boríttatott.
Jó hogy ki-ugrattak a' halál törésén,
Ki hír nélkül jött bé a' ſzületés résénn.
Féreg eméſzſze meg a' fának gyökerét,
A' melly nevel illyen veſzedelmes tserét.
Átkozott, 's légyen-is átok az Oskola,
Melly illy dögleletes Tanítványt kohola.
Mert egy pestises dög meg-ront egéſz eget,
Egy meg-dühödt barom nyájjat meg-veſzteget. (*x*)

Szép leſzſz e' rút példát örökös tsudára,
A' köz gyalázatnak írni Oſzlopára.
Hadd nézzék írtózva a' Világ ſzemei,
Melly utállatosok a' Haza nyivei.

Hadd

(*u*) Ez egy tüzet okádó hegy *Sicilia*ban.

(*x*) *Sordida facta pecus totum corrumpit ovile.*
Item. *Grex totus in agris, unius ſcabie cadit et porrigine porci.* Juv. Sat. II.

Hadd lássák rettegve, minémű haraggal
Bánik a' fő és test, az ártalmas taggal.
Állj-meg *Hír!* idönek hűséges Postája!
Jókor jöſzſz, kéſzen vár egy újjſág tsudája.
Gondold-meg, a' minap egy dühödött *Kain*,
Mit mivelt a' testvér két Haza fiain:
Sok ezer erdei maga forma vaddal
Rájok ütt, tsákányos, botos, tzondrás haddal.
Miként a' tüzes nyil, mikor a' Menny dördül,
Repül, és villámló ſebeſséggel gördül;
Vagy mint a' Víz-zápor rohan az egekről,
Sepervén a' követ 's fákat a' hegyekről,
Ollyan írtóztató indúlattal jönek,
Vélted vólna lenni meg annyi menykönek.
Mindnyája, mint egy egy kölyke veſztett medve,
Morog a' bú miatt néki keseredve.
Mint az éh Oroſzlán a' prédáért ordít,
Tsikorog agyarok, és tajtékot tsordít.
Lángozó ſzájokból tüzel a' káromlás,
Halál megy elöttök, 's hátok megett romlás.
Eleven kínokat látnál ſzeméllyekben,
A' kétſégbe esést bús tekintetekben.
A' mord kegyetlenſég ſikólt ajakokon,
A' meg-átalkodás dúl fúl homlokokon.
A' ſzomjú dühösſég kergeti Lelkeket,
Pokol gyúlt-fel bennek, 's égeti béleket.
Táborozó helyek a' kietlen erdő,
Egy hegyen, a' mellyből ſzakad a' vér ferdő.
Haragos ſzívekbenn el ſem aludt férgek,
Míg meg-nem-réſzegült vérrel epedt mérgek.
Elmém ſzemeivel rettegve képzelem,
Melly iſzonyú dúlást tett e' veſzedelem.

Egy

Egy kis meg-vett *Tróját* látnál minden házban,
Mellyet öltöztetett a' tüz 's fegyver gyáſzban,(y)
Minden ſzegeletből könyv-hullatás ered, (z)
Fagy a' vér, és a' ſzív féltébe meg-mered.
Ütköznek egymásba a' ſiralmas hangok,
Mint éjjeli tüzet hírdetö harangok.
Egy felöl az özvegy, más felöl az árva
Jajgat és könyörög, Méſzárosát várva.
A' keserves Anyja ſzemlélte ölében,
Fetrengve kisdedét ártatlan vérében.
Karjai közt látta, ſzörnyű fájdalmára,
Mint tsordúlt ki lelke kékült ajakára.
Másutt ſzüléiken a' Fiak jajgattak,
Kiket ſzemek elött e' vadak ſzaggattak.
Házok le-veretett fundamentomára,
'S az lett Úri testek áldozó Óltára.
A' záros palota reménylt menedéke,
Lett ſok Nemes főnek kínos méſzárſzéke.
Hol tegnap a' pompa 's gyönyörűſég legelt,
Ma a' prédáló tüz, 's gyilkos kéz feregelt.
Soknak édes álma halállá változott,
Ki még koporsóról meſzſze gondolkozott.
Így itta-meg a' Föld ſok Nemes ér vérét,
A' Haza Fő javát, 's annyi virtus bérét.
Így tünt-el ſok gazdag Házaknak reménye,
Midön a' barlang lett kintseik ſzekrénye.
Az eſze veſzett Nép ſzentſég törő keze,
A' ſzent helyeknek-is ſemmit nem kedveze.

Az

(y) *Hæc facies Trojæ cum caperetur erat.* Ovid. Triſt. Lib. I. Eleg. 3.
(z) *Lachrymas angulus omnis habet.* Ovid. Triſt. L. I. E. 3.

Az Úrnak láttára ſzemtelenül dúltak,
Fertézett újjokkal az Óltárig nyúltak.
Hoſzſzú türö Isten! azt-is el-nézed-é?
Tsúfoltatásodat ott-is engedéd-é?
Nem; ſőt határt vetél végre a' gonoſznak,
Úgy hogy attól fogva mindenek nyúgoſznak.
Szíved az ártatlan vér ontást meg-ſzánta,
'S el-jött a' büntetés hamar, noha ſánta. (j)
Mert hogy a' félelem lett közönſégessé,
Erántok a' Nép-is vált ellenſégessé.
Rájok boſzſzúálló fegyvereket rántott,
Mellyekkel ſzámtalan Oláh nyakat bántott.
Mellyet a' Pokol-is gyönyörködve érzett,
Hol *Stikſz* a' gyilkos vér özönével vérzett. (v)
Mert küldöttek alá, kevés idö múlva,
Sok kutsmás rabokat, kit kötve kit fúlva.
Végre rá nyomoztak a' Vitéz *Székelyek*,
A' dombra, hol regnált a' latroknak fejek.
Rá támodtak minden éltető állatok,
Kézbe adására lévén indúlatok.
A' hegy, melly a' roſzſz dög alatt majd le-ſzakadt,
Mintegy árúlkodó nyögésekre fakadt;
A' Fák, leveleik pillogatásával
Rá mutatták, 's fejek hajtogatásával.
Az *Ekhó* vádoló hangokat kiáltott, — (a)
Mivel hóhérokkal lakozni útált ott.
A' tsö-

(j) *Pede pœna claudo.* Horat. Car. L. III. Ode 2.
(v) Egy a' Pokolbéli folyó-vizek közzül.
(a) *Ekhó* neve egy *Nimfának*, a' kit *Júnó* hángá változtatott azért, hogy ötet gyakran ſzóval tartotta ollyankor, midon egyébaránt *Jupitert*, a' Férjét a' Nimfák-kal

A' tsömörlött barlang ki-okádta végre,
Zöld palotájából vetvén a' térſégre.
Hogy-is illett vólna Nép Fejedelmének,
Kit a' bal terméſzet ellett vad medvének?
Fülön fogák azért e' mardosó ebet,
'S bé-köték ſzörivel a' tőle vett ſebet.
Mert Törvény elébe hurtzolták párjával
(Tiſztesſéggel légyen említve) *Kloskával*.
'S a' boſzſzú kereke rajtok által fordúlt,
Mellynek vasa alatt párájok ki-tsordúlt.
Mert indulatjától a' boſzſzú-állásnak,
Sebessebb vólt az-is nékiek, mint másnak.
Hora temetését nints a' ki meg-írja,
Mert ki tudja mellyik varja leve sírja?
Vért ſzomjúzó ſzíve talám a' havasban,
Bujdosik máig-is valamellyik ſasban.
Úgy kell; életében a' ki vólt kóborló,
Halála után-is hadd legyen vándorló.
A' haragos föld-is van hát ellenére,
Méltatlannak tartja, hogy légyen zsellére.
Mert hogy-is lakhatna a' ſzent Hamvak között, (b)
Kiket ez életből mérge ki-üldözött?

Már

kal való tzitzásásonn rajta kaphatta vólna. Ezen értetik az erdökbol és hegyekből a' kiáltásra viſzſza verödö hang, mellyel a' Vers írók gyakorta beſzé getni ſzoktak. *Ovid. Met. L. III. F. 5.*

(b) A' *hamvakonn* értetnek mindenkor a' hóltak. Vétetett ezen ſzóllás formája némelly régi Nemzeteknek ſzokáſától, a' kik a' hólt embert meg-ſzokták égetni, és a' hamvát valami tserép vederbe (*urna*) el-temetni.

Már *Libitinánál* (*c*) vétke lévén tudva,
A' meg-öletteket ſzánta háragudva.
A' *Fekete Porta* ſzemlélte könyvezve, (*d*)
Melly rútúl meg-vóltak ſzaggatva 's vérezve.
Halgatta büntetést ohajtó ſebeket,
Ártatlanſágokért panaſzló véreket.
Mert tudjuk, hogy annak van kiáltó ſzava,
Boſzſzút kér, 's bé nem fagy addig meleg tava,
Míg méltó átkának forrolja hévſége,
'S érdemlett fizetést véſzen ellenſége.
Perel, 's fel-lármázván a' ſiket egeket,
Le-küldeti vélek a' büntetéseket.

Ezeket valamint feſtettem elődbe,
Hírdessed mindenütt jártodba költödbe.
Szörnyű példájokkal rettentsd a' Népeket,
Hogy Urokra fel-ne-emeljék kezeket.

A' hír e' beſzédet halgatá nyugodva,
Végre ſzóllani kezd reám mosolyodva:
„ Én, úgymond, ezeket már láttam, nem hiſzem,
„ Kötelesſégemet majd véghez-is viſzem.
„ És hogy bizonyosabb légy igéretembe,
„ Nézd mit kaptam rólok *Erdélyben létembe.*
Esméred-é vagy nem e' két ábrázatot?
„ Ha nem; Olvasd alól a' magyarázatot.
„ Ezeket énnékem az a' *Múzsa* adta,
„ Ki *Hélikon* hegyét régen meg-haladta.
„ Kinek

(*c*) Neve a' halottak, és temetési pompák Isten Aſzſzonyának.

(*d*) A' Hóltak Orſzága, melly ſzóllás formája, nagy Midibann van a' Vers íróknál.

„ Kinek az *Apolló* tzímere, egy tsillag,
„ Borostyányja alatt homlokáról villag.
„ Kinek mesterſéges ſzépſégű miveit,
„ Betsülli a' Magyar, mint igaz gyöngyeit.
„ Kinek imádandó elméjét ritkítom,
„ Söt méltán pár nélkül valónak állítom.
„ E' ditséret után nyujta két képeket,
„ 'S hát az elsö alatt látom e' verseket:

„ Feſtve van ez rámán egy forma, tekintete *Hámán*,
„ *Hora* kinek neve lett egy *Katilína* felett.
„ Emberi formában fene vad neme, gyilkos *Oláb*an
„ *Aktéont* harapó vén eb, Urába kapó,
„ Egy hegyi patkányból, Farkas ſzoptatta *Mokányból*,
„ Róka Király, hitetö, ſzólgai pártot ütö.
„ Érdeme büſzhöd dög, maga *Lerna* kiben pokol ördög,
„ Kárt valamennyit akart tenni, tsomóba takart.

Könyveztem, tekintvén a' második formát,
Mintha vettem vólna ſzámba reſzelt tormát,
Felſéges ábrázat, mondék, és e' képnek
Eleven korába, kellett lenni ſzépnek.
Mikor a' Teremſzet e' remek *Olához*
Kezdett, ſok ſzerſzámmal fogott a' munkához
Sok éſz 's kéz közt kéſzült, mint valamelly tzéhben:
A' Mesterek neve itt e' vers rendében:

„ *Tigris* az Ortzáját, vad kan formálta-ki ſzáját
„ A' neve, (feſſed alá) *Kloska*, kegyetlen *Oláh*.
„ *Kloska* dühödt ſzájának pökedelme, ſzülötte nadálynak,
„ Vett az agyába veſzett *Hóra* fejéből eſzet.

„ Két ſzeme vért forgat, 's agyarat Magyarokra tsikorgat;
„ Melly dühös éles agyar! rontani kelj ki Magyar! (e)

Ebből által lehet azt látni, mit érhet
Egy olly bolond, a' ki böribe nem férhet.
'S a' leg-jobb Királyt-is mikre kénſzeríti
Az, a' kinek fejét a' roſzra ſzedíti
A' nagyra vágyodás réſzegítö bora.
De már hadd tüzeljen a' pokolba *Hora*.

Én pedig tzélomhoz hogy közelebb érjek,
Szükſég hogy JÓZSEFRE róla viſzſza térjek.
El-hajtom azért e' fertézett pennát,
Mellyel írtam azt az eleven *Gyehennát*;
'S a' mellyel fogtam-is, meg-mosom az Újjat,
Mind tollat mind kezet véſzek elő újjat.

Már hát a' pokol-is hatalmát rettegi,
Nem győzhetvén ſzemmel a' Nap fényt ſeregi.
Mind a' két Orſzága néki hanyatt ese. —
Kevésből értőnek ſzóll e' rövid mese.
Már annak ereje tsak könnyü pozdorja,
Mert JÓZSEF ſzélveſze ſzerte ſzéllyel ſzórja.
Féljé-

(e) Lásd e' két rendbéli Verset *T. Gyöngyösi János* Úrnak Erdély Orſzág mostani fő Vers írójának munkái között, mellyeket öſzve ſzedve Világ eleibe botsátott a' Magyar Kurír nagy érdemü írója, *Szatsvai Sándor* Úr, kinek-is azon igaz Gyöngyöknek rakásra füzéséért jutalommal és ditsérettel vólna adós mind a' haza, mind a' maradék, az utólsó tudom meg-is fizeti.

Féljétek ördögök e' nagy Fejedelmet,
Ki el-nyert töletek minden győzedelmet.
És azokkal eggyütt lódúljatok haza,
Kik által a' pokol itt el-hatalmaza.
'S vélek a' ſetétſég lántzán maradjatok,
Földünkhöz ezután köz just ne tartsatok.
Jól vagyon, Nagy JÓZSEF! verd nyiladdal agyon,
Valaki ſzékednek bántására vagyon.

Melly ſerény katona maga ſzeméllyében,
Még nem mutathatta a' Márs mezejében;
De látjuk, a' midön vizsgálja Táborát,
Melly bátran ſzemléli a' tüzek záporát.
Melly vígan halgatja az ágyú Menydörgést,
És a' képzelve-is nehéz fegyver zörgést.
Népével a' gyepet egyaránt heveri,
Fejedelmi porát azéval keveri. (f)
Vélek edjütt hevül, és verejtékezik,
Egy forma ideig ſzomjúzik éhezik.
Mikor nyargalni kell, láttatik repülni,
Képzelnéd a' ſzárnyas *Pégazusonn* ülni.
Nints maga kéméllés, már hajnalba lova
Ragadja Királyi testét ide 's tova.
Még ágyas házából ki nem jö a' Reggel,
Mikor ö ki fárad a' vitéz ſereggel.
Sőt mintegy a' Nap-is a' Trombita ſzóra
Serken-fel, a' mellyet már fú három óra.
Mikor a' dob verést, és puska ropogást
Hallja, még azután parantsol bé-fogást.

 A' ki

(f) *Militaribus turmis Imperatorium pulverem ſudoremque miſcet.* Plin. in Paneg. Trajani Cap. XIII.

A' ki híveivel haſtzot mér játſzani,
Ellenſégivel-is kéſz ſzembe ſzállani.

Fejedelem lévén, tsuda millyen bátor,
Néki jó ſzállása egy Katona ſátor.
Nem fél el-ſzunnyadni jobbágya ölében,
Meg-hitt ſzólgainak enni kenyerében.
Nehéz másra bízni a' Királyi fejet,
Ritka korona lél bátorſágos helyet:
'S Néki Test-örzője mindenik Jobbágya,
A' puſzta-is záros palotája 's ágya.
Mert nem vár mint Király ſzolgai félelmet,
Hanem mint jó Atyja fiui ſzerelmet.
Szeretetre méltó áldott Fejedelem!
Jöjj Hazánk keblébe, nem ér veſzedelem.
Kivánatos Vendég! ſzomjú ſzemmel várunk,
Be-fogadásodra leg-erössebb Várunk
Szívünk nyitva vagyon, 's az igaz hüſséggel
Ragyog, mint leg-ſzentebb házi ékeſséggel.
Jó-indulatinknak Angyali képei,
Léſznek ſzemeidnek gyönyörüſségei.
Ha meg-nem-utállod ez együgyü ſzállást,
Találſz egy alatsony, de nyugalmas állást.
Le-hajthadd fejedet ſzólgaid ſzalmáján
Olly bátran, mint magad Királyi párnáján.
Vigyázni ſzemeink érted kéſzen vagynak,
Míg forró vérünknek tsepjei meg-fagynak.
Utólsó ſzikráját míg halál nem óltja
Életünknek: leſzünk örizeted bóltja.
Míg marad egy kardra teremtetett Magyar,
Meg-töretik minden ellened fent Agyar.

Ne kéméld éltünket, adóssaid vagyunk,
Parantsolj vérünkel, 's a' végig nem hagyunk.
Nem ſzükſég hogy légyen ſzívünknek ajaka,
Vagy nyiljon mejjünknek *Momus*ként ablaka.(g)
Hogy indulatinkat ſzóval mondjuk elöl,
Vagy minket ſzemeddel kémlelhess-meg belöl,
Arra kérünk inkább alkalmatoſságot,
Hogy tselekedettel tégyünk bizonyſágot.
Virtus vagy, találſz-is hív ſzívet, a' mellyben
Vethedd bizodalmad, minden Magyar mejjben.
Szeretetünk hozzád édes, nem mostoha,
E' láng ereinkből ki-nem-alſzik ſoha.

(g) *Mómus* vólt a' gúnyolódásnak, és nevettſégnek Istene, a' ki ſemmit egyebet nem lendített: hanem korhelkedett, enyelgett, és a' több istenek ſzavaiból, és tselekedetéből tsúfott ütött: p. o. egyſzer remek látóba hívattatván, *Neptunust* tetétől talpig le-ſzamarazta azért, hogy az ökörnek nem a' homlokára tsirízelte a' ſzarvát, azt adván okául, hogy úgy egyenesebben és erössebben öklelhetett vólna. *Minervát* a' háznak fel-találásában azért pirongatta, hogy nem kerekekre gondolta; mivel, úgymond, így, ha az embernek roſzſz ſzomſzédja találkozik, nem viheti jobb helyre a' házát. *Vulkánust* azzal az ostobaſsággal vádolta, hogy ablakot nem hagyott az ember mejjénn, hogy látni lehetett vólna, kinek mi van a' ſzívébe. A' mesék ſzerént az *Ejtſzakának* az *Alomtól* ſzületett gyermeke vólt, melly le-írással példázták az olly tudatlan és rövid ítélet tételü embert, a' ki mindeneket tökélletlenſséggel rágalmaz, holott tudni való, hogy ſemmi a' fö Tökélletesſégen kivül nintsen, a' mibe hibák és fogyatkozások ne vólnának. *Pomey p.* 134, 135.

Mint ama *Római* örökké való tűz,
Melly mellett mindenkor ült egy vigyázó ſzűz,(*h*)
Halálunkonn túl-is, hamvaink határán,
És maradékinknak égni fog óltárán.
Ebbe, tudjuk, nem-is kételkedik ſzíved,
Mert néked a' Magyar nem mostani Híved.
Imé tehát melly jó, és nagy gyönyörűſég!
A' Király és Nép közt a' költsönös hűſég.

De azért borítják fejemet újj gondok,
Hogy többet hagyok-el, mint a' mennyit mondok.
Úgy van, ha ſzemlélünk tökélletes képet,
Egy tekintés benne nem lát minden ſzépet.
Izenként kellene rajta végig menni,
Avagy ſzáz ſzeműnek a' nézőnek lenni.
Én pedig nem vagyok *Argus*, (*i*) és nints nékem
Királyhoz, 's a' mi több, JÓZSEFhez mértékem.

(*h*) A' *Római*aknál, a terméſzetben lévő éltető tűz (*calor vitalis*) Isten Aſzſzonynak tartatott *Vesta* nevezet alatt. Annak tiſzteletére Templom-is vólt épitve, és abban ſzüntelenül tűznek kellett égni, melly hogy el-ne-aludjon, annak őrizetére rendeltetett egy ſzűzekből álló ſzent Szerzet. Olly nagy Szentſégnek hitték azt a' tüzet, hogy a' midőn magában mintegy tsuda tétel által ki-aludt, azt közönſéges tsapásra magyarázták, és annak el-fordítására minden Isteni haragot békéltető áhitatoſságot el-követtek, ha pedig valamelly ſzűznek gondatlanſága miatt történt, azt kegyetlenül meg-veſzſzőzték, vagy elevenen el-temették. Ollyankor pedig tsupán tsak a' napról vólt ſzabad újjra fel-gyűjteni a' ſzentféges tüzet. *Pomey* p. 137, 138.

(*i*) *Argus* vólt *Júnó* Isten Aſzſzonynak ſzáz ſzemű ſzolgája, kit *Jupiter*, hogy az ötet féltő feleſége parantsolatjából utánna leselkedett, *Merkúrius* az Istenek követje, ſzó-ſzóllója, Posta-mestere, és Hajduja által meg-ölette. *Júnó* pedig Páva Madárrá változtatta, és a' ſzemeit a' farkába rakta. *Ovid. Met. Lib. I. Fab.* 10.

Inkább meg-nevezem tehát e' remeket
Fel-találó elmét, 's formáló kezeket;
Mert lehet a' munkát annak ſzerzőjéből
Ítélni, valamint a' mestert mivéből.

Ötet a' *Böltsesſég* fogadta méhébe,
A' Férj *Okosſágtól* ejtetvén teréhbe;
Születését *Júnó* ſegítette maga;
Világított *Vénus* ſzerentsés tsillaga;
Lett a' *Ditsőſégnek* fényes udvarában;
A' *Nagyra-ſzületés* Palota házában;
Szopta gyenge ſzája az *Erő* emlőjét,
És a' ſzűz *Bóldogſág* rengette böltsőjét;
A' Tsetsemőléget mihelyt meg-haladta,
A' *ſzorgalmatoſság* Oskolába adta;
Mellyben a' *Kegyeſség* formálta elméjét,
'S tanúltatta vele a' *Virtus* letzkéjét;
Majd a' *Jó-nevelés* vette kezе alá,
És mint drága követ aranyba foglalá;
Mivel a' *Jó-erkölts* a' jól tanúlt fővel,
Eggyütt téſznek arany gyűrűt drága kővel.
Az Ifjú *Bátorſág* tanította merni;
Az okos *Buzgóſág* a' babonát verni;
Mesternéje *Thémis* vólt az igazſágban;
Maga *Márs* vezére a' katonaſágban;
Az *Alázatoſság* emberi mértékbe
Vette, 's végre a' *Sors* űltette a' ſzékbe;

Felſéges *Tekintet* ſzállott homlokára;
Szelidſég 's Méltóſág ült ábrázatjára;
A' *Kegyelem* fogja a' páltzát kezével;
A' *ſzeretet* mozog tsendesenn ſzívével;
Hát nagyſágos vóltán kételkedſz - é még-is,
Kinek minden Isten Dajkája, 's az Ég-is?

Ez az oká, hogy ö ſzívében, ſzájában
Bölts, és tsudálatos minden munkájában.
El-fáradhatatlan, igaz, és Kegyelmes,
Gyors, bátor, ſzerentsés, 's Lelke türedelmes.
Igen alázatos nagy ditsöſégében,
Fontos kérdésében, és feleletében.

Emlegetni fogja mind örökké *Niſzſza*, (*k*)
Friderik Királynak miként köſzönt viſzſza.
Hol *Europának* tanító Mesterét
Látván, meg-állítá napunk-is ſzekerét.
'S Atyját idvezleni fel-felé ſietett,
A' pedig fiához alá lépegetett,
„ Én, úgymond, az öreg: ſzállok immár lejjebb:
„ Felſéged ellenben emelkedik felyjebb.
„ Én-is felel JÓZSEF örömest le-ſzállok,
„ Ha elébb *Friderik* magaſságán állok.“
Mintha mondta vólna; bátor meg-vénüljek,
Tsak elöſzör, mint Te, úgy meg-ditsöüljek.
Söt nem félek várni halálom éjjelét,
Ha el-érem a' Te híred égi-jelét.

Melly

(*k*) Ez egy Püſpöki Város és derék erösſég Felsö *Silesiá*-ban, egy ugyan azon nevet viselö folyó-víz mellett.

Melly nagy Pártfogója a' köz igazſágnak,
Arra elegendök Tanúbizonyſágnak
A' ſok le-hányt Tiſztek, 's Polgári Tanátsok,
Kik a' tsatárdſágban vóltak tanúlt Átsok.
Más nagy Városokkal fel-ſzóllalhat *Pest*-is,
A' hol JÓZSEF által ſzünt meg az a' pestis.
Ellenben kik híven a' törésen álnak,
Bér nélkül ö nála egy nap ſe ſzólgálnak,
Ki néki égeti élete faklyáját,
Észſzel, kézzel, kardal ſegitvén Hazáját,
Midön el-tsüggedni kezd-is ſzolgálatja,
Akkor ſem hagyja-el JÓZSEF jókaratja.
Példák a' Tábori Haza vénült Tiſztek,
A' kiknek el-nem-fogy olajok és liſztek.
Ha nyomorúſággal viselték a' terét,
A' nyúgodalomnak eſzik már kenyerét.
Így tartja a' Vadáſz hóltig a' vén ebet,
Bár az akaratnál nem tehet egyebet.
Mert ha férges foga már prédát nem foghat,
Elöbbi érdeme ſzem elött foroghat.
Elég, hogy ifjantan ſerény vólt a' vadra,
'S Ura mellett gyakran kárával ment hadra.
Illö meg-hálálni hajdani héſzſégét,
Nem nézvén mostani tehetetlenſégét.
Mivel tsak az erö 's idö múlt-el tölle,
Nem a' hüſég tüze aludt-ki belölle. (*l*)

Ezeket JÓZSEFröl miólta meg-tudám,
El-nem-fordíthatja ſzemét róla tsudám.
Vagy *Bétset* képzelnem kell *Jerúsálembe*,
Vagy *Salamon* Királyt ditsö JÓZSEFembe.

El-

(*l*) Phædr. Lib. V. Fab. 10.

El-mentek *Sébá*ból annak látására, (*m*)
Ennek *Marokkó*ból jöttek tsudájára. (*n*)
Meſzſze Orſzágokból ajándékkal jönek,
Magaſztalására e' Koronás Főnek.
Európa egyedül hírének ſzük határ,
Felléges munkáit tudja *Török Tatár*.
Nézhettek-is erre földi minden ſzemek,
Ez a' Példa adó Fejedelmi Remek.
De ne fáradjatok külső fényesſégért,
'S Haſzontalanſágban képzelt ditsőſégért.
Nints nálunk a' Nappal mérködző épület,
Tsak ſzemet hízlaló világi kéſzület,
Nem rang és méltóſág itt a' préda aſztal,
A' buja öltözet minket nem magaſztal,
Igazſág, böltsesſég, Udvarunknak fényje,
Jó Lelki esméret Belső Pompánk kényje.
Mert Népivel edjütt Királyunk azt hiſzi,
Hogy az embert nagyra, a' Nagy Lélek viſzi.
Igazán *Példa* hát Tzímer-ſzava ennek,
Mert ő Vezér tsillag mindenben mindennek.
Valóſággal *Virtus* kezének munkája,
Mert ő minden jónak egy rövid ſummája.

NEGYE-

(*m*) *Séba* ſzeretsen Orſzágnak eggyik Tartományja. Annak Királynéja *Jerúsalem*be útazott a' *Salamon* ditsőſégének és böltsesſégének tapaſztalására. 1 Kir. X: 1.

(*n*) *Marokko* egy hatalmas Tsáſzárſág *Afrikában*. Ennek a' Birodalomnak Tsáſzárja küldött követtséget JÓZSEF Tsáſzárhoz 1782-dik Eſztendőben.

NEGYEDIK SZAKASZ.

Látunk eddig Királyt Világi formába:
Tiſzteljünk ezután Papot Koronába.
Előbbeni nevét azért meg-másolom,
Mivel *Királyomból* léſzen *Apostolom*.
De vajha aranyba márthatnám pennámat!
Értzre vagy Márványra metzhetném munkámat!
Hogy e' példás dólgok idökről idökre,
Altal maradnának örök eſztendökre.
Bár ſoha e' földön *Bábel* ne lett vólna, 1 *Mós.* 11: 9.
'S még az emberi Nem mind egy nyelven ſzóllna,
Vagy én beſzélhetnék a' tüzes nyelvekkel,
Hogy tsudáltathatnám minden nemzetekkel;
Mert aranyabb időt, a' nap még nem hozott,
Ennél, a' melly annyi rab lelket óldozott.

Kereſztény ſzíveknek ſzünjetek fájdalmi!
Könyvező ſzemeknek múljatok ſiralmi!
Mert le-ſzállott Mennyből a' Békeſség Követ,
Vetni az örömnek fundamentom követ.
Le-hozta e' földnek az ég-jókaratját,
Istennek emberhez buzgó indulatját.
Mint régen, eledel jöve az eröből,
Édeſség ſzivárog a' meg-hólt eröből. *Bír.* 14: 14.
Oh Anyaſzentegyház! Kristusnak Mátkája! *Ének* 1: 9.
El-jött Jegyesednek válaſztott ſzólgája,
'S a' harmadik égből vett Tudományjával,
Tudnillik az áldott *Toleránztziával*,

A' vad

A' vad gyülölſégnek le-rontá köz falát,
Hogy eggyesíthesse minden test óldalát.

De ha dió belet akarunk kóstolni,
Elöſzſzör héjjának öſzve kell romolni.
Bontzoljuk-fel tehát JÓZSEF Türedelmét,
És haſznai elött vizsgáljuk értelmét.
A' *Türés* kétféle, egyik *közönſéges*,
A' másik *ſzemélyes*, mind kettö ſzükſéges.
Amazzal tartozunk, *mind vallás vallásnak*,
Ezzel *mind emberek*, *'s Polgárok egymásnak*.
De mivel a' Törvény ollyan kötés köztünk,
Mellyel a' tagokból egy testet kötöztünk:
Tehát fejünk türhet csak ollyan tagokat,
A' mellyek a' ſzerént viselik magokat.
Mellyre nézve abban külömbſéget téſzek,
Kik a' ſzenvedhetö és ki-vetö réſzek.

Egy Polgári testnek ſzemlélvén tetemét,
Látok a' Vallásnak háromféle nemét.
Elsö 's a' leg-roſzſzabb, ha vólna, a' lenne,
Melly mindenféle bünt ſzabadossá tenne.
Hitſzegés, gyilkoſság, lopás, minéműek,
El-türhetetlenek az illyen hitüek.
Mert tsak azt köteles a' Király ſzenvedni,
Melly kiván Istennek 's Törvénynek engedni.
De mellyik goromba Fejedelem hinné?
Hogy embert gonoſzra a' Vallása vinné?
Söt inkább úgy tartjuk, hogy az okos vallás,
Jó embert, jó Polgárt kéſzítö javallás.
Méltatlanok tehát, ha vagynak illyenek,
Hogy a' kegyes Haza haſznával éljenek;

Söt

Söt úgy igyekezzen, hogy földét ne lakja
Az illy dögleletes Tudomány ſalakja.
Ne maradjon tsak egy veſzedelmes tsepje,
Annyival-is inkább Népét el-ne-lepje.
Úgy bánjon ezekkel, mint úton állókkal,
Társaſág 's békeſség fel-háborítókkal.

A' második Rendbe ſzámlálom azokat,
A' kik hintegetnek olly Tudományokat,
Mellyek a' Köz Jónak néznek romlására,
A' jó rend 's igazſág fel-fordulására.
Bár nem ſzemlátomást, 's nyilván: de azomban
Veſztegetö ſzókat fúgnak alattomban.
Valamint az elsök, ezek-is ollyanok,
A' Haza ſzölejét turkáló vad-kanok.
Ugyan azon dohos liſztnek a' kováſzſza,
Ollyan keserítö konkolynak kaláſzſza.
Ki nevezhetné hát azt törvénytelennek,
A' ki helyt nem adna az illy helytelennek?
Melly a' jó rendelést maga ſem tarthatja,
Azomba mással-is, ha lehet, rontatja.
Söt úgy tselekedne igazſágtalanúl,
Ha ezen métellyel bánna ártatlanúl.
Mivel úgy a' fönek nints tsendes elméje,
Ha a' tagok mérge gözölög beléje.
A' Réſznek romlása, a' testnek ártalom,
Jus ſzerént kivánja hát a' fö hatalom,
Hogy Törvényes módon éljen a' Hazábann,
Ki ofztozni kíván annak köz javábann.
Külömben a' fene ette réſzt el-vágja,
Hogy az ép tetemet utánna ne rágja.

Mert

Mert valamelly testben meg-hasonlás léſzen,
Az igazſág mondja, hogy el-véſz egéſzen.
Azért sírt *Anglia* ſokat a' múlt ſzázban,
Hol vér-ontás esett majd mindenik Házban.
Mintegy *Egyiptomi* öldöklő Angyalnak,
Vér tzímere látſzott meſzénn minden falnak?
Muntzérus Tamás-is bizonyſága lehet
Annak, hogy az illyen Vallás mikre mehet.
E' tizenhatodik ſzáz Harambasája,
Lévén negyven ezer Méſzáros kutyája,
Olly vér özönt ſzerzett és háboruſágot,
Hogy el-sillyeſztette majd Német Orſzágot.
Pártjára hódított ſok eſzelősöket,
Azzal hitetvén-el hitetlenül öket,
Mintha ő Istentől rendeltetett vólna,
Hogy minden Világi Királyt le-gázólna,
Hogy a' Koronákat ſzórná-le fejekből,
Az erő páltzáit törné-ki kezekből,
'S mikor mindenekenn győzedelmet venne,
Végtére a' földnek *Monárkhája* lenne.
De hamar jelt adott tsúfos halálával
Arra; hogy nem az ég dólgozott karjával.

Harmadik Oſztállya a' hit ſzakadásnak,
(Ha mondhatnám azt-is kárt tévő Vallásnak)
Mellynek ellenkező Tudománnyi között,
Az uralkodó hit ſokban meg-ütközött.
De azok tartoznak tsupán az elmére,
Nem az akaratra 's a' Vallók ſzívére.
Sem a' Terméſzetnek rendét fel-nem-bontják,
Sem a' Társaſágnak Törvényit nem rontják;

Sőt

Sőt azokat vélek Vallások tartatja,
Mellynek ez az egyik fő parantsolatja:
Minden Lélek, 's tagja a' Birodalomnak,
Alá légyen vetve a' Fő Hatalomnak. Róm. 13 : 1.
Más ez: *adjátok-meg* az övét mindennek,
Táſzárét Táſzárnak, Istenét Istennek. Mát. 22:21.
E' tehát hiténél fogva kárt nem tehet,
Azért meg-ſzenvedni kell-is, nem tsak lehet.
Mert a' Tűredelem ha erre ki-terjed,
Abból ſemmi káros ſzél, vagy tűz nem gerjed.
Just tarthat a' földhöz, a' ki Jó Hazaſi,
Mert az emberi Nem oſztállyos Atyaſi.
Kiknek azért ebben vagyon egy értelmünk,
Szükſéges hogy légyen a' Király védelmünk.
Lehet ugyan rólunk ollyan ítélettel,
Hogy tévelygünk; de jó Lelki esmérettel.
Az az: noha véle hittel nem eggyezünk,
De ellene nem jár ſzívünk, ſzájunk, kezünk.
Nem tettetünk hozzá áll ortzás hűſéget,
Kívül oltalmazót, belől ellenſéget.
Sem gyűlölöivel a' követ nem fújjuk,
Sem árúlóinak leseit nem bújjuk.
Ezeket ki-vévén, kinek 's mit véthetünk,
Ha mást vall Hitbéli Józan ítéletünk?
Hiſzem valahány Fő, annyiféle elme,
Minden agyvelőnek magános értelme.
Minden okos Lélek akaró valóſág,
Mellynek akaratja ſzabados Bíróſág.
Kinek kinek arra hajlik indulatja,
A' merre görbíti józan gondolatja.
Ki ki hát tsak arra köteles hitével,
A' mi egyez Lelke meg-győződésével.

Azomba hatalma nints arra ſenkinek,
Hogy bírája légyen más ember Lelkinek;
Mert az, az Istennek ollyan ditsőſége,
A' mellyet meg-nem oſzt mással ő Felſége. *Jób.* 12.
Fene vadſág tehát azért baromkodni,
Hogy másnak másképpen ſzabad gondolkodni;
Te Teremtő kéznek, alávaló ſárja!!
Kevélly por! Istennek akarſz lenni párja?
A' Mindenhatóval ſzálj azért-is perbe,
Annyi külömbözést mért tett az emberbe?
Hogy emez alatsony, amaz nagy termetű,
Eggyik illyen, másik ollyan terméſzetű,
Hogy nints az élőknek ſzámtalan ſzámában
Tsak egy pár ábrázat hasonló formában.
Hogy a' bőlts Öntőnek nints olly két harangja,
Olly két nyelv, a' mellynek meg-egyezne hangja.
Eredj, mondom, 's véle perlekedj ezekről,
Ha győzöl, azután fedd-meg a' Lélekről.
De addig az elmét ne bántsd, mert büntelen,
Hogy kéntelenſéget nem tudni kéntelen.
Valahol valakik törvényes lakosok,
Hittel külömbözők: de barátſágosok,
A' Fejedelemhez hívek hűſégesek,
Igaz ſzeretettel egymáshoz tellyesek,
Életekre nézve munkások 's józanok,
A' ſzámkivetésre azok méltatlanok:
Söt békeſſégeket munkába kell venni,
És Terméſzet ſzerént ſzükſég-is úgy lenni.
Mert maradásokba hogyha ellenkezik,
Maga léte ellen a' Király vétkezik.
A' Társaſág tzélját rútúl el-téveſzti,
A' köz haſznot 's erőt felettébb tsüggeſzti.

Sok

Sok Orſzág a' miatt fél puſztán maradott,
Hogy az üldözött Nép onnan ki-ſzaladott.
A' *Hugonottákat* a' *Frantz* most-is ſínli, — (*q*)
Ambátor ſzégyenlvén bolondſágát, ſzínli.
Mert a' midőn azok hazúl el-jöttenek,
Mintegy ki-bujdostak vélek az Istenek.
Mint annyi *Trójából* ki-vert Éneások, (*r*)
Olly haza Szentjeit, kikkel más vallások
Szűkenn vagy nem bírtak, hozták-el magokkal,
A' Mesterſégeket a' Tudományokkal.
Egy ſzóval ő bennek nagy réſzben el-veſze
Az Orſzág Testének, *keze*, *lába*, *eſze*. (*s*)

(*q*) *Hugonottákn*ak neveztettek *Frantzia* Orſzágban a' Reformáta Vallást tartók, a' kik onnan, az üldöztetések miatt, kiváltképpen pedig, amaz iſzonyú és gyalázatos emlékezetű, 's mintegy 30000 Kereſztyén embereknek, és haſznos Polgároknak ártatlan vérét ſzomjú dühösſéggel, és réſzeg buzgóſággal egy éjtſzaka el-tékozló *Párisi Lakadalom* vagy inkább *Tor* után, azon okos Lelkű Fene vadak közzűl, más Orſzágokba az emberek barátihoz ki-költöztek, amazoknak ſoha eléggé helyre nem állítható károkkal, emezeknek pedig ſokféle meg-betsülhetetlen, és előttök annak előtte nem esmért haſznokra.

(*r*) *Éneás Trójának* a' Görögök által lett el-puſztíttatása utánn, magához vévén Hazájának minden Isteneit, azokkal edjütt ki-bujdosott *Olaſz* Orſzágba. *Virg.* Attól mondatik hasonlatoſság ſzerént, a' ſok és nagy virtusokkal fel-ruháztatott derék ember, *Isteneket vinni és hozni magábann.*

(*s*) Tudniillik a' mester ember, a' Kereskedő, és a' Tudós.

A' *Spanyolok* tsak nem kóldusokká lettek,
Akkor, hogy a' *Zsidók* onnan ki-üzettek. (*t*)
Ki-vitt minden kintset az *Abrahám* Fia;
Úgy tetſzik három ſzáz ezer Familia.
Azután bánták-meg késönn *Farahóval*,
Érezvén, hogy el-ment a' pénz a' *Zsidóval*.
Vallyon nem az é hát a' bölts Fejedelem,
Kibenn minden eránt köz az engedelem?
Másként arra ugyan fő gondot viseljen,
Hogy az Istentelen ſzarvát ne emeljen.
Azért állítatott a' Fő Hatalmasſág,
Hogy ö tőle végyen erőt az igazſág.
Azért ö Istennek fegyveres ſzolgája,
Hogy mindent Törvénynek rekeſzſzen alája.
'S légyen meg-állója az Úr boſzſzújának,
És bé-töltetője parantsolatjának. *Róm.* 13: 4.

Ha alkalmaztatom ezeket magunkra,
Ki-terjed a' Türés önként Vallásunkra.
Mert bár önnön maga ellenſégünk légyen
Bíró, a' ki rólunk ítélletet tégyen;
Vagy ámbár a' *Hóld*ból valaki le-ſzáljon,
A' ki réſzre hajlás nélkül meg-vizsgáljon:
Mit mondhat egyebet a' tapaſztalásnál?
Hogy roſzſzabb emberek, és Polgárok másnál
(Hanemha a' nagyobb hűſséggel) nem vagyunk,
Mellyel ſenkit hágni elönkbe nem hagyunk.
De

(*t*) Első *Ferdinandus Catholicus* Uralkodása alatt, az 5-dik ſzázban, a' midőn ö ellenek és a' Maurusok ellen a' Keretnek nyomozó ſzent ſzék (*Tribunal Inquiſitionis*) elöſzör fel-állíttatott.

De Nemzetſéges-is hitünk, nem idegen,
Vagynak a' próbára Törvényink elegen.
Bizonyſág *az ezer hat ſzáz és Hatodik*,
Midőn uralkodott *Rudolf* a' *Második*,
Ki alatt köttetett a' *Betsi-Békeſség*, (*u*)
Melly által lett köztünk az elsö egyeſség.
Úgy az *Ezer hat ſzáz nyóltzadik eſztendö*,
Második Tanúnak ismét elegendö.
Az akkori Király *Második Mátyás*unk
Végezte, hogy legyen Orſzágos Vallásunk.
Újjabb erőt adván ama *Békéllésnek* — — (*x*)
Meg-egyezéséből az egéſz Gyülésnek.
Továbbá a' *hat ſzáz és negyven hetedik*
Eſztendővel, tanúnk ſzáma nevekedik.
Midőn ült *harmadik Ferdinánd* ſzékébenn,
'S *Rákótzi Györgyel* tett *Lintzi* kötésébenn,
Törvényen épültnek látván Vallásunkat,
Újj Fundamentomra épité jussunkat. (*y*)
Hát a' ſok Királyi *Egyező Levelek?* (*z*)
Ha ügyem kivánnám támogatni velek,
Minden pappirossom bé telne ſzámokkal,
De miért késlelném tzélomat azokkal?
Holott e' ſzerentsés *hét ſzáz nyoltzvan Egyben*,
Felséges *Józsefünk* újjra kötött egyben, (*j*)

(*u*) *Pacificatio Viennenſis.* Így neveztetik 2-dik *Rudolf*nak az Öttse *Mátyás* Hertzeg által eſzközlött egyezése *Botskai Istvánnal*, mellynek elsö Tzikkelyébenn az Evangyéliomi Vallás tellyes ſzabadſága törvénnyel erössítetett-meg.
(*x*) Decret. I. Mathiæ II. Imp. et Reg. Art. I.
(*y*) Decret. II. Ferd. III. Imp. et Reg. Art. 5.
(*z*) *Diplomata Regia.*
(*j*) A' Kereſztyéni Tűredelemről ki-adott parantsolatjábann.

A' midőn tudnillik azt vette munkába,
A' Türés iránt költ parantsolatjába,
Hogy köz ſzeretetet ſzívünkben gerjeſzſzen,
Egymást türő Lelket Népe köztt éleſzſzen.
Emlegessük azért, a' mit el-követett,
Míg a' hólt ſzeretet életre jöhetett.

De itt vagyon helye egy különös ſzómnak,
Előre jelentem tehát Olvasómnak,
Hogyha réſzre hajló, 's nem tud úgy ítélni,
Mintegy józan 's ſzabad nyelv ſzokott beſzélni;
Ha már valakinek annyira bolondja,
Hogy azzal a' fejért feketének mondja;
Ha vak buzgoſágból felőlem nem hiſzi,
Hogy író Tollamat egyenes ſzív viſzi;
Ha még lelki nyereg alatt nyögő ſzamár:
A' következőket ne-is olvassa már.
Mint ſem egéſséget rontsa, jobb el-hadja,
'S az intést köſzönvén, okosabbnak adja.
Nehéz eméſztetű igazſágok ezek,
Mellyekenn magam-is foghagymát érezek;
Hát még a' melly elme, más rab éſznek foglya,
Ezt mint reſzelt Tormát ſzagolni úgy fogja.
Én azomba, véle keveset gondolván,
Mondom az igazat, bátor ſzájjal ſzólván:

Vólt egy Uralkodó, *Buzgóſág* a' neve,
Ki a' ſok ſzent ſírás miatt vakká leve.
Annak udvarábann lakott két Méltóſág,
A' *Lelki esméret* és *józan okoſság*.
Vólt amaz elsö Tiſzt Törvény tévő Bíró,
A' másik Tanátsos, azonkívül Író.

Egy

Egy darab ideig nála kedvesſégbenn
Éltek, 's a' hívatalt ſzentül vitték végben;
De mivel utánna világtalan lett ő,
Egyſzerre rabſágba esett mind a' kettő.
Mert hogy ſzemeivel nap fényt nem láthatott,
Azután maga-is másokra halgatott.
Nála az *erőſzak* magát bé-ſzínlette,
Úgy, hogy azt Fő Udvar-bírájává tette.
Az a' *kénſzerítést* javasolta néki,
Igérvén, hogy akként állandóbb leſz ſzéki.
Mellé Tanátsosnak ſzúrt egy nyelves Papot,
Bezzeg oda-is lett minden jó állapot.
Az újj *Ministerek* addig mesterkedtek,
Míg végre ezékenn győzedelmeskedtek.
Majd el-is küldettek a' Rabſág ſántzára,
A' *meg-némulásnak* köttetvén lántzára.
A' Törvény, Igazſág, Hazafiſág, Szentſég,
Tekintetbe ſem jött, mint helytelen mentſég.
'S jóllehet azólta ſzüntelen inſtáltak,
Még-is ſzabadítót eddig nem találtak.
A' ſok ſzót halló ég hoſzſzas ſikettſége,
A' ſegedelemnek késő jelenſége,
Majd ſemmivé tettek minden reményſéget,
Arról hogy valaha érnének jó véget
Tsak kiáltozgatták; „Oh! vajha immáron
„ Jöne *Farahóhoz* egy *Mózses* és *Aron*. 2*Mós*. 5: 1.
„ Isten! a' kinek én vagyok Helytartója, *Zsólt*. 27:8.
„ Mikor nyittatik-meg, fogſágom békója?
„ Mennyei böltsesſég, kinek vóltam képe, 1 *Mós*. 1:27.
„ Lásd-meg, az erőſzak engem mint meg-tépe.
„ Téged kér a' fogoly *Lélek*, és *Okoſság*,
„ Parantsolj hogy légyen, 's léſzen világoſság.

Hát egyſzer érkezik JÓZSEF *Egyiptomba*,
Hol ült a' két Rab Úr kemény *Arestomba*.
Halja a' kiáltást: „ Tégy jól! úgymond, velünk,
„ Ha Te vagy óh Király! ohajtott *Góelünk*. (*v*)
E' ſzóra álomba JÓZSEF el-nyúgodott,
'S nékik ſzabadúlást tsak hamar *álmodott*. (*a*)
El-nyomattatása Istentől lehetett,
Lelkébenn az alatt, *mert meg-gyözettetett*,
Hogy a' kénſzerítés, *melly jár erőſzakkal*,
Egy viszölös Anya minden ártalmakkal. (*b*)
'S tudván amazoknak ártatlanſágokat,
Fel-óldatta régen kínozó lántzokat.
Akkor kéſzült ama *Hálaadó* ének,
Melly remek munkája az *Öröm* kezének. (*c*)

Akkor

(*v*) *Góel*, Zsidó ſzó, annyit téſzen mint *Meg-váltó*, vagy *boſzſzú-álló*. Tudniillik a' *Mózses* Törvénnye ſzerént ha valaki el-adósodott, vagy meg-ölettetett, azt egynek a' Rokoni közzűl meg-kellett váltani, vagy boſzſzúllani, 3 Mózs. 25: 25. 4 Mózs. 35: 19. A' *Kristus* neveztetik emberi Nemzet *Góélének*.

(*a*) Tzélozás vagyon egy akkor ki-jött könyvetskére, mellynek e' vólt a' neve: *Álom 2-dik JÓZSEF*ről; 's a' ſzerént történtenek, minden ő tselekedetei.

(*b*) Illyen forma ſzókonn kezdodött a' Tűrés eránt költ kegyes mes parantsolatja JÓZSEFnek.

(*c*) *Hálaadó Öröm* nevezet alatt, igen ſzép Versekbe öltöztetve mutogatta magát, a' tudós Világ előtt egy kis Munka, mellyben a' Lelki esméret, és józan okoſság ditsekednek a' magok helyre állított ſzabadſágokkal, és hálaadó köſzönetekkel, mint a' meg-világosodásnak, és ſzabad gondolkodásnak első zsengéjével, JÓZSEFnek azon jó tétemény adójának udvarolnak.

Ama *ſzabadúlást* ſzívesenn *óhajtó*
Rab-is, midőn ki-nyilt ez a' fog-ház ajtó. (*d*)

Sionnak Leánya! vetkezd-le gyáſzodat, *Ján.* 12: 5.
Vedd rád jegybe kapott fehér palástodat.
Ki-tölt ſzenvedésid mértéke 's ideje,
El-jött ſzabadſágod arany eſztendeje.
Ragyod ſiralmidnak vígaſztaló Napja,
Gyujtja ſzabad tüzét Óltárodnak Papja.
Kiket eddig a' hit Tagokra ſzakaſztott,
A' ſzeretet lángja egy Testbe olvaſztott.
Nintsen réſzre hajlás, 's Lelki ragadomány,
Barátſágot vetett minden éſz, 's tudomány.
Egy Lélekké vála Lelke ſok ezernek,
Sok ſzíve egy ſzívvé lett minden embernek.
Már a' gyenge viaſz meg-egyez a' vassal,
Az egyűgyű *Bárány* lakik vad *Farkassal*.
A' *Párdutz* a' *Juh*val iſznak már egy kúton,
Az *Oroſzlány* és *nyáj* ballagnak egy úton.
Melly bóldog a' Király az illyen Orſzággal,
Melly áldott az Orſzág illyen Uraſsággal!

De már kezdjük elől mi módon éledett
Fel a' hólt ſzeretet? 's miképpen terjedett?
Meg-nem-némúlhatott mind addig a' lárma,
Míg tartott a' Lelki esméretnek járma,

Melly

(*d*) *Szabadúlást óhajtó Rab*: így nevezi a' maga Világ eleibe jött öt Prédikátzióit T. T. *Göböl Gáſpár* Úr, a' *Ketskeméti* Reform. Vallást tartó Nép ſzéles tudományú 2-dik Papja, mellyeket ugyan ott, és ugyan azon Lelki ſzabadſág arany idejének bé-állásával, a' tűrés eránt költ parantsolathoz alkalmaztatva el-mondott.

Melly vólt az elmének meg-kötött értelme,
Nem lévén a' ſzabad hitre engedelme.
Midön ígérettel meg-veſztegettetett,
Avagy félelemmel fogva vitettetett,
Hogy ollyan dolognak kövesse nyomdokát,
A' mellynek nem tudta ſem haſznát ſem okát.
Igazſága felöl lelke meg-nem-győzte,
De tsak enni kellett, mivel a' Pap főzte.
Mit tsinált hát JÓZSEF? meg-fogta kezében
Péternek a' fegyvert, 's tette hüvellyében.
El-vette erejét mind a' hatalomnak,
Mind az el-ámító tsalárd jutalomnak.
Mert nem gyüjt a' Kriſztus erövel ſereget,
Kenyérrel aklába ſenkit ſem hiteget. *Ján.* 6: 27.
Kelletlen Istennek a' kéntelen ſzólga,
Nem jó a' ſzegödött Tiſztelönek dólga.
Sőt talám azt mondja, ha térít fegyvered,
Hogy *magaddal edjütt veſzſzen-el embered*,
A' mit *Péter* kivánt *Simon*nak fejére,
Mikor tsuda-tévő lelket pénzenn kére.
Hiſzem a' Léleknek nintsen ſzabott árra,
Mért viſz hát az ember hitet a' Vásárra?
A' Lelki esméret Isten ajándéka,
Tehát nem vehető 's el-adó portéka.
Szentül van, Bőlts JÓZSEF! a' Jézust követéd,
Midön a' Templomból a' Vásárt ki-vetéd.
'S ki-üzéd Királyi ſzavad oſztorával,
A' Lelki *Kupetzet* ökre 's ſzamarával.
Mert tudtad jól, hogy az tiſzteletnek helye,
Nem a' pénz vadáſzó kalmárſág műhelye.
Adjátok hát viſzſza Leketeknek árát,
Kik az el-adásnak kesergitek kárát.

Bír-

Bírjátok ezutánn egéſz bátorſággal,
Szent 's félelem nélkül való ſzabadſággal.
Hagyjátok ott Rabok a' Tömlötz falakat,
Mert le-verettetett már rólok a' lakat.
Keljetek-fel mondom, és *járjatok* ſzépen, *Tsel.* 3: 6.
Szabad *kezeteket nyujtsátok-ki* épen. *Mát.* 12: 13.
Apostol a' Király, 's áll tehetſégébe,
Hogy ezt parantsolja a' Jézus nevébe.

De gyakorólta még ſzent kötelesſégét;
Meg-mutatta Papi Fejedelemſégét,
Midön meg-vizsgálta a' Templom ſzólgait,
Ki 's miképpen téſzi az Urnak dólgait?
Látván hogy a' munka a' miatt nem ſzíves,
Mivel kelletinél ſzámosabb a' míves,
Tehát meg-ritkítá a' belső rendeket,
Ki-hányván ſzámokból a' kilentzeseket. (e)
Hogy kegyes ſzándéka jól menjen előre,
Leg-elsöbenn gátot rakott a' kút főre;
Mivel, ha a' forrás újj vízzel nem árad,
Annak folyamatja magában ki-ſzárad:
A' *Szerzetesekenn* kezdette Ostromát,
Haſzonra fordítván ſokaknak *Klastromát*,
Mit mondok? Haſzonra? hát károsok vóltak?
A' kár, hogy többnyire rég el-nem-romoltak,

Mert

(e) A' kilentzes ſzámoknak ki-hányása, egyik próbája a' jó öſzve adásnak a' ſzámvetés Tudományábann: a' Polgári Társaſágbann-is a' haſzontalan és heverő Tagoknak a' Közönſéges dolog tétel műhelyeiből való ki-olvasása, nem utólsó mód annak meg-tudására, ha vallyon azok nélkül, mint ſzükſégtelen helyes foglaló, és valóſágos ſzámot nem jelentő *ſemmisek* nélkül nem lehet é el a' Haza?

Mert e' barlangokat miólta engedék,
Ezer gonoſzſágnak nyittatott menedék.
Példa a' Társaſág, a' mellyet *Lojola*,
Vagy *Ignátz* képébenn egy Lélek gondola.
A' melly kevélykedett a' *Jézus* nevével,
Majd az egéſz földnek vég veſzedelmével.
Mellyik ſzegletébenn laktak e' világnak?
Hol vermet nem ástak a' köz bóldogſágnak.
Hány főről vonták-le az arany Koronát?
'S hát tart-é a' *Jézus* párt ütö katonát?
Hát tsak játékok-é az ö Királyjai?
Hogy laptázhassanak azokkal Papjai.
Említem tsak éppen a' *Londoni* gyülést, (*f*)
Hol e' Szerzet ſzerzett rettentö remülést.
Egyſzer a' Királlyal az egéſz *Parlament*, (*g*)
Köz tanátskozásra egy Palotába ment;
'S hát már ök Puskaport raktak olly formába,
Az Orſzág Házának fundamentomába,
Hogy elébb a' Fö Rend ſzékeibe üljön,
'S a' meg-lévén: a' por alattok el-süljön.
Kívül pedig lesbe lappangott fegyverrel,
Valami kóborló, vagy harmintz ezerrel,
Hogyha a' gonoſzſág bóldogúlna belöl,
Ök a' vér ontásra ugranának elöl.
Igazán jól adta a' bölts Mindenható,
Hogy vigyázatlanúl járt a' gyujtogató.
Mivel rajta érték a' tselekedetenn,
'S úgy nem lett bennek kár, és a' épületenn.(*)

(*f*) *London Angliának* Anya Városa.
(*g*) Így nevezik az *Anglusok* az Orſzág Gyülését (*Diætát*) ettöl a' Frantzia ſzótól *parler*, beſzélleni.
(*) Ez a' gonoſz fel-tétel neveztetik a' Historiábann *Puskaporos öſzve eskövésnek* (*pulverária Conſpiratio.*)

Az ártatlan *Jézus*, e' földön jártábann,
Mutatott-é arra példát ö magábann?
Szent Apostolira bízott-é hatalmat?
Igért-é Világi Páltzát, 's birodalmat?
Tanított-é ſzelid Lelke olly tudományt,
Mellybe javasolna illyen ragadományt?
Söt Fejedelmének, ámbár vólt felette,
Magát 's Tanítványjit alája vetette.

De bezzeg hallottam, óh ſzomorú hallás!
Mint panaſzolkodott JÓZSEFnél a' *Vallás*:
„ Király! úgymond, jártam én Isten képébenn,
„ Szent Völegényemnek ſzeplötlen jegyében.
„ De nézd mit mivelnek, velem tiſzta Szüzzel,
„ Gerjedeznek reám esméretlen tüzzel;
„ Mert a' mi vólt rajtam és bennem Isteni,
„ A' világ emberi találmánnyal keni.
„ Eleinte nem vólt undokító porom,
„ De már most feketít kép mutató korom.
„ Már gyönyörü Nevem lett Szüzből Parázna,
„ Illyen utállatot óh ki le-nem-rázna.
„ A' fejem mennyei, 's ſzentek felett ſzentſég,
„ Kell hát testének-is e' motsoktól mentſég.
„ Látod igaz JÓZSEF! fertelembe vagyok,
„ Meg-tiſztításomra tehetſégid nagyok.
„ Essen-meg hát ſzíved, 's ſzüzedenn könyörülj,
„ Könyhullatásokat ſzeméről el-törülj.
„ A' leſzſz Isten elött leg-kedvesebb *adód*,
„ Azért léſzek én-is néked háláadód.

JÓZSEF e' panaſzra füleit le-hajtá,
A' keserves ſzüznek ſorsát meg-ſohajtá.

'S rá

'S rá arany veſzſzejét nyujtván jó kedvének,
Éleſzté ki-aludt tüzét reményjének.
„ Nagy Méltóſágú Szüz! ſzívem, úgymond, ſajnál,
„ Bánatod okai fürűbbek a' hajnál.
„ De bízzál, úgy leſzen a' mint Te kívánod,
„ Meg-fog aláztatni boſzſzontó *Hámánod.* (*h*)
El-is jött tsak hamar a' *Világosodás*,
Mellyet ſzűlt a' ſzabad *Józan-okoskodás.*
De láttak fénnyénél ama fedél alá,
Melly a' Lélek ſzemit régtől fogva tsalá.
Ki-tetſzett a' hibák mezítelenſége,
Mellyeket fedezett az éſz fetétſége.
Ki-tanúlta JÓZSEF, a' Vilag javára,
Mitől nem fénylhetik a' napnak ſúgára?
És mindjárt hajnalánn uralkodásának,
Ki-botsátván forgó ſzelét hatalmának,
Az Ostobaſágnak le-ſepré fellegét,
Melly ködbe borítá a' tudomány egét.
Akkor a' már tiſzta fényjel fel-támadott
Nap-elöl, a' vak éjj lyukába ſzaladott, *Róm.*13:12.
A' ſzemfeny veſztések búvóba hevertek,
A' viſzſza élések történni nem mertek.

A'

(*h*) Eſzth. 7: 10. A' hol az íratik, hogy *Hámán* fel-akaſztatott. Midőn ezt a' Versemet egy barátom olvaſná, így jádzott a' ſzóval, hogy *Hámán* inkább fel-magaſztaltatott: nem meg-aláztatott, és így a' hasonlatoſság nem jó. De midőn kérdettem vólna, hogy kívánna é tehát a' maga alatsony ſorsát a' Hámán poltzával fel-tserélni? tagadta: azt mondván, hogy nagyobb Méltóſágban vagyon helyheztetve egy ſzáz ölnyi mélyſégű tömlötz fenekénn fetrengő eleven Rab: mint az ezer öl magaſſágú akaſztófánn függő hólt Fejedelem. Magam-is azt tartom.

A' ſzent ſzín mutatás és tsalás el-tűne,
Szégyenlvén, hogy újjal mutattatik bűne.
'S a' nevetſég előtt el-pirúlt babona,
Maga rejtésire *Spanyol fálat* vona. (*i*)
Így azt estve minden bagoly madarával,
El-bújt, boſzſzontatván a' fény látásával.
Óh idö! a' ki látſz hátra és elöre, (*k*)
Úgy az el-múltakra, mint a' jövendőre,
Valld-meg, vólt é ennél nevezetesbb ſzázad,
Bár fenékig fel-hányd Történet tárházad?
Nem fellyül lettek é minden keményſégenn
A' most esett dólgok, ſőt a' lehetſégenn?
De nem tsuda: tsuda nem-is történhetett,
Míg egy tsuda tévő JÓZSEF nem ſzületett.

Nem ſzóllok már többet: jobb ha én meg-ſzűnök,
Hadd vadoskodjanak ő magok a' bűnök.
Úgy-is e' tsudáknak olly iſzſzonyú ſzája,
Mellynek mennyre földre el-hallik lármája.

A'

(*i*) Így nevezik azt a' ki-terjeſzthető kárpitot, melly a' Nagy Uraknak; ſőt már ebben az öket, a' végső elſzegényedésig majmoló Világban, a' Vargáknak-is ágyok eleibe ſzokott vonattatni.

(*k*) *Jánusnak* az eſztendő Istenének, mind elől, mind hátúl ſzemet feſtettek, a' mesés Rómaiak, így akarván elöl adni az el-múlt és jelen való időt. Példája a' dolgok el-intézésébenn való okoſságnak, mellynek az el-múltakat a' jelen valókkal öſzve kelletik nézni, hogy, az akkori környűl állásoknak, a' mostaniakkal való egyben köttetéséből, bölts következéseket húzhasson-ki, a' maga jövendőbéli tselekedetire nézve. *Pomey* pag. 120.

A' *bün* az emberi ſzív *fertö tavábann*
Terem, a' meg-romlott vérnek iſzapjábann,
Abban forral minden gonoſz gondolatot,
A' tagoknak onnan ád parantsolatot.
Mintegy folyó vízenn uſzkál az erekenn,
'S ki köt ſzemenn, ſzájonn, lábakonn, kezekenn.
Mikor a' tojásból ki-kél, kitsiny féreg,
De ha meg-hízlalja, mellyel él, a' méreg,
Ha annyánnyit nöhet, 's mintegy erősſégbe,
Bé-ſántzolja magát az érzékenyſégbe,
Majd a' Lélek, bátor nagy erköltsi haddal
Ostromolja, még ſem bír e' fene vaddal.
Noha ugyan néki tanúlt mesterſége,
Hogy titokban essen Törvénytelenſége,
De a' tő ſzomſzédja igazſág barátja, *Róm.* 9: 1.
A' *Lelki esméret*, ki tetteit látja,
'S pirongatásival gyakrann ſértegeti,
Sokſzor büntetéssel vétkét fenyegeti.
Sőt bé-is vádolja a' mindentudónak, *Róm.* 2: 15.
Mert ő kis Bírája ama Fő Bírónak.
Tsalhatatlan ſzem ő, ha nem ſzunnyadozik,
Leg-érzékenyebb fül, mikor halgatkozik.
Meg-lát egy ſzikrát-is, melly a' ſzívbe lobban,
Meg-halja, mihelyest leg-kissebbet dobban.
Igaz ſzáj mikor fedd, vagy a' vétket valja,
'S a' bün büntetésit Istennek javalja
Hatalmas *Cicero* a' jókat bíztatni, (*m*)
De azomba *Kátó* ha kell kárhoztatni. (*n*)

(*m*) *Cicero* egy *Római* fő ember, neveztetett az ékes-ſzóllás Atyjának.

(*n*) *Kátó* vólt egy *Római* tanátsbeli Úr, komor bölts (*Stoicus*) és minden dólgokbann; de főképpen az erköltsökre tartozandókbann ſzoross ítéletű Bíró lévén, az ollyanok még ma-is ő róla *Kátók*nak neveztetnek; *Cenſura Catonis*, annyit jelent, mint ſzoross meg-vizsgálás, és kemény fenyíték.

Tömlötzét nevezi *kétſégbe esésnek*,
Hol ſzerſzámi vagynak minden büntetésnek.
Híres *Titziusnak* halhatatlan mája;
Ott ám a' Sas, a' melly e' tsemegét vája. (*o*)
Ott forog a' ſoha meg-nem-álló kerék,
Mellyre a' Poétak *Ixiont* tekerék. (*p*)
Ott úſzik *Tantalus* ſzomjan a' vizekbenn,
'S éhezik, bár torkig űl eledelekbenn. (*q*)
Ott

(*o*) *Titzius* meséje ebből áll, hogy ő *Jupiter* fattya vólt, még pedig *Orids*, ki midőn *Latona* Isten Aſzſzonyt, a' kinek *Jupiter Apollót* az ölibe adta, kurvának nevezte vólna, azért a' pletykaſágért *Jupiter* egy menykővel le-üttette a' Pokolba, hol arra büntettetett, hogy a' májját ſzűntelen eſzi egy Sas, ſoha pedig el-nem-fogyhat, mert minden újjſágonn új mája nő. *Virg. Æn.* 6.

(*p*) *Ixiont* előſzſzör *Jupiter* bé-vette az Istenek ſzámába, és az égbe helyheztette: minekutánna pedig egyſzer *Júnót* erőſzakosonn meg akarta nyomni, ismét le-hajtotta a' földre: de midőn ott-is azt híreztette vólna, hogy ő az Istenek Királynéjával hált, onnan-is mennykővel le-üttette a' Pokolba, a' hol egy kerékre karikába köttetvén, azon meg-ſzűnés nélkűl forog, mint a' nyúl a nyársonn. *Pomey* pag. 211.

(*q*) *Tantalus* egyſzer az Isteneket mind ebédre hívta, 's meg-akarván próbálni azoknak minden tudóſágát, tulajdon fiát bé-tsinálva fel-adatta az aſztalra, melly gonoſzſágért Pokolra vettettetvén, az a' büntetése, hogy éhen és ſzomjan kinlódjon a' ſok étel és ital közt,

mellyek

Ott a' hegy, melly úgy függ *Flégás* félelmére,
Mintha minden nyomban ſzakadna fejére. (*r*)
Ott tolja *Zizifus* nagy hegy tetejére
A' követ, melly ismét gördül a' tövére. (*s*)
Ott van a' roſzſz Lelket rémítő *Megéra*, (*t*)
A' kínok tüzeit okádó *Kiméra*. — (*u*)

Ott

mellyek körűlötte vagynak. *Ovidius* más vétkét- u említi: t. i. hogy az Isteneknek titkait az emberek nek ki-fetsegte, mellyről így ír. *Quærit aquas in aqua et poma fugacia captat Tantalus, hoc illi garrula lingua dedit.* *Horatius* a' fösvényt, kit a' maga telhetetlen kivánſága, a' kintsek közt-is ſzegénnyé tesz, ahut hasonlítja, midőn ezt mondja, *Tantalus a labris ſitiens fugientia captat flumina, quid rides? mutato nomine de Te fabula narratur.* Pomey p. 212, 213.

(*r*) *Flegás* az *Apolló* Templomának fel-gyújtásáért el-kárhozván, egy iſzonyú nagy, és le-dűléssel fenyegetőző koſzikla alatt űl, és annak reá ſzakadásától való félelemmel gyötrettetik, ſzüntelen ezt kiabálván: *Discite Juſtitiam moniti, et non temnere Divos.* Pomey pag. 211.

(*s*) *Zizifus* a' Tolvajſágáért kárhozott-el, és ítéltetett kő hengergetésre. *Pomey* p. 211.

(*t*) Lásd a' 13-dik Óldalon a' (*q*) betűt.

(*u*) A' *Kiméra* vólt egy tüzet okádó Pokolbeli tsuda, melly Oroſzlány fövel, ketske derékkal, és ſárkány farkkal iratik-le. Ezen költeményre materiát adott *Lycia* Tartományjának azon a' néven lévő tüzet okádó hegy, mellynek tetejénn Oroſzlánok, a' derekánn vad ketskék, és a' tövibe kígyók laktak. *Pomey* pag. 215. A' bölcſesſégről és okoskodásról való tudományban (*Philoſophiában*) *Kimeráknak* neveztetni ſzoktak az elme vadai. Tudniillik az ollyan dólgok, a' mellyek a' kigondolódásenn kívűl valóſsággal nintsenek ugyan, (*non entia*) de nem telyes lehetetlenſégek. (*Contradictoria.*)

Ott vagynak a' bűnöst éhező mélyſégek,
'S Aſzſzony ábrazatba a' *Kegyetlenſégek*,
Ott a' ſok *késértet*, *Bodúlás*, és *Kétſég*,
Az örök *Kárhozat*, és *külső Setétſég*.
Azért gyakrann a' bűn addig mesterkedik,
Hogy néha e' ſtrázsa el-is ſzenderedik.
Mert vagy álomhozó jó borral kinálja,
Vagy meg-jobbúlását fogadvánn, inſtálja.
Néha, mint a' síró gyermeknek kezébe
Játékot ád Annya, úgy-is jár kedvébe.
Tudniillik el-tsalja világi gondokra,
Hogy ne figyelmezzen a' Lelki dolgokra.
Néha vakító port úgy hint a' ſzemében,
Hogy bal vélekedést ſzerez értelmében,
Istent, Mennyorſzágot, 's a' Poklot kétſégbe
Hozza, vagy leg-alább feledékenyſégbe.
De noha alſzik-is, 's ollykor meg-tsalódik,
Tsak ugyan fel-ébred, és ki józanodik.
Akkor oſztán benne dühösebb a' méreg,
Mar, mint mikor fel-kél az aluvó féreg.
Olly ſzemes nézője hát ez a' bűnöknek,
Ki miatt a' ſzívből titkon ki nem ſzöknek.
De van más kúltsa-is a' vétkes titkoknak,
Melly ſokſzor fel-nyitja rejtekét azoknak.
Ez a' *Gondviselés* az Istennek ſzeme, *Példa.* 15: 3.
Ki előtt nyilván van minden titkok neme. *Zsid.* 4:13.
Ennek még a' ſetét éjjel-is világos,
Minden el-rejtetett dolog nyilvánſágos.
Miért edjük idő tanú a' másikra?
Egy dolog út másra, 's az a' harmadikra?
Mert a' mindentudó tudja a' ſzív nyitját,
'S mikor kell, fel-vonja a' titkok kárpitját.

A' hol a' mi ſzemünk nem akad ösvényre,
Ott hozza a' dólgot véletlen nap fényre. *Job.* 12:22.
A' bün kö közzül-is lám ki-ássa magát,
A' hol nem látſzik-is, érezteti ſzagát.
Ámbár a' Tengernek mélyſégében esne,
Ott-is ki-okádó Tzethalat keresne.
Vagy a' Temérdek föld közepében vólna,
Onnan-is az égre kiáltván vádolna.
Sok *Kain* öl *Ábelt* tsak magánoſságban,
Nints tsak egy Madár-is társ a' gyilkoſságban,
A' Terméſzet néma, bár látja: nem ſzólhat,
Hát egy látatlan bünt kitsoda vádolhat?
Sok *Dávid Bethsabét* lop a' Palotába, 2 *Sám.* 11:4.
Ama nagy vétkeknek menedék hazába.
'S ha tudnák-is dólgát, ſenki ſem kérdezi,
Mert azt a' Méltóſág, 's hatalom fedezi.
Vajjon ki hajtja fel az ollyan fedelet?
Ki ír egy Királlyi bünröl vád levelet?!
Bizony vagy a' Lélek, ki *Dávid*bann síra,
Vagy a' kéz, melly régenn *Balthásár*nak íra.

Meg-tudta ezt a' *hír*, egyébb nem-is kellett,
Azonnal *Román*ak minden hírével lett.
El-hiſzem képtelen újjſágot hazuda,
Mert követte ſzavát hihetetlen tsuda.
Bámul a' ki halja most-is, ide alá
Ö *Szentſégét* Bétsbe bajt látni el-tsalá.
Tett-is kéttſég kívül intést, vagy egyezést,
De tett a' Király-is illyen bölts kérdezést:
„ Az Anyaſzentegyház van é az Orſzágba?
„ Vagy inkább az Orſzág a' ſzent Társaſágba

Az elsö kérdésben lévén a' Felelet,
Föbb hát a' Királyi Hatalom 's tiſztelet,
Mert a' Felſég mellett *Apostoli jussal*
Bír, és ahoz képest bánhat a' *Clerussal*.
A' ſzent Törvény ſzerént rendet változtathat,
Jó dólgot újjíthat 's roſzſzat kárhoztathat.

Eddig el-mondhattuk panaſzos versünket,
Hogy *Róma* Városa vitte-el pénzünket. (*x*)
Mert halottainkért ſzedte a' Váltſágot,
'S büneinkböl gyüjtött temérdek Jóſzágot:
De immár a' magunk Papjainknak halunk,
Hazánk ſzent erſzénnye gazdagſzik általunk.
Ithonn perlekedünk lelkünknek ügyébenn,
Pápa minden Püspök maga Megyéjében.
'S ha fellyebb kell menni, JÓZSEF leg-föbb Papunk,
Ö tőle utólsó ítélletet kapunk.
Mert a' hólt, vagy örvend a' *bóldogok* között.
Vagy a' *tiſztulásnak tüzébe* költözött,
Ha immár lakása a' *Lelkeknek koha*,
Onnan ugyan a' pénz ki nem hozza ſoha.
A' Léleknek árra nints, 's mint halhatatlan,
Egéſzſz Világgal-is viſzſza válthatatlan. *Mát.* 16:26.
Mert nem kell a' minden Urának nyereſég,
Kinek nem ſzükſéges ſem kints, ſem eleſég.
Ki mint tselekedett a' ſzerént ítéli, *Préd.* 12: 16.
'S ingyen-is bóldog az, a' ki ötet féli. *Zsólt.* 128:1.
Mert a' *Styx* vizének a' ſzentſég a' gátja, (*y*)
Mellyen által mehet, 's az Urat meg-látja.

(*x*) Mint a' Magyarokét *Patak Rákotzi* idejében.
(*y*) Az az, az örök bóldogſágra való által menetelnek. Ezen ſzóllás formája vétetett a' költeményekböl. Tud-

Ha pedig a' Lélek nyert már idvességet,
Veſztegetés érte tenni több költséget.

A' *kegyelmező Jus* az egek Uráé,
Mert arról azt mondja maga, hogy magáé.
A' Mennyorſzág kúltsát tsak ő nálla hiſzſzük,
Hitünknek adaját azért néki viſzſzük.
Ha tsak Világiak a' *Pardon levelek*,
A' halál határánn túl nem mehetſz velek.
Mert a' mi Nemesit annak Orſzágábann,
Kéſzül a' Mennyei *Kantzelláriábann.*
Lelki esméretnek nézik ott betüjét,
'S alól a' *Szent Lélek petsetlő gyürüjét. Rom.*8:16,17.
Idő ez; de amaz örökké valóſág,
A' mi itt ment, ottan hijjában valóſág.
Ez élet földével ámbátor határos,
Még-is más Törvénnyel él az a' For-város.
Mihelyt *linedjánn* bé lépſz a' halálnak,
Tsak abba itélnek, a' mibe találnak. *Job.*34:11.
Viſzſza nem ereſztnek ſoha igazſágért,
Nem küldenek élő Tanubizonyſágért, *Job.*7:9,10.
Mert tudják, ott ki vagy: 's nézték életedet.
A' Mindentudóſág meg-esmér Tégedet.
Egy láthatatlan ſzem látott mindent, 's reád
Egy penna rótt, 's Lelked a' kis Bíró be ád,
A' mit a' Fő Bíró *Sententziás vedre* (z)
Voksol jutalmadra, vagy büntetésedre, —

* niillik a' *Styx* egynek tartatott azon folyó vizek k
zűl, mellyekenn a' meg-hóltak Lelkeinek által ke
tett hajókázni, hogy a' bóldogſágnak, és örök gy
nyörűſégeknek helyére (*Elyzeum*) el-juthassanak.

(z) Ez a' ſzóllás formája vétetett a' voksok bé-ſzed
benn való ſzokástól, mellyel mind a' régi, mind
mostani Nemzetek néhol élnek; tudniillik, mikor va-
lamelly dolog voksra kerül, ki ki az eránt való ma-
ga értelmét írásba tévén, valami arra rendeltetett
edénybe veti.

Meg-áll, és az ellen nints többé kérelem,
Mert ott végeződik éppen a' Kegyelem.
Itt ſzükſéges ugyan tzédulát váltani,
Míg élſz: de nem pénzbe kell annak állani.
Hit, Jó-tselekedet, Reményſég, Szeretet,
Ezekkel írassad úti Leveledet.
A' *Kristussal* edjütt elég a' kegyesſég,
Ki által van, 's lehet Istennel egyesſég.
Már hát *Útvám* nélkül mehetünk az égbe,
'S a' mellyek kerültek eddig ſok költſégbe,
Azokért ezutánn a' *Jézust* keressük,
És Lélekbenn járván az Istent kövessük.
Akármit meg-nyerünk ingyen kegyelemből,
Mert ád e' jó Atya tsupa ſzerelemből.
Téged pedig JÓZSEF! Bölts Királyunk, ezért
Ugy nézünk 's követünk, mint Angyali Vezért.
Mert reá vezettél ollyan ſzabadſágra,
'S tanítottál annyi Lelki gazdaſágra,
Hogy harmintzad nélkül utazunk a' Menybe,
A' hová mi nálunk te később meny be.

Sok el-alélt Lelkek minap ſzomjuhoztak, *Amos.*8:11.
Az élet vizei hogy meg-fogyatkoztak.
Kesergett a' *Sion* mint egy gyáſzos árva,
Mert ſzent Templomai bé-vóltanak zárva.
Feketébe jártak az Úrnak ſzólgai,
Sírtak, nem áldoztak, az Oltár Papjai.

Némaſágra jutott, miként az éjſzaka,
Az Évangyéliom ſzóllónak ajaka:
El-vólt ſok Helyekenn, régólta felejtve
Az égö ſzövétnek, véka alá rejtve. *Mát.* 5:15.
El-ſzéledett a' nyájj, mint a' ſzélvéſz pora,
Mert meg-verettetett vezérlö Páſztora. *Mát.*26:31.
De már Atyáddá lett, árva Gyülekezet!
JÓZSEF! óh ſzín méznél édesbb emlékezet!
Ki békeſséget ſzóll a' *Jéruzsálem*nek,
Szünteti záporát ſok kesergö ſzemnek,
Oltárokat épít *Sion* ſzent Hegyére,
Arany Gyertyatartót függeſzt közepére?
Folyó vizeket tólt a' ſzomjuhozóra; *Ésa.* 44:3.
Ideje-is, dólgod hogy forduljon jóra! *Zsólt.*102:14.
Sok Ekklézsiáknak újj Templomot adott,
Egy kö a' másikonn a' hol nem maradott.
Söt ollyanok közt-is gyújtott ſzövétneket,
A' kik kóldúlt métsnél nézték Isteneket.
Kik eddig nem láttak magok között Oltárt,
Most áldozva mondják ama Papi Zsóltárt:
„ Ti Urnak ſzólgai! kik ſzent Templomábann
„ Állotok, éjjel-is vigyázván házábann,
„ Ditsérjétek vígann áldott Istenteket,
„ Emelvén az égre tiſzta kezeteket.
„ Áldjon-meg titeket a' ki által lettek, *Zsólt.* 134.
„ Az egek, és a' Föld, 's minden Teremtettek.
Sok kergetett Galamb így nyögött ſóhajtott,
Kit kölziklák közzé az üldözés hajtott:
„ Melly ſzerelmetesek az Isten Hajléki!
„ Hol ditsöſségének helyheztetett ſzéki.
„ Uram! Tornátzidba Lelkem kivánkozik,
„ Szomjuhozásodba majd el-fogyakozik.
„ Ma-

„ Magosſágos Isten! én élö Istenem!
„ Ahitozik bennem Te hozzád mindenem.
„ Vagyon a' Verébnek és Fetskének honnya,
„ Fészket tsinál, magát a' hová bé-vonja:
„ Hát ſzent Hajlékaid, óh Isten! hol vagynak?
„ Hol ditsöittetel, 's neveztetel vagynak?
„ Bizony az olly Lélek bóldog valójába,
„ Ki téged ditsérhet ſzentſéged Házába. *Zsólt.* 84.
Most pedig Istennek meg-épült Orſzágánn,
Ekképpen örvendez, 's Lelki ſzabadſágánn:
„ Uram! a' *Sion*bann Tiéd a' ditséret,
„ És *Jéruzsálem*benn néked leſz ígéret,
„ Mert meg-elégítnek Házadnak javai,
„ És gyönyörködtetnek minket ſzép dólgai.
„ Bóldog Nép, a' mellyet fogadtál Népednek,
„ Hogy ſzent Tornátzibann lakozzon Hegyednek.

De meg újj kegyelmét hallom Királyomnak,
Tornyot ád toronynak, Templomot Templomnak.
Hogy a' régieknek puſzta düledéki,
Légyenek még egyſzer Istennek hajléki.
Mellyeket el-dúltak ama Pogány vadak,
Midön Orſzágunkat ſzaggatták a' hadak.
Keljetek-fel azért Templomok porai!
Ti ſzomorú helyek régi halottai!
Mellyeket ſzéllyel hányt a' vad tudatlanſág,
'S túltott az írígyſég, nem a' gondatlanſág.
Ébre vett a' Király mindent látó gondja,
Mit hevertek ott kinn? jertek bé, azt mondja.
Le-tiſztúl rólatok a' rothaſztó ſalak,
'S léſztek újjúlt fénnyel pallérozott falak.

Óh JÓZSEF a' Te ſzód Mózsesnek veſzſzeje
Melly által a' kőből fakad víz kútfeje. 2 *Mós.*17:6.
Az érzéketlenek meg-elevenednek,
Élesztő ſzavától a' Te Kegyelmednek.
Meg-értvén a' kövek e' parantsolatot,
Hallék tsudálatos mozgást és ſzózatot.
Földből-é? nem tudom, vagy hogy a' Felhőből?
Avagy az újj élet ſzóllalt-meg a' kőből?
„ Óh! úgymond, hatalmas áldott Fejedelem!
„ Meg-hálálhatatlan ez az engedelem,
„ Vígaſztaló ſzódra meg-elevenedünk,
„ Parantsolatodnak örömest engedünk,
„ De hadd légyünk inkább mind örökké porok,
„ Mint hozzánk hasonló köveknek ſátorok.
„ Félünk, mert már egyſzer azok el-veſztettek,
„ Hogy ismét puſztulás jö reánk érettek.
„ Hogy újjra boſzſzút áll az Isen, nevéért,
„ Nagy ditsőſégének kissebbítéséért,
„ Ha közöttünk ollyan tiſzteletek léſznek,
„ Mellyek Találmánnyi az emberi éſznek.
„ Mert maga mondotta: híjjába tiſztelik
„ Ötet akként, a' mint emberek rendelik.
„ És hogy veſzſzenek-el azok az Istenek,
„ Kik nem mindenhatók, és nem teremtenek.
„ A' Világi pompa, és testi Ábrázat,
„ Az örökké való Léleknek gyalázat. *Ézsa.*1:13
„ Nem kiván láttatni emberi formában,
„ Kivált néma kőben, 's érzéketlen fában. *Jer.*16:20.
„ Sem közben járókká Szenteit nem tette, 1 *Tim.*2,5
„ Söt még az Angyalt-is arra fel-nem-vette.
„ A' melly ditsőſéget meg-hagyott magának,
„ Abban ſenkit nem tart oſztályos Társának.
„ Te-

„ Teremtett állatra ki hát azt ruházza,
„ A' Teremtőt az a' Teremtés alázza.

Elég! hagyjátok-el! valaki felelte,
De honnan, 's kitsoda? ſzemem meg-nem-lelte.
Nagy hatalmaſſágnak kellett néki lenni.
A' mint Szavaiból éſzre lehet venni;
Mert minekutánna parantsolt halgatást,
A' panaſzra imigy válaſzolt biztatást:
„ Ne féljetek, úgymond, a' mitől féltetek,
„ Már én jobb rendelést tettem felőlletek.
„ *Jól tudom hogy Lelki valóſág Istenünk*, Ján. 4. 24.
„ *Nem kell annak Testet faragnunk festenünk.*
„ Mert valyon ki látta a' Lélek ortzáját, *Luk.*24.39.
„ Hogy vehette vólna egy vagy más formáját.
„ *Mózses* nyoltzvan napig nézte ditsőſégét,
„ Meg-nem-esmérhette még-is Istenſégét.
„ Mert maga az Isten mondotta, beſzélvén,
„ Engem, úgymond, ſenki meg-nem-láthat élvén.
„ Nem ſzabad képzelni lehetetlenſéget,
„ Mert az erőltetés ſzűl képtelenléget;
„ Igy kezdettek lenni az elme tsudái,
„ A' régi *Poéták* mesés *Kimerái*, (*j*)
„ Mert Eſzekkel ollyan dólgokat koholtak,
„ A' minémük ſoha teremtve nem voltak.
„ Ember Istennek-is Ábrázatot metſzett, *Róm.* 12:3.
„ Pedig teremteni magának nem tetſzett.
„ Ha hát láthatóvá nem lehet tsinálni,
„ Szükſég valóſágban, 's Lélekben ſzólgálni.
„ A' mint tükörében maga beſzédének
„ Ki mutatta magát az Elme Szemének.

„ Söt

(*j*) Lásd a' 130-dik óldalon az (*u*) betűt.

„ Sőt e' mellett vagyok ollyan ítélettel,
„ Hogy kell ötet félni *ſzabad tiſztelettel.*
„ Mert tsak abban lehet hellye a' Vallásnak,
„ Ki Ura 's Bírája a' Gondolkodásnak.
„ Kiben ſzabadſága nintsen a' Léleknek,
„ Nem lehet edénnye a' Jónak 's Véteknek.
„ Az Embernek pedig ſzabad Akaratja,
„ Hogy lehetne tehát kötve Gondolatja?
„ Holott az Akarat mást véghez nem viſzen,
„ Hanem a' mit elébb a' Gondolat hiſzen.
„ Sőt törvénytelenül kénteleníttetik
„ Ollyanra, a' miről meg-nem-győzettetik.
„ Kivált a' ſzabados Isteni tiſztelet,
„ Gyülöl erőſzakot, 's nem ſzenved kötelet.
„ Mert az Okos Lélek nem rab és goromba,
„ Mint a' jót és Gonoſzt nem tudó baromba,
„ Mellyet ſzarván fogva úgy viſz a' terméſzet,
„ Hogy Válaſztás nélkül tselekſzi a' kéſzet.

„ Értetek abba-is gondom ſzorgalmatos,
„ Hogy a' *Belső Szolga* legyen alkalmatos.
„ Mind jó erköltsével, mind Tudománnyával,
„ Nem tsak a' hangjával, hanem példájával.
„ Mert az Úr hegyére méltán tsak az álhat,
„ A' ki Igaſſágban Istennek ſzólgálhat.
„ A' ki fedhetetlen és tiſzta ſzívében,
„ Értelmes ſzájában, ártatlan kezében. *Zsólt.* 24:3,4
„ De a' roſzſz Életü, tévelygő, tudatlan,
„ A' Szentek Szentének ſzékére méltatlan.
„ Kivált a' ki gonoſz erköltsel ártalmas,
„ Annak a' Tanitás illetlen 's tilalmas. 1 *Tim.* 3:5.

„ Mert

„ Mert a' példa adás az Éſznél haſznosabb,
„ Az épit a' ki jobb, nem a' ki tudósabb.
„ Az értelmes nyelvnek ſzava tiſzteletes,
„ De már a' jó példa több, mert épületes.
„ A' meg-jobbitásnak ez az Élet ere,
„ Szűk a' tanitásnak e' nélkül ſikere.
„ Még a' Vas ſzívet-is ez a' *Magnes* ſzíjja,
„ Ez a' gonoſz tzélra futó Láb rab ſzíjja.
„ Ez Lakat a' ſzájon, 's *kurta vas* a' kéznek (*v*)
„ Mikor mozdulási roſzſz ſzándékra néznek.
„ Ezt a' ſzív, a' ſzemnek ablakain látja,
„ De a' ſzót tsak könnyen a' fül el-botsátja.
„ A' jó intés fegyver, de ez annak éle,
„ Másként a' Dorgáló nem ſebesit véle.
„ Tehát úgy érjuk-el idvesſéges partunk,
„ Ha bölts, de egyſzersmind jó kormányost tartunk.
„ Mert Tenger e' Világ: Eklézsiánk hajó,
„ Mellyben a' Tanitó Kormány Mester, ha jó.
„ De útunkba *Scyllák* 's *Karybdisok* vannak, (*a*)
„ A' kerülést tudni 's akarni kell annak.
„ Futó a' Kereſztyén, Pállyája az Élet, 1 *Kor.* 9.24.
„ Mellynek véginn vagyon halál és Itélet.

„ Mint

(*v*) Neve, egy katonai fenyitékhez tartozó bűntetésnek.
(*a*) A' *Scylla* egy ki-álló nagy köſzikla, a' *Charibdis* pedig iſzonyú örvény, az *Olaſz* Orſzág és *Sicilia* ſzigete között lévő ſzoros tengerbe. Leg-veſzedelmesebb két akadálly a' tengeri hajósoknak, mellyeknél ſzámtalanſzor hajó törést ſzenvednek, vagy a' víztől le-ſodrattatnak. Ezekhez hasonlíttatnak a' Világi Életnek akadállyai, a' Lelket botránkoztató, 's az erköltsökben kárt okozó alkalmatosſágok 's a' t.

„ Mint a' tzél jó vagy roſzſz, ſzintúgy a' jutalom
„ Véghetetlen öröm, vagy örök ſiralom.
„ Azért a' Kalauz, a' ki elöl mégyen,
„ Úgy értsen az Úthoz, hogy ne érje ſzégyen.
„ Mivel ha a' vakok vak vezért keresnek,
„ Vezetöstől együtt a' verembe esnek. *Mat.* 15:14.
„ Ofztán ſzégyen másba gyalázni a' vétket,
„ Mellyet eſzik Lelked mint gyönyörü étket.
„ Felebarátodnak piſzkálni kebelét,
„ Ki talán bünödnek meg-nem-téſzi felét.
„ 'S inkább hátúl nézni a' mások hibáját,
„ Mint mejjeden látni *Jupiter* táskáját. (*b*)
„ Rágalmazó ſzádat töltöd Ember hússal,
„ 'S hogy más ne rágjon mást inted, de mi jussal?
„ Ha magad ſzitkozódſz 's beſzéded fajtalan,
„ Mást a' káromlásról feddeſzſz haſzontalan.
„ Ha házad Aſzſzonya fertelmes és trágár,
„ Panaſzolkodhatſz-é, hogy viselös *Hágár*? (*c*)
„ Bánkódhatſz-é, ha vagy bünt mosolygó *Éli*, (*d*)
„ Hogy *Hofni* 's *Fineás* az Istent nem féli? (*e*)
„ Ha

(*b*) *Jupiter* minden Embernek egy által vető Tariſznyát akaſztott a' Nyakába; Annak a' hát megett való felében vagynak kinek kinek a' maga bünei; és az könnyebb: elöl pedig a' mások hibái, és ez a' ſzem elött való réſze nehéz. Ebben a' Mesében azt akarták elöl adni az erkölts-tudók, hogy a' maga ſzeretetétol megvakíttatott Embernek hamarább ſzemébe tünik a' mások aprólékos fogyatkozása, mint tulajdon nagy vétkei. *Phædr. L. IV. Fab.* 9. Ugyan ezen gyarlóſágról beſzéll a' Kristus-is tanítvánnyi elött. Mat. 7. 3.

(*c*) Tudniillik a' ſzólgálód. 1 Mózs. 16 : 14.

(*d*) Lágy Atya. 1 Sam. 3: 13.

(*e*) Az az a' Gyermekeid. 1 Sam. 2: 12.

„ Ha te iſzod a' Bort, mint az Álnokſágot,
„ Hogy javasolhatod úgy a' Józanſágot?
„ Ha irígy, boſzſzús vagy, 's mértélhetlenkedel,
„ Ember Társaiddal békételenkedel:
„ Kinek parantsolhadd olly Állapotodba?
„ *Le ne mennyen a' Nap ſoha haragodba.* Efes. 4: 26.
„ *Felebarátidat ſzeresd mint magadat*, 3 Mós. 19. 18.
„ *A' ſzükölködöktöl ne kéméld javadat.* Luk. 3: 11.
„ Valamint a' veſzſző a' tökéből fakad,
„ És a' fönek vére a' tagokra ſzakad;
„ Mint a' hal büſzhödni ſzokott a' fejéröl,
„ Úgy a' Nép Papjának himez Életéröl.
„ De nehéz a' roſzſznak ellene mondani,
„ A' mellyet magad-is ſzeretſz gyakorlani.
„ Te azért ki ſzólgálſz az Úr Templomában!
„ Öltözz az igazſág fejér ruhájában. *Jel.* 3: 18.
„ Szép példá adásid akképpen fényljenek,
„ Hogy arról mások-is jót tselekedjenek. *Mat.* 5: 16.
„ A' tudomány mellé ragaſzſz kegyeſséget,
„ Munkás ſzeretetet, és példás ſzentſéget.
„ Úgy járj, a' mint illik Nappalnak fiához. *Rom.* 13: 13.
„ Rendes hivatalú Isten ſzólgájához. *Efes.* 4: 1.
„ Örizd-meg Lelkedet belsö tiſztaſágban,
„ Mossad kezeidet ſzent Artatlanſágban *Zsólt.* 26: 6.
„ Hogy mondhasd Birádnak lelki bátorſággal:
„ *Légy itéllöm Uram! jártam Igazſággal.* Zs. 26: 1.
„ 'S hát nem lennétek-é illyen tiſzteletnek
„ Házai? melly ſzólgál Lelki Esméretnek.

A' ſzóllót nem láttam, tsak ſzavát hallottam,
Még-is rá esmérvén magamban mondottam:

Ezek

Ezek a' mondások, JÓZSEFnek hangjai,
Mert beſzédeihez hasonlók dólgai.
Mivel gondot visel mind az áldozatra,
Mind az Óltár körül forgó ſzólgálatra.
Ő határozza-meg a' tiſztelet helyét,
Nem tsak, hanem illő módját és Idejét.

Heverő Nap ſzámink mennyit kevesültek,
Mellyeket ez előtt majd hét ſzámra ültek.
Minden egy Eſztendő, mellynek ſzinte fele
Szent Átsorgásban múlt, majd kettőre tele.
Mert ő parantsolta: légyenek köz Napok!
Mellyeket *veressel* feſtettek a' Papok. (*f*)
Az Innep Isteni nagy Jótéteménynek
Emlékezet napja, nem ſzent költeménynek.
Úgy de ha azt a' jót az Isten adhatja,
Annak Innepét-is tsak maga ſzabhatja. *Zsól.* 118:24.
Nem Ura ſem *Péter* ſem *Pál* az Időnek,
Hatalmokba kúltsa nints az Eſztendőnek.
Hát nem kivánhatják ſőt nem-is kivánják,
Hogy értek a' hetet heverésre ſzánják.
De a' ki hat Napot teremtett munkára,
Rendelhetett egyet maga Úr-dólgára. 2 *Mós.* 20.8:11.
Mert Övé a' Nappal, és az Éjtſzaka-is. *Zsólt.* 74:14.
A' minap, a' tegnap, a' hólnap, a' ma-is.
Egyedül tsak ő ſzent, és maga ſzentelhet,
Ő jó, 's jóvóltának ſzent Napot rendelhet.

De az együgyüſég még mire-is mégyen,
Ugyan tsak említem, bár mondani ſzégyen.
Le-

(*f*) Tudniillik a' Kalendáriomban, a' hol az Innepek, mint valamelly Fő-tiſzti Napok, a' köz Napoktól veres hajtóhával külömböztetnek-meg.

Le-téſzi a' Munkát, 's Innepet tart délig,
Sokalván a' Napot Istennek estvélig.
Tele fo háſzkodja előſzſzör kalapját,
Azután torkának tekeríti tsapját.
Hát együtt két Úrnak ſzólgálhattſz é valjon?
Ember! a' Test 's a' könyv, vigyáz! meg-ne-tsaljon.
Egy forma Istennél a' reggel és Estve,
Kalendáriomban akármint van feſtve.

Vólt a' kénſzerítés abba-is ſzemtelen,
Hogy átsorogtatta a' Munkást kéntelen.
Holott nem innep az, hanem idő veſztés,
Midőn heverteti Embert az Ijjeſztés.
Tapaſztaltátok azt főképpen ti *Tzéhek!*
Orſzágunk kertébe munkálkodó méhek.
Pénzel járnak vásárt: ti el-mondhattátok,
Mert a' Lelki vásárt ſok pénzel jártátok.
Míg JOZSEF azt a' jót nem tette veletek,
Hogy a' ſzent Bútsútól vég bútsút végyetek.
De ti meg-ſzabadúlt rabok! e' kegyeſség,
Néktek vólt valóba meg-érzett Édeſség.
Ti fogtok ízéről hathatoson ſzólni,
Nem az, a' kinek ezt nem kellett kóstolni.
Beſzélljétek azért e' nagy jót ſzáz nyelvel,
Ugy-is annyi hálát nem győzhet egy nyelv-el.
Általam el-bámult buzgóſágom kéret,
Mert itt már hanyatlik ſzámban a' Ditséret.
Úgy-é ſzemetekbe könyvezett az öröm?
Szívetekből ki nem vési ſemmi köröm?
'S e' betű olly mélyen Elmétekbe foga,
Hogy le nem koptatja az Idő vas foga?

Szívetek mozgása hamarébb meg-akad,
Beſzéllő Eretek elébb ketté ſzakad.
Mint meg-ſzüntetnétek *Goëlt*ek áldását,
Ki-hagyván ſzáradni mejjetek forrását,
Söt Érzékenyſégtek utólsó tsepp vére,
Az Égtöl Jutalmat kér JÓZSEF fejére.
Óh hálálhatatlan Királyi kegyelem!
Melly ſzép a' ſzabadſág! 's jó az engedelem!

Ennyi jókat közlött JÓZSEF a' Vallással,
Nem tselekedett így még ſemmivel mással,
Kérésinn fellyül-is ő mindent meg-adott,
Tsupán egy a' dolog, mellyet meg-tagadott,
Vagy nem meg-tagadta, hanem viſzſza vette,
Azt a' mi a' Vallást ſoha ſem illette,
A' Betsüllet kultsát; melly nálla úgy állott,
Hogy a' *Tiſzt* 's *Hivatal* eddig tölle ſzállott.
De már a' bölts Király rendelt külön ſzeget,
Annak a' melly nyitja és zárja az Eget;
Ellenben emezt-is más fogra függeſzti,
Molly Embert a' Tiſztſég házába ereſzti.
A' Vallásból ugyan ſzármazik Kegyesſég,
És a' Kegyesſégnek jutalma Tiſztesſég.
Mert Pál ſzava ſzerént, *haſznos az mindenre*;
De tulajdonképpen tzéloz az Istenre,
Ámbár e' földön-is nyér nagy tekintetet,
A' melly ſzemély követ Istenes életet:
Még-is Világ ſzerént függ egyébb más októl,
Hogy valaki rangal külömböz másoktól.
Ha olvasóm hellyett magamtól meg-kérdem:
Mitsoda az az ok? felelem: *az érdem.*

Az oſztogatja már a' Tiſztſégek Nemét,
Miólta a' Világ fel-nyitotta ſzemét.
Mert a' Szentſég belső 's többnyire tettetes,
Színes-é vagy igaz? ritkán esméretes.
A' ſzív titkát pedig tsak Isten láthatja. *Zsólt.*7: 10.
Tehát jutalmát-is ő maga adhatja.
Elſztelenſég azért Hitre tekinteni,
'S a' Hivatal jussát attól függeſzteni.
Eleitől fogva roſzſz Lélek munkája
Vólt, hogy a' Vallás vólt az érdem próbája.
Utállatos ſzó vólt mindenkor nállam az:
Derék Ember, úgymond, *kár hogy nem ez amaz!*
Hány tiſztſégre termett, ſőt jussal és forba
Következő fejek hagyattak a' porba?
'S kiben a' Virtusnak árnyéka ſem láttſzott,
A' Hivatalokkal válogatva jádſzott.
Most pedig a' Völgyek fel-magaſztaltatnak,
A' kérkedő Halmok földig aláztatnak. *Ezsa.*40:4.
Sok minapi elsők lettek most végsőkké,
Sok tegnapi végsők váltak ma elsőkké. *Mát.*19:30.
Mert JÓZSEF alá vét minden Méltóſágot,
Ha tapaſztal benne köz alatsonyſágot.
Ellenben fel-emel minden kitsinyeket,
A' kikben lát jeles minéműſégeket.
Nints nálla tekintet Vére Nemzettſégre,
Idöre, Vallásra, Före, 's tehettſégre.
Úgy mutasson Virtust, mind vén mind fiatal,
Hogy nintsen ő nálla Eladó Hivatal.
Tsak az Érdemnek áll a' Betsüllet Útja,
Mély 's hoſzſzú kötelet nyél a' tiſztſég kútja,
A' ki abból kiván inni, örízkedjen,
Hogy rövid Lántzatskán le-ne-ereſzkedjen,

Mert ha Virtusiból köt kevés ſzemeket,
E' mélyſégbe ſoha az nem ér Vizeket.
Jól van. *Róma*ban-is régen azt példázták,
Mint az Erkölts tudók böltsen magyarázták:
Tudnillik két *Templom* egymás ellenében
Vólt, míg állott *Róma* hajdani hellyében.
Az egyik a' *Virtus* képének emelve,
A' másik az Ifjú *Honor*nak ſzentelve. (g)
De tsak az mehetett ennek Templomában,
A' ki járt előſzſzör amannak Házában:
Ma-is a' *Tiſztesſég* annak nyit kebelet,
Ki az *Érdemtől* hoz bizonyſág Levelet.
Kéz írása pedig nem ſzükſég a' Hitnek,
Minthogy ígérettel többé nem ſzéditnek.
Igazak-é ezek? ſzóljon a' Vármegye,
Vagyon-é Tábláján e' Dolognak jegye?
Van; mert azt érdemért tette most Tagjának,
Kit minap a' Hitért tartott bolondjának.
Ki vólt nyomorúltabb mint a' köz katona?
Míg hadi rangot-is oſztott a' babona.
Veréjtéke 's vére haſzontalan tsorgott,
Minden remény nélkül élte kotzkán forgott.
Azért próbálgatta ſzerentse-játékát,
Hogy végre meg-lássa a' halál árnyékát.
Avagy ki-vénülvén az Ifjúi korból,
Kóldus bottal jöjjön haza a' Táborból.
'S majd a' küſzöböknél, mellyeknek őrizet
Vólt kinn 's benn, vér bérbe kérjen egy kis vizet.
És az ajtók előtt, mellyeket a' Zárnál
Jobban óltalmazott valamelyik várnál,

(g) Az az, egyik a' ditséretes viselt dólgoknak vagy érdemnek, a' másik pedig a' Tiſztesſégnek, melly amannak Jutalma. *Pomey* pag. 271.

Kenyeret kóldúló könyörgési között,
Sírva emlegetvén hol 's hányſzor ütközött?
'S mutogatván még jól bé ſem fortt ſebeit,
Le-hulló morzsákkal enyhíttsék Éheit.
Hír 's jutalom nélkül élt halt hazájának,
Mondva tett hibája miatt Vallásának:
Most pedig *Márs*nak-is tsata-piattzába,
Hit hellyett hűſéget néznek a' ſzolgába.
Nem él a' nemtelen Esméretlenſégnek,
Nem hal-meg a' néma feledékenyſégnek.
Mint meg annyi Grádits mindenik tsepp vére,
Az Éggel mérködző ditsőſég hegyére
Aratja fegyvere Betsűllet Virágát,
Szabdalja tzímernek Pálma 's Olaj ágát.
Midőn a' Vittézſég mejjét meg-tiſzteli
Érdemlő ſebekkel; mintegy fel-ſzenteli.
A' ſok Lövés Vágás, ha kérkedhet velek,
Meg-annyi ajánló és Nemes Levelek.
Mert meg-nyitá JÓZSEF a' Virtus erdejét,
'S máſzhatóvá tette hegyének tetejét.
Mint az *Alpes*ekét a' rájok fel-hágó
Hannibál, a' kit tsak egyet ſzűlt *Carthágo*. (h)

(h) *Hanibal* vólt régenten *Afrikáb*an, *Carthágo*béli igen nevezetes Hadi Vezér, a' kinek bámulást érdemlő viſelt dolgait 15. könyvekben emlegeti *Livius Római Hiſtória* író, a' mint a' munkájának mutató Táblájából lehet látni. Nevezetessen 21-dik könyvének 37-dik tzikkelyében el-beſzéli felőle, hogy midőn egy ízben a' *Rómaiak* ellen vezérlette Táborát, miképpen kéſzített annak tűz és etzet által útat, az *Olaſz Orſzág* és *Gallia* köztt fekvő *Alpes* Havasán, még pedig, olyan helyen, a' hol éppen által hághatatlannak tartatott, és ſoha ő előtte néppel ſenki által nem ment.

Ezen kívül tölle még ollyat-is nyertünk,
A' mit nem-is tudtunk kérni; mert nem mertünk.
Vélte-é maga-is *Aron*nak özvegye,
'S árvája, hogy öket szárnya alá vegye? (*i*)
Pedig úgy van néhol, 's itt-is a' mint haljuk
Úgy fog-lenni, noha még nem tapaſztaljuk.
Valóban ez *Másik JÓZSEF*, *nem második*,
Mert a' nyomorúltról akként gondoskodik,
Mint egy közönſéges minden jók ſáfárja,
Amaz *Egyiptomi* Nagy Gazdának párja. 1 *Mós.* 41:43.
Noha mint Ura-is e' Birodalomnak,
*Fáraó*jánál-is nagyobb *Egyiptom*nak.
Ha hát e' mindenek közönſéges Attya,
Még mostoháit-is tartja, 's ruházgattya:
Titkon arra inti ez az Ekklézsiát,
Hogy Papját úgy nézze, mintegy édes fiát.
'S kivált úgy vigyázzon a' maradékára,
Mikor annak gondja ſzáll az ö Vállára.
Mert a' ki le-téſzen tulajdon dólgáról,
Szorgalmatoskodván az Isten házáról,
Királyunkal együtt minden úgy ítélhet,
Hogy nyájja haſznával az Jus ſzerént élhet.
Nézzük a' ſzent Írás mutató Tábláját,
Idvezítönkben-is láthatjuk példáját.
Ki midön el-hívta az *Apostol*okat,
Maga kenyerével tartotta azokat.
Mihelyt ott hagyatta *Máté*val a' Vámot,
Ö tartott mint ſaját tseledére ſzámot. *Mát.* 9:9.

(*i*) Néhol azt a' kegyelmes rendelést tette, föt közönſége-
ſen mindenütt be akarta azt a' ſzokást hozni, hogy a
Papoknak ügyefogyott Özvegyei, és Árvái, valamelly
ollyan forma végekre gyüjtendö köz jövedelemből ſe-
gittessenek.

Péter Mesteréért le-tette a' hálót,
De talált ám benne gazdát és táplálót. *Mát.* 4:19.
Így tartja az Isten az Égi madarat,
Nem ſzánt az, és magot nem vét, még-is arat.
Ékes Liliomi a' puſzta mezönek
Szép ruhába járnak, bár nem fonnak ſzönek.
A' Plánták Istennek nintsenek haſznára,
Mert mindent teremtett az Ember javára.
Még-is rájok gondja van a' Terméſzetnek,
Bizony példája hát ez a' ſzeretetnek.
A' melly ſzolga téſzi Világi dolgodat,
Nem ſajnállod véle közleni haſznodat:
'S a' ki legelteti éhezö Lelkedet,
Nem méltó, hogy néki meg-ſzegd kenyeredet?
A' lelki életre a' ki táplál téged,
Meg-vonnád-é tölle testi ſegittſéged?
A' ki vezet mennybe örökös helyedbe,
Irígyleſzſz-é annak maradást földedbe?
Nem; mert a' ki Házát az Úrért el-hadja,
Igérete ſzerént ſzáz jutalmát adja. *Mát.* 19:29.
Azért-is ezeknek JÓZSEF ſegitöje,
Úgymint a' Jézusnak példás követöje.

Áldott Királyunktól mind eddig mit kértünk,
A' mibe reménylett tzélunkra nem értünk?
Olly ſzomorúſága Lelkünknek nem vala,
Mellyben kegyeſſége meg-nem-vígaſztala;
Olly félelem ſoha ſzívünk nem ſzorítá,
Mellyben bíztatása meg-nem-bátorítá;
Olly tsomót a' kéttſég rajtunk nem köthetett,
Mellyet böltseſſége ſzéllyel nem fejthetett;

Nem tört az erőnek reánk olly ártalma,
Hogy ki ne kelt vólna mellettünk hatalma;
Nem tselekedhettünk ollyan nyakasságot,
Mellyben nem mutatott bő irgalmasságot;
Nem vólt a' Vádoknak ollyan álnokfága,
Mellytől meg-nem-mentett fzelíd igazfága;
Így bánt ez ideig vélünk, főt még ma-is,
Ellenféginkellen védelmező Pais;
Ezután fem támad reánk olly fzerentse,
Melly ellen testünket lelkünket ne mentse.

E' végre tilalmas minden Hitegetés,
Meg-némúlt a' lármás Vallás-fefzegetés,
A' fzó tántsérlóknak bé dugatott fzájok,
Áll a' firkálóknak mardosó pennájok.
Nem fzabad, a' fzabad Lelki Esméretnek
Pokolbéli nyelven mondani: *Eretnek!*
Minden mérges fzívet meg-ütött a' guta,
Mihelyt a' mennydörgő parantsolat futa.
Mert büntetéssel jár a' Hit kárhoztatás. —
Melly földi Idvefség a' jó Igazgatás!

Azomba mindennek vagyon engedelme,
Ha az értelemnek bő nálla Kegyelme,
Ha ért, ír, és befzéll józan okosfággal,
Hogy meg-esmértesse magát a' Világgal.
Ki állhat Orfzágunk fzeme eleibe,
Akár fzeméllyébe, akár könyveibe.
Nyitunk az idegen munkának-is ajtót,
Ha érdemel Magyar Nyelvet, és könyv-fajtót.
Ti vad búzgófággal üldöztetett könyvek!
Mellyekért még hulnak a' Kereftyén könyvek,

Ti

Ti tudatlanoknak tudos *Mártir*jai!
A' Szentfég törésnek fzent áldozatjai!
Érdemes hamvai a' hólt böltsesfégnek!
Kiknek füstje most-is keserű az Égnek.
Ti fzent Tudománynak pufzta Templomai!
Tifzta kegyesfégnek romlott Óltárai!
Kiket *Herofiratus* éfzfzel égettenek, (*k*)
Holmi földhöz ragadt lelkű Kegyetlenek,
Kiknél az elefég drágább vólt a' gyöngynél, (*l*)
Óltsobb a' Lelki kints e' földi göröngynél.
Vajha hamvatokból vifzfza jöhetnétek!
'S *Fénikf*zként a' tűzből meg-éledhetnétek!
Mert el-küldé az Ég a' Tudomány Attyát,
Hogy öntse a' lángra kegyelme harmattyát,
'S el-oltván mindenütt az Égető rakást,
Adjon az Igének bátorfágos lakást.
A' kik kárhoztattak a' meg-fojtó füstre,
Most méltóztatnának aranyra ezüstre.
Mert ha e' Világos Időben élnének,
Pápa fzemen rátok már ők fem néznének.
De ha már a' halál életté nem válhat,
Ebben vígafztalást porotok találhat:
Hogy az égett plánta újra virágozik
JÓZSEF alatt, 's a' bölts békével lakozik.
Mellyet helyettetek néki mi hálálunk,
'S még unokáink-is, ha el-jő halálunk.

Ti haza tíltatott *Apolló Múzsái!*
Idegen elméknek ki-üzött munkái!

(*k*) Lásd Herofiratus tselekedetét a' 91-dik oldalon.
(*l*) Mint a' fzemét vakarásás közben drága gyöngyöt találó kakasnak a' Gabona fzem. *Phædr. L. III. F.* 12.

Ismét meg-ſzabadúlt Orſzágunk határa,
Mellyet az Irígyſég tölletek el-zára.
Jertek-bé! JÓZSEF hi, ő kiáltja: Jertek!
Miveljetek bátran, itt vagynak a' Kertek,
A' miénknél ritkább töveket 's magokat
Hozzatok, ültettvén és hintvén azokat.
Plántáljanak *Anglus*, *Frantz*, és *Belga* kezek,
(Mert a' Tudományban fő Kertéſzek ezek)
Hadd lássunk földünkben idegen Világot,
Szedjenek méheink külföldi Virágot.
Esmérkedjen elménk a' küiső könyvekkel,
'S Barátkozzunk itthon Jövevény Böltsekkel.

Nemzetem! hitesd-el már azt-is másokkal,
Hogy a' bölts éſz frigyet tart a' Magyarokkal.
Hogy te a' Tudományt más agytól nem veſzed,
Mert a' Terméſzettől jutott derék eſzed.
Tudják, hogy Véredbe került Nemesſéged,
Lássák már, hogy benned terem böltsesſéged.
Mutasd-meg, hogy kardra teremtetett karod,
Pennát forgatni-is tud, mihelyt akarod.
Hogy már a' kéz minden mesterſégbe forog,
Melly régen fegyveren vagy ekén nyomorog.
És tudnád faragni a' tsörgőt, 's fa-bábot,
Hogy ha majmolhatná nagy Lelked a' Svábot.
Mutasd-meg, hogy nyelved mások felett ékes,
Légyen ámbár ſzava *folyó* vagy *mértékes*.
Hogy *Cicero* 's *Máró* Tudósidban élnek,
'S nyelveket meg-vetvén, Magyarúl beſzélnek.
Igaz az, hogy nálad ſok Népek böltsei,
Jupiter fejének elsőbb ſzülöttei. (*m*)

De

(*m*) Ennek értelmére lásd a' 78-dik óldalon az (*r*) betűt.

De tetted vólna le elébb fegyveredet,
'S puhitván a' hartztól fel-törött eſzedet,
Hamarébb a' Vérből mosdottál vólna ki,
Vallyon most elődbe hágna-é valaki?
Söt így-is magaddal magad ditsekedhettſz,
Elől menést ritka Nemzetnek engedhettſz,
'S ma hólnap egynek ſem: hanemha erővel
A' Tudatlanſágba viſzſza esel fővel.
Háláld ezt JÓZSEFnek, ki a' Gondolaton
Nem Úr, ſem a' ſzájon, 's ſzabad akaraton.

Ti fel-mettſzett Nyelvek, 's meg-ſzóllalt ajakak!
Ti bátor pennára le-görbülő nyakak!
Te könyvnyomtatásnak remek tudománnya!
A' meg-vénült Világ ifjú találmánnya,
Kik eddig valátok félelem rabjai,
Most pedig az éſznek ſzabados ſzolgai.
Nyert ſzabadſágtoknak leg-első zsengéje
Légyen, a' testesült Kegyelem ſzeméllye.
Az az, elöſzör-is JÓZSEFről ſzoljatok,
Hálaadó *Himnust* Nevéről írjatok.
Gyenge terméséből illy drága gyümöltsnek,
Az elöl-éröket adjátok-é böltsnek,
A' ki el-ültette a' fának Plántáját,
Méltó, hogy elöſzör kóstolja almáját.
De légyenek azok érttek és tellyesek,
Nem az Indulatnak férgétől mérgesek.
Ne teremjen földén e' kegyes munkásnak
Tsak hitván paréjja a' *hivalkodásnak*;
A' *rágalmazásnak* mardosó tsalánnya
Nem kell, 's a' *bujaſág* halvány vad ſáfránnya;

Ebben

Ebben a' gyűlölſég ne maradjon magnak,
Melly mag konkolya vólt a' régi haragnak.
A' *Versengés* ize légyen esméretlen,
A' *tsúfolás* ürme inyünknek ízetlen.
Söt a' *Békeſségnek* ſzelid olaj fája
Virágozzon köztünk, 's teremjen almája.
A' *Szeretet* ága hozzon *Igazſágot*,
Egymást türő Lelket, és irgalmaſſágot.
Az az: Emberi vér buzogjon ſzívünkből,
Mások kedvellése nevessen ſzemünkből.
Felebaráti ſzók zendíttsék nyelvünket,
Atyafiſágos ér mozgassa kezünket.
Hogy azt ne mondhassa külömben: „ meg-bántam,
„ Hogy a' földet 's munkát e' vad fára ſzántam.
Söt, érezvén haſznát fáradozásának,
Örvendjen folyásán el-kezdett dolgának.

Le-tehetném immár tzifrázó pennámat,
De fogyatkozással vádolják munkámat.
Még egy Gyümölts híjja a' *Virtus* fájának,
Melly hull ágairól a' jobb oldalának.
A' könyörülő ſzív adokozó kezet.
Nyújt és nyit, a' mellyről nints még emlékezet.
Földünk ſzegénnyei juttatják eſzemben,
Feledékeny hiba hol esett kezemben.
Egyik meg-tekéntvén hajlékát felette:
„ Ezt, úgymond, a' Király JÓZSEF építtette.“
Másik öltözetét kérkedve mutatja.
Mondván: „ Ez-is rajtam annak jókaratja.“
Itt Árvák, Özvegyek beſzéllik ſorsokat,
Szánakozó Attyok mint fogta pártjokat.

Amott

Amott a' Summáért mennek tsoportonként,
Mellyet nékik ingyen ki-oſztat naponként.
Meg-hagyták az Egek tehát e' Világnak
Könyörülő fiját az *Irgalmaſſágnak*,
Ambátor nagy Lelkét töllünk viſzſza kérték,
De itt maradt ſzíve, a' mint meg-ígértek,
Melly él, és lakozik, a' Virtus mejjében,
Ki hajdan e' ſzívnek melegült Vérében.
Vagy *Titus*nak lelke újj testbe költözött,
Honnan már is olly bő kegyelmet öntözött,
Hogy egy nap ſem múlt még hijjába el tölle, (*n*)
A' Jól tétel mintegy áradván belölle.
Kötelesſége hát a' ſzűkölködőnek,
Magaſztalni Nevét e' ſzékben ülőnek.

BÉ-RE-

(*n*) *Titus* vólt *Veſpaſianus Római* Tsáſzárnak, ugyan tsak maga után Tsáſzárrá lett, és magához hasonló kegyes fija; kik mind ketten a' Római Néptől: *Amor, ac de-* „ *liciæ Generis humani: Emberi Nemzet ſzerelmének, és* „ *gyönyörüſégének*“ neveztettek. *Svet. Titus Cap.* 1. *Titus*nak kegyes Uralkodását föképpen nevezetessé tette, ſok egyébb virtusai közt, az ő könyörülő ſzíve, és adakozó keze, 's ezen Jó-indulatból ſzármazott Fejedelmi mondásai. Minémű a' többek közt ez: „ *Non* „ *oportet quemquam a ſermone Principis triſtem diſcede-* „ *re*, az az: *ſenkit a' Fejedelemnek nem kell maga előll* „ *ſzomorú válaſzſzal el-botsátani.*“ Ismét az, a' mit ollyankor ſzokott mondani, midőn estve a' vatsoránál eſzébe jutott, hogy egéſz napon ſenkivel jót nem tett: „ *Amici diem perdidi*: Barátim hijjába ment el a' nap „ tőlleu.“ Svet. in ejus vita Cap. 8.

BÉ-REKESZTÉS.

Kész lévén JÓZSEFFEL, egyéb hátra nintsen,
Hanem hogy e' képről szemem rá tekintsen.
És rajzolatomat véle öszve vessem,
Mert több és szebb színem nints, a' mellyel fessem.
Látok-is munkámban tökélletlenséget,
De nem tudom fellyebb ezt a' mesterséget.
Több és nagyobb JÓZSEF; de én így esmérem,
Mert alatson pontból, 's rövid öllel mérem.
Illy törpe Toronyhoz magas az ő Ege,
'S hibáz a' Látásom nagyító Üvege:
Mindazáltal a' ki távolról-is ennyi,
Képzelem egy közel szemlélőnek mennyi?
Meg-kérdek hát mindent valami van és él,
Hogy bátrabban hidjem a' mit minden ítél.

Földnek határai! rám figyelmezzetek,
Tsak egy *Úgy* vagy *Nem* szót kívánok tőlletek.
Minden Nemzettségek fordúljatok felém,
Hogy verjetek egy köz vélekedést belém!
Esmértél é Világ! nagyobb Fejedelmet?
Egyben illyen Testvér hatalmat 's Kegyelmet?
Láttál é Vén Idő! Égnek szebb remekét,
Miólta forgatod futásod kerekét?
Szólgáltál é Te Föld! méltóbb Úrasságot?
Rettegtél é Ember Föbb Hatalmasságot?
Szültél é Terméfzet nemesebb Gyermeket,
Miólta méhedbe fogadsz Embereket?
Tiszteltél é Vallás! Isten szentebb Papját,
Miólta szemléled az Igazság Napját?

Hát

Hát tsak halgattok-é? tehát meg-egyeztek,
Hogy még hasonlóra ti sem emlékeztek.
Már most, *Magyar Halmok*! mondhatom róllatok,
Hogy nagyobb Fél Isten még nem ült rajtatok.

Mert ha vetem szemem Élete tükrében,
Egy *Herók* summáját látok személlyében:
Dávidot mutatja ritka kegyesége, *Tsel.* 13: 22.
Bölts *Salamont* kintse, és nagy Böltsesége.
Győzedelmes *Cézár* hadi Erejében; (o)
Konstantinus Magnus ki-terjedt hírében; (p)
Az adakozásban bő *Vespasiánus*, (q)
Szelidséggel tellyes szívében *Trajánus*. (r)

Má-

(o) A' kiről azt írja *Svetonius* annak Életéről írt könyvének 55-dik részében: „*Militari re, aut æquavit præ-*
„*stantissimorum gloriam, aut excessit.* Hadi viselt dól-
„gaival a' leg-vitézebb Fejedelmeknek ditsőségét,
„vagy fel-érte, vagy fellyűl-is múlta."

(p) Ez vólt a' leg-első Keresztyén Görög Tsászár, a' 4-dik Száznak kezdetén.

(q) *Vespasianus*ról ugyan azt jegyzi-meg *Svetonius* Cap. XVI. hogy a' pénznek nagy kivánsága vólt benne, ezen szavaiban: *sola est in quo merito culpetur, pecuniæ cupiditas.* Cap. XXIII. ismét azt írja, hogy az árnyék székekre adót vetett, mellyről midőn *Titus* a' Fija dorgálná, ki markolt az azokból gyült pénzből, és a' Fijának orrához tartván, kérdezte, hogy *érez-é valami rosz szagot?* az azt felelte, *Nem. Látod*, úgymond, *pedig a' húgyból van.* Húzott vont eleget, ravaszsággal és erőszakkal-is, de hellyes okból: mert C. XVI. így menti *Svetonius*; *ad manubias et rapinas necessi-*

Második *Szent István* a' ſzent buzgóſágban, (s)
Ditséretes *Mátyás* a' köz Igazſágban, (t)
Hasonlíthatatlan JÓZSEF jóſágáért,
Példa nélkül való példa adásáért.

Lé-

ceſſitate compulſus, ſumma Ærarii Fiſcique inopia — — ut Respublica ſtare poſſet. Az az: *A' közönſéges kintsnek meg-ſzükülése által kénſzerittetett a' húzás vonásra, hogy a' Társaſág fenn állhasson*: és ugyan ezen hellyen azt mondja: *et male partis optime uſus eſt*: *a' roſſzul keresményt-is jó végre fordította*, úgymint, minden rendű érdemes és ſzükölködő Emberek eránt adakozó vólt. Cap. XVII. A' Tudósokat, derék Mester Embereket, Új Dólgok fel-találóit, és az elmés Vers-írókat böven fizette (vajha az ő Idejében élhettünk vólna, vagy ő a' miénkbe) Cap. XVIII. A' ſzükſég törvényt ront, ha az előtte uralkodó veſztegető Tsáſzárok el-nem-pazérlották vólna a' közönſéges pénzt, ő-is annak gyüjtésében, az említett módokat el-nem-követte vólna magára nézve, melly meg-tettſzik onnan, hogy azon Keresményt a' köz jóra költötte, és ő maga minden haſzontalan Pompának terméſzettel gyülölője vólt. C. XVIII. XIX.

(r) *Trajanus.* Igen jó Lelki Római Tsáſzár vólt, kit a' Nép, *Leg-jobbnak* (*Optimus*) nevezett.

(s) Minthogy ezen, a' Néven ſok a' Szent, az enyémen érteni kell a' Magyarok elsö Királlyát.

(t) *Mátyás* Királyról akár miket mondjanak a' Könyvek, és némelly réſzre hajló Emberi ítéletek, de az ő Igazſág ſzeretetének leg-hitelesebb Tanúbizonyſága amaz régi közönſéges panaſz: *Meg-hólt Mátyás Király oda az Igazſág.* Azt mondja *Bölts Salamon* Példi. 29. 2. *Mikor uralkodnak az Igazak, örül a' Nép*: következésképpen aztat ſzokta halála utánn ſiratni, a' kinek életében örül.

Légyen azért *Jábes* bóldog idejével, 1 *Kron.* 4: 10. *Nestorndl* tartóssabb hoſzſzú Életével.

Imé jelen vagynak a' kivánt jövendők,
Ama *Saturnusi*, újj *arany Eſztendők.* (u)
Ónként ſzáll a' földre tudomány harmatja,
A' ſzeretet fája gyümöltsét hullatja.
Nem rabja a' Lélek ſemmi ſzólgálatnak,
Az együgyü ſzólgák Urokkal múlatnak.
Ígymásra köſzönik a' békeſség borát,
Látván győzedelmi pompájának porát,

Mel-

(u) *Arany időnek* neveztetik a' költeményekben az, a' midön *Saturnus*, a' Pogányok Atya Istene, tulajdon fiaitól ſzámkivettetvén az Égből, Olaſz Orſzágba vonta magát, a' hol végre Királlyá lett. Az ő uralkodása idejének aranyſága abból állott, hogy a' keze alá vett vad Népet meg-ſzelídítette, társalkodásra ſzoktatta, Polgári emberſégre és erköltsökre tanította, a' Tudományt, Föld mivelést, kézi Mesterſégeket közibek be hozta. Ennek az Időnek bóldog vóltát annakutánna a' Mesés pennájú Vers-írók illyetén le-írásokban adták elő; hogy akkor a' föld munka nélkül termett, minden Javai az Embereknek közönſégesek vóltak. Minden egy formává lett, a' perlekedések, hadakozáſok meg-ſzüntenek, kiki ſzabadon és gyönyörüſégekben élt 's a' t. melly Nagyitásokkal tsak azt akarták jelenteni, hogy az akkori Emberek, az által a' pallérozódás által érték-el azt a' bóldogſágot, melly ſzerént az Életre tartozó dólgokhoz könnyebben jutottak, nagyobb baráttſágban, és bátorſágban éltek, mint annak előtte, míg a' tudatlanſágnak, és vadſágnak kietlen állapotjában nyomorogtanak. *Pomey* p. 113.

Mellyel a' Vallások ütköző helyéből
Jö, a' vén gyülölség agyon veréséből.
Te azért én Lelkem! hálálđ-meg ezeket,
Emelvén az égre szivet és szemeket:

Királlyok Királlya! Uraknak Fő Ura! 1 *Tim.*6: 15.
Zárt kérésim előtt ne vess a' kapura.
Mert tőlled jött ama parantsoló dörgés. 1 *Tim.*1:1.2.
Hogy a' Királyokért légyen sok könyörgés.
Isten! ki szerzetted a' hatalmasságot, *Róm.* 13: 1,
Ki-által a' Király végez igazságot. *Péld.* 8: 15.
Ki-tettszésed szerént Koronákat osztaszsz, *Dán.*2:21.
Fejedelmeket adszsz, és töllök meg-foszta szsz.
Te ajándékoztál a' mi Királyunknak
Minket; 's nékünk ötet örökös Urunknak.
Sok Nemzettségeknek Te tetted Attyává,
Kettős hatalomnak erőss Férjfiává,
Hogy a' te Népedet itélje képedbe, *Zsólt.* 82: 3.
És légyen hellytartód Világi székedbe. *v.* 6.
Esztendeit azért Éltének szaporitsd,
Lelkét az Életnek tsomójába szoritsd,
Mellyet te kivülled senki meg-ne-öldjon,
Jóvóltod Napokat Napjaihoz tóldjon. *Zsólt.* 61:7.
Legyen e' kints nállad olly féltő és drága,
Mint magad tulajdon szemének Világa. *Zsólt.*17:8.
Uram! E' Királynak kedveld áldozatját. *Zsólt.*20:4.
Égig járó füstel jelentsd foganatját.
Tellyesitsd szívének hellyes kivánásit. *Zsólt.* 20: 5.
Öntsd rá *Salamon*nak 's *Dávid*nak áldásit.
Végyed füleidbe kérésit, a' midőn
Segittségül hiványd veszedelmes Időn. *Zsólt.* 20:1.

Fogd szárnyaid alá, és tartsd óltalmadban,
Ellenségi előll rejtsd-el hatalmadban. *Zsólt.*17:8.9.
Tanittsad ujjait a' hadakozásra,
Erössittsed kezét a' fegyver fogásra. *Zsólt.*144:1.
Inditts vitéziben szíves bátorságot,
Hadi Vezériben tiszti okosságot.
Övedz derekára erőt és Kegyelmet, *Zsólt.* 18: 40.
Hogy háborgatóin végyen Győzedelmet.
Ne árthasson néki a' *Nap* melegével, *Zsólt.* 121: 6.
Sem a' babonás *hóld* szarvának törével.
A' reá támadó hadaknak táborát
Szórd széllyel előlle, mint a' polyva porát. *Zsó.*35:5.
Verd meg mély álommal lovát és szekerét, *Zsó.*76.7.
Valaki kergeti szívednek Emberét.
Az Idegenek-is rettegjenek töle,
Halván diadalmas híreket felőle
Hogy örvendezhessen szabaditásodban, *Zsólt.*20:6.
És ditsekedhessen drága Jóvoltodban.
Királyi fejeit sokasitsd *Sassának*,
Repülő tollait szélesitsd szárnyának,
A' tizen-egy tsillag néki meg-hajoljon,
Tekintete előtt *Nap hold* le-boruljon. 1 *Mós.*37:9.(*x*)
Esmérje a' Világ első Emberének,
Európa pedig Urának Fejének.
Népe Békességét tedd virágozóvá,
Székét és Felséges Házát állandóvá. *Zsólt.*89:37.
Add Itélletednek szájába értelmét,
Öntsd Igazságodnak Lelkébe Félelmét. *Zsól.*72: 1.

(*x*) *A' tizen-egy*] *tsillagokon* értetnek *Európa*nak ugyan annyi Királyságai; a' *Napon* és *Hóldon* pedig a' *Török* és az *Orosz* Tsászárságok.

Hogy a' ſzegényeket bírja itélletel, *v.* 2.
Rettentse a' gonoſzt kemény tekintettel. *Példa.*
Tsókoltasd a' jókkal Atyai veſzſzejét,
Érezzék a' roſzſzak bírói erejét.
Színednek örömét láttasd ortzájában,
Hogy életünk légyen jó akaratjában.
Mint az Égnek zsiros tavaſzi zápora,
Légyen vidám kedve rajtunk olly ſzapora.
Igazgasd ſzívének úgy hajlandóſágát,
Hogy irgalmaſsághoz mérje Igazſágát. *Zsólt.* 61:8.
Mint az Édes Atya ſzerelmes Fiait,
Úgy ſzeressen ö-is minket Sajátjait.
Szerezz Népébe-is engedelmeſséget,
A' tiſztelet mellé ſzívet, és hívſéget.
Tartsuk mint Attyánkat illö tekintetben,
Kegyes Jóltévönket buzgó ſzeretetben,
Mint nagy Királyunkhoz légyünk félelemnel,
Mind ſzelid Urunkhoz kéſz engedelemmel.
Maradjunk hívei mindenkor mindenben,
Úgy a' jó Idöben, mint a' kedvetlenben.
Az ö hozzánk való igaz bizodalmát
Neveld, azt a' ſzívek leg-kedvesbb nyúgalmát.
Tanátsosaiba kéſzitts böltseſséget,
Tiſzt viselöibe Angyali kéſzſéget.
Hozd világoſságra gonoſz ſzándékjokat,
Kik föznek ellene hitetlen titkokat. *Zsólt.* 10: 2.
'S engedd hogy akadjon tulajdon törére,
Valaki fejének jár veſzedelmére. *Zsólt.* 35: 8.
Légyen viselt dólga mind kinn mind benn jeles,
Minden jó ſzándéka elö meneteles.
Tedd lábai alatt a' földet termövé,
A' vetést gazdaggá, a' gyümöltsöt bövé.

Sürü

Sürü jóvóltoddal látogasd a' mezöt,
Hogy a' föld népe közt ne lásson éhezöt.
Nyujts áldást a' nyájra és a' mesterſégre,
Ne jusson a' ſzegény mezítelenſégre.
Ne jöjj határinkba haraggal Istenünk,
Ne küldj dögöt, fegyvert, Éhſéget ellenünk.
Szólgaidnak Lelkek inkább hadd éljenek,
Hogy meg-tartásodért téged ditsérjenek.
Tartsd fenn a' köz rendnek külsö békeſségét,
Szent Ekklézsiádnak belsö tsendeſségét.
Adj ſzabad gyakorlást ſzent tiſzteletednek,
Hellyet Élet adó drága beſzédednek.
Virágoztasd köztünk a' Tudományokat,
Segitsd a' Tanitót, és a' Tanúlókat,
Hogy jó munkájokat úgy vihessék véghez,
Miképpen te ſzabtad azt a' kegyeſséghez.
Mutatsd-meg óh Uram! hogy el-nem-rejtetik
Ez a' város, a' melly hegyen helyheztetik.
És hogy a' kik ennek hites Lakossai,
Azok a' világnak világoſságai.
Hogy bóldog az a' Nép, mellynek vagy Istene,
Mert jól mégyen véghez öneki mindene.
Fényes ortzád elött azok járni mernek,
Székedtöl örömet 's itélletet nyernek.
Ezért nagy ditsöſségre öket koronázod,
'S Jótéteményidet reájok ruházod. *Zsól.* 89:16. 's a't.
Úgy azért Istene hív Magyar Népednek,
Teljék világával ſzent esméretednek.
Emeld fel páltzádat, és uralkodj rajtunk,
Mi pedig tenéked térdet fejet hajtunk.
Áld-meg a' Királynak ezeket Népedért,
Népeddel pediglen tégy jól fel-kentedért.

Úgy ſzólgáljon nálunk néked az Időben,
Hogy Orſzágolhasson véled jövendőben.
'S mikor ül e' földről mennyéi ſzékébe,
Tégy hervadhatatlan koronát fejébe.
De óh Isten! ki vagy, 's léſzel, a' ki valál. *Jel.* 1: 4.
Kinek kezedben van az Élet és halál,
Majd akkor méltóztasd arra hív ſzólgádat,
Mikor véghez viſzi rá bízott munkádat.
Mikor meg-elégſzik ſok Eſztendejével,
'S fáradozásának édes Gyümöltsével.
Mikor e' Világot híre bé-kerüli,
A' kevély Tenger-is nagy Nevét betsüli.
Mikor haza hívja örökös hazája,
Hogy tellyen Lelkével ſzenteid ſummája,
Vagy önként le-téſzi világi páltzáját,
És az Igazſágnak kéri koronáját. 2 *Tim.* 4: 8
Mikor tovább az Ég maradni nem hadgya,
'S kebléből e' Világ kéntelen ki-adgya,
Mikor amaz áldott örökké valóſág,
Ezt mondja: Botsásd el ötet múlandóſág!
'S változhatatlanúl te-is el-végezed,
Hogy ditsőſégére fel-végye jobb kezed,
Akkor Uram! akkor fizesd-meg jutalmát,
Idvezítésednek örökös nyugalmát. *Mát.* 25: 21.

Te pedig Nagy JÓZSEF! míg az mind úgy léſzen,
Maradſz e' földön-is a' leg-jobbik réſzen.
A' mi az Istené meg-hagytad Istennek,
Fogd el azért te-is ajándékit ennek.
Vedd el Jobbágyidnak egéſzſz ſzeretetét,
Kiknek nem kívánod Lelki esméretét.

Ők

Ők néked ſzentelik vérekkel Élteket,
Hogy nem tömlötzözöd ſzabados Lelkeket.
Vedd el amaz égő ſzent áldozatokat,
Mellyekkel éretted raknak Oltárokat,
Mellyekkel a' Szentſég belső pitvarában,
Fűstol a' Buzgóſág ſzívek Templomában.
Vedd el törvényidhez azt az engedelmet,
Mellynél nem kívánhatſz tartozóbb félelmet.
A' hűſéget, mellyel úgy buzgunk melletted,
Hogy meg-petsételnénk vérrel-is éretted.
Ama halhatatlan jó emlékezetet,
Mellyben élve éred a' Nagy Itélletet.
A' melly tsudájára léſzen a' Világnak
Mind most, mind a' későn következő Ágnak.
Kik ennekutánna ſokára ſzületnek,
Még háládatossabb ſzájjal emlegetnek.
'S míg újjul a' Világ ollyan Emberekkel,
Kik fel-ruháztatnak az okos Lélekkel,
Míg tud a' Valóſág józanon érteni,
Melly tsak az Istentől tartozik függeni,
Lelki esmérettel míg ſzabadon bírnak,
Rólad a' Nemzetek Ditséretet írnak.

Én ugyan míg élek, 's nyelvemmel ſzólhatok,
Tselekedetidről ſoha ſem halgatok.
Utólsó Órámnak vég ſzempillantásán,
Végzem imádſágom Felſéged áldásán.
'S ha hirtelen halál nem mettſzi Életem,
Neveden adom ki egyik Lélekzetem,
Sőt minekutánna érzésim meg-halnak,
Hamvaim akkor-is téged magaſztalnak.

Emberi Nemzettſég! kérj néki Életet,
Hogy örökké lakjon véled a' Szeretet.
Kérjed ama ditsö Követ-lelket *Gábort*, *Luk.* 1: 19.
Ne vezessen érte még Angyali Tábort,
Sött inkább e' földön örizze Útait,
Hogy járván a' köbe ne üsse Lábait. *Zsól.* 91:11.12.
Esedezésiddel késleltesd az Eget,
Mert ſoha nem élhet JÓZSEFed eleget.
Méltóztasson néki maradást engedni,
Hadd tudjon a' Világ kivel ditsekedni.

* * *

Famam extendere factis
Hoc VIRTUTIS Opus. Virg. Æneis. L. X. v. 568.

Az az:

Azt mondá régenten *Virgilius* ſzája;
Hogy *a' remekelö Virtusnak munkája,*
Hírt nevet ſzerzeni nagy viselt dólgakkal.
Én ezt teſzem hozzá: *De ſzabadosokkal.*

Diſce Puer! Virtutem ex me verumque Laborem.
Idem Æn. L. VII. v. 438.

Az az:

TE! Kire Koronám, 's Orſzágaim néznek,
Tanuld meg fogásit a' Királlyi kéznek.
Jeles *Virtus*imat ábrázold Szívedre,
Jegyezd *Példá*imat Emlékezetedre.

EPITAPHIUM HORATII.

Lesbiæ Cultor jacet hac in urna
Virginis (*y*) *Flaccus*; ſimul et lepores,
Et ſales docti, lepidæque ſecum
Gratia Muſæ.
Regibus non eſt Atavis creatus,
Nec fuit prima Muliere natus,
Sed *Lyra*, obſcurum genus, et *Satyræ*
Nobilitarunt.
Sorte viventem miſera Poëtam
Muſa ditavit ſua, *Mecænati*
Reddidit charum, voluitque cunctos
Huic dare palmam.
Hic enim Blandas poliit *Camoenas*,
Fungitur quamvis vice cotis ipſe,
Quae rudis ſola eſt, valet aſt acutum
Reddere ferrum.
Hic *Lyra* claros celebrat triumphos,
Et nova primus canit arte Divos,
Quo ſuper cœlos meruit referri
Carmine ſolus.

Quâ-

(*y*) Scilicet *Saphphonis*, ex inſula *Lesbo* oriundæ virginis, quæ fuit inventrix hujusmodi verſuum, eosque ad excellentiam faciebat, unde hoc genus Carminis *Saphphicum* audit. Scripſit carmina quædam amatoria, Teſte *Ovidio* dicente: *Lesbia quid docuit Saphpho niſi amare puellas?* Triſt: Lib: II.

Quatuor libris numeroſus, Orbi
Notus evaſit, populique mores
Latii dictis, vitiumque *Romæ*
Carpſit amaris.
Ergo vos Lauri! memoresque Silvæ,
Quas ſono traxit Citharæ venuſto,
Hujus æternis decorate ſanctas
Frondibus umbras.

MONUMENTUM OVIDII NASONIS.

Terra tegit Corpus *Romani* Barbara *Vatis!*
Bardior es rudibus *Roma* polita *Getis!*
Naſo nomen erat; natus *Sulmone Pelignis*,
Qui fuit *Heſperiæ* gloria prima chelys.
Non illum pharetratus *Amor*, non *Mater Amoris*,
Tuta ſatellitio quam libet ejus erat,
Inque ſuis meruit calamo ſtipendia caſtris,
Eripuit tantis, perfida Diva, malis.
Nec *Phœbus Latiæque*, novem ſua numina, *Muſæ*
Dignum laude Virum proh! vetuere mori.
Hic licet in varias mutavit corpora formas:
Non potuit caſus in bona fata ſuos.
Surgere nec miſero, quo *Cæſaris* ira coëgit,
Ingenio quamvis fultus et arte, ſitu.
Tiphys et *Automedon* Dominæque Miniſter Amoris
Pellexit multos ſub ſua ſigna Duces,

Dum

Dum proprios numeris recitat levioribus ignes,
Atque canit libris dulcia furta tribus,
Et totidem chartis artem præſcribit amandi,
Datque Juventuti Jura profana Deæ:
Aſt idem multos Veneris fugat æra merentes,
Dum ſine re ſurdas excubat ante fores;
Excluſusque vices patitur, noctisque timores,
Udaque fit lacrimis janua ſæpe ſuis.
Et cum purpureis Aurora jugalibus exit,
Narratur toto fabula mane foro.
Dum docet arte nova pravam ſanare juventam,
Illa, qua *Veneris* duxit ad arma, manu
Ergo quod petiit, qui tranſis amice Viator!
Dicito: *Naſonis molliter oſſa cubent.*

AD TUMULUM VIRGILII MARONIS.

Inclyta *Romanæ*, dum vixit, Gloria Gentis,
Deliciumque Soli (cujus memoratur ad oras
Delituiſſe Deus, *Latium*que dediſſe vocari)
Nunc deſiderium; vitæ florentibus annis
Nativus Patriæ ſplendor: nunc ecce doloris
Flebilis anſa pii — Muſarum priſca voluptas, —
Artis primus Honos — *Heliconis Apollo Latinæ*:
Jam votum, ſquallor, lacrimarum cauſa perennis —
Antea dulcis amor: modo totius Orbis amaror —
Præceptor ruris — Curvi moderator aratri. —
Et pecorum doctus ſimul in paſtore Magiſter. —

Duxque ducum, doctor doctis, rectorque regentum —
VIRGILIUS MARO; jacet hacce reconditus Urna!
Umbratum Lauro vatem Cupreſſus obumbrat.

Siccine celſa cadit cedrus? ſic dura bipenni
Robora ſuccumbunt? Silvæ trepidate minores!
Ipſa potens gravibus *Muſis* et *Apolline* grandi
Lingva tacet: Parvæ jam formidate *Camœnæ!*

Hic inter virgulta jacens, humilesque Mirycas
Verſibus excelſum ſublimibus æquat Olympum,
Dum te *Mopſe* canit, dum *ſylvas Conſule dignas,*
Silenumque ſenem, vel pulcri Dephnidis ignes.
Non illum (qui ſaxa lyra montesque movebat,
Cuique mora dulci captus ſtetit impetus *Hebri,*
Qui cantu blando demulſit corda ferarum,
Et rigidos adamante *Thracum* ſub pectore mores
Flexamina domuit teſtudine) *Thracius Orpheus,*
Ingenio, lingva, numeris ſuperavit, et arte.
Dum ſegetes *Cereris* recitat, *Bacchique* racemos,
Et ſiler, et prolem tarde crefcentis Olivæ,
Dum *te magna Pales, ſilvas amnesque Lycæi*
Narrat, apumque genus mores et prælia dicit:
Immemor herbarum ſtupet alta fronte juvenca.

Hic virtute Diis *Aenæam* carminis infert
Errantem terris, patriisque penatibus orbum,
Et juſſum exilio peregrinas quærere ſedes.
Everſam *Priamique* domum, *Trojamque* ſepultam,
Felici æternis mandavit Apolline chartis.
Idem *Dardanium* transfert in Regna *Saturni*
Imperium, *Troes Turno* indignante *Latinis*
Miſcet,

Miſcet, et in *Latiis* aliud locat *Ilion* oris.
Quis modo turritam *Libicæ Carthaginis* Arcem,
Aut quis reginæ miſeros *Didonis* amores,
Antraque fatidicæ *Cumis Delphisque Sybillæ,*
Pauperis *Evandri* Sedes, *Pallanta* peremptum,
Euryalum, Niſumque, et fortia facta *Camillæ*
Noſceret? hoc ſi non ea diſceret omnia Vate.

Ergo carminibus quod toti profuit ævo,
Per quod fama viris, et nomina tradita famæ,
Ingenio cujus florent virtutis honores:
Lugeat hoc totusque caput deſideret orbis.
Nomina quæſivit qui laude perennia multis:
Mutua, præcones multos, monumenta meretur.
Per quem *Romanæ* ſervata eſt gratia *Muſæ,*
Et pretium ſupereſt nunc, æternumque manebit,
(Numinibus veſtris nam militat) ergo taceri
Pulcher *Apollo* veta! *Muſæ* prohibete *Latinæ!*

At mihi ferte roſas in ſerta recentia montes!
Et ſpargam tumulum, et lacrimas miſcebo, meoque
Si non fata ſinant cœlos ſperare *Maronem*
Ingenio, hoc ſaltem decorabo munere vatem.

HÁLÁLÓ VERSEK,

Mellyek irattattak Méltóſágos R. Sz. B. Gróf Széki Teleki József Úr ő Nagyſágához, azon alkalmatosſággal, midőn az Írót, maga B. e. Méltóſágos Attyának, és Aſzſzony Testvérének egymás után hamar történt halálokon kesergő meg betsülhetetlen verseivel meg ajándékozni méltóztatott.

Nagy Méltóſágú Gróf! úgy tetſzik meg bántam,
Hogy tőlled felettébb ſok költsönt kivántam.
Azolta magamat, hogy olly nagyot mertem,
Gondolataimmal gyakorta meg vertem. (*y*)
Mertha Nagyſágodhoz mérködzeni állok,
És onnan magamra ſzemmel alá ſzállok,
'S akkor gondolom meg, kitől, és mit vettem?
Eröm felett való adósoddá lettem.

Mertha egy titkos Ég e' föld, mellyen magok
A' tüzes elméjű emberek tsillagok:
Napom vagy, én pedig leg ſetétebb Holdod,
Fogyatkozásimat világoddal toldod.
Nékem *Jupiterem* (*z*) Nagyſágod elméje:
Én a' ſijas-tyúknak vagyok tsak tsirkéje.

Ha

(*y*) *Verberavi tacito cogitationis conſilio.* Cic. in Epiſt.
(*z*) *Jupiter*, a' ki a' Mesékben első Isten. az ég vizsgálóknál-is egy első nagyságú bujdosó tsillag.

Ha a' tudós világ némi-némű Bánya,
Más köz értz-nemeknek vagy arany bálványa,
Mert hogy-is lehetne az a' test ſalakos,
Mellyben ollyan remek valóſág a' lakos?
Én léſzek annak-is leg oltsóbb ón-neme,
A' lelkes földeknek utólsó por ſzeme.
Ha társaſágunkat képzelem erdőnek;
Leg-nemesbb gyümőltsök úgy-is rajtad nőnek:
De nékem az a' fa példázó tzimerem, (*j*)
Melly maga diſzére tsak levelet terem.
Ha hát hozzád mérve ollyan tsekélly vagyok,
Illy alatsonyſághoz ajándékid nagyok.

Adál egy olly ritka mesterſégű képet,
Mellyen egy tekintés nem lát minden ſzépet.
Nem megyek már Böltsért *Kátó*nak ſirjához,
Igaz hazafiért *Brútus*nak hamvához. (*v*)
Mert őket ſzemlélem nagy lelkű Atyádban,
Kinek Te vagy mássa ſzívedben, és ſzádban.
Én-is azért annak, tudván virtusait,
Gyáſzos tiſztelettel idvezlem porait.
Penelópénak (*a*) is ſirját fel nem bontom,
*Hektor*né (*b*) lelkének álmát el nem rontom;

M 4 Mert

(*j*) *Emblema.* (*v*) *Brútus* vólt egy Római buzgó Hazafi.
(*a*) *Penelópé* egy Görög Orſzági Hadivezérnek *Ulyſſesnek* a' feleſége, példája az íróknál a' jó és hív feleségnek, úgymint a' ki a' férjének 20. Eſztendei távol léte utánn-is, annak hűſégében, ſzeretetében, 's maga életének tiſztaſágában meg maradott. Oh tsak nem egyetlen egy példa!
(*b*) *Hektor* nevezetű híres *Trójai* hadivezérnek feleſége vólt *Andromache* ez-is hasonlóképpen a' jámbor és jó ſzívű

Mert már az Aſzſzonyi remeket esmérem,
Melly esmeretſégre Te levél vezérem.
Testvéredet tévén elömbe tükörül,
Ki immár idvezült Eleid köztt örül.
Kiért, ha a' véges erö és okosſág
A' koporsó ellen lehetne orvosſág;
Ha a' testi ſzépſég 's tökélletes termet
El kerültethetné emberrel a' vermet;
Ha vólna a' ſiket halál előtt mentſég
A' Fő nem, kedvesſég, és erköltsi Szentſég;
'S az ideig tartó kintseknek ſokſága
Lehetne e' gyarló életnek váltſága:
Vagy ſoká, vagy nem-is jött vólna koporsó,
'S örökké nyujtaná fonalát az Orsó.
De így-is él, mert az meg nem hal egéſzen,
Kit halhatatlanná a' Te *Musád* téſzen.
Örökké valóbb tüz ég annak fejénél,
Mint a' melly vigyázott *Tullia* vedrénél. (c)
Most

vü feleſégnek példája. *Ovidius* midön a' maga hites társát ditséri, ezekhez hasonlítja azt: *Nec probitate tua prior eſt Hectoris Uxor; Penelopes — fama ſecunda tuæ.* Triſt: Lib: 1. El. VI.

(c) Azt beſzéllik, hogy *Tulliának* a' *Cicerő* Leányának ſírjába találtak vólna egy égő métset, melly annak temetésétől fogva ſzüntelen ott égett, de mihellyt a' ſzabad levegő-ég hozzája férkezett; azonnal el-aludt. Ma már az illyen örökké való tüz tsinálásának mesterſégét nem tudják a' leg hiresebb *Stúverek*-is (ez egy *Bétsi*, de *Európába* leg nagyobb tüzi Mester) hanem a' hellyett írásba adják által az örök emlékezetnek, az érdemes hamvak ditséretét.

Most tudom, hogy beſzéll 's nem néma a' nagy Baj,
Mert ſzóllaſz Te, ámbár két egéſz-is a' Jaj. (d)
Most érzem előſzſzör, hogy a' baráti ér,
Az Atyafi vérnél ſzívünkhöz bellyebb vér; (e)
Melly nagy ſzerentséje a' gyermek embernek
Halgatni letzkéjét illyen fő Mesternek!

Imé ajándékul adál nékem halált,
Mellybe ſzívem kedvet, ſőt életet talált.
Mert vallyon kitsoda érzéketlenkedne
Olly mélyen, hogy ſzádtól ne elevenedne?
De hát tsekéllyſégem viſzſza mivel fizet?
Tsak tseppenti nékem *Apolló* a' vizet.
Te lettél ö néki terméſzeti fija.
Én pedig távolról vagyok attyafija;
Azért Atyai jús benned a' nagy elme,
De az enyim annak tsak ingyen kegyelme.
Ha hát a' fizetést egyſzerre nem bírom,
Emlékezetemnek rovássára írom.
Egéſzſzen ugyan tsak adós nem maradok,
Előre ſzívbéli hálaadást adok.
'S az adott halálért kivánok életet,
Tiſzteletem mellé kötvén köſzönetet:
Százaidhoz az Ég ſzázakat engedjen,
Hadd légyen a' kivel Hazánk elitsekedjen.

(d, e.) Ezenn két tudós mondások a' tiſztelt Méltóſág dítsöſéges verseiből vagynak által téve.

A NAGY URASÁG NAGY SZOLGASÁG.

Úgy van Bölts *Szeneka* (akár ki mint mentse)
Hogy terhes ſzolgálat a' magos ſzerentse. (*f*)
Mert egy Uralkodó, a' ki valójában
Munkás maga népe bóldogitásában,
Kéntelen ülve-is jobban meg-fáradni,
Mint más a' kit gondja kénſzerít ſzaladni.
Többet izzad, ámbár ki ſem lép az ajtón,
Mint a' ki napestig dolgozik a' ſajtón.
Filep igen Böltsen ſzóll a' Királlyſághoz, (*g*)
Midőn hasonlítja azt a' takátsſághoz.
Mellyben ülni ſzokás a' Mester embernek,
De keze és lába ſoha nem hevernek:
Így a' baj a' Királlyt ültében-is főzi,
Egy ö, de ſokakért füstől feje gözi.
Mint a' fojó-vizek ſietnek tengerre,
Úgy tódúl az Orſzág minden dolga erre.
Nyúghatatlan gondok éjjel-is álmai,
Vagy ha le mennek-is a' nappal bajai,
A' hajnallal ismét idején fel kelnek,
Terhes napſzámai ſzüntelen így telnek.
'S a' mi a' munkánál nagyobb töredelem,
Előtte 's körüle repdes a' félelem.
Mérget lát, ha nints-is, minden falatjában,
Halált képzel úſzni arany poharában.

Jó

(*f*) *Magna ſervitus eſt magna fortuna.* Sen. ad Polyb. de Conſol. Cap. 26.

(*g*) *Második Filep* Spanyol Király.

Jó barátjában-is ellenſéget gyanit,
Az ö, a' kit félni maga neve tanit.
Tehát e' világnak minden birodalma,
Tsak egy fáradſágnak ditsösſéges halma.
Egy nehéz arany hegy emberi vállakon,
Egy temérdek értz test, de tserép lábakon. *Dan.* 2. 33.
Az Orſzág nem tsendes életnek mezeje,
Hanem a' munkának pállya-futó helye. (*h*)
A' palota nem a' Békeſség pitvara,
Hanem e' világi lármáknak udvara.
Ollyan magoſságok a' Királyi ſzékek,
A' mellyekről alá fojnak veréjtékek.
E' világ bálványi, az arany koronák,
Mint egy gondokból ſzött föt ſértö boronák.
Veſzélly tengerei a' ſok tartományok,
A' Királyi páltzák olly nehéz kormányok,
Mellyek a' hatalom karját el-fáraſztják,
'S magát az erőt-is néha meg-ſzakaſztják.
A' ſelyem ágyaknak tzédrus nyoſzoji
Nyughatatlanſágnak tövisses párnái.
A' bibor és bársony köntösök rab ruhák,
Minden ſzör pokrótznál durvábbak e' puhák.
Egy ſzóval fényes baj a' földi hatalom,
És az uralkodás pompás aggodalom. (*i*)

Oh!

(*h*) *Solium non eſt ſedes quietis, ſed ſtadium laboris. Euſeb: Dict: Polit. Decade* 1.

(*i*) *Onus honoratum eſt Regia dignitas; æque onerat, ac ornat.* Idem, ibidem.

Oh! minden *Krézusnál* (*k*) ſzerentsésſebb *Irus* (*l*)
Kitől egy pénzt ſem kap a' bársonyért *Tyrus*. (*m*)
Ki patyolaton át a' ſzelet nem ſzüröd,
Hanem jól testedhez ſzorítván a' ſzüröd,
Neveted a' pompást, mikor bőre ázik,
És a' nyalkát, a' ki ſzántſzándékkal fázik.
Tsúfolod a' *Módi* fiját és leányát,
Szemlélvén reſzketni testek alkotmánnyát.
A' hártya topánkát, 's liba bőr tzipellöt;
Mint ſzidják a' havat és ſavanyú ſzellöt.
Az olly nyomorogva tsinoskodó embert,
Ki Decemberben-is a' durva Detzembert

Szé-

(*k*) *Krézus* vólt *Lydia* Tartománnyának, rendkívül gazdag Királlya, de utóljára orſzágától és kintséről meg foſztatván; Koldúlásra jutott. *Lydus Dulichio non diſtat Cræſus ab Iro.* Prop: L. III. Eleg: V.

(*l*) *Irus* ellenben leg-ſzegényebb két lábú állat a' világon; Ovidius Triſt: L. III. El. 7. illyen példa beſzédet írt a' kettőről: *Irus erit ſubito qui modo Cræſus erat.* az az: *Nagy Ur ból-is könnyen koldússá válhatók az ember.*

(*m*) *Tyrus* vólt egy régi gazdag kereskedő város a' tenger mellett *Azsiának Phœnicia* nevezetű Tartományában. Egyſzer *Nabugodonozor* a' *Babylonbéli* Király puſztította-el; azután meg-épűlvén idővel ismét *Nagy Sándor* égette-fel: de másodſzori romlásából-is fel-költ, és most a' Török bírja. Igen emlekezetes Város mind a' Szent mind a' Világi Könyvekben. Nevezetesen *Esa*: *Jér*: *Ezek*: *Joël*: *Amos*, *és Zak*: Prófétáknál; és *Tzertius*nak *Nagy Sándor* viselt dolgairól írt 4-dik Könyvének 7-dik tzikkelyéről fogva a' 20-ig. A' verſſróknál nagy ditséretben, és gyakor emlékezetben forog az oda való bársony.

Szégyenlvén, testére dolmánykát illeget,
Mint leli a' hideg, és ő a' hideget.
Szánakodol amaz önként rongyosokon,
Midön hasadt repedt ruhát látſz azokon, (*n*)
'S a' ſzabó ſzemének kívánod a' hollót,
Hogy vigyázatlanúl hordozta az ollót,
Mikor azt a' drága poſztót el rontotta,
'S annak derék urát úgy meg- tsufitotta.
Es ſátorrá tette a' ſzép kartsú Dámát,
Varván köntösébe ſzéllyel-vető rámát.
Hogy veſztegetve bánt a' matériával,
Az útſzát ſepretvén hoſzſzú ſok nyájával.
Hogy ollyan főkötöt tsinált mint egy gájja,
Mellynél fogva a' ſzél majd el hajig állya.
Meg-is ök ez Isten el-veſztett képének,
'S a' gyáſzra méltóbb bűn tzifra tzégérének.
Tsak nem tsupa ſovány diſzével, és ſzintén
Fél annyi haſznával élnek, mint te, 's mint én.
Jobban fedez azért téged a' te zsákod,
Barmodról rád ſzállott bundád, botskortákod,
Midön egéſz júh bőr ſüvege fejednek,
'S egy pár rókából van tokja két kezednek,
A' mellyeket viselſz nem a' kevéllyſégre,
Hanem a' ſzükſégtől rendeltetett végre:

Mint

(*n*) Bizonyos ſzegény és egyűgyű Magyar Aſzſzonyról beſzéllik, hogy a' midön a' külső Orſzági nagy Oskolákból haza érkezett fiján látta vólna a' pundrát, nagy ſopánkodáſſal, ezs mondotta: Szegény édes Fijam! be-meg-rongyosodott az idegen földön; 's egy éjjel, midön a' fija aludt, a' hasitékokat ſzépen öſzve varrogatta.

Mint *Nérót* a' lator puhaſág bibora, (*o*)
Fél meztelenſéget mutató öt ſora.
Mint mást a' bújaſág pókháló munkái,
Rostély módra öſzve ſzövetett tzérnái.
Vagy egy hitván Bogár ſelyemmé vált nyála,
'S az aranynak a' közt ragyogó haj ſzála.
Vagy a' virág formán fodorgatott ſzörök,
'S Apró állatokról hámozgatott börök.

Te bátran falod bé fekete kenyered,
A' mellyért akkor nap tört-fel a' tenyered
Az ingyen nem adó munka müſzerétől,
Bakhus kapajától, 's *Céres* ekéjétől. (*p*)
Táplálóbb testednek, és jobb izű ſzádnak,
Szeletje fa nyárson ſütött ſzalonnádnak,
Vagy egy fazék tejed, vagy egy darab ſajtod,
A' midőn *Pán* nyájját dudálgatva hajtod. (*q*)
Vagy egy pár foghagymád, vagy pedig egy marok
Kápoſztád, a' mint azt ſzokták a' Magyarok,
Jó izü avassal gazdagon pergelve,
Török borsal hintve, 's óldallal ſpékelve.

És

(*o*) *Nérói* emlékezetben maradott több bolondſágai közt az-is, hogy minekutánna magát egéſz az eſzeveſzetſégig a' bújaſágnak adta, ollyan öltözetekben jelenget tett meg holmi társaſágokban, nevezetessen a' maga aſzſzony ménesében, mellyek ötſzör véve-is ollyan által látſzók vóltak, hogy a' nézők az egéſz kutya bört ki láthatták belőllök.

(*p*) Az első a' bornak Istene, a' Második a' föld mivelésnek Isten Aſzſzonya vólt.

(*q*) *Pán* tartatott a' barom tartás és Páſztorok Istenének.

's arra egy füstös kulatsból öntözött
Löréd, mellyeket nyelſz marha bögés között;
Mint a' falut 's puſztát fel főző ſzakátsok
Préda konyháján ſült piperés kalátsok.
Mint egy veſztegető ebéd, a' melly végett
Ki ürült egéſz bólt, 's egy erdő fel-égett.
A' vizeknek minden ki fogható hala,
A' mezőnek vadja, 's madara meg hala.
Mint ama ſok ſzínü 's formájú fagylaltak,
Mellyekbe tzitromot ſzázanként vagdaltak.
Mint a' taknyos orrnál tsömört ſzerzöbb tsiga,
Az ó árnyék ſzéknél büdösbb Auſtriga,
Mint a' nyalánkſágnak édes önteményi,
'S mint egy Eſztergályba metſzett füteményi,
Mint a' Torta, mellyben annyi a' ſok múrva,
Mintha *Arabia* vólna bele gyúrva. (*r*)
Mint a' tört Nádmézzel néki hajporozott,
Tarka zöldſégekkel körül ſinorozott,
Jelet rosdásitó téſztás eledelek,
Mellyeknek ſem ſzámot ſem nevet nem lelek.
Mint még a' tálban-is rángatodzó béka,
Melly ſok gólya kényü ſzájnak jó portéka.
Mint a' bokrétákkal tzimerezett ſültek,
Mellyek egy holnapig börökbe zöldültek.
's mind az, a' mit ama *Bél* Isten ſzolgai
Habarnak, az Urak *Leves-kovátsai*. (*s*)
Jobb ezeknél a' te egy tál eleſéged,
Mellyre a' mezőről vár jó feleſéged,

Jobb

(*r*) *Azsiának* egy tartománnya, a' leg drágalátossabb füſzerſzámoknak hazája.

(*s*) Suppenſchmied. A' Németek ſzokták így nevezni pajkoſságból a' ſzakátsokat.

Jobb egy kis kenyeret nállad bátran ſzelni,
Mint effélét félve nagy aſztalnál nyelni.
Jobb félig jól lakni egy ſzalmás kunyhónál,
Mint ſem meg zabálni a' Muzsika ſzónál.

Te midőn a' nappal terhétől menekſzel,
A' le menő nappal ſzalmádra le-fekſzel.
És jó Teremtődnek gondviseléséért,
Véled azonn naponn közlött kegyelméért,
Hálákat adſz, nevét áldva emlegetvén,
Vagy egy ſóhajtással ſzemed égre vetvén.
Véle mintegy újjabb eröre alkuſzol,
'S azzal jó reményſég alatt el aluſzol.
Az az elmebéli meg nyúgodt állapot,
Hogy kötelesſégben töltötted a' napot;
Az el-költ időről való bölts ſzám vétel;
Az elégſéghez mért estvéli ſzük étel;
A' bóldog fel kelés édes bizodalma,
Az álom 's a' lelki esméret nyúgalma,
Ma emberül végzett munkád, és elöre
Jól tett keſzületid a' jövő időre,
Néked bátor és víg éjtſzakát ſzerzenek,
'S melletted meg annyi örizö Istenek.
Azután a' jókor fel költő hajnallal,
Dolgaidhoz kezdeſzſz ſzent és vidám dallal.
És mikor a' pompa ki törli a' tsípát,
Már fölöstököltél 's ki ſzittál egy pípát.
Mire fel öltözik 's kávéját meg iſzſza,
Már az étel vivő indúl tőlled viſzſza,
Te pedig a' delet pihened javában,
Egy árnyék tartó fa hives látorában.

Nem

Nem így bánik az Újj a' nagy palotákkal,
Késön hinti oda mákját, és ſzük zsákkal. (t)
Tapaſztalás után mondom a' mit mondok,
Ott éjfélen túl-is lármáznak a' gondok.
Sőt gyakran történik, hogy akkor mennek el,
Mikor már a' kakas harmadſzor énekel.
Midőn ſietteti már a' ſzürkületet,
Hogy fölöstökömért vájhaſson ſzemetet,
Sokan ott-is hálnak el-bújván az ágyba,
Mert kények és kedvek heverni a' lágyba.
'S Nyughatatlanitja az aluvót fogok,
Mintha csipnék annyi balhák vagy ſzúnyogok.
Azomba tsak hamar érkezvén a' reggel,
Már ismét az ajtón zúgnak újj ſereggel.
Még a' kúltsjukon-is, 's az elsö nyilásra,
Bé a' háló-házba tódulnak egymásra.
'S Olly Zavart okoznak az Ur elméjének,
Hogy közepén *Ament* mond könyörgésének.
'S Ha kérdik: Nyugodni miként méltoztatott? (u)
Jó válaſzt az inas kevéſzer kaphat ott.

Mert

(t) A' máknak álom hozó ereje lévén, ſzokáſok a' Verſsíróknak ezzel a' ſzóllás módjával élni; hogy az éjtzaka mákkal hinti bé az élö világot, hogy el altassa.

(u) A' mi időnkbe már tökélletesſégre vitetett hizelkedésnek nyelvén (melly hözönſéges meg edgyezésből virtusi rangal meg-tiſzteltetett', és mint újj Nemes, *Pallérozódás* név alatt iratott bé a' Nemzeti erköltsi Jegyzö könyvbe) így ſzokás a' nagy urakat tudakozni

ollyan

Mert alatt repdesö mádár a' tsendesség,
A' lármák tornyáról szédül a' békesség.
A' magos palotát núgalom nem lakja,
A' Bóldog Bátorság feszkét inkább rakja
Az együgyüségnek alatsony völgyein,
Mint a' Nagy Méltóság hegyének tölgyein.
Ezen fö javai a' kedves életnek,
A' temérdek kintsel öszve nem férhetnek. (x)

Te melletted strázsán tsak az Isten, 's annak
Néhány fegyvertelen Angyalai vannak.
Udvarod Bástyája volna fövény vagy nád,
Ha azt keritetlen töbnyire nem hagynád.
Kapud áll két három szú ette deszkából,
Vagy egypár karóra keresztül tett fából,
Az ajtód sarka gúzs, és fa minden zárod,
Azt-is bé, vagy ritkán vagy ritkán se zárod.
Egy vagy két komondor az egész vigyázat,
Mellynek hüségébe ajánlod a' házat:
Még semér tégedet annyi veszedelem,
Nem késértget olly sok formájú félelem,
Mint a' nagy fejeket, és a' koronákat,
Mellyek vigyáztatnak sereg katonákat,

A'

ollyan dolgokról-is, a' mivel kéntelenek. p. o. *Méltoztatotté a' menydörgést hallani ?* télen *fázni ?* nyárba, *izzadni ?* 's a' t. Még tsak ez a' hijja: *mikor méltoztatik - meg halni ?* de lehet reménység, hogy az Udvarisságnak illyen virágzó állapatjában, ez-is hasonló kérdési jussal fog minden orán meg-ajándékoztatni.

(x) *Magnæ periclo sunt opes obnoxiæ.* Phæd. L. II. Fab. 7.

A' képzelt Bátorság hegyein lakoznak,
Atlást meg görbesztö tornyokba zárkoznak,
Környül kerítettnek hármas kövel 's lántzal,
Vagy a' mély pokollal vetélkedö sántzal.
Melletted-el mégyen a' gyilkos és lopó,
'S mint a' vad tanyázó helyét tudó kopó
Nagy prédára siet, és mivel a' kintsen,
Kapdos: melly jó mentség, hogy az néked nintsen.
Ki üt az ellenség, te pusztára várod,
Ha kunyhód fel gyújtja, az az egész károd.
Vagy ha el ragadja akkor nap be faló
Kenyeredet, már nints több zsákmánynak való.
Azért ott hagy téged, és rohan a' Várnak,
Mondván: engem oda jobb ebédre várnak (y)
Jupiter-is hegyre szórja több menykövét (z)
A' fának tetejét lövi, nem a' tövét
Mert a' domb a' völgynél vastagabban deres?
Mert a' tél-is, mint rosz, magas helyet keres.
Mi az, hogy a' midön a' fenyö szakadoz,
Az alatson veszsző tsak gyengén hajladoz?
A' fellegbe mosdó tornyok kevélly feje
Reng, de felse borzad a' kunyhók teteje?
Mert ök mint egy a' szél országában vagynak,
Mellynek természete othon lenni nagynak.
A' méllységben pedig lassabban lengedez,
Mellyet a' szomszédos magosság-is fedez.

N 2 Lád-

(y) *Quemcunque populum triſtis eventus premit,*
Periclitatur magnitudo Principum,
Minuta plebs facili præſidio latet. Phæd. L. IV. Fab. 5.
(z) *Feriunt ſummos fulmina montes.* Horat. C. L. II. O. X.

Láddé ſzegény ember barátom! melly ſokkal
A' ſors velünk jobban tett, mint a' nagyokkal.
Szabadabb rabjai vagyunk mi azoknak,
Mint ök önnön magok nagyra vágyásoknak.
Soha a' ſzerentsét perbe nem idézzük,
Ha a' dolgot böltsen fel vett pontból nézzük.
Ha öſzve vetésből hozunk itéletet,
Velek toldással ſem tserélünk életet.
Oſztán e' külömbſég tsak a' ſirig léſzen,
Mert a' halál mindent egyenlövé téſzen. (j)
Belöllök ſem válnak arany hamvak 's porok,
El rothadnak mint más együgyü jámborok. (v)
Ök a' palotából, mi a' gazos házból,
Majd ki ſzollittatunk edgyenként e' ſzázból,
Oda, a' hol nem léſz tsontjainkra írva,
Ök voltaké töllünk, vagy mi töllök bírva.
Mellyik hevert porba, mellyik ült nagy poltzon, (a)
És bizony e' dolog nem megytúl a' *Nyoltzon.*
Örvendezz hát ſzegény ember társam Velem,
Ki elsö versemet ismét énekelem:
Úgyvan bölts Szeneka (ſenki ne-is mentse)
Hogy nints nagyobb tereh, mint a' nagy ſzerentse.

Én

(j) *Omnia mors æquat: Claud.* L. II. de rapt. Pros.

(v) *Purpurei — — — reges, depoſito luxu, turba cum paupere miſti.* Claud. L. II. de rap. pros.

(a) *Hus poſt emeritam mortalia ſæcula vitam, Deveniunt ubi nulla manet diſcrimina fati. Nullus honos, vanoque exutum Nomine Regem proturbat plebejus egens.* Claud. L. II. in Rufin.

Én azért (bár rajtam tsúfot üzni hagyok,
Tzézárnak) *Flórussal* tsak a' mondó vagyok: (b)
Hogy inkább Tzézárrá nem kivánnék lenni,
Mint Brittanniára ellenſégül menni,
Sicambria földén nyargalódzást tenni,
Scithiai deret türni, 's félve enni. (c)
Ennyibe tsak ugyan vigyázok magamra,
Hogy ezt ne mondhassa *Tzézár* a' Szavamra:
Én pedig Flórussá nem örömest válnék,
Hogy a' piatzokon rongyoson ſétálnék,
Koplalva Kortsmáról kortsmákra máſzkálnék,
'S a' hat lábúk között tiz újjal vájkálnék. (d)

(b) *Flórus* volt Római versiró, a' Poëták köz ſorsa ſzerént ſzegény legény.

(c) *Ego nollem Cæſar eſſe,*
Ambulare per Brittannos;
Equitare per Sicambros,
Scythicas pati pruinas.

(d) *Ego nollem Florus eſſe,*
Ambulare per plateas,
Divagari per popinas,
Culices pati rotundos.

APPRECATIO NOVI ANNI,

Excellentisſimo ac Illuſtrisſimo Domino, Domino Comiti Antonio Jankovits de Daruvár, Tavernicorum Regalium Magiſtro, et Exc. Tabulæ Septemviralis Aulicæ Præſidi, ineunte Anno 1789. *in arce Budenſi oblata.*

Quis ſacer hic furor eſt? quis tam temerarius ardor
Incitat in tantum, te mea *Muſa*, nefas?
Quo trahit indomitæ præceps audacia mentis?
Cæcane, vel quodam numine rapta ruis?
An tibi commento *Genius* mentitur anili?
Blanditurque levi fabula vana joco?
Aut volucri *Morpheus* illudit imagine ſomni?
Ut caperes facili gaudia certa fide.
Scilicet Illuſtres cupis ad ſpectacula vultus,
Parsque ſalutantis niteris eſſe Chori.
Parce voluptatis ſpeciem captare fugacem,
Vix tua ſunt tantæ congrua vota ſpei.
Pertinet ad ſummos genus hoc pietatis Honores,
Non eſt plebejæ ſimplicitatis opus.
Si juvat ad priſcos animum reflectere caſus,
Exemplique loco commemorare Deos:
Sæpe (nec ignoras) nocuit mortabilibus olim
Supra aliquid vires appetiiſſe ſuas.
Si quondam *Semeles* timuiſſet audire *Tonantem*
Imprudens furti conſcia Virgo fui:

Nil luſtraſſe fuit, dum mirabilia cœli
Concupit, Inferni triſtia Regna *Dei.*
Nec ſenſiſſe Deas, tibi poſthume *Bacche* novercas,
Naſcendique iterum jura ſecunda pati;
Nec, quos debueras juſtæ Genitricis in alvo,
Cruribus in patriis emeruiſſe dies.
Viveret infelix *Phaëton*, *Titanius* hæres,
Si quos non meruit, non tetigiſſet equos.
Nec ferus inſontem vaſtaſſet *Mulciber* orbem,
Nec juvenis flammis exanimandus erat.
Si non tentaſſet nimium ſublimia pennis,
Icarus, in medias non cecidiſſet aquas.
Scilicet excedunt hominem, quæcumque locarunt
Altius humana conditione Dii.

Dii! meliora quidem: temere tamen auſa luemus,
Quod velis immerita tangere plectra manu.
Et, ſi (nam vereor) veniet Deus artis, *Apollo*,
Carminicus victus *Marſyas* alter eris.
Non te fumoſis illuſtrant atria ceris;
Non a Principibus linea ducit avis;
Cultus abeſt, habitusque decus, et forma decori,
Ipſeque, reſpectus conciliator, honos;
Gratia nulla tibi, nec merx pretioſa favoris,
Quæ, niſi virtutum pignore, neſcit emi.
Nec dices: tenerum modulabor arundine carmen,
Incultaque canam quomodocumque *Chely*.
Nam neque conveniunt, paſtorum vota, cicutæ,
Nec quæ lanigerum mulcet, avena, pecus.
Molliter argutas quæ poſſint ire per aures
Sunt opus, atque gravi *Pallade* dicta placent.

Quidquid habes Tripodum *Cumis Delphisque* rogabis,
Qualis honos tanto par queat esse viro?
Pierio dicent, nectes de fronde coronam: —
Negliget ornatu frons decorata suo.
Irruet in laudes vox ingeniosa, sed in quas?
Jam decus in meritis continet omne suis;
Gestat adorandos genuino lumine vultus,
Et non accepto Nobilis igne micat.
Si pretio vel honore salus conducta veniret;
Posses cælitibus thure placere Diis.
Temporis antiqui pro consvetudine gemmas,
Et quæcumque solum fert pretiosa, dares:
Sed non auriferas *Ister* tibi volvit arenas,
Neve peregrinas suggerit *Indus* opes.
Nec sunt extremo quales a littore merces
Advehit æterno sole perustus *Arabs*.
Carmine dandus honor; sed gratia nulla Poëtæ,
Cui vix invitas vena ministrat aquas.
Quidquid id est, vereor sterilem submittere strenam,
Cum deceant Magnam non nisi magna Domum.

Insuper adspicies totidem quasi numina circum,
Sidera vel dices, concipiesque polos.
Fulgur erunt oculi, totidem nova *fulmina* voces.
Ad quævis metues verba tonare *Jovem*.
Primum *Majestas* servabit in agmine limen,
Adstabit *Gravitas* proxima, fronte ferox.
Civiles aderunt, cultissima corpora, *Nymphæ*,
Sanctaque cum *gemino* mater *Amore Venus*.
*Splendoris*que soror, vestitu *pompa* superbo,
Et semper Juveni robore Numen, *Honor*.

Cumque Parente Novem, doctissima turba, puellæ,
Nimirum *Musis* pulcher *Apollo* suis.
Quid tantos inter tu, solus homuncio, Divos.
Quæ vix de cœli semine gramen habes.
Ergo perfectæ dabis id consultius arti,
Pugnat in officium resque locusque tuum.
Namque quod invito meditaris *Apolline*, magnum
Munus, et ingenii divitis audit opus.
Ante Deos tacitis fors intercedere votis,
Sicque silendo loqui, plus pietatis erit.

Talia dum necto rigidis ego jurgia verbis,
Ecce gravis *Musam* corripit ira meam.
Quid terroris, ait, tot inermia monstra minaris?
Non ego prodigiis arceor inde tuis.
Cerberus ad portas ululet: tamen impetus urget,
Illius in pœnas *Hercules* alter ero.
Ipse jubet ferias, veteris velut immemor ævi,
Falcifer et natu grandior orbe Deus.
Imperat ipse recens, communia gaudia terris
Annus, et in plausus admonet hora novos.
Ipse novis *Phœbus* repetit sua signa quadrigis,
Emeritos postquam dephaleravit equos.
Solus ego stupeam? somno mihi sensus inerti
Torpeat? atque chori pars ego nulla ferar?
Quid prosunt lætis taciturna silentia rebus?
Quid pietas, si non prodimus ore, valet?
Qualiter? impatiens ad *Aeolia* vincula manceps,
Intra præclusas murmurat aura fores;
Ut glomerat spumas, quando indignatus habenis,
Oppositum torrens ariete quassat humum:

Sic captiva movent in pectore vota tumultus,
Et clauſus tacito ſpiritus igne nocet.
Ut cordis, lacrimæ ſaliunt ad lumina, fontes,
Cum quibus et mordax enatat hydra dolor:
Sic quoque concepti properant in verba furores,
Affectusque loco motus ad ora ruit.

Cur porro claros mihi pro formidine vates
Objicis? hi nulli cauſſa timoris erunt.
Non me *Praxitelen*, non me promitto *Myronem*,
Non ego *Mæoniæ* mentiar artis opem;
Nec ferar ingeniis imprudens æmula tantis:
Qualiscumque tamen fabrica laudis ero.
Sunt modo (nec mirum) celebres ab *Apolline Muſæ*,
Nam laus, et ſtudii præmia, calcar habent.
Scilicet aſſurgunt hac libertate *Camænæ*,
Et lætas *Helicon* parturit inter opes.
Sint *Mecænates;* naſcuntur in orbe *Marones*,
Donec *Alexander*, ſemper *Homerus*, erit.
Hæc ſcio, nos tamen extremum comitabimur agmen,
Poſtremo ſaltem fas erit eſſe pium.
Cætera ne dicam; quamvis in corpore ſervo,
Mens inſigne tamen Nobilitatis habet.
Scilicet in cœlo, ſolamina noctis, eodem,
Cum magnis etiam ſidera parva nitent.
Aſpicis ut ſtellas et triſtes turbine nimbos
Ad proprios toleret *Jupiter* ipſe pedes.
Maximus ille Deum pater eſt: tamen illius aræ,
Non ſemper multi pondere thuris olent.
Nec ſolum ſacra ſunt mactata fronte juvencæ,
Aut pretio grandi conciliatus odor:

Illius ante focos infans ab ovilibus agnus,
Sæpius utiliter victima parva cadit.

Dum loquimur, nec adhuc ratio conſtaret agendi,
Et, nondum victor, bella ſecunda paro:
Tunc, ſed neſcio quod numen, Genitorne Deorum?
Sive pater Phebus? (ſed tamen ipſe fuit)
Audiit, et dubiis animum ſic addidit auſis:
„ Grandia qui nequeunt, qualiacunque ferant.
„ Credibile eſt vitio quæſita ſilentia verti,
„ Quantumcumque doli cauſa pudore vacet.
„ Sæpe verecundos (res eſt experta) videmus
„ Neglectus fieri ſuſpicione reos.
„ Excuſatius eſt quidvis offerre puſilli
„ Muneris, ac animi teſte carere pii.
„ *Perſica* nonne ſenem celebrant monumenta *Sinetam*?
„ Succeſſu caſus erudiare ſui,
„ Rex ubi natalem vidit feliciter horam,
„ Dat calicem gelidæ (quam leve munus) aquæ.
„ Cætera ſi nequeas: regalibus æmula donis
„ Pocula *Pegaſea* plena palude feres.
„ Aut de *Pierio* congeſtos vertice flores,
„ Aut dabis *Hyblæi* roſcida mella favi.
„ Sunt, ais, Heroum delectamenta *Cothurni*;
„ Sunt; tamen et *Socco* proderit ire levi.
„ Nonne ſolent etiam grandes aliquando *Marones*,
„ Molliter in teneris ponere regna modis?
„ Obrepit interdum divino ſomnus *Homero*,
„ Sæpe eſt mente ſenex *Ennius* arte puer:
„ Et tamen illorum micat inter ſtercora gemma,
„ Cortice ſub craſſo res pretioſa latet.

„ Si vetuit *Pallas* numeris gravioribus uti,
„ Cantatrix facilem det tibi *Muſa* lyram."

His alacer dictis, quis adhuc non audeat? inquam?
Dum juvat annutu conſilioque Deus.
Accipe quidquid ideſt, Excellentiſſime, voti
Candida namque rudi, balbutit ore fides.
Hora citata ruit, fugit irrevocabile tempus,
Ut celer admiſſis labitur amnis aquis.
Utque fuga volucri lepus, aggrediente *Moloſſo*,
Per juga per valles præcipitatus abit.
Hoc bene fœminea veteres finxere figura,
Quæ ſolet in tereti mobilis ire globo.
Advolat, et rurſum pernicibus evolat alis,
Nec reparat lapſas *Jupiter* ipſe moras.
Nos quoque mortales tacitis vaneſcimus annis,
Fallacique ruunt tempora noſtra fuga.
Aut nihil, aut aliud, quoties peccamus, agendo,
Prorſus inutiliter vita caduca perit.
Quotus quisque tamen raptos bene calculat annos?
Quis dolet heſternum præteriiſſe diem?
Quis juvenum non eſt pretioſi prodigus ævi?
Atque ſui miſeras immemor ante vices?
Mox ubi cum morbis ſucceſſit inertior ætas,
Tunc tandem ſero ſtulta juventa ſapit.
Et modo ad *Antipodas* paſſu properavimus uno,
Ad *manes* uno ſcandimus ecce gradu.
Nec procul a nobis æterna ſilentia diſtant,
Quæ tantum nuper viſa fuere procul.
Rara tamen mens eſt ſtantis prope limina fati
Provida, tuta ſuæ credulitate ſpei;

Adji-

ſdjiciunt homines hodiernæ craſtina ſummæ
Tempora, non fædus percutiente Deo.
nnorumque vices, quaſi deberentur, ad annos
Lapſos exſpectant, et procul ire vident
lam, quæ ſemper mortalibus imminet, horam,
Ultima quæ fertur, prima ſed eſſe poteſt.
ſe lacer tot poſt annorum millia mundus,
Ignorat molem conſenuiſſe ſuam,
m natura jacet brumali morte ſepulta,
Quando juventutis larva paratur ei.

n me forte novum ſtimulat cenſura *Catonem*?
Eſtque ſupercilio carpere dulce gravi?
go ſenescentis reprehendo ſæcula mundi?
Dum tamen applauſus resque diesque jubent,
eta placent igitur, comtis *Elegeja* capillis
Huc ades, et feſtos blandula miſce ſales.
uſa ſevera tace, procul hinc procul ite querelæ!
Et quidquid tragici *Melpomeneja* boat.

era nunc iterum bis ſex, via publica lucis,
Zodiaci curſus emeruere ſui.
Phœbus totidem perfecit menſibus annum,
Quem poſuit bifrons poſt ſua terga Deus.
aliter incenſo cinefactus aromate *Phœnix*
Inchoat interitu fata ſecunda ſuo;
que diu pasſimque vagis erroribus acta
Denique materno redditur unda mari:
nnus haud aliter deſcripto circulus orbe
Ad punctum de quo moverat ante redit.
tempeſtatum lex! O mirabile fœdus!
Quis te fortuitum dixerit eſſe Chaos?

Te

Te famoſa ſacris & de pietate vetuſtas,
Fecit inexperto cæca ſtupore Deum.
Hinc clavem & ſceptrum *Jano* vultumque bifrontem,
Queis regeret præſens præteritumque, dedit.
Fabula natorum prandentis membra *Saturni*
Et cibus ipſe ſibi denotat angvis idem.
Nos quoque, majorum gens non ingrata, Nepotes,
In feſtum memores poſſumus eſſe diem.

Octuageſimus octavus denaſcitur annus,
Primaque lux *Noni*, fors melioris, adeſt.
Et jam fortunæ juſtus ſucceſſor avitæ,
Accipiet freno fata regenda ſua,
At tibi perpetuas nos funus amabile grates.
Debemus, meritis præmia digna tuis.
Vidimus ex voto ſoles ſine nube ſerenos,
In te non *Nemeſis*, *Pandora* nulla fuit.
Nec nos ultoris petiit violentia cœli.
Nec *Canis* aut ſiccus perdidit igne *Leo*.
Nec ſunt grandinibus viduati gramine campi,
Aut ſuper innocuas fulmina jacta domos.
Nec loca, concuſſa telluris mole, ruinis
Sive tridentigeri merſa furore ſenis.
Non funeſta lues, elementorumque tyrannis
Sæviit, humanum depopulata genus.
Pannona nec *Cererem* ſenſerunt regna noverem,
Nec dedit invitas *Bachus*, avarus opes.
Nam retulit lætas diti cum fœnore meſſes,
Exhauſti pretium dulce laboris, ager.
Pulcraque manſveto prægnans Dea *Pomona* fœtu,
Sparſit ab arboribus poma nucesque ſuis.

Florebant artes, nec dicta ſilentia legi,
Riſerat hoſtiles *Muſa Themisque* minas.
Hoc, niſi viciſſes, fueras culpabilis uno,
Quod ſint auſpiciis bella ſuborta tuis.
En tibi pax, & honor felici debitus ævo,
Et *Fortunati* nobile nomen habe!
Inter laudatos olim celebraberis annos,
Curaque venturæ poſteritatis eris.
At me temporis hæc pulchre labentis imago,
Alternæque vices, in nova ſpectra vocant.
Prætereunte, ſubit ſpatium, præſente, futuri.
Ut currus rapidas circulat axe rotas.
Hæc velut humanos referunt emblemata caſus,
Inque ſtatus noſtros hoc theorema cadit.
Non ego plebejæ dicam diſcrimina ſortis,
Non vulgare notat pagina noſtra caput.
Heroes mihi carmen erunt, germana Deorum
Progenies, Genii nobilioris opus.
Juno quidem cunis etiam vulgaribus adſtat,
Et curam famulæ parturientis habet:
Sed tamen ad generoſa Virum natalia ſemper,
Illa velut majus Numen adeſſe ſolet.
Jupiter exiguis quoque vult attendere rebus:
Magna tamen parvis ſunt potiora ſibi.
Sicut ab arboribus legerunt numina, qualem
Quisque clientelæ maluit eſſe ſuæ.
Hox annoſa *Jovi* quercus fuit, innuba *Phœbo*
Laurus, & *Idaliæ* Myrtus amata Deæ.
Hercules elegit populum, *Berecynthia* pinum,
Ne venalis honos utilitate foret.
„Narrabit quod cuique libet, *Sapientia*, dixit:
„At mihi pro fructu mitis oliva placet.

„Nam ſine proficuo quid gloria proderit uſu?
„Me caret æſtimio *judice nudus honor* :
Non ſecus Heroes, dignisſima germina naſci,
Plus nutricis egent, quam leve vulgus, opis.
Hercules ut ſcelerum domitor generetur, oportet
Vel mater Dea ſit, vel Pater eſto Deus.
Cœlum igitur cunis obſtetricatur eorum,
*Junonem*que ſuam faſcia quævis habet.
Prima ſalutiferos infantia prodroma partus
Nunciat, humanis officioſa bonis.
Sicut prædicens orientes lumina ſolis,
Lucifer, aſtripetas mane ſalutat aves.
Indociles, & adhuc materni lactis alumni,
Virtutum ſolidis dant elementa jocis.
Mox matura Scholis ætas ſubit apta Magiſtros,
Poſtquam nutricum dedidicere manus.
Arripiunt avidi teneras cum moribus artes,
Nam faciles motus mens generoſa capit.
Illos autumnum conjungere vele putares,
Pomaque cum primo gignere flore ſimul.
Scilicet infantis nonnunquam corporis hoſpes,
Mens adoleſcens eſt, ingeniumque ſenex.
Hæc bene conveniunt juveni præludia plantæ,
Quæ nondum fuerat polline tacta mari:
Fert tamen interdum caſtos ſine ſemine flores,
Et non conceptum parturit hymen onus.
Ver puerile dein juvenilis terminat æſtas,
Cum ſimul audendi robora ſumit amor.
Tunc cupidam ferri virtutis ad ardua mentem
Impetus, et veri cura laboris agit.
Quolibet ingenio, ſeu per diſcrimina quævis,
Digna ſuo quæ ſunt omine, facta patrant.

Nec ſecus, ac ſenſim creſcentis cornua cervi
Ramos annorum pro ratione ferunt:
Altius evehitur virtus heroica, donec
Nil ſpatii, quo plus progrediatur, habet.
Subrepit interea communibus optima rebus
Pars vitæ, juvenem quæ jubet eſſe Virum.
Tum, quas ante ſinu felix induſtria promto
Condidit, exonerat fertile pectus opes.
Nil præter prodeſſe volunt faciuntque libenter,
Semper primus eis, publica cura, labor.
Hæc quia penſa ſibi genus et fortuna dederunt:
Nullus abit gratis vel ſine laude dies.
Summus honoris apex et ſolſtitiale merendi
Faſtigium tandem, bruma ſenilis adeſt.
Sic et ſol radiis non tam ſpecioſus ephebis,
Ceu poſtquam roſeos urget adultus equos.
Fit tamen hinc reliquæ quia conjectura diei,
Hoc quoque ſpectari nomine jure poteſt.
Denique dum, curſus conſummans luce diurnos,
Tendit ad antipodas: maximus eſſe ſolet.
Viderat hæc in te, Comes Illuſtriſsime! tellus
Hungara, nunc titulis ambitioſa tuis.
Debuit ad vitam prius hæc tibi patria lucem;
Scilicet ut condam fœneret inde ſuam.
Debuit hæc corpus, divæ domicilia menti:
Ut ſibi vim motus ſpiritus iſte daret.
Debuit hæc cunas, pretioſaque corpora dextra
Tollere; mox humeris ſuſcipienda tuis.
Debuit hæc gremium, nec non diſtincta clienti
Jura parentelæ; cujus alumna foret.
Debuit ingenuas aptaſſe fideliter artes,
Ut bene matura poſſit ab arte regi.

Scilicet egregiæ mentes *ornantur*, *ut ornent*.
(Quod de pictorum dicitur ingeniis)
Debuit hæc mores propter ſpectacula ſculptos,
Ut gentile decus nobilitaret iis.
Denique civilis ſolium ſublime theatri:
Unde ſpei tantæ convenienter agas.
Fecit id. O! partus *Junone* favente beatos!
Digna parens puero! digne parente puer!
Pace quidem ſummi dixiſſe licebit Honoris,
Si fatear nomen delituiſſe tuum.
Scilicet hac ſol ipſe caput ratione recondit,
Sic candens cineri ſæpe favilla ſub eſt.
Propterea celandus eras, ut nube remota,
Exſereres faſtu ſplendidiore genas.
Patria nunc inte ſpirat, Tu vivis in illa,
Ut foret amborum, publica vita, ſalus.
Pax ejus Tua pax, et veſtra eſt omnibus una:
Si modo mens animal corpore juncta facit.
Tu commune bonum tacitus meditaris, & Idem
Magna loquendo moves, multa quietus agis.
Te patrii moles quaſi ordine vertitur orbis,
Tu noſtram fundas anchora tuta ratem.
Te ſecura manet Regina ſatellite virtus,
Juſtitiæque Tuæ nititur Aula fide.
Nec ſine re noſtri *Theſeus* diceris ævi,
Qui *Labyrintheis* Dux potes ire viis.
Gonveniunt tua fata ſuis: felicior illo
Tu tamen, eventu ſi ſimileris, eris.
Huic *Ariadneo* victoria ſtamine parta.
Juſtitiæ ſilum net tibi Diva, *Themis*.
Ille parata manu deluſit tecta: ſed artis
Eſt viciſſe dolos nobilioris opus.

Nam-

Namque bonæ mentis ſtudio, molimina fraudis,
Sæpius ingenio ſunt potiora ſuo.
Non ab *Alexandro*, ſi ſolvere mente valebat,
Debuerat *nodus Gordius* enſe peti:
Et modo ſunt dubiæ rerum ſint luce tenebræ,
At tibi judicii præſtat acumen opem.
Nec te monſtroſæ deludit fabula *Sphyngis*,
Qui conjecturas *Oedipus* alter habes.
Excelſam quoties veneror Te Præſide ſedem,
Conſentes plene cum *Jove* fingo *Deos*.
Quantus honor capitis! quam provida lumina! quales
Sermonis veneres! quantus in ore lepor!
Vt gravis eloquiis! ut pondere copia dives!
Qualis in arguto Gratia fronte ſedet!
Aut tibi ſuppeditat præſens oracula numen,
Aut aliquod tacitum ſuggerit iſta Tripus.
Hinc tot magnificas fœcundo in pectore dotes,
Hinc *Excellentis Nomen & Omen* habes.

Ego Magne Comes! ſol noſtro debite cœlo!
Et *Pannoniaci Juſtiniane* fori!
Offero proſtratus levidenſia munera, quamvis
Pars ego *Pierio* de grege nulla feror.
Inſinuans proprio communia vota libello,
Obvolvar pedibus, ſi patiare, Tuis:
Illuxiſſe Novum Te ſalvo gratulor annum,
Nam ſtat in hac etiam noſtra ſalute ſalus.
Nec mihi jejuno fas eſt excudere verſu,
Quantus inexpletum pectus adurat amor.
Excuſſo pietas, confuſa vocabula, freno,
Ad juga conceptus dictat inepta mei.

Plus animus, quam carmen habet ; cor plenius ore :
Nempe miniſterium commoda lingva negat.
Non capit unde magis dives gaudere voluntas
Debeat, a votis incipit ergo ſuis :

Te Deus in longos nobis indulgeat annos,
Et veluti noſter ſæcula *Neſtor* agas.
Non hæc non uni debentur gaudia Myſtæ,
Nec ſatis eſt tantis plauſibus una manus.
Ara Sacerdotes habeat, ferat omnis honores
Thuris, & a nulla fronte corona vacet.
Incolumi Domino lætentur mænia *Budæ*,
Perque forum reſonet gratia perque domos.
Dii Tibi concedant facilem viridemque ſenectam,
Et longam requiem, pepetuumque decus.
Quidquid concipies fidenti pectore voti,
Eſto ratum, falli non patiente Deo.
Quod geris in præſens, & quod toleraveris olim,
Sublevet, & Tecum dividat æther, onus.
Et per inoffenſos ſemper tua gloria curſus
In ſeriem tardæ poſteritatis eat.
Nec ſolum meminiſſe juvat ; prohibebit eandem
(Vox & fama volant) doctus *Apollo* mori.
Inter Scriptorum paſſim monimenta legaris
Et veteri charta *Muſa* loquatur anus.
Nec prius *Elyſii* ſperent Tua funera manes,
Ante nec ad Cœlos Nobile Sidus eas :
Quam magnis totum meritis compleveris Orbem,
Audiet & laudes ultima *Thule* Tuas.
Cum vero precibus non exorabilis ullis
Eximium *Lachefis* nil ſinat eſſe diu ;

Nec genus ac Virtus profint, nec fertile pectus,
Ingeniumque capax, et ſine labe fides :
Emeritam terris animam conclave quietis
Eximet, ac genitrix corpus habebit humus.
Ornabis Patrium tum non mortalis Olympum,
Lætus inexhauſtis absque labore bonis.
Et ſic deliciæ vitam : cineresque ſequantur
Nomina Letheas non aditura vias.

At tu *Jane* biceps ! mutabilis arbiter ævi !
Qui modo naſcenti luce recenter ades !
I bonus, et pulcros nobis ſuper ingere ſoles,
Fac obeant partes tempora rite ſuas.
Aura ſalutiferis noſtræ ſit amica ſaluti
Flatibus, et clemens, qui regit aſtra, Deus.
Denique fer, rerum quæ dicitur optima, pacem,
Quid juvat et *Bacchus*? quid ſine pace *Ceres*?
Dii ! quibus eſt curæ Pax, aut ſunt prælia cordi,
Exaudite preces, ſi peto juſta, meas.
Cur ſumus innocuo deſpecti ſangvine fatis ?
Quod ſcelus humanum prodigit uſque caput ?
Cernimus heu ! merſas vaſtis in mortibus haſtas,
Funeſtique truces meſſe furoris agros.
Oſtentat patrium læthalia vulnera pectus,
Indomitusque viros dilaniavit aper.
Cædibus alternis triſtis graſſatur *Erynnis*,
Jactans infernas fæda cruore faces.
Nec ſolum viduos peragrant incendia campos,
Jam vacuos penetrant, et ſine cive lares.
Demite ſupplicium terræ pejora timendi,
Exulet a noſtro limite dira lues.

Si tamen in fatis portendere triſtia Genti eſt,
Bellaque dimisſis continuare feris:
Ferte Viros, date corda Viris, ne funditus omnes
Barbarus *Hungaricas* eruat hoſtis opes.
Frangite bacchantis petulantia cornua *Lunæ*,
Sub pede victoris *Cauda* ſuperba gemat.
Ipſe mali gurges, non ſicca morte Tyrannus;
Ad generum *Cereris*, debitus hoſpes, eat.
Noſtra peregrino ſit ſtrata cadavere tellus,
Aut ex angve, ſuo concidat enſe, ſeges.
Hinc *aquilæ brifontis* eant ſine clade triumphi
Illinc magnanimus militet ungve *Leo*.
His conjurati properent ad Claſſica venti,
Sacrilegosque ſuis hauriat æquor aquis.
Aut ſi pertulerint *Nemeſin* mea regna Novercam,
Deſinat in tantis ultio plena malis.
Sufficiat meriti nos pocula ſumere fellis,
Non in progeniem tranſeat ira novam.
Vos fædi ceſſate dies! concordia regnet!
Nam quid in infeſto dulce bonumque ſolo?
Hæc Voti ſit ſumma mei (*Deus annue dictis*)
Candidior ſemper proximus annus eat.

AD COMITEM PROMISSI OBLITUM.

Aſveri inſomnem Comiti contingere noctem
Imprecor, et verſus *Chronicon*, eſſe meos.
Ad limen vero ſi quis canis obſtitit illis,
Præcludens patulas ad pia vota fores:
Ut qui *Mardochei* fuerat remoratus honores,
E trabe ſublimi pendeat alter *Haman*. 7, 10.

BÚTSÚZÓ ÉRZÉKENY JÁTÉK.

Mellyel Varga István nevezetü Iró-Deák, a' ſzerzönek különös barátja, Barkó Nemes Húſzár ſeregében 18. *Febr.* 1789. *bé-álván, az induló nap elött való napon, egynehány elöbbeni kötelesſégbéli társaitól meg-tiſzteltetett.*

A' nap képzelt pere foly a' föld ellen, azért, hogy a' föld közelebbröl való Atyafiſágnak állítja magát lenni a' Holdhoz a' Napnál.

Játſzó Személlyek.

Merkúrius *a' föld prókátora.*
Gyurka, *Iró-Deák.*
Hadnagy.
Uranie, } *Múzsák.*
Kalliópe, }
Thalia, }
Maga *a' Húſzár.*
Bacchus.
Káplár.
Éneklő ſereg.

MERKÚRIUS. (*magába Prókátori tüzzel.*)

Istenek! melly nagy baj bánni tudatlannal,
'S egyſzersmind egy vastag bőrű ortzátlannal.
Szenveditek-é még azt a' Napot Egek?
Nem fediteké el örökös fellegek?
Nem menydörgödé ki már egyſzer ellene
Vég ſzententiádat, Igasſág Istene?
Mind a' zöld a' kéknél hasonlóbb a' zöldhöz,
Olly igaz, hogy a' hold atyafibb a' földhöz.
Ezt az itélletet már régen meg-írák
Ellene, a' földi Al-Törvényſzék Bírák.
Mert amaz üvegen meſzſze látó ſzemek
Látták, hogy e' kettő meg-egyezöbb remek,
'S hogy a' hold a' földnek inkább attyafia,
Mert mind a' kettöben egy a' matéria.
Tűz a' nap, de ezek ſetét 's hideg testek,
Közelebb-is lévő ſzomſzédſágba estek.
Hogy a' Hold ortzáját ő világositja,
Még onnan a' dolgot meg nem bizonyitja;
Söt tulajdon ügyét veri pofon vele,
Mivel ollyankor-is ſetét annak fele,
Ha pedig ő néki testvér huga volna,
Úgy tulajdon 's egéſz tűzzel világolna.
Ofztán a' Holdban-is lakoznak emberek,
Vagynak hegyek, völgyek, erdök, és tengerek.
Valamint a' földön, Orſzágok, városok,
Külömbbféle nyelvű 's ſzokású lakosok.
Faſſione ſub x. bizonyſág *Klimius*, (*e*)
'S hogy hárman légyenek *Newton Leibnitzius.* (*f*)

(*e*) *Klimius Miklós föld alatt való útja*: Illyen nevezet alatt vagyon, egy igen elmésen irt gúnyolódó Könyv (*Satyra*) mellyben az embereknek hibai, és nevezetesen az *Európai* Nemzereknek hellytelen ſzokási és erköltsei, a' Hold lakosainak példáiban ki tsúfoltatnak. Ezenn könyv ſzerzőjének lenni mondatik ama nagy hirű Dániai Tudós *Holberg*, Deák nyelvből pedig Magyarra derekason le-forditva nem régiben ki adta *Györfi József* Úr, Veſzprémi Prókátor.

(*f*) Az első *Angliai*; a' másik *Német Orſzági* Tudós vólt.

'S a' ki nem hinne ezeknek ſzavára,
Tanú *Mongolf* a' ki járt *Okulátára.* (*g*)
Hogy abban *Szent Dávid* tsak maga muzsikál
Meséllik némellyek, de ſzavok ſántikál;
És azt tsak afféle réſzeg Kotsis látja;
Ha bortól kaprozó ſzemet oda tátja.
Vagy a' *Szent Gellértről* egy boſzorkány nézte,
Midőn Hold világon magát ott igézte. (*h*)
En *a paritate* mindjárt meg tzáfolom, (*i*)
Mert mese ez a' hír, 's tsak ollyan gondolom,

(*g*) Az, az, ſzemmel látó tapaſztalásra: ez találta, fel *Frantzia* Orſzágban a' levegő égben való hajókázásnak mesterſégét melly fel ragádtatás egy alhoz megkiváníató nagyſágra kéſzült, és bizonyos mértekű tűzbeli erővel meg-töltött golyóbis által mégyen véghez; a' melly ő rólla *Mongolf golyóbisſának*, vagy *ſzekerének* vagy *hajójának*-is ſzokott neveztetni.

(*h*) *A' Szent Gellért* hegyéről az a' babonás vélekedése vólt a' köznépnek, hogy a' boſzorkányok azonn ſzoktak gyűlést tartani, és találkoztak ollyan késértettel álmodozó roſzſz vérűek-is, a' kik magokról azt vallották, hogy ez vagy amaz boſzorkány őket változtatta maga nyerges lovának, 's midőn az alvás közben ki fojó nyál miatt, ki pállott a' ſzájok, a' zábla feltörésének lenni állitották.

(*i*) Hasonlatoſſágból való okoskodás által.

Égy üres tsapſzékben egy tzigány mért volna?
Minek muzsikálna, ha más nem tántzolna?
Dávid-is a' holdban mi okonn hegedül?
Ha abban tsak éppen maga kong egyedül.
De ezt a' ki fogást tsak mellesleg mondom,
Tehát a' dologra viſzem viſzſza gondom.
Ha a' napnak testét a' holdéhoz méred,
Szörnyü külömbbſégét önként meg esméred.
'S ha nem mondanád azt ſzázſzor többnek ennél,
Úgy jobb hogy elöre *Helleborust* ennél. (*k*)

Be ſzép fontos okok jutának eſzembe,
Már van a' fel-peres üstöke kezembe.
Ezen nyomtatéki okoskodásomnak,
Themis mázsáján-is vajmi ſokat nyomnak.
De e' pert ha fellyebb adják-is, meg-nyerem,
Mert még *Jupiter*-is nékem jó emberem;
Ellenbe a' nappal nem él békeſſégbe
Miólta *Faeton* nagy kárt tett az Égbe.
Mind jó akaróim a' Táblás Istenek,
Mert igaz ügyben ſem dolgozom ellenek.
'S mert a' Biráknak-is egy jó per-fojtató,
Haſznot-is tehető, kárt-is okozható.

(*k*) Neve egy gyomor tiſztító fünek, melly Görög Orſzágnak egy *Anticyra* nevezetü ſzigetébe termett. Haſznosnak tartatott a' bolondúlásnak az ellen a' neme ellen, a' mellyet a' gyomorbéli epe ſárnak rendkívül való bövſége okoz. A' honnan a' régi íróknál gyakran olvashatni, hogy a' bolondnak akartak mondani *Anticyrába* igazították *Helleborust* enni, vagy arról inni. A' többek köztt Horatius: *Naviget Anticyras* in ſermonibus, és Ovidius: *I. bibe dixiſſem purgantes pectora ſuccos, quidquid et in tota naſcitur Anticyra:* De ponto L. IV. Ep. 3.

Nem vethet map Uram illyeket a' latba,
Nints-is módja bízni ennyi jókaratba.
Tsak ki mégyek azért a' Deákjaimhoz
'S ezt hozzá toldatom a' több okaimhoz.

(*ki megy.*)

Jó estvét legények! papirost nyirjetek,
Pro J. feleletet íratok veletek. (*l*)
Ha meg-nyerjük (pedig meg-nyerjük) a' napot,
Nyakig iſzúnk, furván ſepröig a' tsapot.
De hát ama ſzéknek hová lett gazdája?
Mellyiknek heveréſz amott a' pennája?
Víz' a' *Domnus fratert* rútúl meg követem,
De az illyen munkát éppen nem ſzeretem.
Az Úrfinak mellém ſenkit nem fogadok,
Ételt és fizetést korhelnek nem adok.
Ki magának haſznát nem engedi venni,
Szabad Gavallérnak tessék haza menni.
Tsak annak ajánlom pénzem 's aſztalomat,
Ki ſzorgalmatoson üzi a' dolgomat.
Hol van az a' *Varga*? talám némák ketek!
Hogy belöllök egy ſzót ennyin ſem vehetek.
Oha nints az ember meg nyúgodt Lélekkel,
Midön annyi tsalfa nyálandék gyermekkel.
Van igye. No pedig a' munka temérdek.
Hallod e' te Gyurka! hol van? a' kit kérdek.

GYURKA *az egyik Író-Deák.*

Tekintetes Uram! ſoha ſem hazudtunk,
Mikor igaſſágot mondani nem tudtunk.
Tsak ennyit ſzolhatunk, hogy a' mint ma reggel
Ki ment, a' ház ajtót bé rántván méreggel.

Sem

(*l*) *In Cauſſam attracto.* Az az: az all-peres réſzére.

Sem ithon, ſem másutt, nem láttuk azolta,
Lehet hogy valahol a' bor el gázolta.
Mások úgy gondolják, hogy el-ment örökre,
Ki tudja: haza-é? avagy a' Törökre?
Mert egy héttől fogva el-nem-múlt egy étel,
Hogy bé ne jött vólna a' Húſzárrá létel.
Tsak azt emlegetve töltötte a' napot,
Hogy a' Katonaſág melly ditsö állapot.
Nem tudjuk, elméje romlott-é meg, vagymi?
Nem zavarta-é meg kedvét az Ur, vagy Mi?

MERKÚRIUS.

Lári fári beſzéd: nem hiſzem felölle,
Más embert néztem ki mindenkor belölle.
Tudtomra az Ifjú vólt józan életü,
Serény, ſzorgalmatos, jámbor terméſzetü.
Vélem ſem ivott meg többet két pint bornál,
Melly magánál el tsúſz egy jó Prókátornál.
Ditsérem munkáit 's most-is azt ſajnálom,
Hogy e' fö dologra itthon nem találom.
Nó de az elmémbe valami útközött,
Nem régen lakott ám ö a' *Múzsák* között,
Hát ha viſzſza ſzökött, mert talám meg-bánta,
Hogy magát e' ſovány *újj törvényre* ſzánta.
Menjen *Domne Gyuri*! valahol keresse,
'S ha kedve léſzſz jöni, haza ſiettesse.

(*el-mégyen.*)

GYURKA *a' Múzsáknál.*

Ditsö Kis-Aſzſzonyok! Böltseſség Leányi!
Tudomány Attyának remek tanitványi!
Leg elsö az bóldog óráim ſzámában,
A' mellyen Udvarlok ſzentſégtek házában,

Es örök hálákkal adós tiſzteletem
Terhes ſummájának réſzét le-fizetem.
Aldom e' ſzerentsés ſzerentsétlenſéget,
Melly által tehetem e' kötelesſéget.
Noha a' tojásból ſzintén hegyeteken
Költem ki, és nöttem dajka kezeteken:
De mivel olly régen váltam el tölletek,
Hogy most *Herkulest* lát, gyermek helyt ſzemetek,
Tudom nem esmértek; én vagyok a' *Gyurka*,
Kinek egy ebédem tizenkét röf hurka,
Kettzer ött itze bort arra fel-pofázok,
Nyelvembe lábamba még-is nem hibázok.
Mert az ételt italt még itt meg-kedveltem.
Mikor a' ſzent *Nektárt* 's *Ambrósiát* nyeltem, (*m*)
Mostan *Merkúriust* pennámmal ſzolgálom,
'S a' Per *Gordiumi tsomóit* vizsgálom. (*n*)
Ti hozzátok való esmérettſégemet
Tudván, követſégben ö küldött engemet.

Melly

---

m) Szokása vólt az itten beſzéllö író-Deáknak tréfából effélekkel ditsekedni.

n) *Frygia* Tartománnyának *Gordium* nevezetü fö Városſában vólt valami mesterſéges kéſzületü tsomó, a' mellynek kezdö végét ſem ſzemmel, ſem gondolkodva ſenki ki nem találhatta. Midön arról a' lakosok azt állították vólna *Nagy Sándor* elött, hogy Isteni jelentésböl tudnák, hogy a' ki azt meg-tudna oldozni, az egéſz *Azsiá*nak ura fogna lenni, minden további elmetörés nélkül a' kard ával ſzéllyel vagdalta; Ehez a' tsomóhoz ſzokták hasonlítani az írók, a' nehéz értelmü dolgokat; és az azoknak titkaiban méjjen bé látó elméket a' *Nagy Sándor* kandjához. *Curt. L. III. C.* 2. 3.

Melly kötelesſégre nézve: már jelentem,
Mi légyen az oka, hogy itt meg-jelentem.
Tudniillik el tévedt edgyik kenyeresünk,
Varga, kit nállatok talám jól keresünk.
Mert hogy innen ki költ, még nints eſztendeje,
Meg látzig a' farán veſzſzötök kék heje.
Még inkább oskola hogy ſem mint haj poros,
Deákos nadrágja tsak egyſzál ſinoros.
Ha hát történetből viſzſza tért hoſzátok,
Kérlek hogy elömbe egy ſzóra hozzátok.

URÁNIE *felel.*

A' kit kérdeſzſz, reá még jól emlékezem,
Szóllok rolla a' mint az Égtől érkezem.
Én vagyok nézője az égi Jeleknek,
Kik hordozzák ſorsát minden embereknek.
Uti ſzekeremme' téſzem a' felhöket,
Midőn el indulok nézni jövendöket.
Eólus ſzeleit alám parantsolom, (o)
'S a' teremſzet képét hátokon rajzolom.
Az ég ſeregének ezernyi ezreit
Számba vettem, 's tudom egyenként neveit.
A' napnak és holdnak útait esmérem,
Azoknak nagyſágát 's távól létét mérem.
A' tüznek, essönek, és a' levegönek
Titkát értem, 's kúltsát birom az idönek.
A' temérdek földet vetem mint egy fontra,
Ki találom mikor ér, és mellyik pontra.

Szá-

(o) *Eolus*nak neveztetett a' ſzéleknek Istene, a' ki azokat egy barlangba bé rekeſztetre tartotta Lántzokon, és tsak a' mikor 's hová kelletek, akkor ereſzgette ki öket. *Virg. Aen. I.*

Számon adom a' mult 's jövő eſztendőket,
Laistromba írom a' ſzületendőket.
Bizonyos jegyekből el látom előre,
Kit és minémű ſors hány vét jöven. ore?
Mert a' tsillagoknak értem teremſzetét,
Ők jelentik pedig az ember életét.
Így már kinek jegye a' *Nap* önnön maga,
Annak leg-bóldogabb a' Bába-tsillaga.
A' ki a' változó *Hold* jelen létében
Születik, állandó nem léſz elméjében.
Kit köldök metſzéskor *Márs* ſzemlélni talál,
Fegyver között éri azt utol a' halál
Merkúrius minden tokaj kereſzt Attya,
'S a' Prokátornak-is ő a' tsillagzattya.
A' kinek *Saturnus* pillantja fel ſzemét,
Okos az, 's léſz pénze annyi mint a' ſzemét.
A' kinek *Jupiter* ſzületését látja,
Nagy méltóſágoknak fog lenni barátja.
A' *fi-astyúk* jegybe lett Leányt kerüljed,
Hogy házaſságodat meg ne keserüljed.
Mert meg nem elégſzik egyes ſzerelemmel,
És annyi tsirkét költ, hogy nem gyözöd ſzemmel.
A' kinek *Vénus* volt fereſztő bábája,
Az fel nevelkedvén lett Hellyſég bikája.
Kinek jegy tsillaga a' *Nagy* vagy *Kis Medve*, (p)
Annak vér ontásra hajlik minden kedve.

'S ép-

(p) A' Tsillag vizgáló Böltsek bizonyos ſzembe tünő tsillagzatokat, könnyebb meg külömböztetésnek okáért, némelly állatokról, terméſzeti és kezzel tsinált dolgok-

'S éppen az alatt lett a' kit most keresel.
Mellytől bizonyoson te se mesze esel.
Nállunk a' tanulást hijjában probálta,
Mert szivét a' *Medve* fegyvere formálta.
Ha hát fel akarod pajtásod találni,
Márs körül szükséges szerentsét probálni.

GYURKA.

Ne gondold óh bölts szüz! hogy téged késértlek,
Mert Isteni nemből származottnak értlek.
Ha, alázatosan hajtván fejem 's térdem,
Én-is tsillagomat és sorsomat kérdem,
Úgy-is méltoztattál tsak most említeni,
Hogy enyim amahoz fog közelíteni.

URÁNIE.

Azd mondhatni rollad, nézvén szemre före,
Hogy elsö álmodra *Márs* késért böltsöre.
Másként ki keresem könyvemből Jegyedet,

GYURKA.

Tsak a' G. — be — — — —

URÁNIE.

— — — hiszen tudom már nevedet.
(*nézeget egy könyvbe.*)
H' Jaj

gokról neveztek el. Mint p. o. a' mellyek *nagy és kis Göntzöl szekerének* hivunk, azokat ök *Nagy és Kis Medvé*nek mondják: melly nevezetnek éredete e' következendö Meséből vagyon, hogy midön *Jupiter* egy *Callistó* nevezetü szüzt teréhbe ejtett volna, minekutánna szült, azt *Junó* a' kis Úrfival edgyütt Medvévé, azutánn *Jupiter* öket Medvéből tsillagokká változtatta, és az Égre helyheztette. Pomey: pag. 14.

H' Jaj Fiú! mitkaptam, nem-is gondolhatod,
Hogy a' *Kánikula* a' te tsillagzatod. (*q*)

GYURKA.

Ha el nem hibázom magyarázatomat,
Tsillagom jelenti haragos voltomat.
Avagy némellykori dologtalanságom,
Mert vagyon arra-is kis hajlandoságom.
Másként a' tanuló gyermekek-is ennek
Heves napjaiban rendszerént pihennek.

URÁNIE.

Imé el olvasom igékről igékre,
A' mi tartozik a' *Kutya születékre*:
„E' tsillagzatt alatt születnek torkosok,
„ Mint a' nyalánk agár hasokra gondosok,
„Farkokat tsováló tsalárd hizelkedök,
„ Mindent ki ugatok 's hamar veszekedök,
„Kiknek vagy vetni kell valamit azt enni,
„Vagy pedig fa nélkül nem jó nekik menni.
De mond-is valamit, ha valót szóllottál,
Magadról, hogy imént elönkbe állottál;
Mert sem betsülletes, sem gazdag nem lehetsz,
Ha, a' mint allitád, annyit ihatsz ehetsz,
Ha azon Betyáros érköltsi rosszs jelek
Igazak, az iránt elöre felelek,
Sőt Isteni rangom veszteébe fogadom,
'S Jövendölésemet kéz írásba adom,

Bak.

(q) *Kánikula*: azt tészi *Kutyátska*; ez-is egy tsillagzat neve az Ég vizsgálóknál. Itt pedig most tréfás tzélozás vagyon arra, hogy ez a' ki itt író Deákot jádzik 's igazánn-is a' volt, igen természetesen tudta a' kutya ugarást követni.

Bakterſégnél fellyebb hogy nem emelkedel,
Azt-is tsak *Stentori* (r) hangodért nyeredel.
(*le ül és ír*:)
Neſze! „ *Alább meg irtt tudósítja Gyurkát,*
„ *Hogy ha rövidebbre nem metſzi a' hurkát,*
„ *'S a' mi külömben - is rút a' fiatalba,*
„ *Alábbatska nem hágy a' Nagy bor italba :*
„ *Nem léſz ſem jó neve, ſem pénze nékie.*
Költ Helikon hegyén.

MÚZSA URÁNIE.

Azomba már nékem dolgom van az Éggel.
Isten veled fijam! eredj békeſséggel.

GYURKA.

Köteles ſzolgája a' Kis Aſzſzonykának.
(*el-indúl és magában dúl fúl.*)
Ah! kár hogy köſzöntem a' Vén Apátzának.
Tsillag vizsgáló bölts! no ugyan a' vagy ám!
A' bizony, boſzorkány—De mért ott nem hagyám?
Ott üssönn a' — várj meg — hejj ha tudtam vólna,
Hogy ez a' *Pythia* (s) úgy reám borsolna.—
Hazud, hogy tudná ö az Ég állásáról,
Mit végzett az Isten az ember ſorsáról?
Régen meg némúlt már a' jövendő mondás,
Ma ki neveti azt a' leg butább kondás.

Le

(r) *Stentor* arról nevezetes a' historiákba, hogy maga egyedül akkorát tudott kiáltani, mint más ötven emberek egyſzerre.

(s) *Pythia*: volt egy jövendő mondó vén Aſzſzony, a' ki által *Apollónak Delphiſi Oraculuma* feleletet ſzokott adni.

Le-mentek egünkről a' babonás napok,
El-holtak a' nézők 's görbe botos Papok. (t)
A' tsillagból való Prófétálás már ma,
Tsak ſzerentse mondó Tzigány Aſzſzony lárma.
De *Merkúrius* ſem téſz többſzör bolondá —
Még-is tsak bé nézek *Márs*hoz, a' mint mondá —
Nó ez az, mert látom ſok katonák vagynak,
Vallyon kinek ſzóljak? én bíz a' Hadnagynak.
Szerentsés jó napot kivánok Vitézek!
Nem léſz-é bántásom ha egy legényt nézek?
Uram, Hadnagy Uram! ſzabad-é bé-menni?

HADNAGY.

Mi jót akar az Úr? 's kivel ſzembe lenni?
Be jól termett legény, ha velem fel tsapna,
Teremt' uttse' hamar Káplár páltzát kapna.
Látom, hogy az Urat Magyar föld termette,
Bizony az Isten-is lóra teremtette.
Meg-telne a' nyereg azzal a' jó farral,
Tsak játék leſz a' kard olly temérdek karral.
Jó Katona ſzokott válni a' Deákból,
Eleget ki hordtam már az Oskolákból.
'S három négy hét múlva mind Tiſzt lett belőllök,
Nem győzöm fogadni a' ſok áldást töllök.
Egy rongy tentás körmüt tegnap-is bé-vettem,
De most látná millyen friss gyerekké tettem.
Ide bé-tántorgott egy roſzſz köpönyegbe,
'S most bezzeg legény ám a' tsákós füvegbe,

P 2 Noſza

(t) A' Pogány Papoknak több babonához tartozó eſzközeik köztt vólt egy horgas botjok, a' mellyel a' jövendölő jelek nézésében ſzoktak élni.

Noſza lelkem Földim! vágj a' Szűz markomba,
Ne kinlódj a' pennán abba a' Klastromba.
Szebb a' hír virágát *Márs* mezején ſzedni,
Mint a' könyvek között otthonn penéſzedni.

GYURKA.

A' mit Hadnagy Uram javall tsak ſzájával,
Azt már én gyakorta ditsértem pennával.
Kivált míg *Apolló* tanitvánnya voltam,
Ollyan tsuda tévő Verseket koholtam,
A' mellyek meg annyi *Verbung*al fel értek,
Mert író toll helyett ſokan kardot kértek.
Sok Deák tserélte rövidre a' hoſzſzút,
Vélvén hogy a' hírhez a' tanúlás roſzſz út.
Egy hadi embernek ſzép-is az élete,
Majd az irígyſégig vagyon betsülete;
Tekintetes ſzemélly, 's Urakkal ül ſorba,
Magas helyet foglal mind bálba mind torba;
Egyſzer katonai nevével-is nemes,
'S kétſzeris, ha viselt dolgokkal érdemes;
Ha kérdezik töle a' ſzabad-levelet,
Egy fegyver zördítés az egéſz felelet;
Ugyan madár, a' melly e' ſzéles világon,
Meg-ſzálhat, és otthon lehet minden ágon;
Néki minden nép 's föld Nemzete Hazája,
Kapós, mert mindenütt ſzükſég van reája;
Várt vendegé minden háznak és aſztalnak;
A' fiatal Dámák érte élnek halnak;
Kenyere állandó, 's azon nem aggódik,
Hogy meg-változnának rá nézve a' Módik;
Adóz Hazájának egy 's leg-ditsöbb bérrel,
Tudnillik az érte omlani kéſz vérrel;

A'

A' terhe mind öſzve egy puska és ſzabja,
'S egy fenyiték, mellyhez viseletit ſzabja;
Sok ſzerentsét tehet ha vagyon ſzíve 's mér;
Egy fejedelemnél több Urat nem esmér.
A' mi másnak tsúfſág, az néki tzimere,
A' ſeb; és holtáig bizonyos kenyere.
Példa a' többek közt egy ſaját rokonom,
A' kinek ſzámára a' fizetést vonom,
Már most *Garasá*val él a' békeſſégnek,
A' lett haſzna harmintz eſztendős hűſégnek.
Hogy holtig mindennap jár egy annyi zsoldja,
Ámbár eſztendeit még ſzázzal meg-toldja.
Uram! valahányſzor a' Húſzárt meg-látom,
Angyal termetére ſzemem ſzám el-tátom.
Mikor tsákójától nézek tarsolyáig,
'S látom hogy derék fi tetétől talpáig;
Mikor páva módra a' kurta Mentében
Sétál, 's rövid ſzárú pípát ſzí mentében;
Mikor hüvellyéből a' kardját ki kapja,
'S villámlik kezében hol éle hol lapja;
Mikor félek töle, 's egyſzersmind ſzeretem:
Mindég meg-ſzomorít mostani életem.
Vitéz az ő neve valamerre fordúl,
A' kit bíztat bátor, 's fél a' kire mordúl.
Tsupa örző Angyal mikor védelmez ő,
De rettentő állat a' hol ellenkező.
Ha ſzája meg--dördül, és a' kardja tsattan,
Mint a' fenyő ſzikra minden fére pattan.
Mikor a' fegyverét köti oldalára,
'S férjſiassan fel-ül vad paripájára,
Ki tér minden állat jobb 's bal keze felől,
Mint az úton menő bús oroſzlán elől.

Söt

Söt mikor alſzik-is félnek bele kapni,
Mint *Drakula* fia *Hunyadi*hoz tsapni.
Ö ſenki fiáért nem koptat füveget,
Ambár az orrával hasítsa az eget,
Hanemha ſzembe megy valamelly fóbb Tiſztel,
Kit a' katonai törvény ſzerént tiſztel.
A' kotonaſágról ezeket meg vallom,
'S azt magamon kívül mindennek javallom;
De énnékem azzá lehetetlen lennem,
Mert ſok és tetemes hibák estek bennem.
Talám meg ſem ütném a' legény mértéket,
'S ki ſzedné, bár másként jök-is, a' törpéket?
Más az, hogy fél ſzemet bé hunyni nem tudok,
Melly miatt a' tzélba gyakorta hazudok;
De még a' többinél kurtább egy újjamis,
Mert énis vóltam ám néha napján hamis;
Ofztán mivel úgy-is még keveset éltem,
'S élni pedig vagyok: az életet féltem;
Számlált okaimhoz továbbá ez járúl,
Hogy tsak minap mondék le az oskolárúl.
Meg-úntam a' rövid ſzárú kötöféket,
'S azt a' zabla tövön fogó fenyitéket,
Minden tsekély hibát nagy bünre tekertek,
'S mint a' két fenekü dobot úgy el-vertek.
Keveset hajtottak a' helyes mentſégre,
Mert azt magyarázták engedetlenſégre.
Már most úgy el-vagyok vadúlva a' bottol,
Hogy reſzketek minden ollyas állapottol.
Az önnön kényemet halálba ſzeretem,
Melly iránt nékemis az az itéletem,
A' mit *Ézópus*nak a' Farkas felele,
Mikor egy udvari kutya alkudt vele.

Felet-

Felettébb írtózom a' vértöl öléstöl,
Melly gyengeſégem van a' lágy neveléstöl.
Tanúlatlan vagyok ſzenvedni 's koplalni,
Nints elég nagy ſzívem oltsóért meg halni.
Ofztán minden ember nem lehet katona,
Mivel úgy az eke, ſzántó vas, borona,
Gazzal bé-lepetve 's fel függeſztve hever,
Mit eſzünk ha ſenki nem ugaral 's kever?
Söt a' vitéznek ſem lenne mit örzeni,
Ha minden meg-ſzünne javakat ſzerzeni.
Végre éſzſzel-is kell ſzolgálni a' Hazát,
Itthon ſem hagyhatni a' népnek tsakgazát,
Azért míg egyebek meg halnak mellette,
Én haſznossan élni kivánok érette.
'S ajánlom magamat, mivel a' barátom,
Kit régen vadáſzól, amott pípáz látom.

(*hozzá indúl.*)

HADNAGY.

Ez valóba derék okos ifjú vala,
Bár mind illyen vólna Házánk fiatala.
Soha még nem hallék nagyobb ditséretet,
Most kétſzer ſzeretem a' hadi életet.
Forma-ruhám holtig le ſem fogom vetni,
Söt ebben kivánok el-is temettetni. —
Az az aprólikos gyengeſég kár benne,
Külömben mint a' tüz ollyan Huſzár lenne.
Ha ennek az apja én lehettem volna,
Gyáva neveléssel engem nem vádolna.
Hej! hol vagytok régi nagy Magyar emberek!
Bezzeg nem illy puhán nött akkor a' gyerek.

GYURKA.

Ötsém! a' mint látom, katonává lettél?

HUSZÁR.

Igen bíz én bátyám! — —

GYURKA.

— — — Talám gombát ettél?
Hát ha majd véredet a' Török meg-iſzſza?
Gyere, ne tréfálodj, az Úr hiva viſzſza.
Gondja hálaadást érdemel, de kivált
Kegyes ígéret az; hogy pénzén-is ki vált.
Szebb a' békeſségnek nyúgodni ölében,
Mint a' fegyvereknek futni zörgéſében.
'S függeni a' remény töredékeny fáján,
Az élet és halál közép barázdáján.
Van a' ditsöſségnek könnyebb lajtorjája,
Miért máſznál tüzön 's kard élen hozzája?
Az éſz az erőnél fellyebb ugró evet,
Nyerſz azzal ſzélessebb és magossabb nevet.
Vald meg barátkozni ſzebb-é, vagy gyülölni?
Szaporítani-é nemedet, vagy ölni?
Születést nézni-é, vagy emberek holtát?
Noſza fontold meg jól a' dolog mivoltát.
Ámbár kell-is lenni ſzükſéges gonoſznak,
Mellyen a' nagy elmék már meg-is nyúgoſznak.
Mert azt tapaſztalják lenni eſzközének
Sok haſznos, bölts, és ſzent tzél el érésének.
De a' mi méz lehet, miért lenne méreg?
'S Tenyéſzö állatból föld puſztító féreg?
Mi okonn változna önként kelevénnyé
A' tag, a' melly magát tehetné ſzemfénnyé?

Te

Te kit Tudományod kéſzített lakosnak,
Hová mégy erövel ember méſzárosnak?
Mitsoda társaſág ellen lett ki kelés
Ez? holott arra hi a' ſzelíd nevelés.
Oſztán midön minden fáradſágunk 's gondunk
Tsupán arra tzéloz, ha igazat mondunk,
Hogy míg meg esne-is a' jobb élet-tsere,
Legyen az embernek rangja és kenyere:
Mi ſzükſég ez egy tzélt kergetni két úton,
Még pedig a' ſzebbet el hagyván, a' rúton?
Midön az egyiken már ſzinte el érted,
Tsak idö tékozlás onnan viſzſza térted.
Mintha alá maſznál a' fának tövére,
Mellynek már az előtt hágtál tetejére.
De bezzeg ha le-hull a' gyümölts akkorra,
Midön a' termésig fel kapſz másodſzorra.
Majd ſírſz az el-ſzaladt alkalmatoſságon,
Hogy akkor nem ſzedtél, mikor vólt az ágon.
Avagy nem tudod-é *Fédrus*ból, a' vízben
Úſzó kutya mint járt a' kontzal egy ízben,
Hogy a' többnek képzelt ſemmibe harapott,
Midön a' tsont nagyobb árnyékához kapott?(*u*)
Szerelmes barátom! ne feküdj füledre,
Hozzádra nem jól mégy, jöjj velem *tüledre*.
A' mi végbe mehet rövid móddal 's okkal,
Az ollyan dologhoz nem kell látni ſokkal.
Mert mikor tzeljának van egyenes, utja,
Pállyáját az okos kerengve nem futja.

P 5 HUSZÁR

(*u*) Lib. I. Fab. IV.

HUSZÁR *(a' kardját nyújtván.)*

Márványból viaſzfzá tettél beſzédeddel,
Itt a' kard, ha ſzeretſz, életemet vedd-el.
Áldozni akarván Kegyetlenſégemnek,
Első áldozatja legyek fegyveremnek.
És hogy rám ingerlett emberi nememmel
Öſzve békélhessek, fiess a' fejemmel.
Sokkal engeſztelőbb ajándéknak hiſzem
Ezt, ha tőlled küldöm, mintha magam viſzem.

De hova mégy velem álhatatlan elme?
Te ékesen ſzóllás! nagy ſzív veſzedelme!
Hát tsak vízi habé egy férjfi ſzándéka?
Hogy légyen ſzeletek változó játéka.
Nem: a' tengert elébb fel-gombolyítjátok,
Mint fel-tételemből ki mozdíthatnátok.
Kardom! hüvellyedbe ſiettſéggel eredj,
Ne bennem, hanem majd Török vérbe feredj.
Pajtás! néked pedig tsak ezt válaſzolom,
Hogy Húſzárrá lettem, 's meg ſem-is másolom,
Az Öreg *Friderik* régen meg-mondotta,
Én attól tanúltam, ki tőlle hallotta:
Jobb halni, mint élni a' Nemetelenſégbe.
Ez a' hit emelte őtet-is az Égbe.
Nékem ſem kell inkább veſzendő életem,
Hogy ſem mint ne légyen rangom 's betsülletem,
Amugy mi maradnék: de így vagy el-veſzek,
Vagy valami fúró 's kalapáts tsak leſzek.
Sőt te-is gondold-meg, 's gyere katonának,
Szolgáljunk vérünkel a' Nemes Hazának.
Úgy-is állapotja mostan azt kivánja,
Hogy érte életét egy fija ſe ſzánja.

Mu-

Mutassuk meg mi-is, kedves jó emberem!
Hogy a' Magyar nem tsak pendel mellé terem.
Hogy az író tollon nevelkedett karunk,
Kardot forgatni-is tud, mihellyt akarunk.
Hogy e' kéz, melly metélt penna tsinálóval,
Arathat fejet-is a' vitéz ſarlóval.
Nem fetséljük, hidd-el, ingyen a' vérünket,
Jó Anyánk a' Haza, meg-adja bérünket.
Oh! ha meg-gyözödnél Baratod ſzavával,
Ugyan azon újjat, a' melly írt tentával,
Meg látnád nevünket miként jegyezné be
Ellenſég vérével a' jó Hír könyvébe.
Húſzári nevemre 's kardomra fogadom,
Hogy érted mindenem áldozatúl adom.
'S míg e' két kart bírja a' két váll-lapotzka,
Oltalmazásodért életem-is kotzka.
De viſzſza egy köből arannyért ſem mégyek,
Ne-is kérj, hogy pénzen ſzolgaſágot végyek.
Mert, hogy okát adjam, meg-únam firkálni,
Nemesebb dologban kívánván ſzolgálni.
Az a' huſzogatás: most, *meg-álj!* majd, *aló!*
Nem ſzabadonn Nevelt Magyar ſzívnek való.
Pedig a' *per-rontó*, ollyba tartja ſzegényt,
Mint ha a' ſzeméten ſzedné a' jó legényt.
Mert már egy ifjúnak ſzörnyü ſzerentséje,
Hogy jutott napſzámos írónak melléje.
'S láthatja mint ſzokás ſzót tsürni tsavarni,
Papirost hajtani, betöt ki-vakarni.
Arany gyapjat nyírni a' bajos emberről,
Mikor még a' por ſints le-verve a' perről.
Zsák ſzámra koholni ki-fogást előre,
Hogy a' per haladjon tíz húſz eſztendőre,

Deá-

Deákúl nevezni a' *Fel* és *Al-Perest*. —
'S ezért üzi hajtja mintegy aprólzerest.
Az Ifjú tsak téfzi a' rabfzolgálatot,
'S Eftendőbe fem hall egy magyarázatot.
Töbnyire hafznánál fzázfzor nagyobb kára,
Mert amannak kevélly motskolódására,
Friss kedve meg-restűl, és el-álmosodik.
'S lelkének termete meg-alatsonyodik.
Mihellyt pedig egyfzer bé kezd hamvadzani
Az ifjúnak tűze, kin azt fel-gyújtani.
Míg még könnyü vóltam hátára a' Lónak,
Nem ártott nem lennem Betü mázolónak;
Tanúlgatásomnak kárát tsak nem vallom,
Mert írást mit tudni itt-is jó, úgy hallom:
De már úgy meg-ülök akármelly paripán,
Valamint áll tövén a' ki-nyilt tulipán.
Könnyen-ki nem ejtem kezemből kardomat,
Egyrongy Jantsár fel nem fritskázza orromat.
Hifzem-is az áldott Magyarok Istenét,
Hogy jó fzándékomnak nem vallom fzégyenét.
Merkúrius pedig nem kap bennem foha,
Rikatom az Annyát, mért volt olly mostoha?
De háladatlanúl még-is ti tölletek,
Lelkemnek felei! el nem repülhetek.
Azért kötöm kardom, 's mennyünk a' Musfzákhoz,
Hadd fzóljak még edgyet az Angyaloskákhoz.
Jöjjön *Káplár* Uram! ígyunk bútsút nálok,
Azután mint egy tag a' testől el-válok.

(*mennek.*)

GYURKA. (*a' Múzsáknál.*)

Jó Szerentsét Szüzek! meg ne rémüljetek,
Hogy kardos állatok jöttek közibetek.

Ihon nézzétek-el mi lett a' Deákból.

URÁNIE.

Tsak ki üti magát a' vasfzeg a' zsákból.
Mindgyárt mondám *György*nek, látván a' tsillagát,
Hogy tsak egyenesen *Márs*nál kérdje magát.
'S lám ott-is találá — — — — —

GYURKA.

— — — tsak el tsudálkoztam,
Még-is fok kérésre bútsúzni el-hoztam.
De dolgot adott ám onnan ki-kóldúlni,
Embert még nem láttam így néki bódúlni.
Alig hág a' földre, magának úgy örül,
Alig fzenved embert közel maga körül,
Hanem ha Katonát. — Mint örvend kardjának,
'S a' feggit bofzfzontó kurta dolmánnyának.
Biz' a' postának fem térne ki az útból,
Még az apjával fem inna most egy kútból.
Úgy van, lám a' légy-is mikor véfz gonofzfzabb,
Ö-is vefztit érzi, talám azért rofzfzabb.
Ti, ha lehetféges, fordítsatok rajta,
Mert az én fzavamra még femmit fem hajta.
Söt hogy ellenkezni kezdettem, konyitott,
El nem gondolhatom bennem mit gyanitott?

CALLIOPE, *az elsö* MÚZSA.

Fijam! mért vetéd meg a' Tudományokat?
Mivel bántottak meg téged, 's te azokat?
Hát ugyan ö bennek nintsen e' Nemesfég?
Vallyon a' hartz fzebb-é vagy a' jó békesfég?
Azt mondják ditsösfég halni a' Hazáért,
De még nagyobb élni annak a' hafznáért.

Trojának még ártott a' Hektor halála,
Mert a' Görög tábor prédájává vála
Úgyde *Énedsnak* élte 's kegyesſége,
Lett az odavaló Istenek mentſége.
Arkhimedes magát ki ſem mordította,
Még-is *Sirákuzat* ſoká meg-tartotta. (x)
Ciceró régenten tsak a' Kathedrából,
Katilinát ſzóval űzé ki *Romából.*
Inkább annak való erővel ſzolgálni,
A' ki alkalmatlan eſzével haſználni.
Ámbár az-is igaz, hogy az erős kéznek
Mint egy rúgójává kell lenni az éſznek.
Ne gondold a' Hazát ollyan vad anyának
Hogy veſztét 's nem éltét kivánná fijának.

HUSZÁR.

Mikor egyſzer magát az elme meg-győzi,
Az ellen vetést-is akkor meg-előzi.
A' mit Barátomnak nektek-is azt mondom,
Hogy katonaſágra vont örökké gondom.
Békét hagyjon minden, 's én inkább meg-haljak,
Mint több boſzſzúſágos ellen mondást haljak.
Másnak tessék itthon a' tojáson űlni,
Kályhája 's Aſzſzonya mellet melegűlni:
Én pedig vagy élek vagy veſzek örökre,
Egy ſzó annyi mint ſzáz, megyek a' Törökre.

THA-

(x) *Syrakúza*, egy régi híres Város *Sitziliæ* ſzigetében, a' hová való vólt amaz emlékezetes Terméſzet tudó bőlts *Arkhimedes*, a' ki ezt a' Várost ſok ideig meg-oltalmazta eſzével a' Rómaiak ostromai ellen.

THALIA *a' negyedik* MUZSA.

No tehát, ha úgy van, ſzerelmes barátunk!
Szíves áldásinkal útadra botsátunk.
„*Konkordia* napján (y) Böjtelö Havának,
Szegödtél ſzolgáúl a' *Diskordiának.* (z)
Éppen a' dellyesti tizenkét orának.
Ütése, köſzöntött lovas katonának.
Ha már fel kötötted vitéz fegyveredet,
Erősitse hozzá a' Virtus kezedet,
Friss ugró paripád víditsa ſzívedet,
Villámás módjára ragadván tégedet.
Légyen az Ég gondja vas ſisak fejeden,
Az erős Bátorſág mejj vasul mejjeden,
Vezéred a' bölts éſz minden lépéseden,
Üljön a' ſzerentse melletted nyergeden.
Terjedjen véled-is a' Magyarok neve,
Melly killyebb öntött már mint a' tenger leve,
Mellynek még a' Nap-is akadályt nem teve,
Míg a' magos éggel határossá leve,
Attila fegyerét kivánom markodba,
Hunyadi erejét vitézi karodba,
Hogy a' hol ſzükſéges, és léſzen módodba,
Találj bizonyos tzélt tanúlt vágásodba.
Ellenſég Záſzlóin tántzóltasd lovadat,
Jártasd hanyatt ejtett *Holdakon* lábadat,
Szentelt *lófarkákkal* mutogasd magadat,
Füzd kontyos *Básákkal* tele rab ſzíjjadat. (j)

Tsinál-

(y) *Concordia* jelent edgyesſéget.
(z) *Diſcordia* ellenkezést.
(j) Török Orſzág tzimre *fél hóld.* A' *ló farok* a' Török Nemzetnél ollyan forma tiſztesſégnek tzímere, mint nál-

Tsináljon testednek mindenik tsepp véré,
Léptsöt a' ditsösſég meredek hegyére,
Hogy ſebes lépéssel mehess tetejére
A' ſzomjú fáradſág enyhítö vizére.
Emelteſsél másra egyik tiſztesſégböl,
Ragadjon ki a' nagy, a' kis ditsösſégböl,
Hogy végre magad-is tsudálhasd az égböl,
Mennyire fel mentél 's mekkora mélyſégböl?
Midön bé kerülöd futásod pályáját,
'S el végzi a' Virtus általad munkáját,
És érdemeidnek kéred koronáját,
Tegye fel fejedre zöldellö pálmáját.
Hogy minekutánna viseled a' terét,
'S ki fároſztod a' hír négy lovúſzekerét,
Körül járván rajta a' földkét tengerét,
A' békesſégnek-is ehessd még kenyerét.

HUSZÁR.

Kotzkára hazámért vetettem éltemet,
Örök hüſégére le tévén hitemet,
Denem-is kéméllem egy tseppig véremet,
Hogy hiresit hessem ditsö nemzetemet.
Ne ſegéljen engem Istenem 's jobb kezem,
Ha barátſágtokról meg nem emlékezem,
Míg éltetö tüzem ſzikráját érezem,
Szeretetetekről el nem fel-ejtkezem.

Ambár

nállnak a' tsillag, Arany kereſzt; arany kúlts. 's a' t. és ſzokott adatni a' nagy viselt dolgokkal és érdemekkel fényeskedö hadi fö emberekenk. A' *Basa* az ö nállok, a' mi a' Kereſztényeknél a' Generális.

Ambár most egymástól izekre ſzakadunk,
De míg e' forgandó világban maradunk,
Lehet hogy valaha még öſzve akadunk,
És a' mint most ſírunk, akkor úgy vigadunk.
Addig a' ſzerentse maradjon veletek,
Olaj árnyékában nyúgodjon fejetek,
Bóldognál bóldogabb idöket érjetek,
Velem pedig legyen most egy kis kedvetek.
Úgy tetſzik ſzót hallék: ember jár odaki
Szabad! az ajtónkon kotzogtat valaki.

Bacchus bé nyit egy nagy kantsó borral és danól.

Ez a' kantsó bujdosik, éljen a' barátſág! 's a' t.
(*egy drabig eſznek iſznak mulatnak.*)

KÁPLÁR.

Halládé a' Lövést: gyere kapjunk lóra!
Menni kell, jelen van az indúló óra.
Igyunk utóljára még egy egy pohár bort,
Talám most laktuk el mind kettönknek a' tort.
(*indúlnak.*)

ÉNEKLÖ SEREG.

Szerelmes Barátunk! hát tsak el-botsátunk,
Úgy hogy ſoha ſem látunk.
Indúló jelt adnak, Téged el-ragadnak,
Barátid itt maradnak.
Világ ſzemmel el érünk, Áldással kéſérünk,
Szerentsés útat kérünk.
Menny Isten hírével, Hordozzon békével,
Vezéreljen kezével.
Hová lábad mégyen, *Márs* nyomodba légyen,
Hogy ne találjon ſzégyen.

Segitse karodat; Forgassa kardodat,
Bóldogitsa dolgodat.
Adjon Bátorſágot, Hadi okosſágot,
Kedvet 's állandóſágot.
Hogy vitézül végre, járván ellenſégre,
Híred emeljen Égre.

Felelet egy bizonyos ſzemélynek azon kérdésére hogy : Mi a' Tsók ?

Szép ſzűz ! bámúl bennem a' tsuda bálvánnya,
Hogy tőllem a' tsókot írásba kívánnya.
Olly néma játéka az a' ſzeretetnek,
Mellyben a' ſzeméllyek tsak tselekedhetnek.
Tsekélly elmém ſzerént tehát azt itélem,
Kivált ha meg edgyez ſzépſéged-is vélem,
Hogy jobb e' tudományt ſzájról ſzájra adni,
Mint le-írásával hijjába fáradni.
Mivel az íz-érzés édesbb a' hallásnál,
És nints igaz mondóbb a' tapaſztalásnál.
Réſzeltessen engem azok közzűl egybe,
Mellyeket két jó ſzív ád egymásnak jegybe,
'S akkor kérdezze meg maga indulatját,
Majd érzi a' tsóknak bő magyarázatját,
Melly ſzerelmes ſzikrák pattannak e' tűztől,
Mikor lángot vetnek a' meg-gyuladt ſzűztől.
Érzéketlen látná az érzékenyſéget,
Hol eméſztés nélkül e' tsuda tűz éget.

De

De mivel ſzépſéged annak mesterſégét
Érti, és titkának tudja kezdő végét,
Tselekedet által jobb ſzívvel felelnék,
Mert az az írásnál kevesebbe telnék.
Inkább ſzép Ortzáján nyomnám a' pirósra
A' tsókot, mellyet most feſtet papirosra.
Mind az által attól fügvén bóldogſágom;
Ha parantsolatit kereſztül nem hágom:
Erőſzak által-is kedvét tellyesítem,
Ajakam tiſztére pennám kénſzerítem.
Az eröltetésig mindent el-követek,
Valamit egy illyen dologba tehetek,
Mellynek jobb formáját vehetnénk ajakkal,
Mint ſzáz betű feſtő 's kép író tollakkal.

De e' ſzolgálatot ſzegödve igérem,
Ha fáradſágomért meg-fizeti bérem.
Nagy terhű kérdését ingyen nem vállalom,
Leg-alább egy pár tsók légyen a' jutalom.
Hogy meg-itélhessem magam-is belőle,
Jól írté a' pennám, vagy róſzſzúl felőle ?

A' *tsók* jelent belső ſzíves indúlatot,
Szeretetre hajló titkos akaratot.
Az a' kedveſségnek béllyegző betűje,
Az ajánlásoknak petsétlő gyürüje.
Olly áldozat neme, mellyet bé mutatnak
Bálvány imádói a' ſzép ábrázatnak.
A' páros hűſégre ſzentelt ſzív béllyege,
Mellyet a' friss vérnek tüzesit melege.
Olly néma ſzó, mellyen beſzélnek a' hívek,
Két egymás lángjától egybe olvadt ſzívek.

Halgatással esö titkos beſzélgetés,
Egy leg-hírtelenebb kérdés 's felelgetés,
Két testnek egymáshoz ütödött tüz-köve,
Lassatskán tsattanó ſzikrányi menyköve,
A' ſzeretet izét kostoló ſzájjnyoma,
A' beteg kívánſág ſeb kötö flastroma.
A' Test nélkül való indulatnak képe,
A' ſzüz nyájjasſágnak ember fogólépe.
Egy igen édessenn tett ajak harapás,
Egy ortzapiritó kedves pofon tsapás.
Olly nádmézzel kéſzült manna, mellyet noha
Szüntelen ennél-is, nem elégit ſoha.
Olly gyümölts, a' mellynek ſzedheted almáját,
Melly ſzempillantásba el-ültetted fáját.
'S a' kit már az illyen tsókig ſzeretgetnek,
Negyedik fogára hág a' ſzeretetnek.

Három féle nemét esmérem a' tsóknak:
Elsö az, a' mellyel a' fellyebb valóknak
Hálát ſzokás adni, avagy tiſzteletet;
Másodikkal pedig tsókol a' ſzeretet,
Már akár a' bujja, akár az ártatlan,
Mert e' tudományba egyik ſem tudatlan;
Harmadik és végsö a' ſzín mutatásé,
A' melly fábrikából vólt régen *Júdásé*.
De ez az utólsó nintsen ott ſzokásban,
Hol két külömbözö Nem ſzeret egymásban.

Mivel le írása a' második tsóknak
Hibázhat: úgy tartom, ne hidjünk a' ſzóknak.
Inkább ajakinkra egynehány párt-végyünk,
Itélletet oſztán a' dologból tégyünk.

A' ta-

A' tapaſztalás léſz leg-igazabb bírám,
Hogy a' dolgot jól-é vagy hibássan írám?
Még-hallásból tudtam: de ha meg-próbálom,
Más parantsolatra jobban el találom.
Vagy ha vóltaképpen nem értem a' tsókot,
Meg kérdek még egy ſzép ſtrimfli kötö pókot.
'S vajha arra kérni ſzépſégedet merném,
Bezzeg akkor lenne Angyali mesterném,
Tanító veſzſzején elsö próbát adnék,
Oſztán kezére-is majd reá akadnék.
Melly már ſokkal lenne ſzebb mint az elöbbi,
A' harmadik pedig annál-is, 's a' t.

A' TAVASZNAK MESÉS LE-ÍRÁSA.

melly a' végin György Napjára köſzöntésképpen alkalmaztatik 24. *April.* 1789.

Álmomba vendége jött a' *Terméſzetnek*,
Maga viselete mutatta követnek,
De értelméből-is a' vett izenetnek
Ki ſült, hogy embere vólt a' *Ki-keletnek*.
Ki midön bé-nyitott a' háló ſzobába,
Még a' vén Terméſzet nyújtódzott ágyába,
Noha minden dolog mozgott udvarába,
Mint reggel a' tseléd gazdája dolgába.
Fel-ébredvén pedig a' köſzöntö ſzóra,
„ Nints még jelen, úgymond, a' felkelö óra,

„ 'S e' felettem függő idő-mutatóra (*v*)
„ Halgatván, az idő még hajlandó hóra.
„ Még nyúgodalomnak hónapja nints három,
„ Ablakim' a' napnak addig ki nem zárom,
„ Mert a' ſietſégből gyakran történt károm,
„ A' Tavoſz postáját Sz. Györgyöt el-várom.
Titkolja ez Nevét, 's kérdi mint telele?
Annyi heverésbe nem unt-é már bele?
Melly ſzóra az öreg fél könyökre kele,
'S a' tudakozónak ekképpen felele:
„ Igen rettenetes látásaim vóltak,
Igaz-é, vagy álom? ſok emberek hóltak,
Felettem nagy hadi ſeregek gázóltak,
Zápor essöt jádzó vér özönt lotsóltak." (*a*)
„ Ha álom e' látás, hadakozást téſzen,
Az emberi Nemnek, ámbár nem egéſzen,
De nagyobb réſzének háborúja léſzen,
Kivált az Éjſzaki 's napkeleti réſzen."
„ Kelj fel, mond, a' vendég, de hogy nints ideje,
Hiſzen hogy ágyba vagy, majd fél eſztendeje,
Már meg-újjulhatott vén tested ereje,
Kelj fel, hadd nyiljon ki a' munkák müheje."
„ Én vagyok a' Szent György, a' tőlled várt követ,
A' Tavaſz tzimerét nézd bár e' zöld övet,
Illyet már idei zöldſégekből ſzövet,
Mellyeken magam-is heverésztem jövet."
„ *Jupiter* ma holnap meg-dördül egében,
Fiattal tüzekkel villog fellegében,
Újj ménköveket rak *Vulkán*' a' zsebében,
Mert az avast 's rosdást nem fogja kezében."
„ *Jú-*

(*v*) *Barometrum.*
(*a*) Értetik az akkor folyó Török háború.

„ *Júnó* Aſzſzonyához bellyebb ſzövetkezik,
Mert hidegſégéből már az-is vetkezik,
'S majd ha nyájjasabban öſzve ölelkezik,
Ki ki tudja onnan a' mi következik."
„ *Fébus* hoſzſzabb útra keneti tengelyét,
A' nyári járásra tériti négy pejét,
Úgy intézi nyúgvó és felkelő helyét,
Hogy felettünk járjon, 's érezzük erejét."
„ Közelitésével ſzívünk vidámítja,
A' télnek rabjait házból ſzabadítja,
Értzé vált földünket tüzével lágyítja,
'S méhéből a' terhét ki felé Indítja."
„ Közösit egy plántát a' másik plántával,
Szerelembe ejtvén a' párt a' párjával,
Hogy a' him nyöstényét rá ragadt hamvával
Tenyéſzöbbé tégye, mint egy férj magvával.
„ Tsak a' havasokra ſzorítá *a' telet*,
El-érkezésével a' kedves *ki-kelet*.
Eólus fúvója, lehelt gyengébb ſzelet,
Válaſztván Éſzak hellyt a' lágy meleg Delet.
„ Éſzak felé hórdja a' *fagy*-is ſátorát,
Mert az Ég hó hellyet önti víz záporát,
És a' nap a' földnek hevesíti porát,
Súgárinak közel hozván tűz-táborát."
„ Kékülnek lángjától a' meg-barnúlt Egek,
Kormosodnak tölle a' ſzöke fellegek,
Bennek víz tseppekké olvadnak a' jegek,
Könyhullatásaik azért olly melegek."
„ A' folyó vizeken fákjái lobognak,
Veröfénye miatt a' jegek ropognak,
Az el-oldott habok kedvekre forognak,
Ha a' jádzó ſzelek köztök tsavarognak."

„ *Neptúnus* majd mindjárt Nymfáit fereſzti,
Záſzlós árbotzfáit magossan függeſzti,
Szél fogó ponyváit ſzélessen terjeſzti,
'S úſzó ſzekereit a' víznek ereſzti."
„ Kezd *Vénus* ſétálni annak tsudájára,
Gratiák közt menvén a' tenger patjára,
Vágyódó ſzemekkel nézeget habjára,
Mint ſzületésének helye 's hazájára. (*b*)
„ A' mezők ruhái zöld ſzínnel újjúlnak,
Arany virágokkal közösleg ſárgúlnak,
Száz ezer festékű plántákkal tarkúlnak,
Mellyen a' leg-böltsebb Nézök-is bámúlnak."
„ *Flóra* a' kietlen puſzták ditsösſégét (*c*)
Irígyelvén, kezdi kerti meſterſégét,
'S hogy a' mindentudó természet ſzépſégét
Majmolná, bíztatja rövid böltsesſégét.
„ A' mi a' hajnali hideget ki-álja,
A' ſzabad ég alá táblákba tsinálja,
A' gyengéket meleg ágyakba pólálja,
'S idő elött terbe ejteni próbálja.

„Nagy

(*b*) *Vénus*nak ſzármazása a' költemények ſzerént ez: hogy *Szaturnust* az Istenek ki herélvén, azt a' mit ki-mettzettek le-vetették a' tengerbe, melly ottan a' maga le-esésével habot ütött, és ez a' hab bé-vette magát egy tsigába, a' hol oſztán *Vénus* termett belölle. Azt a' tsigát a' ſzél *Cyprus* ſzigeténél ki verte a' partra, ott fel-vették és ki vévén *Vénust*, ſzépen fel nevelték, 's végre az Isteneknek ajándékozták. Kik azt rend kívül való ſzépſégéért Isten Afzſzonynak be-vették és *Vulkánus*hoz férjhez adták. *Pomey* pag. 87.

(*c*) A' kerti virágoknak, plántáknak, és veteményeknek vólt Isten Afzſzonya.

„ Vagy üvegből tsinált rab házban rekeſzti,
A' búja meleget hozzájok ereſzti,
És vélek ſzerelmes játékra gerjeſzti,
'S idétlen újſágit erövel termeſzti.
„ Mellyeket elöſzſzör betsülvén drágára,
Nem viſzen a' közſég oltsó piatzára,
Hanem *Jupiter*nek tart tsak aſztalára,
'S *Júnó* Afzſzonyomék kivántsi fogára.
„ Küldözi *Priapus* ſzéjjel páſztorait, (*d*)
Foldoztatja vélek rongyos állásait,
Hogy majd ijjeſzthesse, ſzorván gránátjait,
A' préda madarak tolvaj táborait.
„ Ki heverte *Bacchus* ſok álmatlanſágát,
'S bánván veſztegető téli bolondſágát,
Szöllöjében indúlt nézni gazdaſágát,
Munkával váltja fel tsalfa mulatſágát.
„ Fedett tökéiről a' földet vonatja,
A' Száraz veſzſzöket metſzökkel vágatja,
A' ki hólt tökéknek helyeit rakatja,
Maga pedig gyümölts fáit oltogatja.
„ A' gyáſzban járt rétek zöld bársonyt öltöznek,
Az egek a' fűre harmatot gyöngyöznek,
Mellyet a' Szűz hajnal kezei öntöznek,
Mikor az ólba zárt ſzelek nem ütköznek.
„ Azért-is a' ſzéna, az el-olvadt hóval
Meg-puhult 's a' télen el-rodhatt tarlóval
Kövéredett földből, ſzál hellyet tsomóval
Úgy jö, mint ha húznák harapó-fogóval.
„ Az öreg *Silvanus* tiſztítja erdeit, (*e*)
Epíti a' fák közt leveles ſzineit,

Q 5 Hogy

(*d*) *Priapus* tartatott a' Kertek tsőſz Istenének.
(*e*) Neve az Erdök Istenének.

Hogy mulattatthassa *Apolló* ſzűzeit,
Majd ha járja a' Nap hevesebb Jegyeit.
„ *Arachne*'-is fonnya ſellyem fonalait, (*f*)
Kezdi ki petzkelni felleg-ſátorait,
Ereſzti udvarán enyves rab-ſzíjjait,
Mellyekre pányvázza fogoly bogarait.
„Ha ſétál az ember a' fák erdejében,
Ama kedvesſégek mulató kertében,
Mikor a' ſzép reggel vagyon fel-költében,
Éneklő ſereget képzel közepében.
„ Hangzik a' patsirta ékes muzsikája,
Áldja a' Teremtőt reggeli nótája,
Idvezli a' napot, kellemetes ſzája,
Mikor jő a' hajnal, annak a' postája.
„ Ott fütyöréſz *Progne* ſzég testvér húgával,
A' panaſzos ſzájú kis *Filoméllával*, (*g*)
Majd el hitetheti az ember magával,
Hogy bírtak valaha leányi formával.

„ Mi-

(*f*) *Arachne* vólt egy *Lydiai* leány, a' ki a' ſzövés fonáshoz különösön értvén, egyſzer *Minervát* annak a' Mesterſégnek-is Isten Aſzſzonyát egy ſzál-gusalyra ki merte hívni: de ſzerentsétlenül: mert *Minerva* meg-győzte, és az orsóval jól homlokba ütötte, mellyen ez meg-ſzégyenlvén magát, magát fel akaſztatta; de *Minerva* meg-ſzánván, nem engedte meg-fúlni, hanem pókká változtatta: a' honnan a' Vers-írók *Araknénak* ſzokták nevezni a' pókot. Ovid. 6. Met.

(*g*) *Progné* és *Filoméla*; *Pandion* nevezetű *Athénébéli* Királynak leányai vóltak. *Progné Thereus*hoz a' Rátzok Királyához menvén férjhez, egyſzer igen nagy kivánſága ereſzkedett az öttsének látásához. Mellyre nézve

„Mikor zuhogása halgat a' ſzeleknek,
A' beſzédes *Echo* felelget ezeknek,
Mint egy párját mondván az ő énekeknek,
Illy kedves *Concertje* nints az embereknek.(*h*)
„ *Dianna* nyilakkal ſpékeli tegzeit,
Az erdő ſzéleken hányatja leseit,
Oſztja *Nymfái*nak vadáſz fegyvereit, (*i*)
Pórázon vezeti, vad-hajtó ebeit.

„ *Pán*

ve rá véſzi az Urát *Tereuſt*, hogy hozza-el néki *Filomélát*, el-is ment érte, és az Attyától ki-kérte: de az úton bolondúl bele ſzeretvén, erőſzakot tett rajta, és hogy el-ne-árúlhassa, el-vágta a' nyelvét, 's valami tömlötzbe bé-vetette. A' meg-esvén nagy síva ríva mégyen a' feleſégéhez haza; azzal a' hazugſággal, hogy *Filoméla* az útba meg-holt. Mi léſz a' dologból? Idő vártatva módját találja *Filoméla*, 's a' *Tereus* tseleke-detét tudtára adja *Prognénak*, a' ki-is dühössen meg-haragudván, azzal boſzſzúllotta-meg az Urát, hogy a' tőlle ſzületett fiját *Irist* föve fel-adta néki az aſztalra 's velle meg-étette; azomba a' mint tudakozta vólna *Tereus Irist*, elő véſzi *Filoméla* a' gyermeknek nálla lévő fejét véressen, 's az apjának ſzemeközzé vágja. Akkor kardra kap *Tereus*, kergetni kezdi a' két testvért, de a' ſzaladás közben, ki a' félelem, ki a' dühöſség miatt mind madarakká változtak: *Progné fetskévé*, *Filoméla fülemilévé*: *Tereus Büdesbankává*! Végre *Irist*-is meg-ſzánták az Istenek, és a' mi dirib darabját öſzve ſzedhették, abból *Fátzán* madarat formáltak, melly másképpen *Tsáſzár madará*nak-is neveztetik. Ez az utólsó a' nagy Uraknak kedves petsenyéje.

(*h*) *Concert* jelent külömbb külömbb-féle, de ſzépen öſzve hangzó ſzó változtatásokon való éneklést vagy muzsikálást.

„ *Pán* a' legelökön késérgeti nyájját,
Fél oldalra vetvén juhász tarisznyáját,
Hives árnyékokba hellyheti tanyáját,
Heverész, alája terítvén bundáját.
„ Jádzik az Erdökkel hajnali nótája,
Midön fel serkenti legelö órája,
Tantzol a' duda-szónn apró báránykája,
'S Mint egy édesebben szopik gyenge szája.
„ Minden nap újj téjjel telik meg edénye,
Friss vajjal és sajtal gazdagszik szekrénye,
Idei barány hús gyep asztala kénye,
Melly jobb mint a' szakáts nyalánk süteménye.
„ Ortzáját a' hajnal még nem-is mutatja,
Mikor már ökreit *Ceres*-is fogatja,
Hol szánt, hol boronál, hol magvát szoratja,
Bövségés terméssel tsüreit bíztataja.
„ A' vendég madarak naponként érkeznek,
És minekutánna nékünk örvendeznek,
Nyári szállásokra széllyel költekeznek,
A' mellyekről soha el nem felejtkeznek.
„ A' Kémény Aszszonyát ditséri a' fetske,
Hogy épen hagyatott a' füstös fészketske,
Szóll, hogy fogadja bé ismét a' Menyetske,
Nem lész alkalmatlan a' jött vendégetske.
„ Fö hajtogatással köszöni a' *Gólya*,
Hogy le nem hányatott az ö nyaralója,
Kele-

(s) A' *Nymfák* vóltak Isten leány Aszszonyok, a' kik a Nagyobb Istenségeknek szolgálatokat tettek. Három rendbélieket emlegetnek a' költemények u. m. *Égi*, *Földi*, és *Vizieket*: úgy látszik hogy azokban az Angyalokat ábrázolta le a' Mesés régiség. *Jupiter* sokaknak adott közzülök munkát.

Kelepel, hogy nem lész a' fedél rontója,
Tsak régi Urának hadd legyen lakója.
„Minden féle vadak jukaikból búnak,
Multával a' téli idö-haborúnak —
Nem illik néked-is lenned szomorúnak,
Kelj fel hát, és véget vess az álmos búnak.
'' szókra az álom szeméről tódúla,
Fel egyenesedvén öltözéshez nyúla,
'S midön szobájából ki felé indúla,
A' nagy újjuláson maga-is bamúla.
Tizsza botsátotta osztán a' *követet*,
Köszöntvén általa a' víg *ki-keletet*;
Örültem hogy láttam a' vén Természetet,
De meg nem halhattam a' több izenetet.
Jivel fel-ébredék magam-is azomba,
'S hogy forgott a' látás még gondolatomba,
Nézem a' *Lötsei Kalendáriomba*,
Hát *Szent György* reggele következik nyomba.
'' víg reggeli fény mosolyga szemembe,
Tsak el-andalodtam nem vélt örömembe,
Hát míg a' Krónikát forgatom kezembe,
Az alatt egy mese ötlött az eszembe:
Jogy a' *Polus* (*k*) körül olly hellyek vólnának,
Hol az emberi szók télen meg-fagynának,
'S midön lágy idöben viszsza olvadnának,
Meg-érthető képpen magokba szólnának.
Josza! mondék, Múzsám! pókhállós lantodat
Vedd elö, 's tekerd fel le-szállott húrodat,
Engeszteli *Phœbus* meg-fagyott hangodat,
Tavaszi versekkel köszöntsd barátodat.
Akár-

(k) *Pólus*nak neveztetik az Ég vizsgálók nyelvén, a' *világnak tengely tsillaga*.

Akárki e' napot tartsa Innepének,
Ki talám *Sz. Györgyöt* fogadta Szentjének:
Te pedig Szenteljed *Török György* nevének,
Kiványán három ſzáz tavaſzt életének.
De homlokának-is kéſzíts ékesſéget,
Tsak hogy ne *Flórának* ſzedj ahoz zöldſéget,
Mert ő nálla találſz hervadó ſzépſéget,
Mellyet egy fertálynyi nap fütés el-éget.
Alkalmatosabb léſz *Helikon* rózsája,
Télen nyáron egyre zöldellő plántája,
Ott van a' verseknek halhatatlan fája,
Tör abból egy ágat valamelly Múzsája. 's a' t.

NB. *A' melly jó kívánások ittenn következnek, azok imitt amott ezenn Gyújteményben elő fordúlván, itt le nem írattattak.*

CARMEN ONOMASTICUM,

Perilluſtri ac Generoſo Domino Adalberto Balla ad Exc. Curiam Regiam Officii Expeditoratus adjuncto oblatum. Budæ. Feria Octava proxima poſt feſtum Beati Nominis ſui in diem 26. April. 1789. incidente.

Tentavi timidam verborum verbere Muſam,
Ut penetret veſtræ Templa negata Deæ. (*l*)
For-

(*l*) Scilicet ſecundum beate jam antiquatam *Novam* condam Curialis manipulationis metamorphoſin, erat in quolibet officio locus Cancellis diſtinctus, intra quos muſtum Juſtitiæ educillabatur. Quarum Sacriſtiarum frontiſpicio inſcriptum fuit ſequens dictum prohibitorium: *Huc intrare Agentibus, Procuratoribus, Cauſſantibus, cautum eſto.*

Forſitan, ajebam, venæ diffidis inani?
Sive quod aula Deæ ſit penetranda, times?
Deſine. *Pegaſei* tantillum roris habemus:
Inſuper indubium tu quoque Numen ades.
Germanam metuisne Deam, Divina propago?
Jupiter ipſe parens ex Mnemoſyne tuus.
Lumina *Juſtitiæ* ſunt, dummodo parce bilanci,
Cæca, nec adventus ſentiet illa tuos.
Sic ego. Sed Muſam rigida præfronte notatis,
Arcet ab ingreſſu janua veſtra minis.
At tamen, inſinuans miſſos a limine verſus,
Uſque per undenos ſerpere juſſa pedes.
Et peraget feſtos Domini ſub Nomine cultus.
Quos Tituli præſens exigit hora Tui.
Gratulor, utque ſuos habeant mea gaudia Teſtes,
Carmina teſtandi pignus honoris erunt.
Vive per innumeros, quantos virtute mereris,
Annos, et luſtris ſæcula uince tuis.
Quæ modo lux animos rapit in pia gaudia Noſtros.
Sæpius officii ſit nova cauſſa mei.
Quidquid habet Genitrix rerum Natura ſalutis,
Det tibi, qui donum dividit omne, Deus.
Qualem Laurus habet *Phœbo* dilecta juventam
Perpetuo viridem, perpetuamque precor.
Læta diu, dextro feliciter uſa labore,
Floreat officiis *Expeditura* tuis,

At

At modo *Cancelli!* Domino concedite pacem,
Debebit Genio rite vacare ſuo.

Da veniam numeris ſubito properantibus æſtu,
Non ſunt ingenii libera jura mei.
Et labor, et tempus, quo concinnavimus illam,
A gravibus fuerant furta petenda ſacris.
Ignoſcas tardo: poſt feſta canentibus, alter
Sic ſolet *Octavus* Terminus eſſe *dies*.

CARMEN OFFICIOSUM,

Excellentiſſimo ac Illuſtriſſimo Domino Petro Végh Perſonalis Præſentiæ Regiæ in Judiciis Locumtenenti, et Exc. Tabulæ Regiæ Judiciariæ Præſidi: die Nomini Ejusdem feſto inſinuatum. In Arce Budenſi. 16. *Junii* 1789.

Si mihi, quem minimæ capiunt ſubſellia ſortis,
Fas eſt exemplo *Cæſaris* eſſe parem:
Ad *Rubiconis* aquas, Excellentiſſime Præſes!
Dum meditabar opus, *Julius* alter eram. (*m*)
Quin,

(*m*) *Julius Cæſar* ad bellum profecturus, cum ad ripam *Rubiconis* fluvii perveniſſet, ultra quem Hoſticum erat attingendum, reputans quantum moliretur, paulum conſtitit, poſteaquam vero cunctanti oſtento animus fuiſſet additus: *Eatur, inquit, quo Deorum oſtenta et inimicorum iniquitas vocat. Jacta eſto alea.* Svet. C. 31. 32.

Quin, ſi me dubii facit imperfectio magnum,
Corpore tam vaſto grandior umbra fui.
Sicut privatum nonnunquam lumine ſolem
Vincit deliquiis æmula luna ſuis.
Nec mirum ambiguis jactari fluctibus illum,
Qui, quod non meruit, ſuſtulit artis onus.
Sæpe vel ingenuos, exercita robora, vates
Pondere ſub tali contremuiſſe ferunt.
Ipſene ſim tanti felix interpres Honoris,
Dicere cui lingva vix titubante licet?
Inde mihi dubio circum præcordia Marte
Hoſtili fuerant prælia geſta modo.
Proditor affectus reliquis, *mens conſcia*, curis
Detulit ingenium magna movere meum.
Tunc velut in varium ſcinduntur pectora vulgus,
Et dux a prima fronte duellat *Amor*.
Ducit ab adverſa bifrons *dubitatio* parte,
Monſtroſum, ſociis fædior ipſa, gregem.
Inde verecundo pueriliter urimur igne,
Utque ſolet, tremulo militat ore *Timor*.
Tene novum jactas? aut fecimus, inquit, *Apellem*,
Cujus *Alexander* ſolius eſſet, opus?
Vix contra tantos *mens deſperata* potentes
Stabat, ni melior cauſſa tuliſſet opem.
Et depugnatam jam pene remiſerat arcem,
Vicinusque labor deditionis erat.
Mutaque ſervili venere *ſilentia* freno,
Obſequium labiis impoſitura meis.
Exclamo: fer opes! animoque reſiſte cadenti
Quisquis ines ſenſu de meliore mihi!
His *bona Spes*, virtus diffidere neſcia, dictis
Surgit, et hunc juſtum, nonne tuerer? ait:

Dic, quis te mentis perjuræ *Battus*, in illud
„ Erroris bivium, duxque finiſter, agit?
„ Me duce carpe viam, contraque potentior ito,
„ Audacique leves neglige corde metus.
„ Moribus antiquis hæc conſvetudo probatur,
„ Exemplis etiam fas erit eſſe pium.
„ Olim Romani, Sanctisſima pectora, Vates
„ Summorum geniis vota tulere virum.
„ Sæpe Diis *Naſo*, (nec enim ſua *Triſtia* fallunt)
„ Debita pro magno *Cæſare* thura dedit.
„ Et *Mecœnatem* celebrarunt carmina *Flacci*,
„ *Auguſtus*que ſui cura *Maronis* erat.
„ Te licet incertum natura noverca nepotem,
„ In tanto generis noluit eſſe gradu:
„ Ut deſint vires: pedibus tamen usque coactis,
„ In laudes magni Nominis hujus eas.
„ Ille dat arrectas, et parva ferentibus aures
„ Munera, placato par bonitaté *Jovi*."
Protinus exſtincto victrice potente tumultu,
Affectus poſtquam conticuere mali.
Ito gravis, dixi, de pectore cura ſoluto,
Urimur ingenio ludere pauca levi.
Sive per extremas quocunque recedito venas,
Dum modo ſint animi libera jura mei.
Quamlibet ancipiti ceptum pietate laborem
Jam reget in certos alia jacta ſcopos.
Invitamque loqui, vani levitate pudoris,
Tangimus audaces quomodocumque lyram.
Et jam cum ſocio properabant *Gaudia Riſu*,
Plauſus, et in formam *Gratia* multa chori.
Venit Sanctus *Amor*, laſcivo fratre relicto,
Et quotquot *Charitum* Mater amoris habet.

Et

Et Matronali diſtincta *Modeſtia* cultu,
Cumque ſed ingenua *Simplicitate Pudor*.
Aſt ubi duxiſſet Germanas *Fabula Nugas*,
Quique ſolent nimium luxuriare, *Jocos*,
Tunc inter cultos primus *Reverentia* mores,
Cui præſens rerum credita ſumma fuit,
Ut vidit, faciem velut indignantis habebat,
Proſpiciens caſtis non ſine fronte genis.
„Eſſe procul! clamat, Divinas itur ad ædes,
„ Formaque Judicis eſt conſpicienda Dei.
„ Perditur et *Semeles* intempeſtiva *Tonanti*:
„ I nunc, et dubita ludere nolle *Jovem*.
„ Cultoresque pii, pariter cultusque piorum,
„ Seria corda gerunt, ſeria verba volunt.
„ Noſtrane Muſa, ſacros coram viſura Penates,
„ Audeat inſulſos aſſociare ſales?
„ Quin age majores ad penſa recollige curas,
„ Nec ſolum quasdam contribuiſſe ſat eſt.
„ Ut ſol ipſe focum radiis concurrit in unum,
„ Dum lens in flammas vitrea poſcit eum;
„ Confundit rivos prudens natura minores,
„ Amplior ut ſumtis cornibus amnis eat;
„ Accumulat gravidas, ceu plura volumina, nubes
„ Eſſe volens multo lætius imbre ſolum;
„ Fæcundæque ſtudens meſſi, quod inebriet arva,
„ Sudores terræ colligit atque maris:
„ Sic te, ne rebus deſint præſentibus, omnes
„ Principio ſenſus admonuiſſe juvat.
„ Nam meditata placent, tardaque polita Minerva,
„ Et quod Judicii lima ſubegit opus,
„ Aut quod demorſos Auctoris proderet ungves,
„ Et ſaperet fixas lumina paſſa moras.

„ Si

„ Si quis menſuram virtutis calculet hujus,
„ Ad menſam ſolidi palleat *Archimedis*.
„ Verborumque bilanx, ne quid ſine pondere dicat,
„ Adſit, & in promtu *Lydius* eſto *lapis*.
Stantibus his (nam ſtant) cur ergo periclitor inquam?
Grandis & haud noſtri muneris ille labor.
Nomine ſubſcripto magnis felicius *Albam*
Mentibus, exitii præſcia Muſa dabit.
Sed tamen illorum verbis imitabimur artem,
Queis parvo mundum circulus orbe refert.
Utque bonus ſignis deſcribit prælia pictor,
Dum caput & tantum militis arma notat.
Majorem credent hunc omnes robore ſolem,
Quam nos in charta fingimus eſſe brevi.
Duc bene per tantos mea lumina *Phœbe* colores!
Da fugiat viſus linea nulla meos.
Omnis pene dies, Excellentiſſime Præſes!
Conſpectu lætum me jubet eſſe tuo.
Hoc ſaltem titulo fecit fortuna beatum,
Quod venerer vultus qua licet usque ſacros.
Nam reliquos inter Gremialis Juris alumnos,
Pars etiam *Themidis* de grege parva feror.
Sæpeque, Judicii lecta præſente corona,
Sanctos Juſtitiæ ſternimur ante pedes.
Et manet æquilibri poſtquam ſententia lance,
Audimus ſtabili dicere voce Deam.
Curia quando ſedet quaſi te Jove præſide *Regis*,
Vos de *majori* Numina *Gente* reor.
Parvaque ſi non ſint *Romani* exempla *Senatus*,
In docta rugas fronte *Catonis* habes.

Quoti-

Quotidiana loquor, verum mea carmina præſens
Altius in laudes provocat hora tuas.
Si quod opus Natura novum, dum condidit orbem,
Luſerat artifici docta Magiſtra manu:
Verius omnigenæ ſpecimen virtutis in illa
(Si quid habet veri fama) palude dedit,
Quam licet anguſtis clauſit *Neptunus* arenis,
Neglexitque ſitu *Nympha* Noverca brevi;
Plus tamen ingenii, quam natus ab æquore *Peiso*,
Volcea ſive *palus*, ſive *Meotis*, habet.
Si quis enim medio tentet conſiſtere ſtagno,
Atque moræ patiens more ſtupentis erit,
Quidquid id eſt fraudis, magnas adoleſcit in undas,
Creſcit ab aſpectu fontis imago ſuo.
Denique mendaci (dictu mirabile) viſu,
In puteo pontum diluviumque videt.
Verane tradiderit? monſtri reſpondeat Auctor,
Odit inurbanam credula Muſa criſin.
Fabula, quæ nunc eſt imitandis commoda rebus,
Ingenuæ certe fabrica mentis erat:
Hæc quoque pro caſu valet opportuna moderno,
In ſimili cum me ſentio ſtare vado.
Ex te tanta mihi deſtillat copia, cujus
Inſuperabilibus jam quoque mergor aquis.
Tu fons æquoris es, ſed in hoc diſtinctus ab illo,
Quod non mentita lumina mole rapis.
Nec quaſi ſis parvus, non grandior eſſe videris,
Sed quoniam viſus ſtat prope meta mei;
Nec quia ſis magnus, non toto cerneris alveo,
Ingenio culpæ ſum reus ipſe brevi.
Nam tua majori virtus diffunditur orbe,
Quam cupiat tractus noſter horiſon eos.

Ergo

Ergo nec aggrediar tentare profundius altam,
Deficit in tanto pertica curta mari.
Tutius erratur prope littora. Quærite claſſes!
Infidum ſcopulis naufragioque ſalum.

Te quoties, quoties Tua ſcrutor dona, ſtuporis
Experior titulos ſemper ad eſſe novos.
Ut qui Phæbeos audaci lumine vultus
Cenſet, ab immodico cæcior igne redit.
Aut dum florentes luſtrant examina campos,
Vix capit in quali flore moretur apis:
Sic ego mente pia Tua per miracula tradux,
Delectu cogor tardius ire meo,
Vix hodierna ſuos claudit laus feſſa labores,
Jam quod laudetur craſtina ſcena parat.
Nec te ceu viva virtute ſuperſtite, tempus,
Hoc, niſi ſumma dies, fine coronat opus.
Sicut enim tacitos vis ſubterranea motus,
Fortia ſic proprium pectora ſulphur habent.
Inde quietis abeſt patientia, corque ſolutum
Perpetuum quoddam mobile pondus agit.
Hac iterum præcox generatur origine partus,
Fortiter audendi nobilis ille vigor.
Quem latet illa tui virtus Magnetica cordis,
Usque quod in punctum nititur ire Boni?
Quis neſcit, patriis niſi ſit peregrinus in oris,
Natas ad rerum publica frena manus?
Et multis animi tentatum robur arenis?
Cujus adhuc læta eſt dexteritate *Themis*.
Cui defæcato ſeptem fornacibus auro
Non patet æmula mens, & ſine labe fides?

Inque Tuis dulci dilutus nectare venis
Sangvis, & humano mixtus amore rigor?

Senſerat has, fautrix meritorum Patria, dotes,
Nec mora munificos eſt meditata gradus.
Mox didicit Princeps, & par venerabile Matrum,
Certatim donis excoluere ſuis.
Hinc tibi, ſupremo, dilecta *Barovia* primum
Te Comite & tanquam læta parente fuit;
At velut ingenti Gens indignata cerebro
Hoc Caput anguſtum, Culmen adibis! ait.
Et celeri ſurſum paſſu promovit euntem,
Excelſi ſineret donec honoris apex,
Nec pia defuerat fido Regina Clienti,
Poſt magnos meriti prima patrona Deos.
Inde Tibi *Stephani Pegis* ſacer obtigit *Ordo*,
Et pars lecta *Status Intimioris* eras.
Quæ precor ad ſeros fortunatiſſimus annos,
Multaque per tardi luſtra nepotis habe.

At modo proximius, noſtri pleniſſima cœli
Spectari radios, Lux, patiare Tuos.
Nullus me vanum perjura voce *Sinonem*
Nominat, & nemo *Zoilus* acer erit,
Si Te *Pannònio* conceſſum cælitus orbi
Munus *Palladium*, *Palladium*que vocem.
Non ego te quemquam facio de gente Deorum,
Non a cœlitibus duco *Marullus* avis:
Quæ tamen Herodum debetur gloria ſtirpi,
Circumfers tacitum pectoris æde Deum.
Rex Deus eſt! at Te perſonam dicimus ejus,
Debet divino Numen ineſſe typo.

Regnorum Dominis quosdam Deitatis honores,
Donaque, Rex Regum, contulit ipſe Deus.
Scilicet ex ſummi multis virtutibus Entis
Forſitan in Reges ultima mica cadit.
Hinc necis arbitrium, jus diſpenſabile vitæ,
Omnipotentis ſunt nobilis umbra Jovis.
In reliquis etiam, cœleſtia munera, reges
Mortali quidquam ſemine majus habet.
Ergo gente minor, quamquam de ſorte ſecunda,
Tu quoque Principis es factus amore Deus.
Si porro Judex, ſcriptis teſtantibus, omnis
Sit Deus, hoc etiam Nomine Numen eris.
Omnia fac deſint: laudum tamen ipſe tuarum
Contiguum cœlis tangis honore gradum.
Quantos *Roma* lares! corpus mortale fuerunt;
At virtute coli promeruere ſua.
Sive quis eximia melior communibus arte,
Sive quis auguſto crimine pejor erat:
Hos dixere Deos: & anilis opinio vulgi,
Sæpe merum coluit relligione ſcelus.
Temporis Auctorem fecit longæva *Saturnum*
Ætas, atque Patrem regia furta *Jovem*.
Qua ſpecie *Juno* Regina vocatur *Olympi*?
Fædere Regalis cum muliere thori.
Unde pharetratæ venatica tela *Dianæ*?
Durior ac veluti maſcula virgo fuit.
Ecquid eum pulcro celebratur *Apolline Pallas*?
Doctior hæc ſexu, doctior ille ſuo.
Quæ *Cererem* ſummis junxit fortuna Deabus?
Primus in agreſti cognitione labor.
Alcmena genitum cœlo quæ cauſa recepit?
Forte latrocinii Nobilioris opus.

Mul-

Mulciber æthereas apprendit forcipe nubes,
Malleus ad ſuperos molliit hujus iter.
Et *Mars* eſſet homo, ſi non documenta dediſſet,
Horrida quo ſoleant prælia more geri.
Mutaque *Mercurium* (modo garrula) fama fileret,
Ni bene fœcundo noverit ore loqui.
Profuit exceſſu bibulo ſua crapula *Baccho*,
Ille Dei titulos ebrietate tulit.
Eſt etiam pellex inter cœleſtia turpis.
Dii procul ad ſtygias præcipitetis aquas:
Nec ſatis eſt: Brutis fuerant ſua Numina rebus,
Sidera cultores obtinuere ſuos.
Si ſint virtutes totidem ſimulacra Deorum,
Certa multa Tibi pars Dietatis ineſt.

Obviat in primo, *capitis reverentia*, viſu,
Mixtaque cum ruga *Gratia* cana gravi.
Mox *quos compoſuit*, *facilis Clementia vultus*,
Quæſitusque placet *ſimplicitatis amor*.
Mox *quos Juſtitiæ regit obſervantia nutus*,
Cum *Themis* ipſa Tua voce ſevera tonat.
Poſtea *parturiens heroica femina pectus*,
Digni cive lares! dignior hoſpes iis!
Totum, nux animæ, *generoſo cum lare corpus*,
Sed nuce grandior eſt nucleus ille ſua.
Deinde micant intus, ceu conſtellatio quædam,
Sidera virtutum pectore fixa tuo.
Zodiaci mihi deſcribit tua vita figuram,
Phæbeum mentis ſole metiris iter.
Quas inter luces, *Pietas* eſt ordine prima,
Proxima, quo cunctos diligis, *æquus amor*.

Poſt in librandis prudens *ſapientia* rebus,
Fortis in attiguo *ſpiritus* inde gradu.
Excipit hunc *Zelus patriis fervoribus ardens*,
Nec non *quæ tribuit paſſio cuique ſuum.*
Juſtitiæque rigor ſed manſvetudine Clemens,
Ponit enim metas hujus amuſis ei,
Ecce loco cum lance Themis tua conſtitit apro,
Eſt etiam Solis ſeptima libra domus.
Porro levis dando, *Titi*que ſimillima dextræ,
(Ignoſcat pietas) *prodiga pene manus.*
Succedit *gravitas levitate ſerena virili*,
Scilicet hæc hominem Te facit, illa Virum.
Tum domita aſſiduis *animi ſolertia* curis,
Et poſtrema gradu, ſumma valore, *fides.*
Hoc differs puncto, qnod talis gloria curſus
Annua ſit *Phœbo*, quotidiana Tibi.
Hiſce duodenis deducta canalibus, ex Te
In commune fluunt commoda tanta bonum.
Tu veluti nunquam ſopiti luminis *Argus*,
Pro Patriæ vigilas virginitate Deæ.
Et cupidum paſci miſerorum ſanguine monſtrum,
Herculea prorſus dexteritate domas.
Dum ſervas leges, diſciplinamque ſalubrem,
Et freno, ſcelerum corrigis ora, fori.
Sic ſuper hac *Petra* manibus fundata Deorum
In concuſſa manet machina tanta Rei.

At dum lætitiam præſentia tempora malint,
Cur laudum ſterili præco labore fui.
Hiſce tuum Nomen (quis vocibus illud adæquet?)
Enarraturus, ſi licuiſſet, eram.

Multa quidem cecini, ſed deſunt pondera dictis,
Eſt in verborum flumine gutta rei.
Deberem centum tot dicere Nomina lingvis,
At Titulis uno ſum minor ore Tuis.
Deſino: Vota tamen, (quid enim niſi vota ſuperſunt?)
Queis de propoſiti lege tenemur, erunt:

Dii, quibus eſt curæ, quo circum fundimur aër,
Semina qui mortis, ſive ſalutis habet.
Quos non ferrea vis fatique ſubordinat ordo,
Qui ſecus humanum mancipat omne genus.
Si quod adhuc numen nobis ſupereſſet amicum,
Ferte ſalutiferos & ſine morte dies.
Ferte, nec in vanum tantis pulſata querelis
Reſpuat excluſas janua ſurda preces.
Heu! quantos, fati funeſta licentia, noſtro,
Vix non Semideos eruit ungve ſinu.
Procubuere Viri dextris animosque valentes,
Oraque conſilii conticuere ſenes.
Ecquid in exhauſto ſine luce relinquimur orbe?
Si Patriæ cœlo ſidera tanta cadant.
Siccine negligimur? — Sed quo temerarius auſu,
Illicita juſtos Urgeo lite deos?
Offendunt ſuperos muliebri jurgia queſtu,
Iratos melius flectere vota queunt:
Hunc igitur ſervate virum, precor illius annis
Demptos de noſtris accumulate dies.
Vivere pro multis multorum vita meretur,
Noſtraque pro noſtra ſtare ſalute ſalus.
Si florens meruit longœvum *Roma Catonem*,
Græcia ſi grandi *Neſtore* digna fuit:

Orba ſatellitio viduataque prole virorum
Hungara ſit *Petro* terra beata ſuo.

Dum ſic lamentor, Genitor fortaſſe Deorum,
Jupiter, ex alto *Secula vivet*, ait:
Annuit & *Phœbus*, chartisque loquacibus, inquit,
Quamvis fila ſecet, *Parca*, perennis erit.
Tunc ego debebam promiſſa rependere votis,
Et ſunt admiſſas thura ſecuta preces.
Inde tibi longos, Diis conjurantibus, annos
Polliceor dictis nec leve pondus ineſt:
Vives & Patrium meritis dignaberis Orbem,
Qua juvat in titulos ſurget & ille Tuos.
Nec prius *Elyſios* ornabis funere, neve
Inter honoratos Gloria tollet avos:
Quam fiat precibus fatum revocabile nullis,
Et diſcat laudes terra remota Tuas.
Ambitionis id eſt regum, diffundere nomen,
Qua ſol exoriens occiduusque patet.
Ille poteſt laudum trans littora ponere metas,
Cui fas eſt domito ſcribere jura Mari.
Viderit hunc tradux peregrinaque fama laborem,
Te ſcio, Te ſatis eſt innotuiſſe domi.
Quatenus *Hungarici* decus immortale manebit
Nominis, & pretium Nobilitatis erit,
Donec florebunt cum conſvetudine leges,
Non Te permittet *Pannona* Diva mori
Nunc quoque circumfert, & Te vehit unda per Urbes,
Quas adit hoſpitibus maximus *Iſter* aquis.
Utque Tuum Nomen fecit commune *Tibiſco*,
In caput id retro mittere juſſit eum.

Quid cœli terræque velim cumulare favores?
Jam mea ſunt rebus vota minora Tuis.
Has peto ſervari, ſed & his majora rogatum
Quis dubitet cumulis addere poſſe *Jovem*?
Munera ſunt etiam, quæ nondum novimus, illi,
Plusque datis ſemper, quod dare poſſit habet.
Exitus in Diis eſt, horum: præſentius opto;
Sæpius hunc videas lætius ire diem.

ÖRÖM ZÁSZLÓ,

melly alatt T. N. Tomka Láſzló Úrnak tiſzteletére mentek bizonyos három jó Barátok, mellyeknek egyike vólt az Iró. Budán 1789. *27 Juny. Az emlitett Úrnak Neve Napján.*

Apolló téve-ki ma reggel egy Záſzlót,
Mellynek Zöld bárſonnyán írva láttuk *Láſzlót.*
Tudtuk ugyan hogy az tiſzteletnek jele.
De kérdés: a' bútsút merre járjuk vele?
A' köſzöntő Múzsák ſok felé küldetnek,
É' ſzent néven tehát több Szentek lehetnek.
De valyon kitsoda annyi *Láſzlók* között,
Kiért az idő-is pompáson öltözött?
Míg ott tanátskozunk mit 's hova kellene,
Ki ránta a' dugót a' Szelek Istene,
Napkeleti tsendes ſzellőjét futtatta,
'S Záſzlónk vitorláját te feléd fúvatta.
Így eſett tudtunkra, hogy te lennél ſzentünk,
Elötted e' versbe azért meg-jelentünk.

Imé fogat a' nap pompaſzekerében,
Ülvén ſugári közt inneplő képében,
Fel költvén a' hajnalt, ſzűz ſzoba leányát,
Meg-ſepreté véle az Egek márványát.
Tiſzta kék ſelyemmel az útat vonatja,
Arany patkos lovát nyargalva hajtatja.
Sőt itt van 's köſzöntnek néma ragyogási,
Kedvet jelentenek ſzeme mosojgási.
Nyisd-meg ablakidat hadd nézzen ſzemedbe,
'S lőjjön ſúgárival örömet ſzívedbe.
Láthatz ábrázatján most kettős vígſágot,
Mert elöſzſzör ſzemlél ő-is olly újſágot,
Kinek még házadban nem udvarlott, noha
Téged neved napján el nem került ſoha. (*n*)
Essetek-is néki gyakorta utjában,
Százakig maradván az élők ſorában.
A' ſzomſzéd *Terméſzet* köſzönt a' hegyekről,
Tudván ſzerentsédet bizonyos jelekről.
Mint egy alá hajol fellegi várából,
Tsak nem az Egeknek tő ſzomſzédſágából.
Úgy tetſzik a' fák-is ágaskodnak fellyebb,
Hogy ez öröm völgybe láthassaknak bellyebb.
És téged tiſztelnek hajtogatott fővel,
Ingatván magokat egy gyenge ſzellővel.
Zörgenek érthető ſzóval a' levelek
Felőlled az *Ekhó* beſzélgetvén velek.
Már a' Fülemile egy *rórátét* vere,
Ama terméſzetnek éneklő meſtere.
Próbálgatja ſzavát az ékes patsírta.
Mellynek köſzöntöjét a' Teremtő írta.

'S

(*n*) Itt az Újſágon értetik az ez előtt tsak kevés idővel ſzerzett ſzép ifjú *Oldal tsontotska*.

'S Fütyöli a' reggelt idvezlő nótáját,
Te feléd fordítván kellemettes ſzáját.

Minden állatoknál alább való vólna,
Ha értelmes nyelvünk Nevedről nem ſzólna.
Még az érzéketlen fű fa-is vádolna,
Ha fejünk előtted ma meg-nem-hajolna.
Hajtanánk térdet-is, de a' Magyar lába
Igen meröen áll fundamentomába,
'S az erő, melly annak ina hajlásába
Változást ſzerezhet, áll a' Muzsikába.
De keménylyük még ma azt a' történetet,
Hogy ſarkantyunkal-is téſzünk tiſzteletet,
Érzünk némi-némű titkos ígéretet,
Hogy várja e' vígſág tsak az enyéſzetet.
Úgy-is tántz a' vége ki igazán örül,
A' ſzív éles kedves muzsikán köſzörül,
Lám *Dávid*-is tántzolt a' frigy-láda körül,
Ma az a' ſzent nékünk hadd legyen tükörül.
Míg pedig az lenne, hárman egy lélekkel,
Egy esedezésben foglalt, kérésekkel,
Végezünk erántad a' Nagy Istenekkel,
Talám többre mégyünk többen az Egekkel,
Szálanként a' veſzſző tudjuk erőtelen,
Ellenbe tsomóstúl nem törik hirtelen;
Jupiter előtt-is a' kis ſzó hellytelen,
De a' nagy kerésre halgatni kéntelen.
Élj hát ſzerentséssen kedvünkre 's kedvedre,
Láthassunk napokat Nevedről 's nevedre.
Ne ſzáljon a' bú baj vendégül ſzívedre,
Míg a' vénſég tele havat ſzór fejedre.

Sőt

Söt mikor hánnya-is homlokodon ſántzát,
Bírja egy egy vígſág annak minden ránzát,
Ne kösse az idö lábaidra lántzát,
A' hetedik X. is tsudálhassa tántzát.
Valamit tsak ſzíved kér a' tiſztesſégig,
Valamit életed kíván a' ſzükſégig,
Adják-meg az egek mind azt a' elégig,
E' jó késérjen-el e' földröl az égig.

Bezzeg jól adának válaſzt az Istenek;
Mondván: „ a' két Úri ſzeméllyek éljenek!
„ Míg tsak egy Isten él, léſz nékik mindenek,
„ Mellyek a' ſzerentsés élethez kellenek.
„ Ti! a' kik mellettek ſzóſzóllóskodtatok,
„ E' jó végezésen a' mellyet kaptatok,
„ Múzsika ſzó között nékik vígadjatok,
„ Meg-nyert kéréstekre áldomást igyatok."
Úgy vagyon, kegyes Úr! a' mint töllünk hallod,
Isteni ſzók ezek magad-is meg-vallod,
Égi végezés ez, el-hiſzſzük javallod,
Azt a' könnyü adót talám nem ſokállod.
Mi, ha vólna miböl, tudnánk emberſéget,
Hogy ajándékokkal tennénk tiſztesſéget,
De nem követhetjük a' jó régiſéget,
Mert a' mostani ſors nem ád tehettſéget.
Lévén *Apollónak* riny rongy maradeka,
Nintsen körüllöttünk betsesebb portéka,
Mint a' tökélletes jó ſzívnek ſzándéka,
De úgy ſints embernek illöbb ajándéka.
Ha örömet talált egy Király magának,
Egy pohár vizében öreg ſzolgájának:

Mi-is,

Mi-is, mentſégéhez bízván 'e' példának,
Nyujtánk forrásából *Pegaſus* kútjának.

Örömnek napja éz! örömek köztt mennyen,
A' tréfa 's nevetſég köztünk meg-jelennyen,
Kiki pennájának meg-ſzünést izennyen,
Söt a' per bajától *Themis*-is pihennyen.
Lódúl hát, jó dolog! innét a' gondokkal,
Mert meg-állítatott egyezö voksokkal,
Hogy a' gyülést tartsuk jó féle borokkal.
Egek! áldjátok-meg ſok illyen napokkal.
Mi hát elöſzſzör-is, kik tiſzteletére
Valánk e' jó Úrnak, neve örömére
Gyerünk meríteni bú felejtésére
A' vigaſztalásnak ſavanyú vizére.

BUDÁN TÖRTÉNT FIATAL UGRÁS.

1789-*dik Eſztend. Juliusnak* 18-*dik Napján.*

Mikor ideje van, minden jó módjával,
Ha nintsen a' dolog okoſág híjjával.
De ha nem követed, vagy túl lépſz határán,
Vigyázást tanúlni fogſz a' magad kárán.
A' kit pedig tanít a' maga esete,
Annak bóldogtalan ember nevezete. (o)
Szép-is, jó-is, kell-is embernek dolgozni,
De azzal mód nélkül kárt lehet okozni.

A' ki

(o) *Infelix — — quem ſua damna docent.* Ovid.

A' ki tudni akar, ſzükſég hogy tanúljon,
De úgy, hogy utánna meg ne bolondúljon.
Néha fojó vízbe orvoſság fördeni,
Tsak kinn ne hagyd eſzed a' ruhát örzeni.
Nem kígyó méreg az, hogy a' parton hadjad, (p)
'S magad az Úſzásnak vezér nélkül adjad.
A' ki renden kívül akar innya 's enni,
A' több veſzélly mellett malattzá fog lenni.
Híjjába ölti fel a' vitéz erejét,
Ha othon felejti ſátorába fejét.
Az az; ha éſz nélkül indúl a' Töröknek,
Mivel a' *Hóld világ* árt az üres töknek.
Lovagolni ſzabad kedved töltésére,
Tsak ne bízd eſzedet paripád fejére.
Mivel ha történik halálos esésed
Vakmeröſégedért a' leſz büntetésed,
Hogy gyalog fog lelked hegyre völgyre menni,
'S az *Illyés* ſzekere fel nem fogja venni.
Ha mulatni akarſz vadak fogásával,
Okoſágod bánnyon puskád ſárkánnyával.
Ollykor a' játék-is kellő 's kellemetes,
De az, ha valami, légyen mértékletes.
Rá adhatod magad, de meg-lásd azomba,
Hogy társaid között ne légyen goromba.
Mert ha jegyző könyvét fel hánnya a' halál,
Játékból nyert prédát ſok ezrível talál.
Bizony okoſság kell a' bolondſágban-is,
Mert a' hol ſok a' nyil ott haſznos a' pais.

E'

(p) Igaz-é vagy Mese? mellette nem felelhetek: de úgy mondják, hogy midőn a' kigyó a' víznek ered, a' mérgét kívül a' parton le téſzi. Ugyan pórúl járna, ha az alatt míg ö ferdik valaki el lopná.

E' ſzókra engemet a' ſzégyen ſzorongat,
De még-is tsak könnyebb, hogy Múzsám pirongat.
Verj-meg Isten Aſzſzony! nem futok elölled,
Gondolatlanſágom azt érdemli tölled.
Úgy-is tanitványod káros Ugrásába,
Tsak ugyan nem tört ki a' te versed lába.
Akár fejemben lakſz, akár a' mejjemben,
Benn lévén, nem kaptál réſzt a' ſérelemben.

Minap egynehányan mind lelki barátok,
Kikben mint meg annyi testvéreket látok,
Sétálni indúltunk jó kedvel 's módosann,
Járván, a' mint ſzokás lépni Magyarosann.
Mint egy posta ſippal elöl a' vigaſság
Ment, és két oldalról késért ſok nyájjaſság.
Muzsikát képzeltek értelmes tréfáink,
Körül tömjénezték a' mezöt pipáink.
Bé-hunyta ſzemeit a' nap-is már ſzinte,
De még-is a' hegyen által ránk tekinte.
A' ſzunnyadozó fák mind talpra állottak,
'S bár álmos éſzſzel-is de fejet hajtottak.
Bámult a' Némettſég borjúi ſzemekkel,
Mondván: *Apolló* ez a' kilentz ſzűzekkel.
De tsudálni illyen népet nem-is tsuda,
Mert illy újj kapura ritkán borjú *Buda*.
Nagy vólt minden felöl hozzánk a' tiſztelet,
Meg köté *Eolus* a' nappali ſzelet.
Tsak egy Napnyúgoti lebegö ſzellővel
Udvarlott körüllünk, mint egy legyezővel.
Midön a' mozgásban kezdettünk hevülni,
Egy kies sik gyepre le ültünk meg hülni.

Azomba támadtak két kártyázó-karok,
Most itt a' *Bagátot* el-fogta a' *Tarok*, (q)
Majd amott a' *Tarok* hullot-el 's a' *Bagát*
Haza rab Királlyal késértette magát.
Sürübb gyözedelmi tapsolások lettek,
Mint midön e' mezön hajdan meg verettek.
A' Budai várat bitangló Törökök,
És a' Magyarokhoz viſzſza jött örökök.
Egyſzer meg-ereſzti az éjjel gyeplüjét,
Setétül 's nem látjuk a' kártya betüjét.
El-hagyjuk a' munkát, 's hellyünkből fel-kelünk,
Mennyünk-é? egymástol kérdezzük 's felelünk.
A' hold az Esvét-is mutatta nappalnak,
Képzelni lehetett pirosló hajnalnak.
Maraſztott az idö 's kellemetes helyünk,
A' hives levegöt kedvellette fejünk.
Akkor egyik így ſz l: egymásnak még látſzunk,
Hát egy kis *Bak fittyet*, ha úgy tetſzik, játſzunk.
Minthogy könnyü ſarkon perdül az Ifjúſág,
Tetſzett mindnyájunknak ez örült borjúſág.
Tsuda, hogy az ember tselekſzi kedvében,
A' mit a' terméſzet mivel íjjedtében.
Hiſzem *Dávid* mondja a' rémült hegyekröl,
Hogy mikor a' Menykö ágyúz az egekröl,
'S a' villámásoknak tüzei lángoznak,
Azok borjú módra akkor ugrándoznak. *Zsólt.* 29.
Ökör-

(q) A' *Tarok* egy 78. levelekből álló kártyának a' neme, mellyben az első ſzám alatt lévö kártya, mellynek neve *Bagát*, maga 20. ſzámos társaitól minden játékban üldözéseket ſzenved: ki véven azok közzül annyit, a' mennyi az oſztás ſzerént vedelmül melléje esik.

Ökörtöl ló tanáts! bezzeg meg-is bánta
Majd mind, de kivált én már egy hetes ſánta.
De a' jó kedv miatt mi mindnyájan vakok,
Egymáson kereſztül ugránk mint a' bakok,
Egyik ollyat zuhant mint egy esett medve,
Senkinek e' példán még ſem múlt el kedve.
Én-is mint a' bolond hozzá foháſzkodom,
Két hátulsó lábbal néki rugáſzkodom,
Hát a' mikor éppen újjammal el érem,
Ki ugrik alóllam hitetlen öſzvérem,
Mint *Abſolon* alól, de nem fel akadtam, 2 *Sám.* 18.
Hanem ollyat estem majd ſzéllyel ſzakadtam.
Estem, most ſe tudom miképpen és hova?
Mondván, be le vetél, *Plúto* bokros lova!
Hogy a' dög rovásra nem metſzett a' halál,
Gaz pára: mikor még ſzopos tsikó valál.
Tsak el zöldült a' gyep, ollyat üték rajta,
Kövesse meg a' ló a' ki reá hajta.
Jajt mondott valaki, ö vagy én? nem tudom,
De hogy nékem nem fájt bizony nem hazudom,
Nyerit lovam mondván: Nem esett ſzándékból,
Szenvedni kell, úgymond, ki mit nyér játékból.
Gondolám, az épek könnyen beſzélhetnek,
De kis bíztatás az illy marha esetnek.
Dézma bárány módra meg-indultam elöl,
Kényeztettem nyakam 's lábamat bal felöl.
Akkor tsudállóink váltak nevettökké,
A' kedvetlenſégek viſzſza kéſérökké.
Talám Úrnak-is vélt minden a' ki látott,
Mert a' ſzem ſok Úri nyomorékot lát ott.
Lám a' játéknak ſints jó kimenetele,
Ha éſz nélkül bánik az ifjúſág vele.

A' ſzökdösés ugyan nem vétek magában,
Sőt gyakorta virtus az ember lábában.
Dávid-is életét ugrással mentette,
Midőn *Saul* töre falat ſzúrt heliyette.
Ha pedig az elől el-nem-ugrott volna,
Most az a' ſok Kántor mit kúkorikolna?
De bár a' terméſzet adta vedelmünkre,
Pajkoskodván vele, lehet férelmünkre.
Tanúld-meg hát ifjú, ebből a' példából,
Hogy léſz ſzikrából tüz, 's nagy baj kis tréfából.
Zeuxis kép író lelkét ki nevette,
Mikor a' boſzorkányt ſzépen le feſtette.
Kevésből történik embernek olly baja,
Mellyet iſjantan nyér, 's még ott ér őſz haja.
Sőt azt, vagy az ötet a' sírba-is viſzi,
Bóldog a' ki a' kárt kára nélkül hiſzi. (*r*)
Tsak egy ajtón lehet ſzületni mindennek,
A' halálra pedig ezer kapun mennek,
És a' mennyi a' bün ugyan annyi móddal,
De még ő nem kéri, ne kináld adóddal;
Mert ha már vagy és élſz, tudhadd hogy a' halál,
Ha nem keresed-is, téged elől talál.
Míg hát rád akadna, vak léven, vaktába,
Ne ſiess magadat ejteni útjába.
'S a' jónak idejét roſzra ne veſztegesd,
Hogy oſztán a' tréfát ſírva ne emlegesd.
'S ne keljen *Jupitert* vén korodban kérned,
Hogy egy Ifjúſágot engedjen még érned. (*s*)

SZO-

(*r*) *Felix quem faciunt aliena pericula cautum.* Ovid.
(*s*) *O! mihi praeteritos referat ſi Jupiter annos.*

SZOMORÚ GONDOLATOK.

Néhai Méltoſágos Gróf Daravári Jankovits Antal Úr ő Kegyelmeſſégének, Magyar Orſzág Tárnok Mesterének, és a' F. Semptemvirális Tábla Elölülőjének 1789-*ben August.* 16. *Napján történt meg-halálozására.*

Bizonyos útamból, a' mellyet én éppen
Mostanában tettem látogatás-képpen,
Meg-érkezvén, kérdem: Mi újſág Budában?
Feleli egy Magyar: „Békeſség várában.
„Rongyos bástyáinkat a' Török nem vijja,
„Veſzedelmek miatt nints népünknek hijja.
„De bezzeg a' halál nagy dézmát vett töllünk,
„Nagy Haza Attyában tett árvát belőllünk.
„Kivel hamar kisem pótolható tsorba
„Ejtettett a' Magyar fő Nemesi ſorba.
„Tudnillik a' minap *Gróf Jankovits Antal*,
„Fel tserélé *Budát* a' *Tsepregi* hantal. (*t*)
„E' földi ſzékében többé nem ítél ő
„Mert fel-ſzóllította a' mident Ítélő.
E' hír dördüléstől ſzívem meg-döbbene,
Mondván: Jaj mit értünk! Magyarok Istene!
Mint a' nyári napnak hevétől el-tsüggedt
Virág, lankadt fejem bú miatt le-függedt.
Mint a' termés alatt nyögő fáknak ágok,
Olly görbévé tették a' ſzomorúſágok,

S 4 Bá-

(*t*) A' hová tudniillik, mint maga jóſzágában ki-vitetett a' Familiaitemetkező boltba.

Bánatok forrása fakadván ſzívembe,
Könyvek özönével öntött ki-ſzemembe.
Tolakodtak mint egy bé rekeſztett rajok,
Belsö réſzeimben az el el-nyelt jajok.
Egéſzſzen ajjakim küſzöbéig jötrek
A' Nyelves panaſzok, és lármát ütöttek.
Söt végre követvén a' fel-ſzökö kútat,
Találtak magoknak az ég felé útat.
Mondék: Hát egy forma kitsinyünk és nagyunk?
És mind ugyan azon Törvény alatt vagyunk?
Hát nintsé váláſztás ſzegénybe gazdagba?
Hogy a' halandóſág gyüjti egy aſztagba.
Hát ollyan a' földnek bólondja és böltse,
Mint azon egy fának hasonló gyümöltse?
Úgy van: és ez ellen haſzontalan morgunk,
Mert mindnyájan tsak egy ſors kerekén forgunk.
És a' mellyikönk áll most a' felsöbb ſorba,
Egy kerülés utánn a' fordúl a' porba.
Nints külömben látom, meg halni kelletik,
Valaki halandó Anyától ſzületik.
Ha ſzintén nem tsupa ember-is, mert hiſzen
Imé most a' halál egy fél Istent viſzen.
Vagy rollunk az Egek gondviseletlenek,
Mivel romlásunkra ſietnek mindenek;
Vagy az el-áradott bünnek büntetése,
Földünk napjainak hamar el-tünése,
Siet a' puſztulás ránk jobb és bal felöl,
Kívül az ellenſég ront 's a' halál belöl.
Húll a' bölts 's hanyatlik a' Világot verö
Vitéz Eleinkröl maradtt Magyar erö.
Hazánk Ege alól dülnek az *Átlás*ok,
Oh melly nyilvánſágos Isteni tsapások!

Melly

Melly nagy Attyában lett népünk most-is árvá!
Kit *Themis*-is gyáſzól együgyüen járva,
Kinn az igaſſágnak Könyzápora tsorog,
Midön gyámoltalan ſzékében tántorog.
Múzsám! keſzülj te-is keserveket írni,
Házadnak halotján, fiú lévén, ſírni,
Némitsd meg-most a' húrt, melly nem túd bús nótát,
Siralmas hangokra igazgasd a' kótát.
A' köz ſzomorúſág néked-is bánatod,
A' kit minden könyvez, te-is ſirathatod.
Könyvhullatásokat tsepegess tentádba,
Egy egy tsepp panaſzt végy minden ſzóm pennádba.
Feketével illik festeni ſzomorút,
Valamint veressel a' véres háborút.
Látod valahányſzor búsúlnak az Egek,
Ortzájokra homállyt vonnak a' fellegek.
Minden világi ſzín rút a' ſzomorúnak,
Tsak a' gyáſz a' forma-köntösé a' búnak.
Ha ki-vetted a' réſzt az el-múlt örömböl,
Most-is egyik pohár tiéd az üromböl.
Hadd mondják ajakid valamit ſzólhatnak,
Ugy-is akadozó nyelve a' bánatnak.
Oh vénült Terméſzet mostoha idei!
Minden vas idönél durvább Eſztendei!
Te hatodik ezer nyoltzra fojó ſzáza!
Te mulandóſágnak poron fundált háza!
Látom futva jöttök e' Világ végével,
'S a' föld birájának nagy ítélletével,
Mert tetſzenek már fel-egyenként a' Jelek,
Jönek a' Záporok, mert régen fú ſzelek.
Ajtónkba állanak a' végsö haragok,
Mert földünk Egéröl hullnak a' tsillagok.

Törvényſzékünk leg-főbb oſzlopā le-rogyott,
Kivel bóldogſágunk napja nagyot fogyott.
Le ment kiben égett ſzikránnyi reményünk,
Egy elsö nagyſágú tsillagzati fényünk.
Le ment látásunknak határozatjából,
'S a' benne volt remény ki aludt hamvából,
Nagy kárt vall a' világ gyakran egy emberbe,
Meg-bizonyithatnám ſzómat ſok ezerbe.
Mihellyt el-metſzették *Hektor*nak a' nyakát;
Trója vára mindgyárt mondott jó éjtſzakát.
A' melly tö *Ciceró* nyélvét által fúrta,
Az ékesenn ſzollást benne agyon ſzúrta. (*u*)
Hirdetik a' könyvek *Sirakúsa* Várát,
Abba *Archimedes* tartotta a' párát.
Mert gyakorta, mint egy kintset termö hegyben
Laknak a' Virtusok értz-nemei egyben.
'S már az Iseneket hoz be a' hazába,
Mint régen *Eneás Turnus* Orſzágába.
Tetſzenek ugyan fel-hamis Égi-Jegyek,
Holmi ſzekér rúdján ditsekedö legyek. (*x*)

Kik

(*u*) Minekutánna *Ciceró* meg-ölettetett, *Fulvia*, *Antonius*nak a' feleſége tövel ſzúrkálta által azután-is a' nyelvit, abbéli boſzſzújába, hogy azzal mondotta-el *Ciceró* ama hathatós ékes beſzédeket az ö Ura ellen, a' mellyek *Philippikák*nak neveztetnek.

(*x*) Van egy mese t. i. hogy egyſzer a' légy egy nagy porral nyargaló híntó rúdjára repülvén, ott ki-terjeſztett ſzárnyakkal és kevélly dongással kérkedett, hogy azt a' nagy port mind ö tsinálja. Mellyet a' túdás és nyer-

Kik találván magok ſzínű bólondokat,
Azokból tsinálnak bálvány imádokat.
Azokat válaſztják *Egyiptom* népévé,
És magokat annak *Ökör Istenévé*.
Tsudákkal amitják az együgyüeket,
De esméri hazánk az olly vak tüzeket;
Mert a' nagy léleknek tudja valóſágát,
Melly nem hírbe névbe keresi nagyſágát:
Hanem abba, ha jól tehet nemzetével,
Maga kárával-is vagy rövidſégével.
Sokban ismét vagynak ſzép minéműſégek,
De magános haſznok 's nem a' köz-jó végek.
Már ez a' nemzeti tagodnak ſzebb neme,
De nem jobb, és azért nints belsö érdeme,
A' *Trójai* ló-is ellett vitézeket,
Szép tsikókat ugyan, de ellenſégeket.
Veſzſzen-el az ember minden virtusával,
A' ki hazájának épül rontásával.
Mert a' társaſágnak mindég veſzedelme
Volt, a' maga javán mesterkedö elme.

Ha kérne a' halál, és nem parantsolna,
Grófúnk hellyet ollyat ezret adtunk vólna,

Még-

nyerges lovak halván, rútal le röhögték 's midön az egyik meg-akarván tréfálni, magát el-prüſzſzentette, a' nyelves légy ijjedtébe eſze nélkül repült el. Azomba a' por azutánn-is tsak akkora volt. A' hoz haſzonlítják az afféle nagy kolompot kötö, de ſemmire kellö embert, a' ki a' magához hasonló bolondokkal tsudáltatni tudja magát, a' valóſágos derék embernek pedig tsúfja.

Még-is ő múlik-el, 's emezek itt élnek,
Mert tám a' holtak-is roſzſz por-tásrtól félnek.
Ditsőſéges Egek! néktek nem ſajnáljuk,
Sőt magunk lelkét-is ha ſzükſég kináljuk;
Mert azt a' kegyelmet kérettétek haza,
Kit ideig való jussal birt e' Haza.
Ha hát néki tovább nem lehet maradni,
Hálá adások közt illő viſzſza adni.
Köſzönnyük a' vett jót ſzokott joſágtoknak.
Ad Isten jó napot még a' Magyaroknak.

De el-távozását tsak ugyan fájlaljuk,
Gyenge ſzemeinknek könyvét nem átaljuk.
Mert ſzeretetünket érdemlette ſokkal,
Minden munkáiban egy egy fontos okkal.
Ha viſzſza tekintünk élete tükrében,
A' virtust ſzemléljük látható ſzinében.
Úr Gróf, és Magyar volt, de lett, nem ſzületett,
Nagy ſzív az a' mellyel ezekre mehetett.
Az alatsony ſorsnak ſzármazott völgyében,
'S Gráditsonként lépen fő nemi rendében.
Oda emelte fel-ſzéles tudománnya,
Dolgok tengeréhez ſzoktatott kormánnya,
Hiúzi ſzemekkel néző itéllete,
Példás erköltsökkel tündöklő élete,
Alázatoſsággal ſzelid méltoſága,
Irgalmas ſzívével frigyes igasſága,
Minden embereket ſzenvedhető ſzíve,
Melly a' terméſzetnek Úrba ritka míve,
A' harag rántzától ártatlan homloka,
Hol ſürüen látſzott a' jó kedv nyomdoka,

'S

'S a' többi ſzebb pedig Nagy nevet és Nemet
Érdemmel ſzerzeni, mint nemmel érdemet.
Nagyobb nagyra menni keresett virtussal,
Mint az Atyáktól vett ſzületési jussal.

De meg-erőltetne egéſz Mesterſéget,
Jól ſummázni annyi tökélletesſéget.
Tsak a' tud beſzélni rólla az elégig,
Kit magával járni engedett az égig.
A' fog e' tsillagnak ſzólni Nagyſágáról,
Ki a' Méltóſágnak nézhette tornyáról.
Jobb ötet énnékem távolról tsudálni,
Mint ſem fegyvertelen ſzemekkel vizsgálni.
Mit-is tudnék belső minémüſégéről?
Alatsony ſorſomnak nézvén al-földéről.
Beſzéljenek inkább Baráti 's Udvara,
Melly romlott ſzázúnknak egy ritka madara.
Mert ſok a' palota: de hallom felölök,
Hogy a' ki még nem roſzſz, fuſson ki belölök.
Ha minden jóſágnak ott vagyon tábora,
Hol a' kegyeſségnek lakozik ſátora:
Tudom úgy mindnyájan benne együt voltak,
'S némellyek közzülök véle meg-is holtak;
Mert úgy tetſzik nékem, hogy köztünk nem elő
Sok jó tselekedet, miolta él ő.

Ha hát olly ſok benne, a' mi nem halandó,
Miért lett ő maga illy hamar mulandó?
Vallyon egynehány nap, és hatvan eſztendő
Kinek ezer kevés, hogy hogy elegendő?
Hát nem lehete-é, hiſzem van Doktorunk,
Leg-alább háromſzáz Eſztendős *Nestor*unk?

Nem

Nem ; mert a' Jót 's Böltset hamarébb fel kérik,
Mint azt a' gyümöltsöt melly elein érik.
De ö nem-is múlt-el, tsak azt vetkezte le,
A' mi volt ö néki tserepe 's fedele.
Nyúgodj lát gyarlóság fárjából vett fedél,
Míg ismét magára öltöz, a' kit fedél.

Te pedig nagy lélek! kit már az Istenek,
Hogy ſzaporodjanak haza kérettenek,
Kinn meröenn állott tántorgó reményünk,
'S mintegy ſarkon fordút Szentſéges Törvényünk,
Ámbár itt hagytad-is az élöknek ſorát,
Le rázván magadról a' gyarló test porát,
De a' koporsóban nem ſzállaſzſz egéſzen,
Söt halhatatlanná még a' halál téſzen.
Mert igazmondó ſzáj, a' régiſég mondja:
Hogy van a' méltókra a' Muzsáknak gondja. (y)
Te az igaſſágnak élvén Test örzöje
Voltál, már hírednek ö léſz terjeſztöje.
'S míg a' nagy ítélet minden ítéletnek
Végét nem ſzakaſztja, Téged emlegetnek.
Ha az Égnek nagyobb ſzükſége volt reád,
Szó fogadó földünk kéntelen-is be ád;
De a' just magának örökre fenn hadja,
Hogy ditséretidet ſenkinek nem adja.
Magyarok Istene! hald meg-kiáltásunk!
Palinurus utánn légyen *Enedsunk*. (z)

PÉTZE-

(y) *Dignum laude Virum Muſa vetat mori.* Hor. C. L. IV. Od. 8.

(z) *Palinurus* volt *Enedsnak Trója* el-puſztulása utánn a' tengereken tett bujdosásaiban kormányossa, a' ki midön történetből a' tengerbe ki-esett, és oda holt vólna, maga *Enedas* állott hellyébe a' kormány mellé.

PÉTZELI MENYKÖ.

Kéſzült 19. *Septembris* 1789. *Budán.*

Egy újjſágot hallék, a' történet jeles,
Ott vólt a' ki látta 's beſzéde hiteles.
Furtsa Szűz a' tanú, nem valami tsaló,
Már pedig a' ſzépnek Meséje-is való.
Történék a' dolog a' múlt hét közepén,
Éppen *Kántor Szerda* ſzentſéges Innepén.
Tudnillik a' Várban lakó méltóſágok,
Fö Nemes, és Nemes Urak 's Aſzſzonyſágok,
Bástyáinkon belöl meg-unatkozának,
És e' magoſſágról völgyre vágyodának.
Mert az emberi kedv fö gyönyörüſége.
A' hellyek és dolog külömb-féleſége.
Mint a' Terméſzet-is le-ſzáll az Égből,
'S magos palotáját nézi a' Méllyſéghöl,
Midön hegyeinken hever, a' felleget
Alája teritvén mint egy ſzép ſzönyeget.
Látván Uraink-is, hogy *Buda*nak hegye,
A' nagy mulatſágnak igen ſzük vármegye;
Tsak hamar hintókra 's paripákra ültek,
És gyönyörü-ſzámmal *Pétzel*re ki-gyültek.
Nagyſágokhoz képpest pompáson öltözve,
Kendözve, 's illatos vizekkel öntözve.
Szállást adott nékik egy Úri palota,
Mellyet talám maga a' pompa alkota.
Az aſztal 's muzsika ollyan kéſzülettel
Vólt, hogy az Uraſág várva érkezett-el.

Kinek

Kinek ſzerentséje vólt nézni a' népet,
Látott életében egy ritkát és ſzépet.
Bennek mint meg-annyi *Vénusok* látſzottak,
A' ki nyilt ortzákon örömek játſzottak,
Jupiter ezeknek meg érezvén ſzagát,
Ditső egeiben nem tarthatá magát.
Fogatta hirtelen az igás ſzeleket,
Melléje ültetvén némelly Isteneket.
Még othon fel vonta puskája ſárkánnyát,
'S hajtatott *Pétzel*nek tzélozván eránnyát.
Mikor már olly formán ért a' helly felibe,
Hogy esett a' dolog jól keze ügyibe,
Mutatni akarván, hogy az ég-is örül,
Egy menydörgös *Salvét* lött a' Kastélly körül.
Halván azt a' fő rend, igen meg-remüle,
A' fel melegült kedv féltében meg-hüle.
Tsak nem el-olvadtak az Aſzſzonyi ſzívek,
Ama terméſzettel gyenge viaſz mívek.
Mindenikbe látſzott egy fél holt *Semele*, (v)
A' meg-rettent ſzívtől dobogott kebele.

Holott

(v) Midőn *Jupiter* egy *Semele* nevezetű Isten kis Aſzſzonyt el-kerített vólna ſzeretőjének, a' feleſége *Júnó* kezdette ötet attól felette félteni, melly ſzerelemnek meg-akadályoztatására, gondolt-is egy ravaſzſágot. Tudniillik, vén Aſzſzony képében látogatására ment a' Dámának, és örvendett ſzerentséjén, hogy *Jupiternél* kedvesſégbe juthatott, azomba azt tanátsolta néki, hogy kérje arra *Jupitert*, hogy ollyan ditsősſéges környülállások köztt mennyen bé ő hozzá, a' Millyennel *Jú-nóhoz* ſzokott. A' ſzegény leány kéri; *Jupiter* kéntelen, de mint hogy meg-esküdt, meg-tselekedte: mellyből

Holott ő ſem hajit mindég ütő követ,
Sőt gyakorta tsupán mulatſágból lövet.
Talám nem-is menykő vólt, a' mit le-vetett,
Hanem a' pohárnak tserepe lehetett,
Mellyből egy pint *Nektárt* ívott ki érettek,
'S vivát kialtással öſzve tört felettek.
Nem-is haragból lett, mivel jó kedvéből.
Mint egy ſzentelt vizet lotsolt le Egéből,
Könyveztek ſzemei annyira nevette,
Hogy a' mulatókat úgy meg-ijjeſzthette.
Így lett a' poros út viſzſza-felé nedves;
Így jár a' társaſág melly az Égnek kedves.

De hogy tüz lett vólna, azt mondják mindenek,
Nem tréfáltak tehát még-is az Istenek.
Ha úgy van ſzavamat én-is meg-tserélem,
'S az Egek hatalmát játéknak nem vélem.
Tudván hogy ereje a' Mindenhatónak,
Halálnak halála minden halandónak.
Kí játſzhatna azzal? 's ha vólt olly vakmerő,
Még azt mind meg-ölte a' Mennyei erő.
Áldott légyen inkább az Istennek neve,
Hogy ſenkit nyilának tzéljává nem teve.
Én-is hálaadó térdet 's fejét hajtok,
Hogy nem esett ſemmi veſzedelem rajtok.

TALÁ-

ből a' lett, hogy a' rettenetes villámások és menny-dörgések között ſzörnyű halált holt, és az Istenſég elől ki jövő tüzek által meg-emésztetett. *Pomey pag.* 47. 48.

TALÁLÓS VERS,

T. N. Szemere Ferentz Agens Úr név napi tiſztelet-téré. Budán 4. Octobris 1789.

Kettős terméſzetem két nevet öltözött,
Kétféle külömbſég van a' kettő között.
Egyet teremtéskor a' terméſzet adott,
A' második reám ſokára ragadott.
Szükſég az elsőnek két ſzóbol állani,
De a' másodikat egygyel kell mondani.
Mikor neveztetem az első Nevemmel,
Egy idejű vagyok az emberi Nemmel,
Leg-újjabb korában láttam e' világot,
Leges leg előſzör néztem nap világot,
Házamnak mindenkor ablakában lakom,
Minden éjtſzakára táblámat bé rakom.
A' fejem tsupa ſzem, meg-is (tsudáljátok)
Hasam 's lábam nélkül egy tseppet ſem látok.
Minden kéznek lábnak töllem kell tanúlni,
Ha akar jól lépni, 's jó dologhoz nyúlni,
Valamelly állatok engem el-veſztenek,
Bennek ötöd réſze meg-hal az életnek,
Mindennap meg-halok, még-is addig élek,
Míg tsak a' világon léſz egy látó Lélek.
Ha pedig második Nevemen maradok,
Most-is egy nagy Nemes familia vagyok.
'S ime neve napján köſzöntöm *Ferentzet.*
A' jövő ſzázban-is lásson ſok *kilentzet.*

SZE-

SZERETETNEK FUNDAMENTOMÁN ALLÓ FIÚI TISZTELETNEK OSZLOPA.

Írta a' ſzerző maga nagy érdemű és tiſzteletű édes Attyának, Nemes Mátyási János Úrnak, 1789-*ben Septembernek* 20-*dik napján történt halálára.*

Tépte már a' *Holdat* védelmező SASunk,
Tsorbította ſzarvát vitéz MAGYAR vasunk;
Már rab Záſzlóival kérkedett az Öröm,
Mellyeket nyert ama' győzödelmes Köröm;
Már *Belgrád* bé vala ſzoritva Ostrommal, (a)
Hevert a' le kaſzált Pogány test halommal;
Már gyomrát a' halál döggel meg terhelte,
Még-is a' jól lakást meg-nem-elégelte;
Még-is egy falatot kivánván le-nyelni,
Annak, oh fájdalom! tőlem kellett telni.
Ki helyett, ha engem kért vólna tserébe,
Futva mentem vólna váltſágúl belébe,
Most hát e' hivatlan 's kártévő Vendégnek
Telhetetlenſégét panaſzlom az Égnek.

Jaj! de e' jaj alatt nyelvemet ſem bírom,
Érzékeny tollamis reſzket mikor írom;
Látok betűimben könyvező ſzemeket,
Mert könyhullatásba fereſztem ezeket;
Bé-borult látásom vastag bú-felleggel,
Gyáſzt és kint ſzemlélek nagyitó üveggel;

T 2 Min-

(a) Melly ezen ſzomorú esetnek napjától ſzámlálván, 18 napok múlva meg-is vétetett.

Minden hang, ha víg-is, firalmas fülemnek,
'S a' ki örvend, vélem azt ellenſégemnek;
Szívem, mellynek víze vólt eddig tsekélyſég,
Most tenger bánattal, meg-áradott mélyſég.
Foly már e' köböl-is vizeknek kútfeje,
Mert üti a' búnak *Mózsesi* veſzſzeje,
Egéſz kis-világát testemnek el önté,
Erős alkotmányát tsak nem öſzve dönté.
Ki dagadt mejjemből, és már meg ſem tartja
A' rohanó firást ſzemeimnek partja.
Söt palotája-is lelkemnek, ámbár az
Bennem leg magossabb, könyvemtől nem ſzáraz.
'S nyelvem, melly tolmáttsa vólt a' jó kedveknek,
Ma orgonájává vált a' keserveknek.

De méltán; mert talám a' ſok Bóldog között
El tévedt ſzerentse, tsak engem üldözött.
Fel emelt ſorsomat ismét földhöz tsapta.
Az ember Istennek oh! melly könnyű lapta.
Én vagyok leg újjabb példa: imé midőnj
Vigadnak mindenek a' ſzerentsés időn,
Mikor derülni kezd Hazám komor ege,
Meg-dördül felettem a' harag fellege,
'S a' ſzomorú hírnek villámló menyköve
Egy halálba mártott nyilat reám löve.
Bánatim árjának jő tizedik habja, *(b)*
Mellynek rémült hajóm menthetetlen rabja.

Vite-

(b) Az az, leg-nagyobb és leg-veſzedelmessebb, mivel a' tizedik ſzám a' Vers-íróknak jelenti leg-nagyobb mértékét annak a' jónak vagy roſznak, a' mellyről beſzélnek, kétſég kívül azért, mivel a' tizedik ſzám némiképpen utólsó, minthogy az azon fellyül valók nem egyebek, hanem az egyes ſzámoknak elől megelől kezdése. Ovid. Triſt. L. 1. *Qui venit hic fluctus' fluctus ſupereminet omnes, poſterior nono eſt, undecimoque prior.*

Vitetem út nélkül, és ha e' ſzélveſzek
A' kétſég kövéhez ragadnak, el-veſzek.
Meg-fojtó vizeit már lelkemig hánnya,
'S a' vigaſztalásnak ſzakadoz kormánnya.
Fellyül az egymásra halmozott tengernek
Talám rám ſzakadó hegyei le-vernek;
Alól a' víz völgynek, melly éh ſzáját tátja,
Szemem a' pokolig fenekét nem látja.
Mint kit ért a' menykö, de nem ütött agyon,
Bámul és nem tudja hogy életben vagyon:
A' vér tsatornái bennem úgy meg-fagytak,
Érzékenyſégeim élet nélkül hagytak.
Mint az ijedt madár meg-nem-tér féſzkébe,
Míg tart a' rettegés emlékezetébe:
Úgy mikor az ostor közelített felém,
A' ſzökevény lélek ſokára jött belém.
Végre midőn haza jöttek az el-ſzélledt
Félénk gondolatok; ſzívem-is meg-élledt,
S kiket a' remülés az imént el-ſzóra,
Most immár nyelvemet mozdítják illy ſzóra:

Gyáſzos *nyoltzvan kilentz*! ſzomorú *September*!
Kevesebb már egy jó Emberrel az ember.
Mert, ki még e' földön egy örömem valál,
Szerelmes jó Atyám mellőlem el halál.
Miért véled együtt le nem nyelt a' *Párka*
Néked idő előtt meg ásatott árka?

Hiſzen ha holtoddal nem történtis holtom,
Úgy-is lelkem tüzét ſírással el oltom;
Ès ámbár testemből még ki nem menekſzem,
Elmémmel tsak ugyan koporsódba fekſzem.
Egek! mért tíltotck engem ahoz menni?
Kinek el múltával nem kivánok lenni.
Miért kötitek rám kelletlen életem?
Ha én a' koporsót kivánom 's ſzeretem.
A' kitől, a' kinek éltem, és a' kiért,
Nem ſzabad-é azzal meg-halnom? de miért?
Talám hogy bánattal fojtsam meg lelkemet,
'S magam gyilkosává tegyetek engemet?
Talám hogy a' gonoſzt mind nékem ſzántátok,
Mellyek elől ötet ki ſzóllítottátok?
Vagy hogy a' kéntelen életnek rabſágát
Szenvedjem, 's a' halál ſzomjú kivánſágát?
Én vagyok, ha meg-áll e' vas Szententzia,
A' meg-holt Atyának holt eleven fia;
Én leſzek kétſzeres halálra büntetve,
Lelkem élő ſírba hever már temetve;
Mert eleven halál az életet bánni,
Söt több a' halálnál a' halált kivánni.

De melly vakmeröſég egy gyarló emberbe,
Hogy Teremtőjével mér ſzállani perbe.
Mivelője ellen az értz meg-nem-kondúl,
'S az ember Istenre rá támad bolondúl.
A' ſár a' fazékast nem boſzſzontja ſzóval,
'S egy lepke ſzembe ſzáll a' Mindenhatóval.
Bíztass bár hogy ezzel ő néki nem vétek,
Én tudom hogy minden zúgolódás vétek.
Mert ſzemmel látásból lehet tapaſztalni,
Hogy a' mi ſzületik, meg-is ſzokott halni;

Tanú az Irás-is, hogy nem marad élő,
Mikorra a' porra le ſzáll az Itélő;
Azomba a' leg-főbb gondviselő mondja:
Hogy van a' le eső haj ſzálra-is gondja.
'S egy madár fiú ſem hull alá honnyából
Az ő híre nélkül, 's nem akaratjából.
Hát, midőn ezeket jól tudom és látom,
Békételenſégre ſzámat miért tátom?
Uram! ha vétkeztem, tőled meg-nem-ſzűnöm,
Míg meg-nem-botsátod ellened tett bünöm.
Véled nem én, hanem ſzeretetem perelt,
Mellyet a' fiúi buzgóſág ingerelt.
Magad öntéd azt az indulatot belém,
Mellyel e' tsapásod' ſúllyát neheztelém.
Tudod hogy a' panaſz, nyomatván általad,
A' ſzenvedő *Jób*nak ſzáján-is ki ſzalad.
Ha erőnk határát kinunk által lépi,
Alhatatosſágunk' lántzát-is el-tépi.
A' fájdalom, egy vas hitet-is meg-hajtó
Sámſon, 's a' Márványt-is meg-ízzaſztó ſajtó.
Olly vipera fajzat, melly ketté repeſzti
A' ſzívet, ha ötet méhébe rekeſzti. (c)

(c) A' *Vipera* minden kigyók nemei között egyedül maga ellik eleven állatokat, de hihető, hogy ő-is örömestebb tsak tojna, mint a' többi, ha igaz hogy a' ſzaporodás halálába kerül. Ugyan-is a' terméſzet históriáját írók azt jegyzették-meg, hogy midőn benne a' kölykei meg nőnek, az oldalait rágják ki, és úgy ſzabaditják ki magokat az Annyok méhének tömlötzéből. Ha ezt a' Viperának előre tudnák talám mind ſzűzen maradnának. Külömben az emberek-is látják a' ſok roſzſz gyermeket, azért még-is minthogy el-fogyni nem akarnak, ſzeretnek ſzaporodni.

Tudod ott ſints bennünk tökélletes jóſág,
A' hol képzelteti velünk a' gyarlóſág.
Bár ki Virtusinak ſzinére tekintsen,
Hiba 's ſzeplő nélkül köztök tsak egy ſintsen.
Most történt a' példa: mikor nem gondoltam,
Kegyes, de egyſzersmind zúgolódó voltam.
Meg-némulok azért, 's többre nem fakadok,
Veſzſződet tsokolván néked hálát adok.
Jól van; ha bűntetſz-is, tudom miért veretſz,
Mert te ostorozni ſzoktad a' ki ſzeretſz.
Ha fiad lelkének lágyſágát meg jedzed,
Látogatásidnak tüzei köztt edzed.
'S hogy ne légyen ſalak hitünk aranyába,
Késérteteidnek tiſztitod kohába.
Úgy-é inkább azért hivád-é hív ſzolgát,
Mert már el-végezte töled rá mért dolgát?
És fáradſáginak várta már jutalma,
Idvezítésednek örökös nyúgalma?
'S talám meg akarod-é ſzázat itélni,
A' mellybe nem méltó jó *Enók*nak élni?
Uram! ha e' Népnek ſzántál veſzedelmet,
Avagy tsak a' jókkal tselekedj Kegyelmet.
Ne írtsd ki a' plántát földedből a' gazzal,
Neveſzſzen a' hamis együtt az igazzal.
Ha úgy gondolkozol mint *Sodoma* felől,
Küld ki a' *Lótokat* itéleted elöl.
Én a' míg akarod, élek és ditsérlek,
Te pedig tellyesitsd ezt a' mire kérlek:
Hogy mikor testemet fekteted a' porba,
Atyám hamvaival hadd jussak egy ſorba.

Em-

Emberi ſorsunkat most értem valóban,
Kezdvén hányattatni a' próba hajóban.
Melly rémitő tükör! a' mellyet ſzemlélek
Imé koporsóba látſzom, noha élek.
Ehez hasonlítva, az eddig meg holtak,
Nékem tsak álmodott jelentések voltak.
Hiſzen régen tudom hogy *Adám*tol fogva,
Számtalan ezreket vitt a' halál fogva,
Kiknek testeiktől maga az öſztövér
Föld, immár rendkívűl meg hizott és kövér,
*Kain*nal a' roſzſzak, *Abel*lel a' ſzentek,
Ételül mindnyájan e' gyomorba mentek;
Egéſz emberi Nem fúladt tsak egy ízbe,
Egy Ház-népen kívül, ama nagy Árvízbe,
Mellybe belé hala minden egyébb élő,
Tsak *Noé* nem, maga lévén Istent-félő;
Fekſzik *Salomon*nal ſok ezer goromba
E' nagy közönſéges temetö halomba;
Hány *Gazdagot* tudok? hány millió *Lázárt*?
Kit a' halandáſág e' fedél alá zárt;
Hány porba ült *Irus*? 's palotába lakott
Krésus élt? kit ide egy aſztagba rakott;
Tsak a' *Márs* oltárán le vágatott tsorda
Számtalan, a' kiket a' fegyver el horda;
A' meg-avasodott életű *Nestorok*,
Immár az időtöl le-rázatott porok;
Vólt jó, roſzſz, bölts, bolond, ifjú, vén, úr, ſzolga,
'S ennek-is annak-is egyre ment ki dolga.
Mind meg-holt, 's ki tudná ſzámát-é Mindennek?
Mellyel majd bé tölt már könyve az Istennek.
Annyi le-dült világ hullott ide ſorral,
(Melly halmot Atyám-is told már egy ſzem porral)

A' mennyi ſzázai a' holt eſztendöknek
Aluſznak keblébe az el-múlt idöknek,
Még-is, oh! mennyire gondatlan az elme,
Annyi esetekre nem vala figyelme.
Mint mikor meſzſziröl ki-áltnak gyúladást,
Sok bátran neveti a' kárt és jel adást,
De néki-is a' jaj meg-ſzóllal ſzájába
Mikor harap a' tüz a' maga házába:
Úgy én vak és ſiket valék más példára,
'S most gondolkozásra int a' magam kára,
Mert Te nagy Fa! le dülſz, kinn én valék levél,
Én állok, 's Te nékem árnyékommá levél.
Most hát kéntelen-is látom, hogy életünk
Hasonló a' maghoz, mellyet földbe vetünk.
Valamint ez a' ſok rabló állatoknak
Tárgya, 's mindenféle viſzontagſágoknak;
Hól a' rajtunk élö madarak dézmálják;
Hol a' fühöz ſzokott éh barmok gyomlálják;
Egyſzer agyonverö jég-esső tsépeli;
Máſzſzor holmi vendég féreg el-legeli;
Most a' mostoha tél hideggel fonnyaſztja;
Majd az vizaſztó nyár hévſéggel bádgyaſztja,
Mikor a' terméſzet házát bé fütteti,
'S az élök élelmét fütteti főzeti;
Végre az Aratás fogván éles ſarlót,
Mint feje vett testet úgy hagyja a' tarlót:
Úgy ez élet vetés: 's az emberek magok
Isteni kéz által el-ſzóratott Magok;
Kinek kinek a' mint földe lágy vagy kemény,
Vagy terméketlen gaz, vagy haſznos vetemény,
Mert ez a' gabona ama meg-átkozott,
Mellyböl ſok búza ſzem konkollyá változott;

Soka-

Sokakat véletlen veſzedelem tép-el;
Némellyeket hoſzſzas nyomorúſág tsépel;
Egyik réſzt a' tenger viſzontagſág árja,
Másikat a' tsapás Zápor módra járja;
Némellyek közzülök egéſzen meg-érnek,
Értem az ollyakat kik vénſéget érnek;
Másik Virtusinak gyenge fejét hánnya,
Éppen mikor az Úr aratásra ſzánnya;
Egyikben az élet gyümöltse tsak zsendül,
'S a' ſzomorú *Vágd-le*! felette meg-zendül;
Ez ſzárba ſem indúlt, most búvik a' földböl,
Még-is le metſzetik, 's ſzalma leſz a' zöldböl;
Mert könyörületlen vak kaſzás a' halál,
Arat kit kit a' mint elöl utól talál.
Nem vigyáz ſenkire érett-é vagy gyenge?
Hall az öſz kaláſzſzal együtt a' zöld zsenge.

De mit példázgatom halandó voltunkat,
Holott ſzó nélkül-is esmérjük magunkat?
Sőt ez igaſságot kéntelen-is hiſzſzük,
Midön egymás után egymást mind ki viſzſzük,
Oda, a' honnan még viſzſza nem jött ſenki,
Hanemha tsudaként hívta az Isten ki.
Avagy tsak énnékem ez, a' ki-ért sírok,
Tanúbizonyſágom arra a' mit írok.
Mert el-tünt, és mind azt örökre el-vitte,
A' miért a' lételt lelkem jónak hitte.
Haſzontalan nézem utánna az eget,
Bús ſzemem könyveket hijába tsepeget.

Le ſzállok hát Atyám! éretted sírodba,
Mert te nem maradhatſz egéſzen porodba.

Bé

Bé nyitom az örök Éjtſzaka ajtaját,
'S Elmém lámpásának meg-gyújtván olaját,
Annak világánál kereslek, e' régen
'S a' te estvéddel-is ſüvült ſetetſégen.
Á' Hallgatásoknak ki hozván házából,
Mint *Éneás* Attyát *Trójá*nak hamvából, (*d*)
Emlékezetedet magam mellé véſzem,
És bujdosásimnak ſorsosává téſzem.
Parodat nem költöm, úgy-is ha bántanám,
A' ſzent Árnyékokat rám haragítanám;
De érdemeidnek ki-ſzedem gyöngy-ſzemét,
Melly nem a' föld dombján heverhető ſzemét,
Fel-támadt hiteddel ki-jönek e' ſzentek,
Mellyek koporsódba késérni le mentek.
Ha meg-esmerkedett nagy lelked az égbe,
Itt ſem hagyattathatſz feledékenyſégbe.
Ne-is tiltsatok-meg, ti ſzentſéges Tsontok!
Mert erőſzakkal-is hozzájá bé rontok,

Bár

(*d*) *Virgilius* vers iró, *Eneás* viselt dolgairól irtt munkájának II-dik Könyvében említi, hogy *Eneás* a' maga Öreg Attyát *Anchisest*, hátára véve vitte ki a' *Trójai* veſzedelemből. Melly tselekedetéért az irók *Kegyesnk* (*pius*) nevezik, mint p. o. Horat Carm. L. IV. Od. VII. *Quo pius Æneas.* &c. Ma-is ſokan viſzik ki az Attyokat, azzal a' különbſéggel, hogy üstökénél fogva: de az ollyanok *Absolon* fiaknak mondatnak, és a' mint üstökön vétkeznek, úgy gyakran üstökön büntettetnek meg-is, mint az említett Király Urfi, a' ki hajánál fogva akadt fel egy tserfára maknak. Vajmi ſok fiaknak lehet ma ezen büntetésnek el-kerülése végett a' *paróka* viselést javasolni!

Bár maga a' halál strázsáljon mellette,
Azzal-is meg-hartzol hűſégem érette.
A' halandóſágnak kövét el-fordítom
Róla, 's rab virtusit viſzſza ſzabadítom,
A' mi nem mulandó, nem illet titeket,
Adjátok ki azért per nélkül ezeket.

Imé! nyilik a' föld, 's a' holtak Istene,
Kegyes ſzándékomnak nem kiált ellene.
Békeſség tinéktek, Testek ſzent Árrnyéki!
Örök Halgatások nyúgovó hajléki!
Atyám Hamvainak mondjátok meg-útját.
Híre a' *Léthé*nek nem ihatja kútját. (*e*)
Halhatatlanſágit válogatni jöttem. —
De látom már porát: im fekſzik elöttem!
Halottak ſzent álma! nehezedj reája.
Hogy bátrabb lépéssel járúljak hozzája,
És fel ne ſerkentse nyelves ſzeretetem,
Mellynek kegyes zajját nem tsendesíthetem.
Kár vólna annyi kints egy rothaſztó boltba,
A' mennyi érdemet találtam e' holtba.
Ide nézhettek már ti kedvellő ſzemek!
Kéſz a' jó emberi 's jó Atyai remek.
A' virtus ſzíneit már hozzá kerestem.
'S öket egy ſzeméllyben elötökbe fejtem.

Fog-

(*e*) *Lethe*; magyarúl *feledékenyſég*, neve volt a' költeményekben, egy más világi folyó víznek, mellyből a' meg-holtak lelkeinek inni kelletett, a' végre, hogy halálok elött való állapotjokról annak ereje által el-felejtkezvén, utóbbi bóldogſagakból ſzármazott örömöknek édesſégét, az előbbeni élet viſzontagſágainak emlékezetével ne keseríthessék.

Fognak vállalkozni tudom olly bolondok,
Kik réfzre hajlásnak vélik a' mit mondok:
De a' ditsekedö nevet el-fzenvedem,
Mert bizonyfág lelkem hogy méltán kérkedem.
Hogy vér 's fiú vagyok, azért nem hazudok,
Igazat befzélni fzeretve-is tudok.
Mert a' hizelkedés nékem nem kenyerem,
Sőt a' ki-fzemembe ditsér fem emberem,
'S az ollyan állortzát erövel le rázom,
A' melly ott-is takar, a' hol én hibázom.
Azoknak engedvén, kik inkább fzeretnek
Látfzani, mint lenni ditséreteseknek.
Ne gondolj hát Muzsám! a' rágalmazással,
Győzd-meg a' fetsegöt nemes útálással.
Inkább, ha rebeghetfz a' némitó bajtól,
Könnyebbitsd fzívemet e' benn fzorúlt jajtól.
Hogy ki-takarodjon fájdalmam, Atyámon
Könyvezö fzememen és panafzló fzámon.
'S emlékezvén *Krésus* meg-némúlt fijára,
Miképpen fzollalt-meg Attya oltalmára, (*f*)

Adj

(*f*) Kiről azt jegyzették-meg a' történetek írói, hogy némám fzületett. Melly hibás fzületésnek oka iránt meg-kérdettetvén az *Orákulum*, azt felelte: Hogy éppen ne ohajtsa a' Király a' fiának meg-fzóllalását, mert az léfzen a' Király életének leg-fzerentsétleneb napja, a' mellyen az fogna történni. Be-is tölt, mert a' midön *Cyrus* a' *Persiai* Király *Krésus*nak lakó Városát *Sardist* meg-vette vólna, *Krésus* maga-is el-fogattatott, és éppen mikor egy Persa katona fejét akarta vólna venni, akkor fzollalt meg-ijedtébe a' fia, ezt kiáltván: *Vitéz! meg ne öld a' Királlyt.*

Adj ditséreteket elmémnek és fzámnak
Hadd fzoljam mivoltát idvezült Atyámnak:

Elöfzör testének rendes alkotmánya,
Volt a' terméfzetnek gondos találmánya.
Gazdagon bánt, ennek öfzve rakásában,
Ajándékainak ofztogatásában.
Mikor illy munkával remekel, úgy látfzik
Mintegy az emberi mesterféggel játfzik,
'S láttatik próbálni, ha vállyon a' festö
Majmolhat e' ollyat, a' minémüt fest ö?
Mert bár kedves néki mindenik gyermeke,
De tsak ugyan ritkán fzületik remeke.
Kivált miolta már el-kezdett vénülni,
Józanon 's tsinossan tsak néha tud fzülni.
Szokott áldásiból fösvénykedik, 's noha
Édes Anya, még-is fokakhoz mostoha.
Egyiket formálja gyönyörü pávává;
Mást az útálatnak éktelen baglyává;
Némelly fülemile ékes befzédében,
De az egéfz fzépfég áll tsak a' nyelvében;
Egyik takaros fö, 's egyébb tagaiba
Fejét fzomorító tökélletlen hiba;
Másnak az Anyait ki-adja erőből,
De tsak fél portziót mér az agyvelöből;
'S gyakorta ki bö réfzt kap a' külsö mázba,
Gyáva lélek lézzeng ott a' pompás házba;
Ellenben fzép elmét fzállít az olly testbe,
A' mellyet kivülröl gondatlanúl festbe.

Járj

Járj el ſok villággal vetélkedő Párist, (*g*)
Jó ha lámpásnál lelſz délbe-is egy *Párist*, (*h*)
Ollyat,

(*g*) Az az, roppant Várost. Ez *Frantzia* Orſzágnak Anya-Városa, a' hol rendſzerént közel egy Milliónyi lelkek találtatnak, belé ſzámlálván az ott tartózkodó idegeneket-is.

(*h*) Az az, ſzép és egyſzersmind jó erkölcsű embert. A' *Páris* törvény bíróſágának mesés le írása ez: hogy egyſzer minden Istenek és Isten Aſzſzonyok hivatalosok vóltak egy lakodalomba, ki-vévén *Discordiát* az egyenetlenſégnek Isten Aſzſzonyát. Ez abbéli haragjába, minekutánna a' többiek aſztalhoz űltek, valahogy fel-lopatott az aſztalra egy arany almát, illyen reá írással: *Legyen azé a' ki-legſzebb.* Noſza mindjárt nyelv ki nyelv! perre kerekédik a' dolog a' Dámák között, mindenik magának tulajdonította. Végtére háromra ſzoríttattak a' Voksok, *Jűnóra*, *Minervára*, és *Vénusra*, de ők ſem egyezhettek meg magok közzűl valamellyikre. Látván *Jupiter*, hogy most egyſzeribe tépelödés leſzſz, azt tanátsolta, hogy a' mellyiknek *Páris* oda ítéli, azé légyen. Rá állanak, hozzá mennek, mindenik tyúkkal kaláttsal forgodik körűlötte. *Jűnó* igért hatalmat, *Pallás* böltsesſéget, *Vénus* pedig ſzép feleſéget. *Páris* az utólsónak igéretével leg hathatósabban meg-veſztegettetvén, minden hoſzſzas gondolkodás nélkűl *Vénust* kiáltotta legſzebbnek, 's az Arany almát annak ítélte. Tellyeſítette-is az Isten Aſzſzony igéretét, a' midőn *Helenát* kezére játſzotta: de bezzeg a' két el-mellözött Isten Aſzſzony ſem mulatta el-boſzſzúját állani nem tsak ſzeméllyén, hanem az ő egéſz *Trójai* birodalmán. Tsak egy *Salamon* volt még a' ki meg nem bánta az Aſzſzonyi perbe való ítélő bíróſágot.

Ollyat, a' kit *Jűnó*'s *Minerva* meg keres
Bíróúl, a' midőn *Vénus* a' fel-peres.
A' ki ne hajlana a' tetſzettebb réſzre,
'S terhes ſententziát ne hozna az Éſzre:
De ſok roſzſz hordóba lakik *Diogenes*, (*i*)
Sok görbe *Ezóp*'ba az elme egyenes. (*k*)
Más-

(*i*) *Diogenes* volt régi Görög *Cynicus* Bölts, melly ſzó a' Görög nyelvnek ereje ſzerént, annyit jelent, mint *kutyás maga viseléső.* Így nevezték pedig az ollyatén kováſzú Böltsek, a' magok ſzokásaiktól, mert ſzemtelenek, vagdalódzók, minden tsínosſág és alkalmaztatás nélkűl valók, egyſzóval ſenkivel és ſemmivel föt magokkal-is ſemmit nem gondolók voltak. De azomba eſzek több volt ám mint a' pompássabb felekezetnek. Azok közzűl egy igen nevezetes vala *Diogenes*, kinek több furtsa tselekedetei között emlékezetes az, hogy ő egy hordóba lakott, mellynek ablakát a' nap ellenébe ſzokta fordítani, és mikor a' tanyát akarta változtatni, tovább hengergette. Egyébb jeles, tűdós és tréfás mondásait és dolgait, lásd *Plutarchusnál in Apopht.* vagy a' ki ahoz nem értene, meg-olvashatja azokat Magyar versekben-is, mellyek *Kolosvárt* 1782-dik Eſzend. illyen nevezet alatt nyomtattattak ki: *Tréfás elméjű bölts Diogenes Filosófusnak Historiája.*

(*k*) *Ezopus* volt egy Bölts és Mese-ſzerző, nemzetére *Phrygiai*, állapotjára nézve pedig ſzolga, *Krézus* uralkodása alatt. Felette rút görbe gurba testel, de különös ſzép elmével formálta a' terméſzet. Mintha annak a' kováſznak, mellyből az emberi nemzet kéſzült, vakartsa lett vólna. Élete és erkölcsi meséi magyar nyelven-is olvastathatnak.

Másképpen dolgoztak a' teremtő kezek,
Mikor ezt alkották, a' kit én könyvezek.
Mind két valóſágát néki ahoz mérték,
Melly a' mi ſzázunkba rendes férjfi mértek;
Vólt közép, de egéſz emberi termettel,
Melly ſzépſég köz kivált a' Magyar Nemzettel;
Teste, mintegy pálma, egyenessen állott,
Míg az idő terhe vállára nem ſzállott;
Kartsún termett ugyan, de még ſem ſzárazon,
Volt tellyes teteme, 's illendő test azon;
'S a' mi egy Magyarba különös és derék,
Temérdek lábain állott tömött Derék;
Barnás ábrázatja fejérrel elegyült,
Hol mintegy piatzon a' vér középre gyűlt;
Semminémű ſzeplő nem látſzott ortzáján,
Rózsa ſzín ruhába kedvesſég ült ſzáján;
Eleven ſzemei ragyogtak kegyessen,
Szelid tekintése villámlott tsendessen;
Az ártatlanſágot képzeltem mozdúlni,
Ha láttam kezeit 's lábait indúlni;
Fején a' barna-ſzeg haj tsak kevés öſzſzel
Tarkállott, a' millyen a' terméſzet Öſzſzel.
Betegſég nélkül tölt *Jábesi* élete,
Tsak hogy, oh Fájdalom! *Nestor* nem lehete.
Hadgyán! bizony inkább hatvankét eſztendő,
Sok-is a' kegyesnek; nem tsak elegendő.
Illyennek mutatja képe-is, ha talán
Jól irt *Apellese*, árva háza falán.
Illyen vólt, és immár ollyá lett formája,
Kitől el-rejtezik az ember ortzája.
De mit ér a' festők krétája és tzíne?
Ha nints a' Virtusnak rajzolható ſzíne.

Aludj

Aludjék hát ſzép test, feküvő Árnyékod,
Ki megyek 's rád zárom nyúgovó hajlékod.
Azokat hirdetem és rakom már elöl,
Mellyek ſzépſégedet ſzebbítették belöl.

Hálát nem adhatok az égnek érette,
Hogy Atyámat Magyar vérből teremtette.
Már ha nem ſzólnék-is, említvén nemzetét,
Hoſzſzassan ki-mondám egéſz ditséretét.
Nézhet a' ſas orrú irigyſég, nem félek;
Kérkedem Nememmel, 's azért még-is élek.
Ha *Baſiliskusi* ſzemét nem álhatom,
Mérgének Nemzetem virtusit mutatom,
Tudom olly *Nagy Sándor* tükörére talál,
Mellybe magát nézni néki ſzörnyű halál. (*l*)
Már el-hiſzik, lévén Magyar Ember fia,
Hogy igaz e' tölem le írtt História.
És méltán, mert annak lelke, nyelve, ſzíve,
Volt az igaz Magyart teremtő kéz míve.

(*l*) *Baſiliskus* Görögűl jelent *Kis-Királyt*. Neve egy kigyónak, a' melly koronás fejéért mondatik kigyók Királlyának. Olly mérges pedig ő Felſége, hogy tsupán a' nézésével meg-öli az embert és állatokat; ſőt maga-is a' maga látásától ſzörnyű halált döglik. *Nagy Sándor*ról említi ama Barátok példabeſzédes és prédikátori könyve, a' *Hármas História*, hogy midőn a' Világ meg-hódoltatásában foglalatoskodna, egy kietlen koſziklás helyen Basiliskusra találván, tükörrel ment ellene, mellybe az magát meg-tekintvén azonnal meg-döglött, a' helyett hogy különben őtet ölte vólna-meg.

A' kibe, mint régen *Kórintus* értzei, (*m*)
Mind egybe olvadtak a' virtus nemei.

A' ki meg-előzte ifjúi életét,
A' tudja akkori maga viseletét;
Én embert beſzéllek, 's az ollyat nem kérdem,
Úgy-is a' gyermekbe nintsen derék érdem.
Lett ő *Nagy Igmándon*, *Komárom* vidékén,
Hétſzáz és huſzonhét eſztendő környékén.
Nemes eredete olly gyökérhez mégyen,
Mellyből illyen ágnak nöni nem vólt ſzégyen.
Mert *Mátyási István*, és *Zádori* Sára,
Nemesſégét tudja *Komárom* határa.
Elméje mivóltát mihelyt ki-kémlelték,
Mindjárt tudományok hívének ſzentelték;
Mert a' gyermekſégnek zsendülő ideje,
A' jó nevelésnek hajtható veſzſzeje.
Míg által tántorgott nevendék napjain,
Nött a' Hellyſégbéli Tanító karjain,
A' ki játſzódozva, az anyai téjjen,
Belé a' tudományt plántálgatta méjjen.

Melly

(*m*) *Korintus* mind a' ſzent mind a' világi Históriákban, igen emlékezetes Görög Orſzági Város. Ezt a' *Rómaiak* fegyver és tűz által el-törlötték, melly égésnek alkalmatosſágával a' benne lévő drága értz nemek egybe olvadtak. Abból az értzek meg-elegyedéséből találták oſztán ki az emberek egy betses matéria tsinálásának módját, melly *Korintusi értznek* neveztetett, és régenten az ezüſtnél és aranynál-is elébb betsültetett.

Melly mag e' jó földbe olly ſzép tövet vere,
Hogy végre lett egy nagy gyümöltsfa gyökere.
Midőn már Hazáját kitsinylette főnek
Ollyan értelemmel néki tőlt velőnek,
Egy akkor virágzó felsőbb Oskolába
Tapaſztalni indúlt, *Tata* Városába.
De látván, hogy ott-is talált tsekély kútat,
*Debretzen*nek vevé tsak hamar az útat,
És ama nagy *Magyar Athénás*ba méne,
Hol lakik *Minerva*, 's az Istenek Véne.
Hol *Pallás* palástját mind addig viselte,
Míg az Isten Aſzſzony ſzékéig emelte.
Ott ámbár láttatott érni kivánt véget,
Még-is érzett egy kis tökélletlenſéget;
Mert kivánta nézni mások ſzokásait,
Az idegen népek egének napjait.
Hol ſok ezreivel *Béts* a' *Dunát* iſzſza,
Ott járt; de Hazája húzta hamar viſzſza.
Külömben-is akkor killyebb nem mehetett
A' *Burgus* Had miatt; de nem-is kelletett.
Kéſzen lévén tehát ſzent Hívatalára,
Ült az *Isáki* nép lelki kormányára,
Mellyel e' kis hajón holtig úgy eveze
A' halhatatlanſág partja felé keze,
Hogy ſoha nem ſijjedt, kőbe nem ütődött,
Noha gyakor ſzélvéſz és hab közt vergődött.
Jól esett; és ámbár nem az ő mondása,
De lehetett akkor illy gondolkodása:
Mit világosodna egy külföldi métstől
A' ki ſzületett fény? 's azért jött el Bétstől.
Azért mert haſználni kívánt Hazájának,
Melly ötet nemzette 's nevelte magának.

Vajha! egyebek-is példáját követnék,
'S az idegen Múzsát igen ne ſzeretnék.
Ne koborlanának, Nemzetünk kárára,
A' külfödi bünök bé vásárlására.
Van itt elég virág a' jó Magyar méhnek,
Méze pedig ſohol nintsen a' herének.
'S háládatlan fattyú, ki nem ſiet haza,
Nem másnak ſzűl édes Anyánk, ez a' Haza.
Most-is nem tudósok ſzűkibe vagyunk-é?
Midön a' mi van-is fele ſe magunké.
(*A' melly nevezeten nem értek tsak Papot,*
Mert tsak áll, a' hogy áll, a' belsö állapot.
De tudni nem tsupán palásthoz illene,
Kurta köntösben-is tanúlni kellene.)
Sok élire veri a' nagy jótéteményt,
Zálogol egy vékony, azt-is gyanús reményt,
Ki megy, és a' midön váz-formán öltözött,
Fel emelt órral jár Nemzettſége között,
Mintha azt gondolnák, hogy már ő valaki,
Azzal hogy tsudává változott odaki.
Én okát nem tudom; feleljenek magok
Az ollyan újjmódi üstökös tsillagok.
Te! ki nem maradhatſz emberi formában,
'S idegen pávának ſzajkóskodſz tollában (*n*)

Mond-

(*n*) Vétetett ez a' tzélozás *Fedrus*nak 3-dik meséjéből, a' hol az vagyon, hogy egy ſzajkó, midön a' pávák vedlettek, fel-ſzedte utánnok a' tollakat, 's magára tzifrázta. Akkor körül tekintvén magát, úgy el-kevélyedett, hogy a' Nemzettſégét látni ſem akarta, hanem a' pávákkal ſorba ſétálni indúlt. Azok ſoha ſe tudván mitsoda tsuda madár az, jól meg koppaſztották a' há-

Mond-el, mi haſzna van annak a' *Mondár*nak?
Mutat-é tégedet böltsebbnek, vagy Úrnak?
Érdemleſzſz-é vele nagyobb tekintetet?
Szerzel-é népedben mélyebb tiſzteletet?
Mintha drót rángatná nyelvedet a' hangra
Úgy ſzólſz, 's emel-é az ſzóſzóllói rangra?
Sőt magadra gyújtod a' köz gyülölſéget,
Ott a' hol kedvellik az egyűgyűſéget.
Még a' bárány ſem tud a' ſzamártol félni,
Bátor oroſzlán bört próbáljon tserélni.
Ha nem tudnám, úgymond, nevedet 's nemedet,
Meg-ijednék tőled, de látom füledet. (*o*)
Soha Papagájjá nem válik a' ſzarka,
Mert kántor-madárrá egyet ſem téſz farka;
'S a' világ ſzappannya hamarébb el kopik,
Mint meg fejéredjen ki ſzeretsent ſzopik.
A' Jésus, a' kinek el-válaſztásával
Kérkedſz, mint valamelly ſzabad *Diplóma*val,
Midön *Pált* vagy *Pétert* fel ſzentelte Papnak,
Szabott-é formát-is a' Papi kalapnak?
Mondotta-é mikor ſzolgait fel kente,
Mellyik a' ſzentſéges Apostoli mente?
Állítsd ezt ha mered, 's bé bizonyíthatod;
A' másikat tudom meg-nem-próbálhatod:

U 4 Hogy

a' hátát. Ez azután viſzſza akarta magát tsapni a' ſzajkókhoz, de azok-is el-üzték, 's egy öreg a' leg-okosſabb ezt mondotta néki: Atyafi! ha meg-elégedtél vólna a' ſzajkói formával és állapottal, amott ſe vertek vólna-meg, mi ſem kergettünk vólna-el. Így marad ſok nyúghatatlan ember-is két ſzék közt a' pad alatt.

(*o*) Phædr. L. 1. Fab. XI.

Hogy a' kiket fogad pásztorul aklába,
Akarná jártatni idegen gúnyába.
Nem mondom, hogy viselj alávaló harát,
Mintegy ember formát le vetkezett B—t.
Ne gyászolj, hordozván Zsákot és feketét,
Nem *Öröm-követhez* illő szín a' setét.
Világ szerént sem kell pompássan öltöznöd,
Mert más Polgároktól illik külömböznöd.
De van Magyar ruhánk mindenhez rangjáig,
A' Királlytól fogva a' koldús rongyáig.
Tehát vagy külömbözz azzal, vagy éppen ne,
Részemről nem fogok botránkozni benne.
Én a' Belső rendet felette tisztelem,
Betsületét mind két vállammal emelem,
E' pirongatással hát nem azt aláztam,
Mellyel némelly pártos hazafit gyaláztam.
Mert a' ki igazat mondani kéntelen,
Ha méltán kissebbít valakit: bűntelen.
Ha hát sebet kaptál, meg-engedj barátom!
A' Nemzet ellen tett bűnt meg-nem-botsátom.

Azért hamvában-is tsókolom Atyámat,
Hogy szokásaiban követte Hazámat.
Pap vólt, 's magát mástol meg külömböztette,
De Nemzete képét még sem szégyenlette.
Pap vólt, de tsak mikor állott Katedrába,
Egyébbkor Hazafi a' maga házába.
Ki fordúlt kedvéért a' tapasztalásnak,
De nem vált majmává a' külső szokásnak.
Sőt mint a' szelid méh ott-is úgy dolgozott,
Még az ürömről-is édes mézet hozott.

Odaki akarta elmélyébe szedni,
Mit nem kell a' jónak itthon tselekedni.

Sok nyelv és ditséret kivántatnék számba,
Míg szedném virtusit tökélletes számba.
De midőn egy egész jóságot kell írnom,
Nékem ollyan munkát hogy lehet meg bírnom?
A' ki magammal-is hibázok sok pontban,
A' nálamnál jobbat miként vetem fontban?
Mindazáltal versem a' mit tud el mondja,
Az itélet osztán bölts olvasóm gondja:
Én tudom és vallom, hogy az Istent félte,
Mert azt a' böltsesség kezdetének vélte.
Meg-adta ő néki a' főbb tiszteletet,
Felebarátival közlött szeretetet.
Gyakorta hallottam ekképp böltselkedni:
Hogy a' jót a' rosznál könnyebb tselekedni.
Követte Vallását szorgalmatossággal,
Forró, de azomba okos buzgósággal.
Amaz Irásbéli hegy mozditó hittel
Bírt, 's annak vállain nagy terheket vitt-el.
A' jó állapothoz szokott lélek mellett
Bátran elő állott, ha szenvedni kellett.
Midőn tsatázott-is az utólsó bajjal,
Tsúfolni láttatott a' kínt vidám zajjal.
Sőt talám az halál mondott jajt nyelvével,
Hogy nem nevelhette kedvét nyögésével.
Az egyenes szívnek Vezérlő Magnese,
Az igasság, benne egy pontot kerese,
Az a' fő élet ér mozgatta kezeit,
Az vitte egyenes úton beszédeit.

Külömbſéget tévén kettőjök ſorsába,
*Titus*nak mondhatom adakozásába,
Mert mint leg-bóldogabb Órájának örült,
Mellybe ſzűkölködő barátján könyörült.
Fellyül a' Tekintet ült homloka táján,
Alább a' vidámſág mulatott ortzáján.
Szemöldökei közt a' rá tartás lakott,
Melly ama kettőnek egy köz határt rakott.
Soha trágár beſzéd ki nem jött ſzájából,
Melly a' rothadt ſzívnek költ vólna magvából.
Artatlanſág nézett ſzemének ablakán,
Igazán mondott ſzók hangzottak ajakán,
Haragudni arra, 's tsak ollyankor tudott,
A' ki mikor Istent ſértett, vagy hazudott.
Az alázatoſság ollyan öllel mérte,
Hogy a' ſzelid lélek testével be érte.
Úgy nézte 's nézette a' vad irígyſéget,
Mint ebet illető roſzſz minéműſéget,
Mint a' romlott erkölts ſebeinek nyivét,
'S ójta e' ragadó dög-haláltól ſzivét.
Szánakozott minden nyomorúltak nemén,
Gyakran az indulat tseppekké vált ſzemén.
Ki tsak a' barmot-is ok nélkül bántotta,
Azt egy embertelen hóhérnak tartotta.
Uroknak esmérték minden indulati,
Ama terméſzetnek leg-vadabb állati.
Mellyeknek ſok ember parantsol keveset,
Azolta, hogy rajtunk meg esett az Eset.
Miólta le-téptük a' tilalmas almát,
Melly el-gyengítette az ember hatalmát,
Tsak az a' lélek ül Fejedelmi ſzékbe,
Ki a' testet és vért tartja fenyitékbe.

A' ſze-

A' ſzemérmetesſég, a' melly valójában
Első ſzem a' minden virtusok lántzában,
Vólt mozdulásinak az a' lineája,
Hol meg állapodott ſzíve, keze, ſzája.
Az illendőſégnek tükrébe úgy nézett,
Hogy minden dolgokat a' ſzerént intézett.
Testén a' motsoknak nem ſzenvedte nyomát,
Őrizvén azt mintegy ſzent Lélek Templomát.
Tanúlt 's ſzokott élni józanon igazán,
Melly valaha áldás vólt a' Magyar Hazán.
Szeretett jót, de tsak érdemessel tenni,
A' vett jóért pedig háládatos lenni,
A' minéműt már ma olly ritkán ſzemlélünk,
Hogy e' ſzóval majd tsak régiekért élünk.
Fáradhatatlan vólt, de nem a' világért,
'S a' Nap alatt lévő haſzontalanſágért;
Mert gyakran mondotta: Kit az Isten ſzeret,
Annak az elégig könnyen ád kenyeret.
Azért nem turkálta e' földi göröngyöt,
Látván hogy ſzemetén nem lél igaz gyöngyöt.
E' világon kívül a' pontra ki ſzállott,
Hol *Arkhimédes* tsak gondolattal állott,
'S ſzívétől a' földet távol taſzította,
El-tépvén a' mi azt ehez ragaſztotta.
Meg-tsalta egy titkos ſzent ſzemfényveſztéssel
A' meg-elégedés ötet, a' kevéssel.
Lelki fő tzéljának pállyáján úgy futott,
Hogy a' földi jókhoz tsak találva jutott,
Mintha az Isteni áldásnak mannája,!
Ingyen hullott vólna az égből reája.
Bóldog! a' ki ollyan hátra nem tekintő
'S a' tárgyra ſzegezett ſzemekkel bír, mint ő.

Úgy

Úgy van; a' ki dolgát az Úrért el hadja,
Ez idö ſzerént-is jutalmát meg adja.
Elég bizonyſági ezekre ö néki,
Az Istennek véle közlött ajándéki.
Tanûi minden Jók, és egéſz élete,
'S nyelvemmel beſzéllö lelkem esmérete.

Tsak azok ſzolhatnak nagy tudományához,
Kik a' Tudósoknak értenek fontjához.
Itt már én le-ſzállok az itélö ſzékböl,
'S ki veſzem elmémet az ember-mértékböl.
Többet nyomnak abba ſok betses munkái,
Mint egy bús pennának öſztövér ſtrófái,
A' tőle maradott halom kéz-írások,
A' mennyit restelnek olvasni-is mások.
Légyen bár egy mejjben *Origenes* tsontja, (p)
Olly temérdek munka még-is öſzve rontja.
Azért idö elött a' köz haſzon végett,
Gyertyáival együtt élete el égett.
De él eſze, mellynek a' halál ſem árthat,
'S a' feledékenyſég vizébe nem márthat.
Szórja bár az idö Álomhozó mákját,
El-nem-altathatja e' vigyázó fákját;
Mert ö mint valamelly *Minervát* nevelö
Böltsesſégtöl terhes *Jupiteri* velö,
Ollyan Kereſztényi tudománnyal töltött
Munkákat, a' dolog féſzkén ülve költött,
Mellyekben a' beſzéd valóſág és létel,
Együtt jár a' józan nyelv 's itélet tétel,
A' tévelygést győző okoskodás rendes,
Az ékessen ſzóllás értelmes és tsendes,

Köte-

(p) *Origenes* volt a' 3-dik ſzázban egy *Alexandriai* tudós Atya, a' ki fáradhatatlan és rendkívül dolog győző ſzorgalmatosſágáért *Gyémánt köből valónak* (*Adamantinus*) neveztetett. írt, a' mint egy ugyan akkor élt tudós *Epiphanius* mondja 6000 darab könyveket. Én pedig inkább hinném hogy tsak annyi prédikátziókat, mert külömben majd igen ſok leſzſz.

Kötelesſégekben a' ſzók otthon vagynak,
Élesek és magok után ſebet hagynak,
Hartzol a' kö ſzívet ostromlani merö
Lelki kegyelmekkel fegyverkezett erö.
Semmi, hogy azokat nem látja a' Világ,
Mert a' föld alatt-is tsak fény a' Nap-világ.

Tekintvén bölts módját jó nevelésének,
Nevezhetem ötet Erkölts-mesterének.
Tudta még a' téjjel belénk tsepegtetni,
Mint kelljen az Istent és embert ſzeretni.
Nemes ſzabadſágra ſzívünket ſzoktatta,
De azért tanúltunk félni-is alatta.
Mert tsak nézése-is feddés vólt minékünk,
Látása törvényünk, 's ſzava fenyitékünk.
Tudta, mellyik a' ſzép dorgálás ideje,
De azt-is ám, hol áll *Salamon* veſzſzeje.
Példáival, mintegy házbéli nap, maga
Nékünk és Népének vólt Vezér-tsillaga.
Testünk körül gondja ſoha nem hibázott,
Bö kenyérrel táplált, és ſzépen ruházott.
De még ſerényebben gyüjté lelkünk javát,
Bizonyſágul hivom leg utólsó ſzavát.
Melly, (kegyes Anyánkra vetvén bús ſzemeket)
E' vólt: *Tanittatni kell a' kitsinyeket.*
E' ſzók után lelkét könnyen ki botsátá.
'S az igaz halála melly ſzép, ki-ki látá.
Áldott légy ezekért hív Atyánk! 's a' mennybe
Nékünk újj oſzlopért esedezni menny-be;
Másként bóldogſágink a' porig omolnak,
Hanyatt dülésével illyen fö gyámolnak.
Egek! ha élhetek olly bizodalommal,
Hogy mind a' nevemmel mind valóſágommal,
Jákob helyt az Árvák *Józsefe* lehetek,
Kérlek halálommal késedelmezzetek.

Ezek tették néki a' földet-is Éggé,
Az Árnyék világot képzelt idvesſéggé;
Ezek lettek érdem-oſzlopi nevének,
'S ſzárnyai a' napba repülö hivének;

Ezek

Ezek adtak belé batorſágos ſzívet,
A' kéſérteteknek tüze közt-is hívet;
Ezek ſegitették terhes munkájában,
Huſzon-hét eſztendők hoſzſzas folyásában;
Ezek kéſzitették tsendessé életét,
Vád nélkül valóvá lelki esméretét;
Ezek képzeltették kinnyát gyönyörünek,
A' halállal való baj vivást könnyünek;
Ezekkel rövidül unalmas éjjele,
Míg fel virad ama nagy nappal reggele.
Ezek nyúgaſztalják tsontjait békével,
A' fel támadásnak édes reménnyével.
Óh! melly ſzerentsés kár így a' mulandóſág,
Ha a' haſzon bóldog örökké-valóſág.

Te pedig áldott Por! több Szentek testével
Fáradſágid után nyúgodjál békével
A' háládatos föld koporsód terhére
Ne légyen, mert annak te éltél díſzére.
Én-is álhatatos reménységgel hiſzem,
Hogy a' bóldog órát nem meſzſzire viſzem,
Mellybe, hogy ki teljen bűneimnek zsoldja,
Lelkemet a' halál testemtől el oldja,
'S mikor az élöknek földéből ki törül,
Meg-látlak a' ditsö Szent Háromſág körül.

V É G E.

A' Szerzönek távol léte miatt esett Hibáknak Jobbitása.

Lap.	*Sor.*		*olvasd.*
6	5	'S nem	'S meg nem
8	9	Indulatid	Indulatit
12	8	Mert	Mint
18	5	*Békes*	*Bekes*
19	11	*két ſzáz*	*hét ſzáz*
23	16	vagynak	vagyunk
35	10	Az elmét	A' ſzokást
39	15	élet és	élet-ér
41	21	Gazdagſága	Gazdaſága
68	26	Attol	Arrol
71	6	meg-ſzunnyadozáson	még ſzunnyadozáson:
78	18	és	is
81	8	el-engedi	ſzenvedi
85	5	Tanúl	Tanúk
87	10	lógyóba	lóggóba
—	15	Úgy-é	Úgy e'
91	11	tsak	ſok
97	14	varja	varjú
107	23	héſzſégét	kéſzſégét
110	5—6	mind — mind	mint — mint
119	3	mivel	minek
126	5	De	Bé
127	11	keményſégen	reményſégen
177	24	elitsekedjen	ditsekedjen
180	29	*Tzertius*nak	*Curtius*nak
181	12	ſok nyájával	ſzoknyájával
186	11	fövény	fövény,
191	18	Carminicus	Carminibus.
200	19	vele	vere
202	24	Tuæ	Tua

Oldal.	*Sor.*		*olvasd.*
203	19	Ego	Ergo
210	28	a' bolondnak	a' kit bolondi
215	13	tokaj	tolvaj
216	4	fegyvere	fegyverre
220	22	Ugyan	Ollyan
222	18	vagyok	vágyok
223	16	vadáfzol	vadáfzok
224	8	hiva	hivat
230	5	morditotta	mozditotta
239	19	lehelt	lehell
245	7	todula	lodula
248	5	illam	illum
253	32	cupiat	capiat
254	1	altam	altum
255	27	Herodum	Heroum
256	8	habet	habent
—	27	eum	cum
257	6	fæcundo	facundo
258	7	apro	apto
259	17	animosque	animoque
263	11	keményylük	reményljük
—	16	kedves	kedvet
273	12	fzóm	fzónn
274	29	tudás	rúdas
275	13	tagodnak	tagoknak
276	2	por-tásrtol	por- társtol
277	24	miolta él	miolta nem
278	5	lát	hát
—	10	fordut	fordul
279	15	le-fzáll	le le fzáll
289	29	fzámát-é	fzámát e'
290	22	az vizafzté	az izzafzté
291	16	Hall	Hull
292	4	füvült	fürült
—	9	Parodat	Porodat
—	13	hiteddel	híreddel

SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR